

POROČILO

**o izvrševanju javnih
pooblastil,**

danih

**SID-Slovenski izvozni in
razvojni banki, d.d.,
Ljubljana
(2017)**

Ljubljana, maj 2018

KAZALO

POVZETEK.....	7
I. SID BANKA.....	13
I.1. OSEBNA IZKAZNICA	13
I.2. RAZVOJ IN STATUS SID BANKE.....	14
I.3. JAVNA POOBLASTILA SID BANKI	16
I.4. VLOGA SID BANKE	18
I.5. OBLIKE DELOVANJA	19
I.6. POSLANSTVO, VIZIJA IN VREDNOTE	20
II. NAČELA DELOVANJA SID BANKE.....	22
II.1. SPLOŠNA NAČELA DELOVANJA RAZVOJNIH BANK.....	22
II.2. INSTITUCIONALNI, REGULATORNI IN KORPORATIVNI OKVIR DELOVANJA SID BANKE.....	26
II.3. NAČELA POSLOVANJA SID BANKE	32
II.4. PODROČJA DELOVANJA	36
II.5. STORITVE SID BANKE IN SKUPINE SID BANKA	39
II.6. MEDNARODNO IN MEDINSTITUCIONALNO SODELOVANJE	47
III. POSLOVNI MODEL IN STRATEŠKI CILJI	53
III.1. STRATEŠKO RAZMIŠLJANJE IN PROCES.....	53
III.2. PRILAGAJANJE POSLOVNEGA MODELA.....	54
III.3. CENOVNA IN NALOŽBENA POLITIKA	62
IV. GOSPODARSKO IN FINANČNO OKOLJE V LETU 2017.....	67
IV.1. MEDNARODNO OKOLJE.....	67
IV.2. SLOVENSKO GOSPODARSTVO V LETU 2017.....	68
IV.3. BANČNO OKOLJE.....	70
IV.4. OCENE TRŽNIH VRZELI NA PODROČJU FINANCIRANJA	73
V. POSLOVANJE SID BANKE V LETU 2017	82
V.1. SKUPINA SID BANKA.....	88
VI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZSIRB.....	97
VI.1. ZSIRB	97
VI.2. KREDITNE LINIJE SID BANKE V LETU 2017	100
VI.3. RAZVOJ NOVIH FINANČNIH PRODUKTOV	112
VII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZZFMGP.....	117

VII.1. ZAVAROVANJE IZVOZNIH POSLOV	118
VII.2. MEDNARODNO ZAVAROVANJE, KI GA IZVAJA SID BANKA	125
VII.3. TRENDI IN PRIHODNOST NEMARKETABILNIH ZAVAROVANJ.....	143
VIII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemRS	148
IX. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemFO.....	154
X. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZPFIGD	154
XI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZVO-1C.....	155
XII. UČINKI FINANČNIH STORITEV.....	156
XII.1. STRUKTURA NOVIH KREDITOV V LETU 2017	156
XII.2. UČINKI.....	162
XIII. DRUŽBENA ODGOVORNOST	165
XIII.1. ODGOVORNOST DO STRANK.....	166
XIII.2. ODGOVORNOST DO DRUŽBE IN OKOLJA.....	169
XIII.3. ODGOVORNOST DO ZAPOSLENIH	180
ZAKLJUČEK	183

SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV

AZN	Agencija za zavarovalni nadzor
ATVP	Agencija za trg vrednostnih papirjev
BDP	Bruto družbeni proizvod
BRIC	Braziliija, Rusija, Indija, Kitajska
BS	Banka Slovenije
CDC	Caisse des Dépôts et Consignations
CDP	Cassa depositi e prestiti
CEB	Razvojna banka Sveta Evrope
CMSR	Center za mednarodno sodelovanje in razvoj
CRD	Capital Requirements Directive
DUTB	Družba za upravljanje s terjatvami bank
EAPB	European Association of Public Banks
EBRD	Evropska banka za obnovo in razvoj
ECA	Izvozno-kreditna agencija
ECB	Evropska centralna banka
EFSI	Evropski sklad za strateške naložbe
EIB	Evropska investicijska banka
EIF	Evropski investicijski sklad
EK	Evropska komisija
Eko Sklad	Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad
ES	Evropsko sodišče
ESIF	Evropski strukturni in investicijski skladi
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj
EU	Evropska unija
ICO	Instituto de Crédito Oficial
IMF	Mednarodni denarni sklad
ISLTC	Institutions of the EU specializing in Long-Term Credit
JSRRRP	Javni sklad RS za regionalni razvoj in razvoj podeželja
JVE	Jugovzhodna Evropa
KfW	Kreditanstalt für Wiederaufbau
KPMM	Komisija za pospeševanje mednarodne menjave
MF	Ministrstvo za finance
MGR	Ministrstvo za gospodarstvo
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MSP	Mala in srednje velika podjetja
MVZT	Ministrstvo za visoko šolstvo znanost in tehnologijo
NEFI	Network of European Financial Institutions for SMEs
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
OeKB	Oesterreichische Kontrollbank AG
RRI	Raziskave, razvoj in inovacije
RS	Republika Slovenija
SEGIP	Slovenian equity growth investment program
SID-PKZ	SID - Prva kreditna zavarovalnica d.d., Ljubljana
SID banka	SID - Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana
SPS	Slovenski podjetniški sklad
SRB	Spodbujevalne in razvojne banke
SRP	Spodbujevalno razvojna platforma
SSRS	Stanovanjski sklad Republike Slovenije
SVLR	Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalni razvoj,
SVREZ	Služba Vlade RS za razvoj in evropske zadeve
TIA	Tehnološka agencija Slovenije
WB	Svetovna banka
WTO	Svetovna trgovinska organizacija
ZJF-D	Zakon o spremembi in dopolnitvah zakona o javnih financah
ZJSem	Zakon o jamstveni shemi RS
ZJSemFO	Zakon o jamstveni shemi RS za fizične osebe
ZMRS	Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju
ZPFIGD	Zakon o poroštvih RS za financiranje investicij gospodarskih družb
ZRN	Zvezna republika Nemčija
ZSIRB	Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki
ZVO	Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja
ZZFMGP	Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov

POVZETEK

SID - Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana je tudi v letu 2017 z izvajanjem programov razvojnega financiranja in zavarovanja ponovno pomembno prispevala k trajnostnemu razvoju slovenskega gospodarstva. Tako je SID banka delovala in poslovala uspešno v vseh 25 letih od ustanovitve, v zadnjih desetih letih kot banka. Skupna vrednost finančnih storitev SID banke je v letu 2017 ostala relativno visoka, 2,2 mrd EUR, Skupine SID banka pa 9 mrd EUR. V zelo ugodnih gospodarskih razmerah se SID banka umika s segmentov financiranja, ki jih lahko ponovno ustrezno pokriva poslovni sektor, in prilagajati svoje programe tržnim vrzelim na področju financiranja. Temu ustrezno se je skupna aktivnost nekoliko znižala glede na leto poprej, kljub temu pa aktivnosti SID banke predstavljajo financiranje in zavarovanje za več kot 2100 podjetij. Multiplikativni učinki delovanja Skupine SID banka so ocenjeni na 3,5 mrd EUR bruto domačega proizvoda in 4,1 mrd EUR izvoza. S tem SID banka potrjuje svoje poslanstvo osrednje ustanove razvojnega financiranja v gospodarskem okolju in na področju infrastrukture.

* * * * *

Rast svetovnega BDP je s 3,8 % v letu 2017 dosegla najvišjo rast od leta 2011, pričakuje pa se podobno rast tudi v naslednjih dveh letih. Evrsko območje je leta 2017 raslo z 2,5 % s pomembnim prispevkom domačega povpraševanja, predvsem investicij, in izvoza. ECB pričakuje znižanje rasti na ravni 1,9 % do leta 2019 ob postopnem popuščanju spodbujevalnih ukrepov denarne politike, okrepljenem deviznem tečaju evra in pričakovanih višji cenah nafte. Prenos spodbujevalno naravnave politike ECB v gospodarstvo se nadaljuje pri povečanem kreditiranju ob nizkih obrestnih merah in ugodnih posojilnih pogojih bank. Inflacija je bila leta 2017 1,5 %, ECB pričakuje zvišanje na 1,7 % do leta 2020.

Leta 2017 je Slovenija dosegla visoko 5 % rast BDP, ki je bila osnovana na širokem naboru makroekonomskih dejavnikov. Glede na sedanje okoliščine in napovedi se pričakuje nadaljevanje visoke rasti tudi leta 2018, leta 2019 pa znižanje na okoli 3,5 %. Rast je temeljila tako na domačem, kot tujem povpraševanju. Investicije v osnovna sredstva so presegle 10 % ob izboljšanju bilanc podjetij in dostopnosti do finančnih sredstev, ugodni gospodarski klimi, visoki izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti in močni rasti njihovega bruto poslovnega presežka. Potrošnja gospodinjstev se je ob visoki rasti razpoložljivega dohodka gospodinjstev, tudi zaradi nizke brezposelnosti, povečala za 3,2 %. Ob ugodnejših pogojih menjave je presežek menjave s tujino dosegel 6,5% BDP, ob tem se v strukturi izvoza krepi delež tehnološko zahtevnejših proizvodov. Potencialna neravnovesja se kažejo v napovedih naraščajočega presegevanja potencialnega BDP, ob izzivu povečanja potenciala z višjo in še bolj vključujočo rast prek zviševanja rasti dolgoročno vzdržne produktivnosti z razvojnimi ukrepi kot so vlaganja v raziskave in razvoj, vlaganja v usposabljanje in izobraževanje s povečevanjem zaposlitvenih možnosti ter produktivno investiranje.

Slovenski bančni sistem se je po obsežni dokapitalizaciji leta 2013 kapitalsko okrepil, med pomembnejšimi izzivi pa še ostaja dohodkovno tveganje in naraščajoča neuskkljenost ročnosti naložb in virov sredstev bank. Kapitalska ustreznost ob postopnem zniževanju, zaradi s povečanjem kreditiranja povezane rasti kapitalskih zahtev, še vedno ostaja solidna z dobrimi 18 % na konsolidirani osnovi. Z visokim, 73 % deležem vlog se povečuje stabilnost strukture financiranja, hkrati skoraj 70 % delež vpoglednih vlog vnaša v financiranje potencialno negotovost. Delež nedonosnih izpostavljenosti se je do februarja 2018 znižal na 5,6 % ob odpisovanju nedonosnih terjatev in večjem deležu kreditiranja

prebivalstva z le slabim 3 % deležem nedonosne izpostavljenosti, pri čemer ta na segmentu podjetij, kljub zniževanju, ostaja relativno visoka z 12 %. Banke v trenutno ugodnih gospodarskih razmerah sproščajo oslabitve že dalj časa, kar jim je leta 2017 omogočilo poslovanje z visokim dobičkom, kljub nižjim obrestnim in neobrestnim prihodkom. Posojila nefinančnim družbam so se februarja 2018 medletno povečala za dobre 3 % in so s slabimi 8,5 mrd EUR na nivoju iz začetka leta 2005.

* * * * *

S kreditnimi produkti SID banke je bilo v preteklem letu neposredno in posredno prek bank financiranih skoraj 500 podjetij v vrednosti 216 milijonov EUR, predvsem malih in srednjih podjetij (MSP). Hitro zniževanje bilančne vsote, ki ga je v predhodnih letih določalo proticiklično delovanje in umik protikrizne interventne vloge, se je v lanskem letu bistveno upočasnilo. Neposredno in posredno financiranje se je izvajalo predvsem v obliki specializiranih kreditnih linij za MSP, spodbujanja tehnološko razvojnih projektov in inovacij, infrastrukturnih investicij ter dolgoročnih kreditov za krepitev kapitaliziranosti malih in srednjih podjetij. Bilančna vsota je upadla za 3,8 %, na 2,452 milijarde EUR. Delež SID banke v celotnem bančnem sistemu sicer znaša 6,5 % v letu 2017, po tem ko je dosegel najvišjo raven 9,4 % v letu 2013.

Tudi v letu 2017 je posredovanje razvojnih sredstev do gospodarstva preko poslovnih bank ostalo oteženo. V letih 2013 do 2016 se je SID banka morala soočiti z zmanjševanjem kreditiranja podjetij s strani bank, kar je bistveno znižalo tudi možnosti SID banke, da bi preko bank posredovala svoja razvojna sredstva do gospodarstva. Tako delovanje otežujejo tudi v letu 2017 izjemno nizke obrestne mere drugih virov bank, predvsem vlog. Ker so banke nadaljevale z odplačilom v preteklosti najetih linij, se je posredno financiranje bank dodatno znižalo za 16 odstotkov, na slabih 0,7 mrd EUR, kar pa še vedno predstavlja 53 % neto vrednosti celotnega kreditnega portfelja.

SID banka skuša ta izpad nadomestiti z lastnimi programi namenskega financiranja, kar pomeni izvajanje obsežnih prilagoditev poslovnega modela. Večji poudarek na neposrednem financiranju za SID banko pomeni potrebo po prilagajanju kreditnega procesa in sistema upravljanja tveganj, pri tem pa so ključnega pomena za uspešno naslavljanje tržnih vrzeli na področju financiranja ukrepi finančnega inženiringa. Leta 2012 je SID banka v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) ustanovila dva posojilna sklada na osnovi finančnega inženiringa v skupni višini 650 mio EUR, od tega 170 mio EUR sredstev MGRT. Sklada sta namenjena financiranju raziskav, razvoja in inovacij (RRI) ter širokega spektra finančnih potreb MSP. Zasnova finančnega inženiringa predvideva koriščenje teh sredstev za delitev tveganj pri kreditni aktivnosti, kar SID banki omogoča ponudbo kreditiranja podjetij na tržnih vrzelih in po pogojih, ki jih poslovne banke ne zagotavljajo. Od leta 2016 je z novimi, kompleksnejšimi dolgoročnimi razvojnimi finančnimi instrumenti doseženo še boljše pokrivanje najbolj izrazitih tržnih vrzeli, dolgoročnega financiranja in kapitala MSP. Pri novem produktu financiranja MSP, t.i. »razvojnim« posojilom, SID banka ponuja do 12-letno ročnost in do 6-letni moratorij. Produkt omogoča podjetjem z nizko kapitaliziranostjo, a s perspektivnim poslovnim modelom, da se v teku posojila kapitalsko okrepijo iz prihodkov lastnega poslovanja.

Tako je SID banka lahko v zadnjih letih ohranjala relativno visok portfelj neposrednega kreditiranja, z zmernim znižanjem za 2,1 % v letu 2017, na 598 mio EUR. Pri tem je samo v okviru posojilnih skladov finančnega inženiringa za MSP in za raziskave, razvoj in inovacije SID banka v letu 2017 v gospodarstvo posredovala približno 69 mio EUR.

SID banka je tudi v letu 2017 nadaljevala z uvajanjem novih produktov financiranja, ki bodo olajšala nastop SID banke na nekaterih segmentih financiranja, kjer vrzeli ostajajo izrazite. Skupaj z EIF je ustanovila slovenski naložbeni sklad kapitalske rasti podjetij v višini 100 milijonov EUR. Gre za enega prvih takih skladov v Sloveniji, ki bo v naslednjih desetih letih omogočil dostop do kapitalskega financiranja večinoma slovenskim MSP, ki rabijo finančne vire v fazi rasti.

Na področju finančnega inženiringa je bil osnovan nov sklad za podporo financiranja raziskav, razvoja in inovacij. Začetni potencial za plasiranje zanša preko 40 mio EUR, v prihodnjih letih pa je predvidena še razširitev sklada glede na verjetne dodatne potrebe.

V letu 2017 je SID banka skupaj z družbo GEN-I Sonce razvila za slovenski kapitalski trg prvo zeleno obveznico v Republiki Sloveniji, s katero je izdajatelj GEN-I Sonce zbral 14 mio EUR, med drugim tudi sredstev SID banke Zelene obveznice v slovenski prostor prinašajo nov mednarodno uveljavljen koncept zagotavljanja cenovno ugodnih denarnih virov za izvajanje projektov zelene energije oziroma projektov, ki povečujejo energetske učinkovitost.

Poleg tega je v letu 2017 SID banka pristopila še k izvajanju finančnih instrumentov v okviru evropske kohezijske politike, kar bo ena njenih pglavitnih razširitev poslovnega modela za boljše izpolnjevanje mandatov v prihodnjih letih. RS je v ta namen zbrala 253 milijonov EUR kohezijskih sredstev za izvajanje finančnih instrumentov v obliki Sklada skladov, ter konec leta SID banko imenovala za upravljavca Sklada skladov. S tem se pričakuje učinkovitejšo uporabo teh sredstev, saj bo skupaj s sredstvi finančnih posrednikov na razpolago 373 milijonov EUR, ki bodo zaradi ponovne uporabe na razpolago tudi po koncu finančne perspektive 2014-2020.

Mandat SID banke prav tako vsebuje zavarovanja nemarketabilnih rizikov, kjer na osnovi Zakona o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP) nastopa v imenu in za račun Republike Slovenije. V letu 2017 obseg zavarovanih poslov zrasel za 14 odstotkov, na 613 milijonov EUR, kar je posledica povečanja obsega zavarovanja kratkoročnih terjatev zaradi visoke rasti gospodarstva, zlasti izvoza, realizirali pa so se tudi nekateri posli po shemi projektnega financiranja. Struktura zavarovanj po državah ne odstopa od preteklih let, saj je zavarovanih poslov še vedno največ v Rusiji, sledijo ji Hrvaška, BiH in Ukrajina. SID banka na tem področju nadaljuje aktivnosti za olajšanje diverzifikacije trgov za slovenske izvoznike, predvsem na novih trgih v Afriki in Aziji. Zavarovalne premije in provizije so se povišale za 8 odstotkov, a je bil rezultat kljub temu negativen zaradi nadpovprečnih plačanih škod.

Z obsegom aktivnosti, ki dosega 9 mrd EUR različnih finančnih storitev in več kot 21 % pokritostjo celotne vrednosti slovenskega izvoza, Skupina SID banka ohranja izjemno pomembno vlogo pri spodbujanju gospodarske aktivnosti in internacionalizaciji slovenskih podjetij. Finančne storitve Skupine SID banka, brez upoštevanja jamstvenih shem, podpirajo podjetja v kar 116 državah in so po ustaljeni metodologiji ocenjevanja učinkov razvojnih bank omogočile:

- 8,6 mrd EUR dodatne prodaje slovenskih podjetij,
- 3,5 mrd EUR bruto domačega proizvoda,
- 4,1 mrd EUR izvoza ter
- preko 20.000 novih delovnih mest.

SID banka izvaja še vlogo vstopne točke za Slovenijo v okviru evropskega svetovalnega vozlišča (EIAH), s tem pa se vedno večja pozornost posveča pripravi projektov za Naložbeni načrt za Evropo (EFSI) skupaj z EIB. V okviru teh aktivnosti je bilo že identificiranih kar nekaj možnih projektov, vendar jih je večinoma potrebno še dodelati, da bodo izpolnili pogoje za financiranje iz EFSI skladov.

* * * * *

Finančni rezultat poslovanja SID banke je bil kljub težkim prihodkovnim in tržnim razmeram zelo ugoden, saj je čisti dobiček znašal 14 mio EUR. V okolju izredno nizkih obrestnih mer so bile čiste obresti nižje za 15 odstotkov in so znašale 20 milijonov EUR. Banka je realizirala tudi neto prihodke iz naslova oslabitev in rezervacij v višini 6,5 milijona EUR, kar kaže na nadaljevanje izboljševanja kakovosti naložbenega portfelja. Pozitivno in dolgoročno vzdržno poslovanje je še kako pomemben element za razvojne banke, da uspevajo dosegati finančno samovzdržnost, kot enega temeljnih načel njihovega poslovanja. SID banka s presežki iz poslovanja oplaja kapital banke, ki se je tako povečal za 4,1 odstotka na 410 mio EUR, z namenom organske rasti in akumulacije razvojnih sredstev za svojo dejavnost.

Pozitivni finančni rezultat sta poleg prihodkov od financiranja omogočila tudi negotovostim prilagojeno in dolgoročno usmerjeno upravljanje z viri financiranja ter skrbno obvladovanje stroškov poslovanja. V preteklem letu ni bilo potrebe po najemanju dodatnih finančnih sredstev na mednarodnih finančnih trgih, zato pa so bile izkoriščene možnosti črpanja ciljno usmerjenih operacij dolgoročnega refinanciranja Banke Slovenije (BS) oz. ECB (TLTRO) v znesku 173 milijonov EUR. Ti ugodni viri so v kombinaciji z viri sorodnih razvojnih bank (EIB, KfW, CEB) služili za nadomeščanje programov posrednega financiranja v zapadanju, njihove ugodnosti pa se kot nova dodana vrednost prenašajo na končne uporabnike. Glede na sedanje tržne razmere je SID banka v okviru aktivnega upravljanja tveganja refinanciranja in odkupa lastne obveznice (10 milijonov EUR) ter poplačala zapadle obveznice v višini 97 milijonov EUR in zapadle zadolžnice v višini 77 milijonov EUR. Na aktivni strani bilance se je delež likvidnih sredstev zvišal za 2,6 odstotka in ostaja relativno visok, kar SID banki omogoča povečati svojo interventno vlogo, v kolikor bi za to nastopile makroekonomske potrebe. Banka hkrati nadgrajuje procese aktivnega upravljanja z bilanco banke (ALM), izvaja optimizacijo poslovnih procesov, tudi na osnovi dodatnih investicij v informacijsko tehnologijo, upravljanje finančnih tveganj pa je bilo nadgrajeno tudi z razvojem naprednejših modelov tveganj, zlasti v povezavi s prehodom na nove mednarodne računovodske standarde (MSRP 9).

SID banka namenja velik poudarek sistemu upravljanja s tveganji in oceni sposobnosti prevzemanja tveganj. Na tej podlagi je bila ugotovljena visoka sposobnost za prevzemanje dodatnih tveganj in v okviru strateškega planiranja v soglasju z nadzornim svetom ustrezno povečana nagnjenost k prevzemanju tveganj, s ciljem učinkovitejšega izvajanja poslanstva razvojne banke. SID banka je dosegla visoko kapitalsko ustreznost, 36,8 %, visoke količnike likvidnosti in likvidnostnega kritja in količnik neto stabilnih virov, ki so vsi bistveno nad regulatornimi zahtevami. Naravnost k dolgoročni stabilnosti in vzdržnosti poslovanja se je potrdila pri pregledu, ki ga je BS opravila v preteklem letu, in na podlagi katerega niso bili izrečeni nobeni ukrepi nadzora. Agencija Standard & Poor's je SID banki v juniju 2017 dvignila bonitetno oceno na A+ s stabilnim prihodnjim izgledom.

Skupina SID Banka je poslovala uspešno, saj je dobiček pred obdavčitvijo v letu 2017 znašal 14,2 mio EUR, čisti dobiček pa 11,8 mio EUR, k čemur sicer največ prispeva SID banka sama. Prva kreditna zavarovalnica (SID-PKZ) je zaradi stopnjevanja tržnih aktivnosti konkurence dosegla nižje premijske stopnje, vendar je temu navkljub dosegla za 4,3 % višjo premijo, 15 mio EUR. Tak rezultat je posledica povečanja prometa na 6,7 milijarde EUR pod vplivom ugodne splošne gospodarske konjunktore. Obenem je SID-PKZ v preteklem letu realizirala visok škodni rezultat, 25 milijonov EUR, ki pa zaradi pozavarovalne zaščite ni bistveno vplival na poslovni rezultat. Zaradi vseh teh dogodkov in

z željo zagotoviti še boljše, hkrati pa tudi dolgoročno finančno vzdržne zavarovalne storitve v prihodnje, se je v preteklem letu začel tudi postopek preverjanja možnosti prodaje SID-PKZ najustreznejšemu partnerju, pod pogojem, da bi le-ta v prihodnje omogočal lažje doseganje teh ciljev. Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR) je v preteklem letu uspešno posloval in nadaljeval z dobrim izvajanjem mednarodnega razvojnega sodelovanja in internacionalizacijo slovenskega gospodarstva. CMSR je pristopil tudi k širitvi svoje raziskovalno-analitične dejavnosti, na primer z zagotavljanjem visoko kakovostnih anket, ki BS in SID banki služijo za tekoče ocenjevanje tržnih vrzeli na področju financiranja gospodarstva.

* * * * *

Ob postopnem zmanjševanju veljave interventne vloge se SID banka osredotoča na razvojni segment nalog v skladu z zakonsko opredeljenim mandatom in poslanstvom. V primeru poslabšanja gospodarskih razmer je SID banka glede na že izkazano odpornost svojega poslovnega modela in njegovo prožnost sicer sposobna in pripravljena takoj ponovno prevzeti interventno vlogo za zoperstavljanje negativnim posledicam v slovenskem gospodarstvu v primeru nove krize. Produkti razviti v zadnjih letih in produkti, ki so v razvoju, omogočajo še bolj usmerjeno in učinkovite na potrebe ekonomske politike, naj bo to z vidika proticikličnega delovanja ali pa z vidika podpore trajnostnemu razvoju gospodarstva. Pospešena nadgradnja storitvene dimenzije je le del prilagoditev poslovnega modela, ki jih SID banka izvaja v zadnjih letih.

Pomemben mejnik je bila vzpostavitev skladov finančnega inženiringa, ki SID banki omogočajo še večjo podporo perspektivnim a tveganim podjetjem. Finančni inženiring je obenem tudi osnova za oblikovanje finančnih instrumentov že omenjenega Sklada skladov, ki ga je s sredstvi evropske kohezijske politike ustanovila RS, prav na osnovi izkušenj in specifičnih znanj pa ga je zaupala v upravljanje SID banki. Novi skladi finančnega inženiringa pri SID banki so predvideni tudi v okviru novega Zakona o spodbujanju investicij in Strategiji trajnostne rasti slovenskega turizma 2017-2021. S tako širitvijo uporabe finančnega inženiringa in prehodom od nepovratnih sredstev (subvencij) k povratnim sredstvom bi namreč omogočili akumulacijo skladov razvojnih sredstev, ki bi bili trajno na razpolago za ponovno uporabo pri financiranju razvojnih aktivnosti, saj bodo sredstva v novi finančni perspektivi za Slovenijo predvidoma nižja.

Odgovorno upravljanje in družbena odgovornost sta vpeti v vse aktivnosti SID banke. Banka se poleg odgovornega posojanja in izvajanja drugih finančnih storitev tudi sama vključuje v iniciative v podporo trajnostnemu razvoju, še posebej modelu krožnega gospodarstva. Prav tako želi SID banka uveljaviti svojo vlogo na področju projektnega financiranja. SID banka prav tako nadaljuje uspešno sodelovanje z razvojnimi bankami in izvozno-kreditnimi agencijami v okviru mednarodnih stanovskih združenj, zlasti pa v okviru EAPB, ki združuje večje število javnih bank Evrope, s preko 3500 mrd EUR bilančne vsote, oziroma 15% evropskega bančnega sistema, kar kaže na velik pomen javnih in razvojnih bank za razvoj EU.

* * * * *

V nadaljevanju poročilo sestavlja štirinajst poglavij in zaključek. Poglavja I, II in III opisujejo vlogo, načela delovanja in poslovni model SID banke. V poglavjih IV in V so predstavljene gospodarske in finančne razmere, ter aktivnosti SID banke v letu 2017.

Poglavja od VI do XI so namenjena podrobnemu pregledu izvajanja vseh posameznih javnih pooblastil SID banki, ki hkrati določajo segmente njenega delovanja. Učinki aktivnosti SID banke na gospodarstvo in širše družbene cilje so ovrednoteni v XII. poglavju. V zadnjih dveh poglavjih poročila so prikazane ugotovitve neodvisnih zunanjih evalvacij delovanja SID banke, vključno z mednarodnimi primerjavami in izvajanje usmeritev SID banke na področju družbene odgovornosti.

Poročilo se zaključuje s pogledom na možnosti nadaljnjega razvoja slovenskega javno-spodbujevalnega sistema. Predlagani so konkretni ukrepi, potrebni za povečanje učinkovitosti javno-spodbujevalnega sistema pri njegovem prispevku k doseganju večje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva in družbenega razvoja. SID banka, kot vodilna institucija glede na obseg aktivnosti in dosežene učinke v tem sistemu, si bo še naprej prizadevala k nadgradnji sistema v smeri povezovanja, rasti kompetenc in učinkovitosti v okviru novega razvojnega modela in trajnostnega razvoja slovenskega gospodarstva.

I. SID BANKA

I.1. OSEBNA IZKAZNICA

Firma	SID - Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana
Sedež	Ulica Josipine Turnograjske 6, 1000 Ljubljana
Matična številka	5665493
Davčna številka	82155135
Elektronska pošta	info@sid.si
Domača stran	http://www.sid.si
Status	Pooblaščen specializirana slovenska spodbujevalna, izvozna in razvojna banka, ki opravlja dejavnosti javnega interesa
Poslanstvo	Razvijamo in izvajamo finančnemu trgu dopolnilne dolgoročne finančne storitve in tako spodbujamo konkurenčnost gospodarstva, odpiranje kakovostnih novih delovnih mest ter trajnostni razvoj Slovenije.
Vizija	<p>SID banka s predanostjo svojemu poslanstvu, celostno ponudbo finančnemu trgu dopolnilnih storitev ter povezovalno vlogo kot osrednja slovenska spodbujevalno-razvojna finančna institucija utrjuje svojo vlogo vodilnega dejavnika trajnostnega razvoja Slovenije na področju financiranja.</p> <p>S spremljanjem podjetij skozi različne faze poslovanja in nudenjem prilagojenih finančnih storitev, predvsem dolgoročnih, bo SID banka omogočala ustrezne pogoje financiranja, kjer obstoječa tržna ponudba ni zadostna. S tem bo spodbujala uresničevanje priložnosti slovenskega gospodarstva tako doma kot v tujini, še zlasti za mala in srednja podjetja z visokim razvojnim potencialom.</p> <p>Pregledno, učinkovito, in družbeno odgovorno poslovanje, s posluhom do zaposlenih in notranje rasti družbe, posebej pa s povečano finančno vrednostjo storitev za končne koristnike, bodo temelj za učinkovito izvajanje danih javnih pooblastil in zasledovanja cilja – biti učinkovit in cenjen partner za razvoj.</p>
Učinki v 2017	8,6 mrd EUR prodaje slovenskih podjetij, 3,5 mrd EUR BDP, 4,1 mrd EUR izvoza, 20.100 novih delovnih mest.
Vrednote	Odgovornost, strokovnost, zavzetost, sodelovanje in ustvarjalnost
Bilančna vsota:	2.451.641.000 EUR
Kapital	409.893.000 EUR
Delničarji	1 - Republika Slovenija
Kapitalska ustreznost	36,8 %
Število zaposlenih	170
Mednarodna bonitetna ocena (31.12.2017)	A+ (Standard & Poor's)

I.2. RAZVOJ IN STATUS SID BANKE

SID banka je bila **ustanovljena leta 1992 kot Slovenska izvozna družba**, družba za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije, d.d., Ljubljana. Tako je postala posebna finančna institucija zasebnega prava za zavarovanje in financiranje izvoza Republike Slovenije, kot inštrument ekonomske politike RS spodbujanja in pospeševanja ekonomskih odnosov s tujino. Delovanje SID je urejal Zakon o Družbi za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije.

V februarju 2004 je začel veljati Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP), ki ureja temelje sistema zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov, kot instrumentov trgovinske politike Republike Slovenije. ZZFMGP je določil, da SID v luči pristopanja k Evropski uniji uskladi dejavnosti v zvezi z zavarovalnimi posli, ki jih SID izvaja v svojem imenu in za svoj račun s predpisi, ki urejajo delovanje zavarovalnic, najkasneje do konca leta 2004. Svoje poslovanje, ki ni zavarovalniško in ni predmet urejanja ZZFMGP, pa se uskladi s predpisi, ki urejajo poslovanje bank, najkasneje do konca leta 2006.

Na navedeni zakonski osnovi je SID **ustanovila zavarovalnico in nanjo prenesla portfelj tržnih (marketabilnih) zavarovanj**, ki jih je do konca leta 2004 izvajala v svojem imenu in za svoj račun. SID-Prva kreditna zavarovalnica d.d., Ljubljana (**SID-PKZ**) je tako začela s svojim delovanjem **1.1.2005** in je še vedno v 100-odstotni lasti SID banke.

SID je oktobra 2006 od Banke Slovenije pridobila dovoljenje za opravljanje bančnih in drugih finančnih storitev, konec leta pa sklep Okrožnega sodišča v Ljubljani o registraciji spremembe firme v SID – Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana (skrajšana firma SID banka, d.d., Ljubljana). S 1. 1. 2007 začela delovati kot specializirana banka.

Dne 21.6.2008 je začel veljati Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB), začel pa se je uporabljati z dnem, ko je RS postala edina delničarka SID banke, t.j. dne 18.9.2008. ZSIRB je SID banki takrat podelil dve javni pooblastili, in sicer je SID banka pooblaščenca specializirana slovenska spodbujevalna, izvozna in razvojna banka za opravljanje dejavnosti po ZSIRB in pooblaščenca institucija za opravljanje vseh poslov po ZZFMGP.

ZSIRB v 13. členu opredeljuje tudi odgovornost Republike Slovenije za obveznosti SID banke in določa, da **Republika Slovenija kot edini delničar nepreklicno in neomejeno odgovarja za obveznosti SID banke** iz poslov, sklenjenih pri izvajanju dejavnosti iz 11. in 12. člena tega zakona. Če SID banka upniku na njegovo pisno zahtevo ne izpolni svoje dospele obveznosti do tega upnika, mora to obveznost na zahtevo upnika nemudoma izpolniti Republika Slovenija. S tem je SID banki omogočeno, da se na finančnih trgih zadolžuje, ne da bi morala za vsak posel zadolžitve posebej pridobiti poročilo Republike Slovenije.

Z **Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu je bil status SID banke še dodatno opredeljen**, saj je zakon izrecno določil, da je SID banka pooblaščenca specializirana slovenska spodbujevalna izvozna in razvojna banka, ki ne sme sprejemati depozitov od javnosti. Hkrati je bilo določeno, da dovoljenja, izdana v zvezi s SID banko na podlagi določb zakona, ki ureja bančništvo, ostanejo v veljavi, razen v delu, ki se nanaša na sprejemanje depozitov od javnosti. Določeno je tudi, da določbe drugih zakonov, ki veljajo za banke, veljajo tudi za SID banko, razen če zakon ne določi drugače.

Status SID banke je bil v letu 2010 opredeljen tudi za potrebe evropske bančne zakonodaje. Sprejeta je bila Direktiva Komisije 2010/16/EU z dne 9.3.2010 o spremembi Direktive 2006/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta, s katero je tudi Evropska komisija v skladu z mnenjem Evropskega odbora za bančništvo potrdila, da je SID banka institucija, ki je vključena v posebne dejavnosti javnega interesa in je zato upravičena do vključitve na seznam institucij, izvzetih iz področja uporabe Direktive 2006/48/ES v skladu z 2. členom te direktive. SID banka namreč izvaja spodbujevalne in razvojne naloge oziroma finančne storitve na področjih, kjer nastajajo oziroma so ugotovljene tržne vrzeli, med drugim z zagotavljanjem finančnih storitev ter izvaja svetovanja in izobraževanja na področjih, kot so mednarodna trgovina in mednarodno sodelovanje, gospodarske spodbude za mala in srednje velika podjetja, raziskave in razvoj, regionalni razvoj ter komercialna in javna infrastruktura. Kljub temu, da je Evropska komisija s pismom z dne 11.12.2009 načeloma potrdila pravilnost poslovnega modela SID banke, je bil na pobudo slovenske strani odprt formalen postopek za izdajo posebne določbe, ki bi to eksplicitno potrdila. Odločbo Evropske komisije je pričakovati v letu 2018.

V letih krize je SID banka odigrala pomembno proticiklično vlogo in s svojo aktivnostjo močno pripomogla k blaženju neugodnih učinkov gospodarske in finančne krize. Njena vloga v slovenskem bančnem sistemu se je močno povečala, saj je delež SID banke v slovenskem bančni sistemu dosegla okoli desetinski delež in tretje mesto po velikosti. V oktobru 2011 je Banka Slovenije SID banki pripoznala status banke, pomembne za bančni sistem Republike Slovenije (**sistemska banka**).

V letu 2012 je SID banka prva v Sloveniji vzpostavila posojilne sklade na osnovi finančnega inženiringa, kjer lastna sredstva povezuje s sredstvi Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Evropske investicijske banke. Finančni inženiring predstavlja tudi temelj za nadaljnji razvoj produktov SID banke in njeno vključevanje v posredovanje sredstev evropske kohezijske politike do slovenskega gospodarstva.

Zaradi pomembne vloge v Slovenskem bančnem sistemu je bila SID banka, skupaj z NLB in NKBM **v novembru 2013 vključena v posebni pregled poslovanja, ki ga je Evropska Centralna banka začela izvajati v območju evra.** Pregledali so 130 bank v 18 članicah. Pregled poslovanja (Comprehensive Assessment), je bil sestavljen iz pregleda kvalitete sredstev (Assets Quality Review) in stresnih testov (Stress Tests). ECB je pregled SID banke izvajala v sodelovanju z Banko Slovenije in revizijsko družbo PWC. SID banka je celoviti pregled uspešno zaključila, saj morebitni kapitalski primanjkljaj ni bil ugotovljen.

To je ponovno pokazalo, da se je poslovni model SID banke v povezavi z upravljanjem s tveganji, katerim se izpostavlja pri svojem poslovanju, izkazal za odpornega tudi v primeru neugodnih gibanj v okolju. Kot prikazujemo v nadaljevanju Poročila, poslovni model temelji na uveljavljanju v praksi odgovornega posojanja in izposojanja in razvoju naprednih sistemov za obvladovanje tveganj na tveganih razvojnih segmentih, ki jih razvojna banka mora naslavljalati. Ustrezno upravljanje s tveganji zagotavlja, da iz naslova morebitne realizacije tveganj ne bodo potrebne dokapitalizacije s strani lastnika.

V letu 2015 Banka Slovenije je na podlagi ZBan-2 izdala odločbo o določitvi SID banke kot druge sistemske pomembne banke.

Takoj po vzpostavitvi Junckerjevega investicijskega načrta za Evropo, najavljenega v novembru 2014, je SID banka pristopila k vzpostavitvi izvedbenih projektov za Slovenski

gospodarski prostor. Z Evropsko investicijsko banko je SID banka podpisala sporazum, po katerem je postala **nacionalno vozlišče za svetovanje projektom v okviru Junckerjevega sklada**. S tem je SID banka prevzela vlogo vstopne točke in spodbujevalno-svetovalno vlogo za vse slovenske projekte, ki kandidirajo za sredstva Junckerjevega sklada.

SID banka je v letu 2017 v okviru možnih nadgradenj ponudbe in zagotavljanja dodane vrednosti za gospodarstvo in finančne posrednike preučila možnosti intenzivnejšega vključevanja SID banke v **izvajanje finančnih instrumentov v okviru evropske kohezijske politike 2014 - 2020**. Skladno s trendom prehoda iz nepovratnih v povratne oblike financiranja na ravni EU je tudi Republika Slovenija v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2014 - 2020 opredelila del sredstev za izvajanje finančnih instrumentov ter konec leta s SID banko podpisala ustrezen sporazum, s katerim jo je imenovala za **upravljavca Sklada skladov v višini 253 milijonov EUR**.

Novembra 2017 je **SID banka z Evropskim investicijskim skladom (EIF) vzpostavila 100 milijonov EUR obsežen investicijski program, imenovan Slovenski naložbeni program kapitalske rasti**, v katerega bosta oba strateška partnerja vložila po 50 milijonov EUR. Gre za enega izmed prvih programov lastniškega financiranja, ki jih je na podlagi t. i. EIF-NPI Equity Platforme, katere soustanovitelja sta SID banka in EIF, in naložbenega načrta za Evropo, vzpostavil EIF v sodelovanju z nacionalnimi spodbujevalnimi institucijami v Evropski uniji. Program bo na podlagi 15-letnega mandata, podeljenega s strani SID banke, upravljal in izvajal EIF, ki je največji upravljavec skladov v EU.

Banka Slovenije je v okviru nadzora bančnega poslovanja v letu 2017 v banki izvedla dva pregleda in sicer pregled primernosti zastavljenih bančnih posojil ter pregled kreditnega tveganja v okviru dveh produktov financiranja malih in srednjih podjetij, to sta financiranje naložb z namenom kapitalske utrditve in financiranje tekočega poslovanja z namenom kapitalske utrditve (t.i. potrpežljivo posojilo). Oba pregleda sta bila zaključena brez izrečenih ukrepov nadzora ali sankcij zaradi prekrška.

SID banka je bila poleg tega v 2017 aktivno vključena v kreiranje **Strategije trajnostne rasti slovenskega turizma 2017-2021** in novo sprejeti **Zakon o spodbujanju investicij (ZSInv)**, po katerem je SID banka pooblaščenca za dodeljevanje finančnih spodbud.

I.3. JAVNA POOBLASTILA SID BANKI

Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB) je bil sprejet v Državnem zboru Republike Slovenije (RS) 23.5.2008.¹ Njegov 17. člen določa, da SID banka enkrat letno poroča Vladi RS o izvrševanju danih pooblastil po ZSIRB v preteklem letu, Vlada RS pa o tem (izvajanje dejavnosti SID banke) enkrat letno poroča Državnemu zboru. Pričujoče Poročilo je se nanaša na izvajanje danih pooblastil v letu 2017.

Podobno določilo vsebujeta tudi **Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP)** iz leta 2004² in **Zakon o spremembi in dopolnitvah**

¹ Objavljen v Ur.l. RS št. 56/2008; Spremembe: Ur.l. RS št. 20/2009.

² Objavljen v Ur.l. RS, št. 2/2004.

zakona o javnih financah (ZJF-D³; 106. k člen). V tej zvezi velja omeniti, da se lahko v okviru v letu 2010 spremenjenega **Zakona o javnih financah** SID banki neposredno dodeljujejo proračunska sredstva za spodbujanje razvojnih projektov oz. za namen izvajanja ukrepov finančnega inženiringa. S tem poročilom SID banka tudi izpolnjuje svoje obveznosti iz 106.k člena tega zakona.⁴

SID banka je v okviru **kriznih ukrepov dobila določena pooblastila tudi po Zakonu o jamstveni shemi RS (ZJShem)⁵ in Zakonu o jamstveni shemi RS za fizične osebe (ZJShemFO).**⁶ Kljub temu, da sta se shemi formalno iztekli (poročstva se ne dodeljujejo več) zaradi nadaljevanja aktivnosti (unovčevanje, izplačila, ipd.) še vedno poročamo tudi o izvrševanju teh javnih pooblastil.

V letu 2010 je SID banka pridobila novo javno pooblastilo in sicer po **Zakonu o poročtvih RS za financiranje investicij gospodarskih družb (ZPFIGD).**⁷

V letu 2010 je začel veljati **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1C)** s katerim je SID banka dobila pooblastilo za opravljanje vloge uradnega dražitelja na dražbah emisijskih kuponov in pooblastilo za izvajanje programa upravljanja kjotskih enot in emisijskih kuponov v imenu in za račun države.

Poročilo ne pokriva javnih pooblastil Centra za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR), ki izvaja del tehnično - operativnega dela mednarodnega razvojnega sodelovanja (SID banka nastopa kot soustanoviteljica centra). Poročanje se je v letu 2017 izvajalo ločeno, v skladu z **Zakonom o mednarodnem razvojnem sodelovanju (ZMRS).**⁸ V tem poročilu se CMSR navaja le tam, kjer je to nujno potrebno za celovito razumevanje vloge SID banke.

Poročilo se v uvodnih poglavjih nanaša prvenstveno na ZSIRB, saj gre za »krovni« zakon, s katerim je urejeno delovanje SID banke, medtem ko se ostala poglavja, predvsem pa poglavje o izvrševanju pooblastil, nanašajo na vsa javna pooblastila, ki jih je dobila SID banka.

³ Objavljen v Ur.l. RS, št. 109/2008

⁴ "Neposredni proračunski uporabnik, javni sklad, Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d. Ljubljana ali sklad, v katerem delež države ni večji od 49 odstotkov, ki je javna sredstva namenil sofinanciranju projektov iz 106.f in 106.j člena tega zakona, enkrat letno pripravi poročilo o doseganju zastavljenih ciljev končnih prejemnikov teh sredstev in ga predloži vladi v obravnavo."

⁵ Objavljen v Ur.l. RS, št. 33/2009; Spremembe: Ur.l. RS, št. 42/2009.

⁶ Objavljen v Ur.l. RS, št. 59/2009.

⁷ Objavljen v Ur.l. RS, št. 43/2010.

⁸ Objavljen v Ur.l. RS, št. 70/2006.

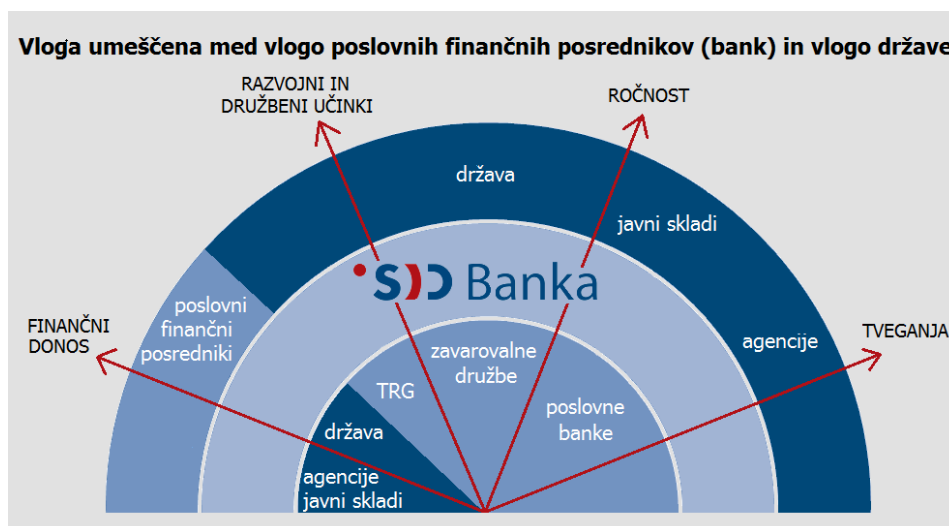
I.4. VLOGA SID BANKE

SID banka pripravlja in izvaja spodbujevale in razvojne programe oziroma finančnih storitve na področjih, kjer so ugotovljene tržne vrzeli. To so področja, ki jih komercialne ustanove ne podpirajo v zadostnem obsegu ali pod pretirano neugodnimi pogoji. Svojo aktivnost mora zato osnovati tako, da preprečuje izkrivljanje trga in konkuriranje drugim finančnim institucijam. S trgu dopolnilnimi finančnimi storitvami **SID banka deluje v smeri trajnostnega razvoja Slovenije in prispeva k gospodarski rasti ter blaginji prebivalstva.**

SID banka igra tudi pomembno proti-ciklično vlogo. Makroekonomske razmere, kjer gospodarstvo deluje pod ravniyo polnega potenciala in zaposlenosti se lahko obravnavajo kot svojevrstna tržna neučinkovitost. To SID banki omogočajo predvsem razpoložljivi instrumenti in možnost hitre reakcije, pogosto še pred sprejetjem kriznih ukrepov na ravni države. Podobno velja za **interventno vlogo v primeru naravnih nesreč**, kjer se lahko SID banka hitro vključuje v odpravo posledic.

Vloga SID banke ni posredovanje na vseh tržnih vrzelih, ampak le na zakonsko določenih področjih, kjer lahko s takim posredovanjem ustvarja znatne družbene koristi. **V svoji vlogi razvojne banke SID banka lahko podpira le posle, ki izkazujejo ekonomsko in finančno upravičenost** ter uporabnikom prinašajo višjo dodano vrednost. S tem zagotavlja finančno vzdržnost banke in ohranjanje oziroma preudarno oplajanje kapitala. SID banka zato svoje programe oblikuje na osnovi ustrezne ocene tveganj in uvaja **koncept odgovornega posojanja**. Ustrezno obvladovanje tveganj je še posebno pomembno z vidika delovanja na tržnih vrzelih, ki največkrat pomenijo dolgo ročnost programov financiranja, primerljivo večja tveganja in/ali manjšo donosnost.

Slika 1: Položaj SID banke na trgu

Vir: SID banka

Glede na velikost in obseg aktivnosti SID banka nastopa v vlogi osrednje ustanove za finančno spodbujanje učinkovitega doseganja temeljnih razvojnih ciljev. Ena izmed ključnih nalog SID banke s tega vidika je **vsebinsko povezovanje in nadgradnja obstoječega razdrobljenega razvojno-podpornega sistema**, koncentriranje kritične mase specializiranih in strokovno usposobljenih kadrov in izboljšanje izkoristka potencialno velikih sinergijskih učinkov in optimiziranje določenih funkcij. SID banka želi s svojimi distribucijskimi

kanali, na podlagi pogodb z ministrstvi ter v sodelovanju z mednarodnimi razvojnimi institucijami, **prispevati tudi k izboljšanju črpanja iz strukturnih in kohezijskega sklada EU.**

I.5. OBLIKE DELOVANJA

SID banka lahko deluje **preko treh distribucijskih kanalov: preko finančnih institucij zasebnega trga, preko javno-spodbujevalnih institucij v Sloveniji ali pa neposredno dostopa do končnih koristnikov.** ZSIRB uveljavlja obliko delovanja SID banke predvsem in prednostno posredno preko drugih bank, finančnih ali drugih institucij ali skupaj z njimi. Tudi zaradi skladnosti z določili EU je bil izbran model subsidiarne narave, kjer je SID banka v primerjavi z drugimi bankami praviloma v podrejenem položaju, da ne nastopa v vlogi konkurenta drugim bankam. SID banka na ta način lahko uporablja poslovne banke kot distribucijsko mrežo za svoje aktivnosti razvojnega financiranja. Razmerje med razvojno banko in komercialnimi bankami je s tem komplementarno, ne pa konkurenčno. SID banka ima posledično podrejeno vlogo finančnem trgu, tako po obsegu poslovanja, kot po segmentih trga, na katerih nastopa v svoji dopolnilni vlogi.

Slika 2: Način delovanja SID banke

Vir: SID banka

Posredno delovanje je pogojevano s prenosom ugodnosti pogojev financiranja na končne koristnike. **Pri tem banke dobivajo ustrezno nadomestilo (obrestno maržo) za njihove stroške posredovanja, bremenitev njihovega kapitala, prevzemanje tveganj – to nadomestilo mora pa ustrezati tržnim razmeram in ne sme vsebovati ugodnosti, ki bi jih EK lahko opredelila kot nedovoljeno dodeljevanje državne pomoči.**

Ko SID banka dostopa neposredno do končnih koristnikov se, v skladu s svojo omejeno vlogo, praviloma poslužuje koncepta delitve tveganj. SID banka tako prevzema praviloma največ 85% posameznega projekta, oziroma kolikor je v skladu z uveljavljenimi pravili v posameznih segmentih delovanja. **S tem SID banka ne izriva zasebnega trga ampak ga dopolnjuje, oziroma povečuje njegove kapacitete (capacity building).** Na tak način SID banka vzpostavi ali preusmeri dodatne zmogljivosti zasebnega sektorja v smeri trajnostnega

razvoja RS in s takim finančnim vzvodom multiplicira učinke (vedno redkih) javnih sredstev, ob skrbi za njihovo optimalnejšo alokacijo.

I.6. POSLANSTVO, VIZIJA IN VREDNOTE

Pri oblikovanju strateških usmeritev banka poleg tega izhaja iz svojega poslanstva, vizije in vrednot.

Slika 3: Poslanstvo SID banke

Vir: SID banka

Vizija je slika prihodnosti organizacije. Dobra vizija mora biti specifična, merljiva, dosegljiva in časovno omejena. V odnosu do lastnikov, v primeru SID banke državljanov Slovenije, pomeni vizija obvezo, ki jo mora organizacija uresničiti. V odnosu do zaposlenih predstavlja vizija konkretno zahtevo, ki jo je potrebno uresničiti.

Vizija SID banke, opredeljena v srednjeročni Akcijski strategiji SID banke 2018-2020:

SID banka bo do leta 2020 s predanostjo svojemu poslanstvu, celotno ponudbo finančnemu trgu dopolnilnih storitev ter povezovalno vlogo kot osrednja slovenska spodbujevalno-razvojna finančna institucija utrjevala svojo vlogo pomembnega dejavnika trajnostnega razvoja Slovenije.

S spremljanjem podjetij skozi različne faze poslovanja in nudenjem prilagojenih finančnih storitev, predvsem dolgoročnih, bo SID banka omogočala ustrezne pogoje financiranja, kjer obstoječa tržna ponudba ni zadostna. S tem bo spodbujala uresničevanje priložnosti slovenskega gospodarstva tako doma kot v tujini, še zlasti za mala in srednja podjetja z visokim razvojnim potencialom.

Pregledno, učinkovito, in družbeno odgovorno poslovanje, s posluhom do zaposlenih in notranje rasti družbe, posebej pa s povečano finančno vrednostjo storitev za končne koristnike, bodo temelj za učinkovito izvajanje danih javnih pooblastil in zasledovanja cilja – biti učinkovit in cenjen partner za razvoj.

Vrednote so temelj delovanja SID banke in vodijo zaposlene pri vsakdanjem delu, v medsebojnih odnosih ter v stikih s strankami in drugimi deležniki:

- 1. Odgovornost** - Zavedam se odgovornosti, ki jo imam pri svojem delu – do javnega interesa in širše družbe (družbena odgovornost), do strank, do sodelavcev, do časa in do sredstev. Ne obljubljam, česar ne morem izpolniti. Obnašam se racionalno in se izogibam neproduktivnim aktivnostim. Prevzemam odgovornost za morebitne napake; ne sklicujem se na nevednost ali premajhno pozornost in ne prelagam odgovornosti na druge. Zavezan sem tudi k etičnemu delovanju.
- 2. Strokovnost** - Delo opravljam s skrbnostjo dobrega strokovnjaka. Aktivno si prizadevam za obvladanje svojega področja dela in osvajam nova znanja in veščine. Pripravljen sem svoje znanje deliti s sodelavci in se sam od njih učiti.
- 3. Zavzetost** - V svoje delo vlagam vso energijo in se iskreno zavzemam za dobro opravljeno delo. Ponosen sem, da s trdim in kakovostnim delom ter potrebno odločnostjo prispevam k uspehu in ugledu banke.
- 4. Sodelovanje** - Cenim pozitivno naravnost do drugih ter medosebno razumevanje, medsebojno pomoč in tovarištvo. Strpen sem do drugačnih mnenj in sprejemam ustvarjalno kritiko. Ni mi težko pohvaliti dobro delo sodelavca. Spoštujem prispevke sodelavcev, saj se zavedam, da dosežki posameznika vplivajo na uspešnost banke.
- 5. Ustvarjalnost** - Motiviran sem za izboljšave in spremembe razumem kot priložnost. Pripravljen sem deliti informacije in prispevati k idejam drugih. Cenim prilagodljivost in ustvarjalno ukrepanje pri odpravljanju ovir na vseh področjih dela banke.

II. NAČELA DELOVANJA SID BANKE

II.1. SPLOŠNA NAČELA DELOVANJA RAZVOJNIH BANK

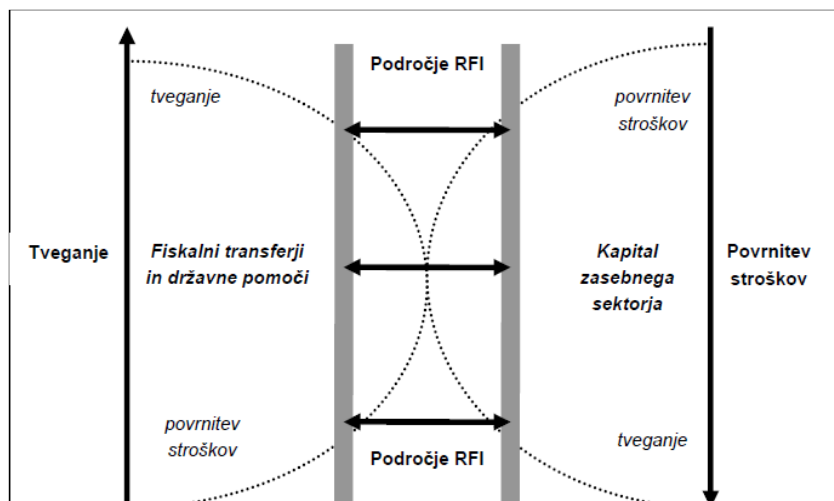
Razvojne banke so institucije pretežno v lasti držav(e), ustanovljene z namenom **odpravljanja tržnih pomanjkljivosti ter spodbujanja gospodarskega in družbenega razvoja**. Ustanovljene

so lahko na multilateralni, nacionalni ali regionalni ravni. Razvojne banke na splošno ponujajo **različne finančne inštrumente** v primerih, ko so komercialne banke nepripravljene ali nezmožne prevzeti breme servisiranja določenih visoko tveganih poslov, držav

ali strank (Bruck, 2005). Tak pojav na trgu imenujemo **tržne vrzeli** (*market gap*), oziroma **tržne pomanjkljivosti** (*market failure*).

Praviloma so to področja z višjimi tveganji, manjšimi donosi ali zahtevajo financiranje na daljše ročnosti, kar je manj zanimivo za komercialne inštitucije. To pomeni, da lahko razvojne banke praviloma podprejo le tiste projekte, ki jih zasebne institucije drugače ne bi financirale, oziroma bi jih financirale v nezadostnem obsegu ali pod izrazito neugodnimi pogoji. Zaradi te omejitve so razvojne ustanove še posebej pod nadzorom relevantnih regulatorjev. Splošno področje delovanja razvojnih bank je shematično prikazano v naslednji sliki:

Slika 4: Področja delovanja razvojno-finančnih institucij (RFI)

Vir: Musasike, 2004, str. 3

O »tržnih vrzelih« ne govorimo na ravni posameznega projekta ampak o vrzelih v sistemu, kjer je intervencija razvojne banke upravičljiva zaradi doseganja pozitivnih

družbenih eksternalij in splošnih spodbujevalnih učinkov, kjer so tu potrebni. Razvojne banke posledično pogosto delujejo tudi kot **katalizatorji gospodarskega razvoja**, saj spodbujajo razvoj finančnega sektorja v globino in širino, izboljšujejo poslovno klimo, privabljajo zasebne vire kapitala v domače gospodarstvo ter spodbujajo in podpirajo razvoj MSP. Osnovno pravilo je, da razvojna banka pri zapolnjevanju tržnih vrzeli izbere najprimernejše instrumente, jih po potrebi prilagodi ali celo inovira, upoštevajoč značilnosti tržnih nepravilnosti. Delovanje na tržnih vrzelih zagotavlja **komplementarnost obstoječemu poslovnemu finančnemu trgu**. V praksi se razvojne banke prilagajajo trenutnim aktivnostim zasebnih finančnih institucij oziroma trenutnemu obsegu tržnih vrzeli in pomanjkljivosti in ne obratno.

Danes deluje v 185 državah sveta preko **500 razvojnih bank** oziroma RFI. Kljub podobnim motivom za njihovo ustanovitev, razvoj in evolucija le-teh niso bili enotni, ampak so odražali **specifične okoliščine in izkušnje** nacionalnih finančnih sistemov, gospodarstev, zakonodaje in ideologije. Tako danes razvojne banke nastopajo v različnih organizacijskih oblikah in velikostih, delujejo z različnimi poslanstvi, pooblastili, pristojnostmi in instrumenti. Večinoma so organizirane v obliki nacionalnih razvojnih bank (angl. *national development banks*), lahko pa so tudi razvojni skladi (angl. *development funds*), javna ne-bančna podjetja, ipd.

Večina razvojno-finančnih institucij v EU posluje kot banka. Posledično je v teh institucijah zagotovljen bankam **ustrezen sistem upravljanja**, kar pomeni, da ima institucija jasno opredeljene pristojnosti in odgovornosti, ustrezen sistem upravljanja s tveganji ter ustrezen sistem notranjih kontrol. Splošno uveljavljen kriterij za banko oziroma kreditno institucijo je tudi ustrezna reguliranost in ne poslovni model. Aktivnosti, ki jih tipično opravljajo nacionalne razvojne banke, označujemo kot **razvojno bančništvo**.

Drugi za SID banko pomemben segment razvojno-finančnih institucij so t.i. **izvožno-kreditne agencije (IKA)**, institucije, specializirane za spodbujanje mednarodnega gospodarskega sodelovanja.⁹ Iz organizacijskega vidika so to lahko samostojne ustanove, državne agencije, specializirane izvožno-uvozne banke (EXIM banke), lahko pa organizirane v okviru razvojnih bank, kot je to primer pri SID banki. Tudi IKA se morajo pri svojem delovanju držati določenih mednarodnih sporazumov in dogovorov, ki zagotavljajo enaka pravila igre za vse države in preprečujejo podpiranje izvoza na način, ki bi pomenil dodeljevanje nedovoljenih konkurenčnih prednosti.

Razvojne banke lahko uvrstimo med **inštrumente državne razvojne politike, ki so kot taki tesno povezani z nacionalnimi razvojnimi prioritetami**. Ne glede na specifičnosti so izhodišča in glavni razlogi za obstoj razvojnih bank podobni v vseh državah: zapolnjujejo tržne vrzeli ter spodbujajo gospodarski razvoj na treh glavnih področjih:

1. **Spodbujanje domačega gospodarstva:** financiranje infrastrukturnih in drugih razvojnih projektov, servisiranje zapostavljenih skupin gospodarskih in drugih subjektov ter področij.

⁹ Razvoj posebnih finančnih ustanov za podporo izvozu se je začel leta 1919 v Veliki Britaniji (ECGD) z namenom obnove mednarodne trgovine po I. svetovni vojni. V kratkem so sledile tudi druge večje evropske države, vse pa so računale na kratko naravo t.i. izvožno-kreditnih agencij. Krize in tržne vrzeli so se ponavljale, IKA pa so ostale pomembno orodje državne trgovinske politike.

2. **Spodbujanje mednarodnega gospodarskega sodelovanja:** zavarovanje, izdajanje izvozno-kreditnih garancij ter financiranje izvoznikov ali njihovih kupcev za nakup domačega izvoznega blaga.
3. **Spodbujanje mednarodnega razvojnega sodelovanja:** predvsem preko multilateralne in bilateralne mednarodne gospodarske pomoči.

Med ključnimi načeli oziroma praksami je poleg **ekonomske upravičenosti posameznega posla**, kot temeljne podlage delovanja in obstoja vsake finančne ustanove, ne glede na njen status, zagotovo tudi upoštevanje širših ekonomskih in družbenih vidikov projekta. To ne pomeni, da razvojne banke podpirajo projekte, ki so jih zavrnila komercialne banke, ker so ti projekti slabi oziroma nerentabilni, ampak se praviloma angažirajo na področjih sistemskih pomanjkljivosti, kot določeno v prejšnjih odstavkih, predvsem z namenom doseganja drugače neuresničljivih družbenih koristi.

Izpolnjevanje teh načel oziroma praks zahteva od razvojnih bank **razvoj posebnega znanja in ekspertiz**. Zaradi potrebnega doseganja družbeno-ekonomskih, zadnje čase pa tudi okoljskih vidikov preučevanih projektov, ki jim poslovne banke razen z vidika tveganja ugleda in etike lastnega poslovanja niso podvržene, je kompleksnost obravnave projektov v razvojnih bankah v osnovi dosti večja. Največkrat se zasleduje več ciljev hkrati.

Načeloma za razvojne banke velja, da izravnava svoj poslovni rezultat na daljši rok kot poslovni subjekti, pa vendar se od njih zahteva **dolgoročna rentabilnost poslovanja ter oplajanje kapitala**. Zaradi tega razvojne banke ne podpirajo vseh projektov, še posebej pa ne tistih brez ekonomske rentabilnosti in/ali trajnostne vsebine. To načelo razvojnim bankam onemogoča opravljanje poslov, ki bi se z veliko verjetnostjo lahko izkazali za nerentabilne, kot je na primer pomoč podjetjem v težavah. Tako pomoč kot nedovoljeno obravnava tudi Evropska komisija, ki mora zagotavljati enake pogoje konkurenčnega okolje v celotnem gospodarskem sistemu EU.

V času zadnje gospodarske krize so razvojne banke dobile še pomembnejše mesto in vlogo. V krizi so razvojne banke večinoma močno razširile obseg in dostopnost svojih aktivnosti in tako delovale proti-ciklično na gospodarsko aktivnost. Vendar tudi v teh okoliščinah ostajajo dosledne pri upoštevanju ustreznih kreditnih standardov. Delovanje v povečanih sistemskih vrzelih, ki same po sebi prinašajo zvišano stopnjo tveganja, je namreč pomenilo velik pritisk na zagotavljanje dolgoročne rentabilnosti poslovanja.

V osnovi so temeljna načela delovanja takih in podobnih institucij ostala enaka, s tem da so **vrzeli zaradi problemov v finančnem sistemu večje kot običajno, kar je temeljni razlog za povečano – interventno – delovanje razvojnih bank**. V tem kontekstu je EK v teku krize odobrila **začasen okvirni program EU za državne pomoči**,¹⁰ s katerim je regulirala (povečano) delovanje države in posledično tudi razvojnih bank v razmerah povečanih tržnih vrzeli. Odločitev posameznih držav o ustanovitvi ali krepitevi osrednjih razvojnih institucij kot posebne veje finančnega sektorja, pred ali že v teku krize, se je tako v praksi tudi tokrat izkazala za smotrno.

¹⁰ Temporary framework for State aid measures to support access to finance in the current financial and economic crisis, adopted on 17.12.2008 (IP/08/1993), as amended on 25.2.2009.

NOVE VLOGE RAZVOJNIH BANK

Razvojne banke so se tudi v zadnji finančni krizi izkazale za koristen instrument ekonomske politike. To še posebno velja za države, kjer so se banke zasebnega sektorja umikale z nekaterih segmentov finančnega trga, kar je povzročilo naraščanje tržnih vrzeli. **Do izraza je prišla komplementarna vloga javnega in zasebnega sektorja, kjer se od razvojnih bank pričakuje hitro in prožno nadomeščanje zasebnega sektorja v primeru njegovega nenadnega umika.** Razvojne banke celotnega umika zasebnega sektorja seveda ne morejo nadomestiti, lahko pa z ustreznim usmerjanjem svoje aktivnosti pomagajo na segmentih z največjim učinkom na preprečevanje negativnih posledic na gospodarsko aktivnost. **Da lahko ustrezno ukrepajo, ko za to nastanejo potrebe, morajo razvojne banke neprestano, vzdrževati ustrezno stopnjo pripravljenosti in ustrezen obseg zmogljivosti** (infrastruktura, portfelj, kadri, znanje, analitična orodja, dostop do zunanjega financiranja, itd.). To velja tudi za čas konjunktore, ko so finančne tržne vrzeli praviloma manjše in se razvojne banke umikajo zasebnemu sektorju.

Izjemoma lahko vloga razvojnih bank v sistemu tako zraste, da postanejo sistemsko pomembne ali celo t.i. »last resort« banke – edino upanje za gospodarstvo. V tem primeru se tudi poveča njihova vloga v neposrednem financiranju.

Do spremembe prihaja tudi pri produktih, ki jih morajo zagotavljati razvojne banke. Prvotno so bile ugodne obrestne mere najpomembnejša značilnost posojil razvojnih bank. Danes komitenti razvojnih bank pričakujejo tudi učinkovito obravnavo, prožne kreditne pogoje, hitro odločanje, vedno večjo udeležbo pri tveganjih in financiranje obratnega kapitala, ne samo investicij. Za ustrezno usmerjanje svoje aktivnosti na segmente, kjer lahko dosežajo čim višjo učinkovitost (trend v zadnjem obdobju je t.i. »zeleno bančništvo« oziroma osredotočenje na nove okoljske tehnologije), morajo razvojne banke razvijati postopke spremljanja gibanja finančnih tržnih vrzeli in prilagajanje njihovih produktov za njihovo odpravljanje. Zaradi otežene dostopnosti javnih sredstev je nujno poiskati druge vire financiranja in sodelovanje z evropskimi ustanovami.

Vedno bolj prihajajo do izraza tudi nadzorniške zahteve in podvrženost proceduram in kriterijem za dodeljevanje državne pomoči. **Razvojne banke, ki so bile kot SID banka usmerjene tudi k finančni podpori izvoznikom (internacionalizacije), sedaj na tem področju podvržene omejitvam,** ki omogočajo prednost poslovnim bankam, da delujejo na tem segmentu trga.

V krizi so v EU države odgovorile na potrebe po vzpostavljanju financiranja na specifičnih področjih tudi z **vzpostavljanjem novih razvojnih bank.** V državah EU so razvojne banke dodatno prevzele vlogo enega glavnih stebrov za realizacijo projektov v okviru Junckerjevega investicijskega načrta za Evropo. Tako so v Veliki Britaniji ustanovili UK Green Investment Bank in British Business Bank za podporo projektom učinkovite rabe energije ter malih in srednjih podjetij, na Irskem Strategic Banking Corporation of Ireland, na Portugalskem Instituição Financeira do Desenvolvimento, v Litvi Single Development Institute (SDI) in Grčiji Institution for Growth in Greece (IfG). V nastajanju je tudi razvojna banka na Malti, Malta Development Bank.

Da trg potrebuje dopolnilno vlogo tudi na področju internacionalizacije kaže tudi dejstvo, da so bile izvozne kreditne agencije večinoma začasno ustanovljene po prvi svetovni vojni za ponoven razvoj mednarodne trgovine – pa so večinoma ostale operativne vse do sedaj. Kriza je tovrstne potrebe le še bolj izpostavila ob hitrem umiku zasebnih tržnih udeležencev, kot na primer pri zavarovanju političnih rizikov, kjer so pred krizo zasebni (po)zavarovalci vstopali že v časovne horizonte do 20 let in tudi za države v razvoju, a je v krizi nastopilo hitro krčenje njihove aktivnosti.

Podobno velja tudi za **financiranje izvoza**, kjer je evropski model temeljil le na poslovnih bankah (za razliko od drugih OECD držav), kriza pa je prisilila evropske države, da so začele urgentno vzpostavljati ustrezne izvozno-usmerjene kreditne sheme. V zadnji krizi je bila zelo pomembna tudi podpora proizvodno-dobaviteljskih verig (supply-chain), ki so se začele krhati zaradi globalizacije le-

teh na eni strani in različnih regionalnih, nacionalnih učinkov krize. Tudi podpora t.i. trade finance-u je imela pomembno vlogo pri obnovitvi zaupanja.

*V zvezi z nadaljnjim institucionalnim razvojem EU se vse bolj izpostavlja tudi **vprašanje vloge EIB vis-a-vis nacionalnim razvojnim bankam**. EIB je namreč vse aktivnejša v nacionalnih prostorih oziroma na področjih, ki so veljala za tradicionalna področja nacionalnih razvojnih bank, in razvija storitve, ki so nemalokrat »v konkurenci« z delovanjem nacionalnih razvojnih bank. Pri tem ima EIB praviloma več manevrskega prostora pri cenovnih pogojih. Do neke mere se celo že postavlja vprašanje enotne evropske razvojne banke z nacionalnimi »podružnicami«.*

II.2. INSTITUCIONALNI, REGULATORNI IN KORPORATIVNI OKVIR DELOVANJA SID BANKE

Institucionalni in regulatorni okvir

Ključni okvir v slovenskem institucionalnem okolju za delovanje SID banke predstavlja Zakon o slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB), ki kot »krovni« zakon regulira delovanje SID banke, njeno vlogo, pooblastila, dejavnosti, lastništvo in organiziranost. SID banka deluje tudi v skladu s pooblastilom po **Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP)**, ki dodatno ureja izvajanje funkcije izvozne kreditne agencije, vendar gre v tem primeru za posle v imenu in za račun države, ki se računovodsko ločeno evidentirajo, torej izven bilance banke.

SID banka velja v skladu z ZSIRB, Zakonom o bančništvu in regulativami EU **»specialno kreditno institucijo«: opravlja posebne naloge jasno opredeljene z zakonom, je v izključni lasti države, država pa upnikom jamči za vse obveznosti SID banke**. SID banka se uvršča med »nacionalne razvojne banke« in ne »agencije«, saj je nadzorovana in licencirana tudi s strani Banke Slovenije in ECB, ki sta bančni regulator in nadzornik, medtem ko je nadzor Vlade in Državnega zbora usmerjen predvsem v nadzor izpolnjevanja zadanih mandatov.

Razvojne banke v EU igrajo posebej poudarjeno vlogo in so podvržene še dodatnim regulativam. EU je že leta 1958 ustanovila Evropsko investicijsko banko (EIB), ki zagotavlja dolgoročna posojila javnemu in zasebnemu sektorju za projekte v evropskem interesu, kot so: kohezija in konvergenca regij EU, podpora za mala in srednja podjetja, okoljski programi, raziskave, razvoj in inovacije, promet, ter energija. Spodbujanje razvoja na teh področjih je horizontalni cilj EU. Hkrati je EIB večinski delničar v Evropskem investicijskem skladu (EIF), ustanovljenem leta 1994 za podporo majhnim podjetjem, ki deluje preko bank in drugih finančnih posrednikov, iz zgodovinskega pregleda pa izhaja, da so vzporedno v državah članicah delovale tudi nacionalne spodbujevalno razvojne banke in pri tem zasledovale zelo podobne cilje ter uporabljale podoben poslovni model.

S povečevanjem stopnje integracije v okviru EU so bili tudi organi EU prisiljeni, da se natančneje opredelijo do nacionalnih razvojnih bank in njihovega poslovanja.¹¹ Te namreč, kot že rečeno, delujejo na finančnih trgih in lahko konkurirajo drugim zasebnim subjektom,

¹¹ V skladu z integracijskimi procesi na bančnem področju, ki so dobili v 2012 dodaten moment s temelji evropske Bančne Unije, se dodatno izpostavlja tudi vprašanje integracijskega procesa na področju razvojnega bančništva oziroma morebitna nova vloga evropskih nacionalnih razvojnih bank.

obenem pa od držav prejmejo tudi določeno finančno ali nefinančno podporo (glej okvir). Zaradi tega morajo te ustanove **prejete prednosti prenesti na končne koristnike, saj bi v nasprotnem primeru prišlo do nedovoljene konkurenčne prednosti** pred drugimi finančnimi posredniki. Pri tem prenos finančne prednosti na končnega prejemnika ne sme vplivati na njegov položaj do njegovih konkurentov oziroma mora ta dobiti finančno storitev skladno s pravili o konkurenci in dovoljenih državnih pomočeh.

V ustanovitvenih pogodbah EU je namreč določeno, da je vsaka pomoč iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nedovoljena. **Državna pomoč je v EU dovoljena samo izjemoma, npr. če je skladna s horizontalnimi cilji pravil o državnih pomočeh.** Pri presoji skladnosti delovanja javnih specializiranih kreditnih institucij se uporabljajo poleg primarnih (ustanovitvena pogodba), tudi sekundarni (smernice in uredbe) in drugi pravni viri EU (odločbe ES in drugi dokumenti EK, t.i. »*soft law*«), in sicer po načelu enakih kriterijev za enake primere. Osnovo v tem pogledu predstavlja **Dogovor med Evropsko komisijo (EK) in Nemčijo glede specialnih kreditnih institucij** z dne 1. 3. 2002,¹² ki določa podrobnejša pravila za delovanje nemških razvojnih bank (npr. KfW) oziroma razlaga, kako se konkurenčno pravo EU uporablja v primeru nacionalnih razvojnih bank.

Na področjih, kjer bančno okolje to omogoča, specialne kreditne institucije svoje produkte končnim prejemnikom ponujajo primarno preko poslovnih bank

(*Durchleitungsprinzip*, tudi *Hausbankenprinzip*) ali s sodelovanjem v bančnih sindikatih. S tem je potencialni vpliv države na konkurenco bistveno zmanjšan. Pri izbiri poslovnih bank, s katerimi sodelujejo, morajo seveda ravnati nediskriminatorno in transparentno. Problem vpliva na konkurenco med končnimi prejemniki sredstev v realnem sektorju je urejen z zahtevo, da lahko specialne kreditne institucije ponujajo svoje produkte le na vnaprej točno določenih področjih oziroma v skladu s prej omenjenimi horizontalnimi cilji EU.

Zahteve/omejitve Evropske Komisije:

- Nekonkuriranje komercialnim bankam in osnovno delovanje preko poslovnih bank.
- Ponekod konkretnjša specifikacija in ustrezna prigrasitev (Ministrstvo za finance, EK) razvojno-spodbujevalnih nalog v okvirih GBER, *de minimis* ali dokazane tržne vrzeli.
- Zagotavljanje finančne samozadostnosti banke ob maksimiranju koristi z vidika ciljev trajnostnega razvoja.
- Upoštevanje pravil o pomoči podjetjem v težavah.
- Delovanje povezanih družb na tržnih osnovah.

Ko poslovni finančni sektor na danih tržnih vrzeli ne more ali ne želi povečati svoje aktivnosti s pomočjo programov razvojne banke, se razvojna banka lahko odloči, da **sama intervenira neposredno do končnih koristnikov. Pri tem mora paziti na uveljavljanje ustreznih ukrepov za preprečevanje morebitnega izrivanja aktivnosti poslovnega sektorja.**

Za vsakega od svojih programov mora razvojna banka, ki deluje v EU, na ustrezen način opredeliti tržno vrzel, ki jo s tem programom naslavlja. EK ponuja možnosti za oblikovanje programov **po načelu *de minimis* ali po Uredbi o splošnih skupinskih izjemah.** Načelo *de minimis* predvideva posojanje po obrestnih merah, ki veljajo z vidika EK za zelo blizu tržnim

¹² T.i. sporazum Monti – Koch Wesser, ki je sledil leto prej sklenjenemu sporazumu glede nemških deželnih bank in hranilnic (*Understanding on Landesbanks and savings banks of 17.7.2001*).

obrestnim meram, Uredba splošnih skupinskih izjem pa opredeljuje segmente financiranja, ki po oceni EK ne delujejo ustrezno in kjer je zato intervencija razvojnih bank dobrodošla. V obeh primerih gre torej za način delovanja, ki širi domet trga in ne povzroča dodatnih omejitev konkurenčnemu delovanju tržnih udeležencev. Razvojna banka lahko tudi sama **z ustrezno analizo trga** EK dokaže tržno vrzel ter pri EK prikladi ustrezne programe financiranja, s katerimi bo naslovila to vrzel. Izven tega okvirja ostane **možnost delovanja po načelu zasebnega investitorja**, kar pomeni (so)financiranje po tržnih pogojih.

Tudi SID banka je pod drobnogledom EK. Zaradi državne garancije ima namreč SID banka posledično načeloma najboljše pogoje za pridobivanje sredstev, kar lahko vodi v neloyalno konkurenco. V tem kontekstu je Evropska komisija zahtevala tudi konkretne zaveze Vlade RS, med drugim, da bo RS vsakokrat, kjer bo to potrebno, Evropski komisiji priglasila vse posle in programe državne pomoči, ki bodo izvajani s strani SID banke, da bo zagotavljala finančno samozadostnost banke ob maksimiranju koristi z vidika ciljev trajnostnega razvoja ter razvila ustrezne varovalke korporativnega upravljanja (objektivna merila). Ker je bil tak pravni red EU upoštevan že pri ustanovitvi SID banke in vzpostavitvi njenega poslovnega modela, je **EK s pismom z dne 11. 12. 2009 načeloma potrdila njen okvir delovanja**, končna potrditev načel izvajanja posameznih aktivnosti pa se pričakuje v letu 2018.

Slika 5: Nadzor nad poslovanjem SID banke temelji na treh nadzornih stebrih

Vir: SID banka

Poleg korporativnega upravljanja, kot velja za delniške družbe, ima SID banka še **posebej okrepljen regulatorni nadzor, kar terja in zagotavlja visok nivo transparentnosti poslovanja**. Ker nastopa SID banka kot banka je za njen nadzor zadolžena Banka Slovenije. Z izdajo vrednostnih papirjev, ki kotirajo na borzi, njeno poslovanje nadzira tudi Agencija za trg vrednostnih papirjev. Kot že rečeno je SID banka od 2008 tudi pod neposrednim nadzorom in v rednih interakcijah z Evropsko komisijo (DG Competition). Dodatno je kot nosilka številnih javnih pooblastil in v skladu s tem povezano zakonodajo, SID banka dolžna redno poročati Državnemu zboru in Vladi RS, ter posebej nekaterim ministrstvom, nad izvajanjem pooblastil po Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP) bedi posebna Komisija za pospeševanje mednarodne menjave, nad vsem skupaj pa še Računsko sodišče. SID banka za nadzorne ustanove **pripravlja letno skupaj več kot 150 rednih poročil**.

SID banka izvaja storitve tako za svoj kot za državni račun. Ključno je, da je za račun RS vzpostavljen natančen ločen sistem računovodenja, ki lahko v vsakem trenutku prikaže realno in pregledno stanje obeh računov. Za ločeno evidentiranje vseh posameznih dejavnosti, ki jih banka opravlja po pooblastilu RS, ima SID banka vzpostavljen sistem stroškovnih mest in stroškovnih nosilcev, na katere se ustrezno evidentirajo poslovni dogodki, ki nastajajo pri izvajanju posamezne dejavnosti. To je tudi osnova za ugotavljanje neposrednih odhodkov iz nje. Za dejavnosti zavarovanj pred nemarketabilnimi riziki, pri katerih banka upravlja tudi sredstva varnostnih rezerv, se izdelujejo tudi ločeni računovodski izkazi. Sodila razporejanja stroškov potrdi neodvisna zunanja revizija. V 2013 je bil SID banki tudi potrjen status javnega naročnika po takratnem ZJN-2, zato so bili v banki tudi vzpostavljeni **postopki javnega naročanja**.

Korporativno upravljanje – usmerjeno v skrbno obvladovanje tveganj

Glede **internih organov vodenja in nadzora ima SID banka dvotirni sistem upravljanja – banko vodi uprava, njeno delovanje pa nadzoruje nadzorni svet**. Nadzorni svet nadzoruje in spremlja vodenje in poslovanje banke. Ima sedem članov, ki jih skladno z ZSIRB imenuje Vlada Republike Slovenije.¹³ Nadzorni svet deluje na podlagi sprejetega poslovnika o delu nadzornega sveta, ki podrobneje ureja načela, postopke in način dela, glavne pristojnosti in odgovornosti pa so določene s statutom banke in zakoni, ki urejajo poslovanje banke, predvsem z zakonom o gospodarskih družbah, zakonom o bančništvu in ZSIRB. Med drugim sprejema strateške usmeritve banke, preverja letna in druga finančna poročila banke in o tem izdela mnenje, obrazloži skupščini delničarjev banke svoje mnenje k letnemu poročilu oddelka za notranjo revizijo in mnenje k letnemu poročilu uprave, potrjuje letno poročilo banke in predlog uprave za uporabo bilančnega dobička, obravnava morebitne ugotovitve Banke Slovenije, davčne inšpekcije in drugih nadzornih organov v postopkih nadzora nad banko. Poleg tega daje nadzorni svet soglasje upravi k določitvi poslovne politike banke, finančnega načrta banke, organizacije sistema notranjih kontrol in letnega programa dela oddelka za notranjo revizijo. Nadzorni svet daje tudi usmeritve in soglasje k politiki poslovanja banke skladno z razvojnimi usmeritvami, ki temeljijo na dolgoročnih razvojnih dokumentih EU in Republike Slovenije.

Nadzorni svet je tudi ustanovil revizijsko komisijo, komisijo za tveganja ter komisijo za imenovanja in prejemke kot posvetovalna telesa. V zvezi s svojimi pristojnostmi spremljanja in nadzora **revizijska komisija** obravnava predvsem gradiva, ki se nanašajo na medletne in letne računovodske izkaze banke, delovanje oddelka za notranjo revizijo, organizacijo sistema notranjih kontrol in morebitne ugotovitve nadzornih organov v postopkih nadzora nad banko. Komisija sodeluje tudi pri postopkih izbire zunanjega revizorja ter pregleduje in spremlja njegovo delo in neodvisnost. **Komisija za tveganja**, v okviru svojih pristojnosti, predvsem svetuje glede splošne nagnjenosti banke k prevzemanju tveganj in glede strategije upravljanja tveganj, pomaga pri izvajanju nadzora nad višjim vodstvom glede strategije upravljanja tveganj, preverja, ali so v spodbudah v okviru sistema prejemkov

¹³ V letu 2017 so bili člani nadzornega sveta Monika Pintar Mesarič (predsednica nadzornega sveta), Janez Tomšič (namestnik predsednice do poteka mandata 5. 4. 2017), Marko Tišma (namestnik predsednice od 14. 7. 2017), Stefan Grosar (član do poteka mandata 5. 4. 2017), mag. Marjan Divjak (član do poteka mandata 5. 4. 2017 in po

upoštevana tveganja ter preverja, ali so cene produktov banke združljive s poslovnim modelom in strategijo upravljanja tveganj. **Komisija za imenovanja in prejeme** je stalno delovno in posvetovalno telo nadzornega sveta. Komisija je pristojna in odgovorna za opravljanje nalog s področja prejemkov zaposlenih ter obravnavo vprašanj, povezanih z upravo. Njene naloge so tako predvsem ocenjevanje ustreznosti vzpostavljenih metodologij, na podlagi katerih sistem prejemkov spodbuja ustrezno upravljanje tveganj, kapitala in likvidnosti, preverjanje ustreznosti splošnih načel politik prejemkov in njihove skladnosti s poslovno politiko banke v dolgoročnem časovnem obdobju, ocenjevanje in vrednotenje dela uprave, pregled politike prejemkov uprave in priprava priporočil nadzornemu svetu glede izvajanja politik prejemkov.

Za koordinacijo delovanja pristojnih državnih in drugih organov ter institucij pri izvajanju ZZFMGP ter učinkovito izvajanje zavarovanja in financiranja poslov mednarodne trgovine in investicij je Vlada Republike Slovenije imenovala **komisijo za pospeševanje mednarodne menjave**¹⁴.

Komisija odloča o predlogih banke o sklepanju zavarovalnih poslov, ki presegajo 5 milijonov €, pri čemer ima odločilne pristojnosti tudi na drugih področjih, povezanih z obvladovanjem tveganj, kot so dajanje soglasja k:

- politikam zavarovanja v posameznih državah ali skupinah držav, ki skupaj z limiti zavarovanja, opredeljenimi že v ZZFMGP, omejujejo mogoči obseg nastalih škod;
- sklepanju in oblikovanju posebnih pogojev zavarovanja posameznih zavarovalnih in drugih poslov;
- upravljanju sredstev varnostnih rezerv in rizikov, prevzetih v zavarovanje;
- sklepanju sporazumov in odnosov s finančnimi in drugimi institucijami;
- reprogramom, izterjavam in likvidacijam škod ter daje mnenja in soglasja k opravljanju drugih poslov po pooblastilu države.

Komisija za pospeševanje mednarodne menjave redno spremlja poslovanje banke na področjih, ki jih ureja ZZFMGP, saj obravnava poročila o poslovanju, Ministrstvu za finance pa daje mnenje k poročilu banke o izvrševanju pooblastil po ZZFMGP.

Banka ima v zvezi s postopki računovodskega poročanja z internimi akti **vzpostavljene različne notranje kontrole**, ki se izvajajo predvsem v organizacijskih enotah, pristojnih za upravljanje tveganj, računovodstvo ter plan in kontroling. Delovanje notranjih kontrol in upravljanje tveganj v družbi je tudi predmet notranjega revidiranja, ki ga izvaja posebna organizacijska enota. V okviru banke je kot del sistema notranjih kontrol vzpostavljena tudi funkcija varovanja zakonitosti poslovanja, katere nosilec je posebna organizacijska enota.

Oddelek za skladnost je samostojna organizacijska enota, katere direktor je podrejen neposredno upravi, omogočeno pa mu je tudi neposredno komuniciranje z nadzornim svetom. Namen funkcije skladnosti je odpravljati oziroma omejevati tveganja skladnosti poslovanja ter

ponovnem imenovanju od 18. 5. 2017), mag. Leo Knez, dr. Aleš Berk Skok (član od 13. 4. 2017) in Zlatko Vili Hohnjec (član od 18. 5. 2017).

¹⁴ Komisija je na dan 31. 12. 2017 delovala v sestavi Franc Stanonik, kot predsednik, Matej Čepeljnik, kot namestnik predsednika ter mag. Jože Renar, Alenka Suhadolnik, Stanislava Zadravec Capriolo in Jernej Tovšak kot člani.

krepi korporativno etiko in integriteto ter preprečevati prevare in zlorabe. SID banka z manjšimi odstopanji (glej poglavje Kodeks upravljanja) spoštuje Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države in Kodeks javnih delniških družb ter je podpisnica Slovenskih smernic korporativne integritete.

Oddelek za skladnost ima nadzorno funkcijo, je skrbnik internega kodeksa etičnih vrednot in strokovnih standardov ter pristojen za obravnavo pritožb naznaniteljev (t. i. »whistleblowing«). Oddelek za skladnost izvaja nadzorno funkcijo z rednimi in izrednimi pregledi poslovanja z vidika skladnosti na izbranih področjih, za katera iz analize profila tveganosti izhaja, da je tveganje neskladnosti največje. Pri izvajanju pregledov oddelek za skladnost sodeluje tudi z oddelkom za notranjo revizijo z izmenjavo informacij oziroma ugotovitev. Funkcija skladnosti vključuje spremljanje in poročanje o tveganju skladnosti ter svetovanje in izobraževanje o obvladovanju tega tveganja.

Ne glede na vzpostavitev in izvajanje funkcije skladnosti je uprava banke primarno odgovorna za upravljanje tveganja skladnosti in zagotavlja, da je poslovanje banke skladno s predpisi. Za zagotavljanje skladnosti poslovanja so odgovorni tudi vsi zaposleni v banki, ob upoštevanju njihove vloge in ravni odgovornosti. Njihova pravica in dolžnost je, da se izobražujejo tudi s področja obvladovanja tveganja skladnosti.

Tudi **Oddelek za notranjo revizijo** je organiziran kot samostojna, neodvisna organizacijska enota, ki je funkcionalno in organizacijsko ločena od drugih organizacijskih enot banke in je neposredno odgovorna upravi banke. Oddelek za notranjo revizijo deluje skladno z Zakonom o bančništvu, Mednarodnimi standardi strokovnega ravnanja pri notranjem revidiranju, Kodeksom poklicne etike notranjih revizorjev in Kodeksom načel pri notranjem revidiranju. Delovanje oddelka za notranjo revizijo ureja listina o delovanju notranje revizije, podrobneje pa so postopki izvajanja notranjerevizijske dejavnosti opredeljeni v pravilniku o delu notranje revizije in v priročniku notranjega revidiranja. Oddelek za notranjo revizijo poroča o svojem delovanju, ugotovitvah in poteku realizacije priporočil letno in četrletno upravi banke, revizijski komisiji in nadzornemu svetu banke. Uprava banke obravnava tudi vsa poročila o posameznih izvedenih notranjih revizijah.

Namen delovanja oddelka za notranjo revizijo je podajati neodvisne in nepristranske ocene o učinkovitosti in kakovosti upravljanja tveganj, notranjih kontrol in ureditvi notranjega upravljanja in s tem prispevati k izboljšanju delovanja in doseganju ciljev banke. Svoje poslanstvo oddelek za notranjo revizijo uresničuje z izvajanjem notranjih revizij in svetovalne dejavnosti, pri čemer se osredotoča na najbolj tvegana področja, ki jih določi v okviru načrtovanja dela oddelka. Letni in strateški načrt temeljita na podlagi profila tveganosti banke in zahtev regulatorja za obvezno revidiranje posameznih področij poslovanja banke, s ciljem revizijskega pokritja najbolj tveganih področij delovanja banke in obdobjnega pokritja tudi manj tveganih oz. še ne pregledanih področij. Oba načrta sprejme uprava banke v soglasju z nadzornim svetom banke.

Iz letnega načrta dela za leto 2017 je bilo izvedenih sedem rednih pregledov, izrednih pregledov ni bilo. Načrt ni bil uresničen v celoti predvsem zaradi razlogov kadrovske narave, zato se je en redni pregled prenesel v letni načrt dela oddelka za leto 2018.

II.3. NAČELA POSLOVANJA SID BANKE

Splošna načela in dobre prakse delovanja razvojnih bank ter vzpostavljenih internacionalnih institucionalnih okvirjev se odražajo tudi v načelih poslovanja SID banke, pri čemer so bila ta natančno določena v zakonskih podlagah in drugih statutarnih oziroma strateških dokumentih banke. Ključna načela, ki jim sledi banka v vsakodnevnem poslovanju so tako predvsem:

a) Usmerjenost v uravnoteženi in trajnostni razvoj Slovenije

SID banka slediti načelu uravnoteženega in trajnostnega razvoja na ekonomskem, okoljskem in socialnem področju ter upoštevati celovit, dolgoročno naravnani pogled pri vseh finančnih poslih. Poleg ekonomske upravičenosti aktivnosti mora upoštevati tudi njihove družbene eksternalije, to je nefinančne ali posredne koristi in/ali stroške za celotno gospodarsko in družbeno okolje. Delovanje SID banke temelji na razvojnih dokumentih RS in EU.

b) Finančna samovzdržnost in odgovorno posojanje

Z namenom doseganja dolgoročne finančne samovzdržnosti in upoštevanja temeljnih bančnih načel delovanja je vsak posel potrjen presoji ekonomske in finančne upravičenosti ter celoviti oceni in upravljanju vseh vrst tveganj. Koncept odgovornega posojanja združuje tako strokovne, kot tudi etične standarde. Odgovorno posojanje v SID banki upošteva koncept t.i. »presoje 5 bilanc« (intelektualna, surovinska, okoljska, energetska, inovacijska. Sestavni del odgovornega posojanja sta tudi osebna integriteta bančnih uslužbencev, zaradi česar je SID banka sprejela tudi svoj etični kodeks.

ODGOVORNO POSOJANJE IN IZPOSOJANJE - KAKO SID BANKA PRESOJA PROJEKTE V OKVIRU SVOJEGA KREDITNEGA PROCESA?

Če bančništvo lahko delimo na komercialno, investicijsko in razvojno, potem **razvojne banke ločimo od ostalih bank po njihovih specifičnih načelih poslovanja**: komplementarnost, subsidiarnost, nediskriminatornost, preglednost in načelo družbene odgovornosti. S tem razvojne banke zagotavljajo svojo dopolnilno vlogo drugim bankam v okviru delovanja finančnih trgov. Dodatna razlika, ki je prisotna vsaj do pojavnosti finančne krize, pa je povezana tudi s presojo projektov v okviru kreditnega procesa. Banke so namreč večinoma projekte presojale predvsem na podlagi kreditne ocene posojiljemalca in kakovosti zavarovanj. SID banka v svojem kreditnem procesu uporablja t.i. **sinspektričen (celovit) pogled, ki pomeni presojo petih bilanc potencialnega posojiljemalca**; poleg finančne še surovinsko, okoljsko, energetska in inovacijsko bilanco.

Gre za **koncept odgovornega posojanja**, ki združuje tako strokovne, kot tudi etične standarde. SID banka na ta način vgrajuje zasledovanje trajnosti in samozadostnosti v postopke odločanja. Velik poudarek daje, kar vedno bolj prihaja v ospredje tudi pri praksah drugih bank, sposobnosti ustvarjanja denarnega toka in upravljanju s tveganji, kjer v Sloveniji prave tradicije in znanja ni. **Kreditna presoja mora sloneti na pogledu naprej – v dolgi rok – kjer se mora dokazati rentabilnost projektov.** Upoštevanje dolgoročne vzdržnosti poslovnega modela komitenta je za SID banko, ki večinoma ponuja dolgoročno finančna sredstva, samoumevno; po drugi strani so pri posojanju marsikatere banke dolgoročno vzdržnost komitenta zapostavljaje zaradi zmotnega občutka varnosti, ki so ga imele zaradi podeljevanja kreditov krajših ročnosti.

SID banki, kot enem izmed katalizatorjev razvoja finančnega sektorja se zdi zelo

pomembno, da odgovori na te slabe prakse tudi s tem, da promovira dvig etičnih standardov v bančnem sektorju. SID banka **pogoje in zahteve** načela odgovornega posojanja **stalno izpopolnjuje in prilagaja.** Kot razvojna banka mora vzeti v obzir vse družbene eksternalije ki jih prinaša izvedba posameznih projektov. Kompleksnost obravnave v razvojni banki torej ni manjša kot v poslovni banki, Praksa je sicer pokazala, da je v tem segmentu tako na strani ponudbe kot povpraševanja premalo poudarka v fazi iskanja oziroma načrtovanja finančnih virov posameznega projekta, zaradi česar je SID banka usmerila del svojih aktivnosti tudi v t.i. **inženiring projektov**, kolikor je mogoče glede na konflikte te funkcije s funkcijo odobravanja kreditov, z namenom, da se jih v maksimalni možni meri ter z vidika ekonomskega pomena za kreditojemalce podpre.

Sestavni del odgovornega posojanja sta tudi **osebna integriteta** bančnih uslužbencev, zaradi česar je SID banka sprejela tudi svoj **etični kodeks**, s katerim so se vsi zaposleni zavezali k zasledovanju temeljnih etičnih načel in družbeno odgovornemu ravnanju, ter razvijanje in uvajanje sistemskih rešitev, ki se prilagajajo spreminjajočim potrebam gospodarstva.

V tem kontekstu je potrebno prvenstveno pojasniti, da je **SID banka – banka**, ter da mora biti njeno poslovanje usklajeno z vsebino bančne licence in regulative Banke Slovenije. SID banka deluje praviloma le na področjih tržnih vrzeli oziroma pomanjkljivosti. Tudi na področju zavarovanja izvoznih kreditov in izhodnih neposrednih investicij SID banka zavaruje le t.i. »netržna tveganja«, se pravi tveganja, ki jih zasebni finančni subjekti niso pripravljene prevzeti. To pomeni, **da so de facto (neposredni) posli, ki jih SID banka obravnava, večinoma bolj tvegane narave**, kar prikazuje tudi naslednja slika položaja SID banke na trgu, tako z vidika donosa (manjši), časa (daljše ročnosti) in tveganj (višja (sistemska) tveganja).

Dodatno je treba opozoriti na to, da so v skladu z zakonskimi in drugimi podlagami **vsa sredstva SID banke strogo namenska** in da **jih ni mogoče uporabiti za katerikoli namen**,¹⁵ kar lahko povzroča določena razočaranja posameznih podjetij oziroma njihovih lastnikov, navajenih na relativno lahko dostopnost finančnih sredstev v obdobju pred krizo. Prav tako pri tveganjih, ki veljajo v slovenskem gospodarstvu, ne moremo enačiti obdobja pred in po krizi. Veliko podjetij je namreč pričakalo največjo krizo po osamosvojitvi in izgubi jugoslovanskega trga povsem nepripravljeno, vseh slabih poslovnih odločitev pa se že zaradi obsežnosti problema ne da v celoti socializirati.

c) Nekonkuriranje, komplementarnost in subsidiarnost

SID banka pri izvajanju svojih dejavnosti ne konkurira drugim finančnim institucijam na trgu ampak poskuša obstoječi trg čim bolj dopolnjevati. SID banka vstopa v posle le subsidiarno, po principu »druge najboljše možnosti«, če komercialni sektor na danem področju ni aktiven, ali pa ni aktiven v zadostni meri, da bi se doseglo »najboljšo možnost«, to je nemoteno delovanje trga.

d) Vrednost finančnih storitev za končne koristnike

SID banka storitve izvaja z namenom ustvarjanja neposredne ali posredne dodane vrednosti za uporabnike. SID banka skrbi za raznovrstnost in prilagojenost finančnih produktov potrebam končnih koristnikov in zagotavlja daljše ročnosti, nižje cene storitev, prilagojenost razvojnim fazam življenjskega cikla podjetij, učinkovitejšo uporabo finančnih sredstev države, ipd. V primeru posrednega poslovanja SID banka z namenom zagotovitve prenosa finančne vrednosti na končne koristnike.

¹⁵ Posledično tudi lahko SID banka kreditira samo (nove) naložbe, ne pa tudi npr. obratnih sredstev.

e) Nediskriminatornost

SID banka zasleduje načelo enakega dostopa in enakega obravnavanja vseh uporabnikov njenih storitev.

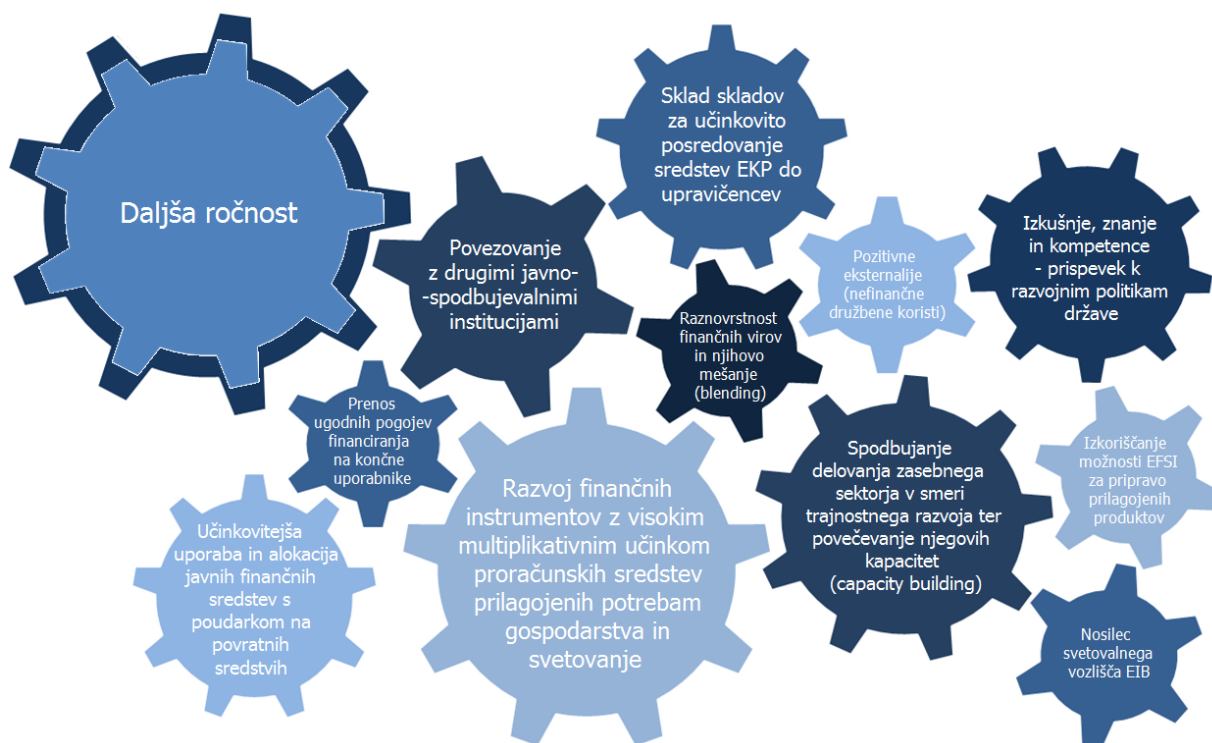
f) Preglednost poslovanja

SID banka skrbi za preglednost vseh ponujenih storitev na eni strani, po drugi pa tudi za preglednost finančnih rezultatov in družbeno-ekonomskih učinkov svojega poslovanja. Pri tem upošteva zakonska določila in druge relevantne usmeritve ter tudi dobro prakso, ki jo izvajajo primerljive institucije v EU. SID banka je edina ustanova slovenskega javno-spodbujevalnega sistema, ki deluje kot banka, kar pomeni poslovanje po strogih določilih in nadzorom.

g) Poslovanje odvisnih družb po tržnih principih

Četudi morajo odvisne družbe zasledovati sinergijsko funkcijo z doseganjem ciljev SID banke, morajo te družbe delovati po merilih, ki veljajo za tipične zasebno-pravne gospodarske družbe. Vsaka dokapitalizacija teh družb s strani SID banke je tudi podvržena presoji z vidika dovoljene državne pomoči.

Slika 6: Vzvodje SID banke

Vir: SID banka

TUDI RAZVOJNE BANKE MORAJO PAZITI NA PROBLEME MORALNEGA HAZARDA

Upoštevaajoč navedena načela razvojnih bank in okvire poslovanja, ki veljajo za njih, velja samo po sebi dejstvo, da **je kompleksnost obravnave projektov v razvojnih bankah večja**, saj morajo te upoštevati bistveno več usmeritev kot poslovne banke, ki zasledujejo večinoma le načelo maksimiziranja dobička. Glede na svojo podporo z javnimi sredstvi in garancijo države, se mora razvojna banka še toliko bolj prizadevati k obvladovanju moralnega hazarda, ki bi jo lahko, tudi pod vplivom različnih vplivnih skupin, napeljeval k prekomernemu sprejemanju tveganj v korist zasebnega

sektorja.

*Ne glede na to, da si SID banka prizadeva v teh okvirih kar se da poenostaviti postopke ter podpreti kolikor se da več poslov, **se zgodi, da določen projekt ne more dobiti podpore.** Razlogov je lahko več: ali zaradi tega ker obstaja preveliko tveganje da je v resnici finančno nevzdržen, ali ga ni moč umestiti v namenske kategorije, ki jih podpira SID banka, ali iz drugih pomembnih razlogov. Velikokrat se v praksi pojavi tudi primer, ko je projekt dober, realizirati pa ga poskuša podjetje, ki ni sposobno izkazati zadostne finančne in upravljalске trdnosti. Ponavadi se taki primeri končajo v škodo obeh, tako projekta, kot podjetja.*

Poseben problem moralnega hazardiranja je tudi netransparentnost poslovanja nekaterih podjetij in skrivanje poslovnih informacij - tako z vidika rezultatov poslovanja in obstoječih tveganj kot medsebojno prepletenih lastniških povezav, kar je v zadnjem desetletju še posebej simptomatično. Posojilodajalci seveda v takem okolju težko pridejo do ustreznih informacij, ki bi jim pomagale k ustrezni odločitvi, vse pogosteje pa se tak moralni hazard konča slabo za obe stranki, tudi za posojilojemalca, saj se v tem kontekstu lahko izbere neprimeren instrument, v primeru, da je kršen zakon in je to ugotovljeno, pa tudi kazenski pregon. Pridobivanje kakovostnih in ažurnih informacij o strankah je vedno pomembno, še toliko bolj pa v času krize, ko se finančni in tržni položaj nekega podjetja lahko zelo hitro spreminja. Kakovostne bonitetne informacije so pri upravljanju tveganj nepogrešljive, saj se lahko z njimi uspešno prepreči marsikatera škoda. Poleg tega omogočajo podjetju prodajalcu, da se pravočasno prilagodi spreminjajočim se okoliščinam, po potrebi spreminja svojo prodajno strategijo ali poslovne načrte. Marsikatero podjetje pred svojimi partnerji skriva zanj neugodne informacije. Insolvenstnost ali nelikvidnost kupcev tako neredko preseneti prodajalce. Finančni položaj stranke je še zlasti pomemben pri ocenjevanju tveganja, ki ga posojilodajalec prevzame za več let vnaprej.

II.4. PODROČJA DELOVANJA

Kot specializirana kreditna institucija oziroma, izvozna in razvojna banka z javnimi pooblastili, SID banka deluje le na določenih javno-spodbujevalnih področjih. V skladu z ZSIRB mora podpirati ekonomske, strukturne, socialne in druge politike in sicer preko opravljanja finančnih storitev na segmentih, kjer nastajajo oziroma so ugotovljene tržne vrzeli, zlasti pa na naslednjih z zakonom izrecno opredeljenih področjih:

RAZVOJ KONKURENČNEGA GOSPODARSTVA

- **Rast in razvoj MSP**, zlasti z namenom financiranja MSP v kasnejših fazah življenjskega cikla (za rast in razvoj), vključno s financiranjem potrebnih večjih obratnih sredstev in kvalitetnejšega kapitala za rast podjetij in predvsem razvoj inovativne industrije z višjim potencialom rasti, ter tudi finančno-zavarovalnih shem za proti-ciklično delovanje.
- **Konkurenčnost**, zlasti z namenom spodbujanja dolgoročnih poslovnih transakcij, ki udeležencem omogočajo vstop in poslovanje na tujih trgih, vključno s podporo povezanim uvoznim transakcijam, pripravi na mednarodne gospodarske posle, investicijam in spodbudam za trajnostno rast izvoza in internacionalizacijo gospodarstva ter aktivnosti z namenom spodbujanja oziroma izvajanja poslov po koncesijskih pogojih in spodbujanja skupnega nastopa na tretjih trgih z domačimi, tujimi ali mednarodnimi subjekti.

RAZVOJ DRUŽBE ZNANJA IN INOVATIVNEGA PODJETNIŠTVA

- **Raziskave, razvoj in inovacije**, zlasti z namenom spodbujanja konkurenčnosti in razvoja v okviru raziskovalnih in razvojnih programov, promocije inovativnosti in pospeševanja raziskovalne in razvojne dejavnosti ter prenosa znanja in zagotavljanja različne podpore nosilcem projektov za razvoj izdelkov, proizvodnih procesov in storitev.
- **Inovativno podjetništvo**, s posebnim poudarkom na visoko-tehnoloških MSP, s tem povezanim podjetništvom in tveganim kapitalom, predvsem z namenom financiranja podjetniških projektov v zgodnejših fazah razvoja (semenski kapital, zagonska sredstva), ustvarjanja možnosti za ustanavljanje novih podjetij in vključevanja v naloge in programe izvajalcev podjetniškega, inovativnega in finančnega okolja.
- **Izobraževanje**, zlasti z namenom spodbujanja in izboljševanja nivoja izobrazbe, znanj in upravljanja znanj ter spodbud potrebnim prekvalifikacijam ter pridobivanja specifičnih znanj.
- **Zaposlovanje**, med drugim z namenom zagotavljanja spodbud podjetjem za zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj, potrebnih za njihovo rast ali prekvalifikacijo posameznikov.

RAZVOJ OKOLJU PRIJAZNE DRUŽBE IN PROIZVODNJE

- **Varovanje okolja**,
- **Snovna in energetska učinkovitost**, zlasti z namenom financiranja in spodbujanja ukrepov za varstvo narave, ustreznega ravnanja z odpadki, ustrezne rabe naravnih dobrin, pospeševanja kreditov oziroma naložb v infrastrukturo varstva okolja, izrabe obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije.

REGIONALNI IN DRUŽBENI RAZVOJ

- **Gospodarska in javna infrastruktura**, občinski in pokrajinski razvoj, zlasti z namenom izboljšanja logistične, komunalne in druge infrastrukture in poleg tega izvaja jamstvene, finančne in javno zasebno partnerske sheme za izgradnjo te infrastrukture npr. za obnovo in razvoj ter prenovo mest itd.
- **Regionalni razvoj**, zlasti z namenom zagotavljanja skladnega razvoja na državni, regionalni in lokalni ravni, zmanjševanja razlik v gospodarski razvitosti in drugih aktivnostih, kjer se lahko povezuje z drugimi osebami, ki so dejavne in namenjene doseganju javnih ciljev na področju regionalnega razvoja in razvoja podeželja in pri tem uporabljajo različne kombinirane instrumente finančnega inženiringa.
- **Stanovanjsko področje**, zlasti z namenom zagotavljanja ustrezne stanovanjske oskrbe in spodbujanja stanovanjske gradnje, prenove in vzdrževanja stanovanj in stanovanjskih hiš določenim kategorijam prebivalstva, skupaj z zagotavljanjem okolja in pogojev, ki omogočajo ustrezne bivalne razmere.

Nameni upravičenih naložb končnih upravičencev za financiranje s sredstvi vira SID banke so oblikovani skladno z dovoljenimi področji delovanja SID banke, in sicer:

- namen A: Internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti;
- namen B: Projekti za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetij;
- namen C: Raziskave, razvoj, inovacije ter nove tehnologije, ki vodijo k novim ali temeljito izboljšanim proizvodom, storitvam ali procesom, z namenom večje konkurenčnosti in višje dodane vrednosti, s posebnim poudarkom na inovativnem podjetništvu;
- namen D1: Izobraževanje, zlasti z namenom spodbujanja in izboljševanja nivoja izobrazbe, znanj in upravljanja znanj, pridobivanja specifičnih znanj in upravljanja znanj;
- namen D2: Izobraževalna infrastruktura, zlasti zagotavljanje ustrezne prostorske infrastrukture in opreme potrebne za izvajanje izobraževalnih procesov;
- namen E: Zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj, potrebnih za rast podjetij ter prekvalifikacije delavcev;
- namen F: Varovanje okolja in energetske učinkovitosti, zlasti z namenom financiranja in spodbujanja ukrepov za varstvo narave, ustreznega ravnanja z odpadki, ustrezne rabe naravnih dobrin, pospeševanja naložb v infrastrukturo varstva okolja, izrabe obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije;
- namen F1: Okoljevarstvo, zlasti varstvo voda, odvajanje odpadnih vod ali oskrba s pitno vodo, ravnanje z odpadki, zmanjševanje onesnaževanja zraka, zmanjševanje hrupa ali drugih škodljivih vplivov na okolje, sanacija zemljišč in okoljski ukrepi, povezani s prometom in prevozom, ter drugi ukrepi, ki prispevajo k varovanju okolja;
- namen F2: Obnovljivi viri energije, kot je sončna energija, energija biomase, bioplina, geotermalna energija, vetrna energija ter vodna energija;
- namen F3: Učinkovita raba energije in snovi, zlasti ukrepi, ki prispevajo k energijski učinkovitosti poslovnih prostorov in stanovanjskih enot;

- namen F4: Okolju prijazna proizvodnja ali proizvod, ki na inovativen način prispeva k preprečevanju ali zmanjševanju onesnaževanja okolja oziroma snovni učinkovitosti proizvodnje;
- namen H: Stanovanjska oskrba na specifičnih področjih, kot je nakup, izgradnja ali prenova (vključno z ukrepi energijske učinkovitosti) neprofitnih stanovanj, stanovanj za mlade, domov za ostarele in oskrbovanih stanovanj;
- namen U: Telekomunikacijska, prometna, športna, turistična, kulturna, zdravstvena ter druga infrastruktura, zlasti tista, ki prispeva k regionalnemu razvoju.

ZADRUGE IN SOCIALNO PODJETNIŠTVO – JIH LAHKO FINANČNO PODPRE RAZVOJNA BANKA?

Zadružištvo ali socialno podjetništvo je lahko koristen in socialno odgovoren dopolnilni instrument gospodarskega sistema. Poleg povečevanja števila delovnih mest lahko pomeni združevanje sredstev ali funkcij za skupen nastop pri proizvodnji ali na trgu, praviloma neprofitnega značaja. A postavlja se vprašanje možnosti dostopanje do zunanjega financiranja tovrstnih podjetij.

Namen zadruga je združevanje v podporo in korist članov zadruga, ti pa morajo podpirati delovanje zadruga. V podporo delovanja zadruga si lahko, glede na svoj kreditni potencial, tudi izposojajo finančna sredstva. Težava pri tem lahko nastane, če tovrstna podjetja ne premorejo **ustreznega obsega kapitala, sredstev za začetni zagon, obratnih sredstev, zavarovanj ali poslovnega modela osnovanega na ekonomskih načelih, ki bi lahko zagotovili vzdržnost poslovanja zadruga ko pogoji poslovanja postanejo neugodni.** Pogosto je **nezadostno pregledna tudi delitev odgovornosti za poslovanje podjetja.** Ti problemi so pogosto isti kot pri mnogih gospodarskih družbah z neustreznimi modeli financiranja.

S tega vidika se pojavlja vprašanje usmerjanja državne pomoči v pomoč zadružištvu oziroma socialnemu podjetništvu, največkrat z argumentacijo ohranjanja delovnih mest. Brez ekonomsko vzdržnega poslovnega modela je financiranje s povratnimi sredstvi državne pomoči nemogoče, saj podjetje slej ko prej sredstev ne bo moglo vrniti. Vendar je, kljub ekonomsko nevzdržnemu poslovnemu modelu, **v primeru ustrezno pozitivnih nefinančnih družbenih učinkov (t.i. eksternalij) državno pomoč možno upravičiti, a ta je smiselna le v obliki nepovratnih sredstev.** Vendar je potrebno **družbeno korist ovrednotiti tudi z vidika oportunitetnega stroška vedno bolj omejenih javnih virov,** oziroma njihove uporabo za morebitne družbeno bolj koristne ali razvojne projekte. Brez tovrstnih zagotovil se lahko državna pomoč hitro pokaže kot neučinkovita, z dragim a nevzdržnim ohranjanjem delovnih mest, in pogostim podrejanjem javnih sredstev parcialnim zasebnim interesom (t.i. individualizacija dobičkov in socializacija izgub).

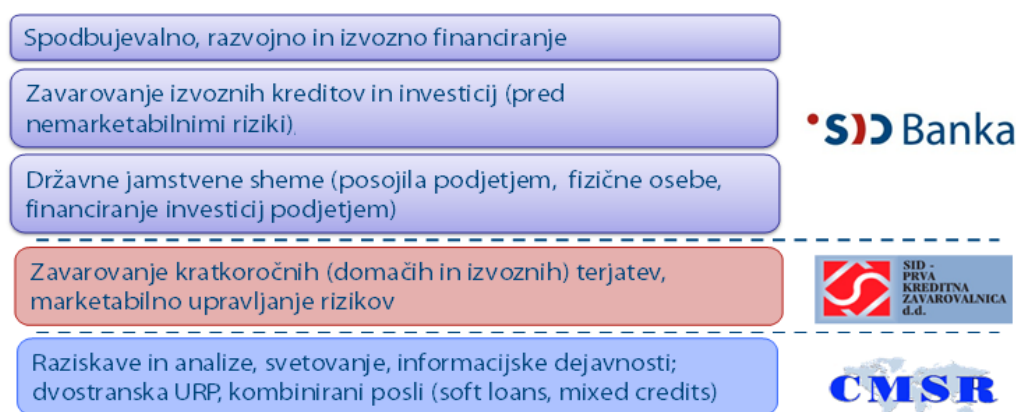
Podobno stališče je zavzelo tudi Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. Vsak soustanovitelj zadruga je pravzaprav podjetnik, za katerega velja, da mora za delovanje podjetja vanj vložiti svoj osebni kapital in s tem prevzeti tudi osebno odgovornost za uspeh ali neuspeh podjetja. Država lahko novim podjetjem pomaga preko svojih že vzpostavljenih mehanizmov, pri tem pa jo omejujejo pravila dodeljevanja državnih pomoči. To pomeni, da mora novo podjetje zagotoviti prispevek lastnih sredstev, ali pa ustrezna zavarovanja v primeru poroštev oziroma kreditov. Če ni lastnih sredstev, kamor spadajo tudi sredstva investorjev oziroma ustreznih osebnih zavarovanj, pa država nima vzvodov, da bi lahko nudila ustrezno pomoč.

Zgodovinsko gledano so bili **glavni viri financiranja socialnih podjetij** predvsem sredstva posameznih donatorjev. Iz navedenih dejstev izhaja, da ni posebnega razloga, da bi razvojne banke favorizirale določen model gospodarskega združevanja.

II.5. STORITVE SID BANKE IN SKUPINE SID BANKA

Na spodnji sliki so predstavljene vse ključne osnovne storitve Skupine SID banka, ki jih zagotavljamo slovenskemu gospodarstvu v skladu s pokrivanjem velike večino potreb podjetij po podpornih finančnih storitvah. Manjša pokritost je le v najzgodnejših fazah, saj SID banka do sedaj ni bila prejemnica nepovratnih sredstev, ki so v teh fazah najprimernejša. Banka si sicer prizadeva in razvija storitve v smeri celotne pokritosti (s finančnimi inštrumenti oziroma storitvami) tako življenjskega cikla podjetij, njihovih finančnih potreb, prilagojenih posamezni razvojni fazi (finančni cikel), kot cikla internacionalizacije slovenskih podjetij od lažjega pridobivanja obratnih sredstev za pripravo na izvoz do najvišjih oblik internacionalizacije.

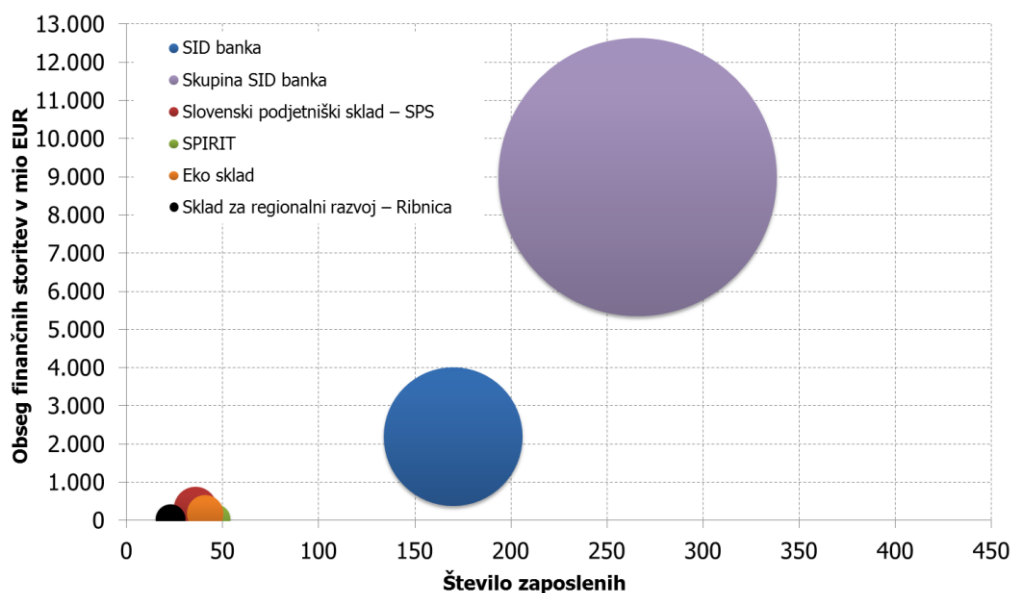
Slika 7: Osnovne storitve Skupine SID banka v letu 2017

Vir: SID banka

SID banka v okviru Skupine SID banka prizadeva k ohranjanju osrednje vloge tudi med ustanovami slovenskega javno-spodbujevalnega sistema. SID banka je bila v letu 2017, največja razvojno-spodbujevalna institucija v Sloveniji, kot prikazuje spodnja slika, ki kaže primerjavo večine razvojno-spodbujevalnih institucij z vidika njihovih finančnih ter kadrovskega zmoglosti in obsega plasiranih sredstev z vidika financiranja razvoja. S svojim širokim naborom finančnih storitev **SID banka ustvari bistveno večji obseg plasiranih razvojnih finančnih sredstev, kot vse ostale razvojno-spodbujevalne ustanove skupaj**. Kot prikazujemo v gradivu SID banka svoje storitve dopolnjuje tudi s svojimi hčerinskimi družbami, ki sicer delujejo na konkurenčnem trgu in po tržnih osnovah. Skupina SID banka je tako slovenskemu gospodarstvu v letu 2017 zagotavljala za 9 mrd EUR finančnih storitev.

Slika 8: Primerjava razvojno-spodbujevalnih institucij po finančni moči in št. zaposlenih (2017)

Vir: lastna analiza (zadnji razpoložljivi podatki)

Drugih razvojno-spodbujevalnih ustanov ne gre jemati kot konkurente SID banke, saj se te pomembno razlikujejo od SID banke. Poleg dejstva da gre za institucije z večinoma komplementarnimi področji in filozofijo delovanja, se za razliko od ostalih javnih razvojno-spodbujevalnih institucij SID banka ne financira neposredno iz proračunskih sredstev. Dejansko je trenutni delež javnih sredstev v vseh sredstvih SID banke zelo majhen. Zato lahko SID banka, bolj kot druge ustanove, dodano vrednost za gospodarstvo ustvarja skozi svoje multiplikativne učinke iz lastnega kapitala in »blendinga« sredstev v okviru finančnega inženiringa.

II.5.1. SID banka

Pri izvajanju storitev lahko SID banka uporablja vse v EU in slovenski zakonodaji razpoložljive finančne instrumente. Finančne storitve, ki jih je SID banka v skladu s pridobljenimi dovoljenji opravljala v letu 2017 **za lasten račun**, se nanašajo predvsem na:

- dajanje kreditov, financiranje poslov,
- izvajanje finančnih instrumentov z ustreznim mešanjem virov sredstev različnih tipov,
- prevzemanje tveganj,
- trgovanje za svoj račun ali za račun strank z valutnimi in obrestnimi finančnimi instrumenti, s prenosljivimi vrednostnimi papirji,
- trgovanje za svoj račun z instrumenti denarnega trga,
- kreditne bonitetne storitve: zbiranje, analiza in posredovanje informacij o kreditni sposobnosti pravnih oseb.

Banka ima pridobljenih več javnih pooblastil, zato **za račun RS** izvaja naslednje storitve:

- zavarovanje in pozavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov/terjatev pred nekomercialnimi in drugimi netržnimi riziki,
- zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi riziki,
- zavarovanje izhodnih investicij pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi riziki,
- zavarovanje bančnih (storitvenih) garancij in
- ostale posle po pooblastilu: ZJShem, ZJShemFO, ZPFIGD, ZVO-1,
- upravljanje Sklada skladov.

Potrebna sredstva za učinkovito izvajanje dejavnosti zavarovanja po ZZFMGP je SID banka zagotovila RS v obliki varnostnih in posebnih **varnostnih rezerv**, ki se uporabljajo za poravnavo obveznosti do zavarovancev (izplačilo zavarovalnin), plačilo stroškov preprečevanja in zmanjševanja bodočih ali že nastalih škod, ter kritje izgub iz teh poslov. Varnostne rezerve se dodatno zagotavljajo predvsem iz premij, opravnin, regresiranih plačanih škod in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s poslovanjem na področju zavarovanja in pozavarovanja pred netržnimi riziki. Če nastalih škod ne bi bilo mogoče poravnati iz omenjenih rezerv, sredstva za izplačilo zavarovalnin zagotovi RS.

Na podlagi pogodbe z MF iz decembra 2011 SID banka izvaja za državo tudi storitev upravljanja s temi sredstvi. Poslovanje, ki ga SID banka kot slovenska ECA opravlja v imenu in za račun RS, je upravljavsko in računovodsko transparentno ločeno od poslovanja SID banke za lasten račun.

Pri opravljanju svoje dejavnosti banka z instrumenti, ki so ji na voljo, izvaja razne storitve financiranja ali s tem povezane dejavnosti, tudi z namenom **mednarodnega razvojnega sodelovanja** in v tem okviru, kjer so vključene tudi razvojne in/ali uradne pomoči RS, lahko opravlja storitve tudi za druge osebe.

Banka lahko glede na svoj status in pravno naravo opravlja tudi **druge naloge in dejavnosti** na podlagi dodatnih pooblastil in/ali posebne pogodbe z RS ali drugimi osebami javnega prava. V tem kontekstu je bila npr. SID banka izbrana za izvajanje agentskih poslov za državo iz naslova jamstvene sheme za podjetja, za fizične osebe in jamstvene sheme za financiranje investicij gospodarskih družb, določene podobne aktivnosti pa so predvidene tudi z ZVO (upravljanje in trgovanje z emisijskimi kuponi ter izvajanje dražb).

MGRT je SID banko v novembru 2017 imenovalo za upravljavca **Sklada skladov** za izvajanje finančnih instrumentov v okviru evropske kohezijske politike, v katerega bo do leta 2023 vplačanih 253 milijonov evrov iz evropskih kohezijskih sredstev, ki so Sloveniji na voljo v finančni perspektivi 2014 - 2020. Namen tako oblikovanega sklada je spodbujanje oziroma financiranje trajnostne gospodarske rasti in razvoja, inovacijskih vlaganj ter tekočega poslovanja z dolžniškimi in lastniškimi oblikami financiranja na štirih področjih, kjer so bile na osnovi predhodne ocene vrzeli financiranja, ki jo je izvedla slovenska družba PwC ter dopolnila analiza Evropske investicijske banke, ugotovljene tržne vrzeli: raziskave, razvoj in inovacije, mala in srednje velika podjetja, energetska učinkovitost in urbani razvoj.

Na tej osnovi SID banka izvaja vrsto finančnih storitev, kot odgovor na potrebe gospodarstva, kar je razvidno tudi iz naslednje slike:

Slika 9: Prepletenost podjetij in SID banke

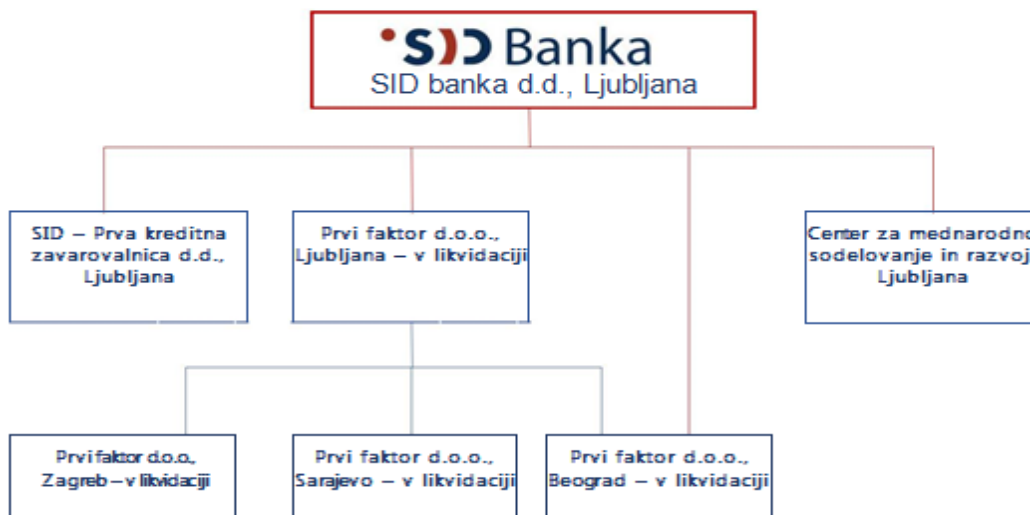

Vir: SID banka

II.5.2. Skupina SID banka

Zasledujoč svojo vlogo katalizatorja razvoja finančnega trga, izvajanja podpore slovenskim podjetjem na nekaterih strateških tujih trgih ter tudi iz nekaterih zgodovinskih razlogov ima SID banka **razvit del finančnih storitev v odvisnih družbah**, s katerimi komplementira svojo ponudbo po načelu pokritja celotnega življenjskega cikla podjetij. Ne glede na to, da povezane družbe (razen CMSR) delujejo po tržnih načelih, pomembno dopolnjujejo storitve oziroma produktno bazo SID banke.

Slika 10: Organizacijska shema Skupine SID banka na dan 31.12.2017

Vir: SID banka

II.5.2.1. SID – Prva kreditna zavarovalnica, d.d., Ljubljana

SID je kot edini lastnik v letu 2004 ustanovila SID – Prvo kreditno zavarovalnico d.d., Ljubljana (SID-PKZ). SID-PKZ je zavarovalno dejavnost začela opravljati s 1.1.2005, s tem datumom so bile tudi z družbe SID na SID-PKZ prenesene zavarovalne pogodbe kratkoročnih tržnih zavarovanj, ki jih je do konca 2004 SID sklepala za lasten račun in pozavarovala na zasebnem pozavarovalnem trgu. Nominalna vrednost kapitalskega deleža SID banke v SID-PKZ po stanju na dan 31. 12. 2017 znaša 8,4 milijona EUR.

SID-PKZ zavaruje kratkoročne poslovne terjatve, praviloma z ročnostjo do 180 dni, do enega leta pa le, kadar to zahteva narava posla oziroma vrsta blaga. Zavarovani so komercialni in opcijsko tudi nekomercialni (politični) riziki. Pogodbe o zavarovanju so praviloma letne ali dvoletne in krijejo celoten promet zavarovanca na odprto. Možno je zavarovati tudi le del prodaje (npr. samo izvoz, samo domačo prodajo ali samo terjatve, ki jih financira banka), če SID-PKZ oceni, da gre pri odločitvi o izboru v zavarovanje ponujenega segmenta za objektivne kriterije in ne morebiti za poskus negativne selekcije. V okviru pogodbe o zavarovanju je možno posebej zavarovati tudi preddobavne rizike (rizike proizvodnje). SID-PKZ po prilagojenih pogojih zavaruje tudi posle faktorskih družb ter posamezne projektne in inženirske posle, če plačilni roki ne presegajo dveh let. V letu 2017 je SID-PKZ strankam ponudila tri nova dodatna kritja: prehodno kritje, zavarovanje spornih terjatev in podaljšano kritje za predhodno potrjena naročila. Prehodno kritje omogoča varen in hiter prehod (prenos limitov) zavarovanca od konkurenčne zavarovalnice k SID-PKZ, zavarovanje spornih terjatev nudi možnost akontacije zavarovalnine v primeru, da so terjatve s strani kupca prekane, podaljšano kritje za predhodno potrjena naročila pa nudi, v primeru znižanja ali ukinitve limita, kritje za terjatve, nastale na podlagi potrjenih naročil.

Ključne prednosti zavarovanja terjatev so:

- Možnost povečanja konkurenčnosti in prodaje obstoječim kupcem (brez dodatnih varščin, ki bi jih sicer morali zagotoviti kupci) in hitrejše ter lažje odločanje pri načrtovanju prodaje novim kupcem
- Kreditna zavarovalnica podjetju izdela oceno rizičnosti portfelja kupcev
- Varnost za podjetje (zavarovanca): prenos rizikov na kreditno zavarovalnico in s tem zmanjšanje tveganja za podjetje, lažje načrtovanje denarnih tokov zaradi nadomestila škode v primeru neplačila kupca, izboljšanje bonitete in kreditne sposobnosti, ugodnejši kreditni pogoji pri bankah, večja kredibilnost pri dobaviteljih
- Varnost za zavarovančevo banko: zaradi zavarovanja plačil celotne prodaje izboljšana boniteta podjetja in zato lažje financiranje pri bankah
- Ugodnejši pogoji financiranja: s sklenitvijo zavarovanja domačih in/ali izvoznih terjatev, tudi v kombinaciji z nekomercialnimi riziki, lahko podjetje pravice iz zavarovanje v celoti ali delno prenese (asignira) na svojo poslovno banko ali drugo finančno institucijo (na primer faktorinško družbo) in tako nadomesti oziroma dopolni druge oblike zavarovanja, ki se jih za najem posojil navadno zahteva
- Pomoč pri izvensodni izterjavi dolgov (uporaba storitev izterjevalne agencije): povečana uspešnost izvensodne izterjave, saj se izvaja v državi, od koder je dolžnik, v dolžnikovem domačem jeziku.

Skladno s strateškimi usmeritvami izvajanja osnovne dejavnosti razvojne banke, ki določa izvedbo postopka prodaje hčerinskih družb, je SID banka v letu 2017 pričela s postopkom preverjanja možnosti prodaje družbe. Družbi SID-PKZ bi se namreč zaradi omejitve podpore SID banke (državno lastništvo, vloga razvojnih bank v EU) z morebitno prodajo novemu lastniku lahko zagotovilo boljše možnosti širitve poslovanja ter s tem rasti in razvoja, tako geografsko kot produktno.

II.5.2.2. PRVI FAKTOR, faktoring družba, d.o.o., v likvidaciji

Dejavnost družbe Prvi faktor, faktoring družba d. o. o., v likvidaciji, Ljubljana (v nadaljevanju Prvi faktor, Ljubljana) je opravljanje storitev faktoringa. V tem okviru je družba opravljala predvsem naslednje posle:

- odplačni prevzem oziroma odkup terjatev iz naslova prodaje blaga in storitev s prevzemom rizika plačila in brez njega;
- financiranje prevzetih terjatev;
- administrativno vodenje prevzetih terjatev;
- unovčevanje in izterjava prevzetih terjatev;
- trgovanje s prevzetimi terjatvami;
- posredovanje in zastopanje pri faktoring poslih v državi in tujini.

SID je pridobila 50-odstotni delež v osnovnem kapitalu in tudi polovico glasovalnih pravic v družbi Prvi faktor, Ljubljana v letu 2002. Drugi družbenik je Nova Ljubljanska banka d. d., Ljubljana. Nominalna vrednost kapitalskega deleža SID banke na dan 31. 12. 2017 znaša 1,6 milijona EUR.

Dne 28. 12. 2016 je skupščina sprejela odločitev o začetku postopka prostovoljne likvidacije in imenovala dosedanji poslovodji za likvidacijska upravitelja.

Družba Prvi faktor, Ljubljana je ustanoviteljica in 100-odstotna lastnica treh družb:

- Družba Prvi faktor, faktoring društvo, d. o. o., Zagreb, Hrvaška, z dejavnostjo faktoring, je bila ustanovljena 17. 12. 2003. Osnovni kapital družbe znaša 2,7 milijona EUR. Z dnem 31. 12. 2016 je družba v likvidacijskem postopku.
- Družba Prvi faktor, faktoring d. o. o., Beograd, Srbija, z dejavnostjo faktoring, je bila ustanovljena 24. 2. 2005. Osnovni kapital družbe znaša 2,5 milijona EUR.
- Družba Prvi faktor d. o. o., finanjski inženiring, Sarajevo, Bosna in Hercegovina, z dejavnostjo drugega finančnega posredovanja, je bila ustanovljena 27. 2. 2006. Osnovni kapital družbe znaša 1,4 milijona EUR. Z dnem 29. 12. 2016 je družba v likvidacijskem postopku.

II.5.2.3. Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR)

SID banka je poleg Republike Slovenije na podlagi podpisa drugega Dodatka k Pogodbi o preoblikovanju CMSR **v letu 2006 prevzela soustanoviteljstvo** v Centru za mednarodno sodelovanje in razvoj (skupaj z RS), s katerim je že do tedaj tesno sodelovala. Glavne dejavnosti zavoda so makroekonomske, politične in druge analize držav, ocene tveganosti

držav ter publicistična dejavnost. V zadnjih letih je na podlagi pooblastila Vlade Republike Slovenije postal **osrednja slovenska ustanova za izvajanje tehnično operativnih del na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja** - izvajanjem s tem povezanih kombiniranih poslov (*soft loans, mixed credits*).

IZVAJANJE BILATERALNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA V OBLIKI URADNE RAZVOJNE POMOČI (URP)

CMSR je bil v letu 2017 skladno z Zakonom o mednarodnem razvojnem sodelovanju RS nosilec javnega pooblastila za izvajanje dela tehnično - operativnega dela mednarodnega razvojnega sodelovanja.

CMSR subvencionira investicijske projekte v državah prejemnicah URP (praviloma zagotovi do 30% celotne investicije z nepovratnimi sredstvi – donacijo in za zaključitev finančne konstrukcije ustrezen del koncesijskega kredita v sodelovanju s SID banko).

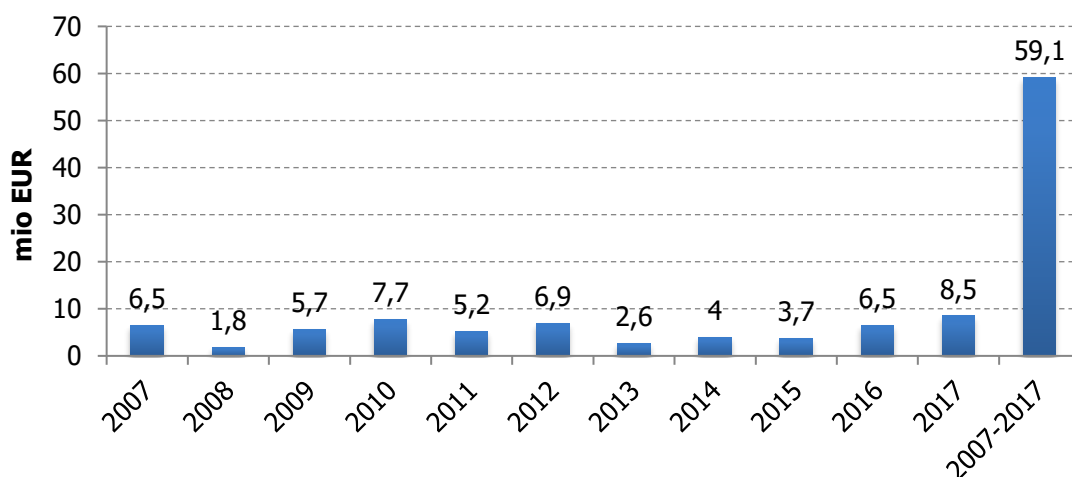
KRITERIJI ZA DODELITEV URP:

- Država prejemnica URP (OECD standard)
- Država partnerica RS
- Prejemnik je javni subjekt v državi prejemnici
- Razvojni projekt (komercialno nevzdržen)
- V prioritetnem sektorju (varovanje okolja, energetika...)
- Prenos znanja oz. tehnologije

To se je izkazalo, poleg seveda drugih prvenstvenih ciljev mednarodnega razvojnega sodelovanja, tudi kot učinkovit instrument (s pomembnimi povratnimi učinki na prihodke proračuna) pri pridobivanju novih poslov, odpiranju nekaterih novih trgov ali ohranitvi obstoječih, ki pa je odvisen od razpoložljivih proračunskih sredstev za ta del bilateralne razvojne pomoči.

V letu 2017 je tako CMSR z razpoložljivimi donacijskimi sredstvi podprl izvedbo 8,5 milijonov projektov. V obdobju 2007-2017 je CMSR z izvajanjem uradne razvojne pomoči omogočil izvedbo projektov v višini slabih 60 milijonov evrov.

Slika 11: Realizacija MRS v mio €

Vir: CMSR

*Ker imajo tuji izvozniki tak instrument vstopa na tuje trge v svoji državi še vedno na razpolago, **bo to nedvomno vplivalo na konkurenčnost potencialnih koristnikov** tako posredovane URP in temu ustrezno gospodarsko rast, zaposlovanje ter povratno povečanje proračunskih prihodkov. Brez teh sredstev namreč ni mogoče pričakovati ustreznih gospodarskih povezav in nastopa slovenskih podjetij v državah v razvoju, ki so praviloma prejemnice te pomoči.*

RS večino (ca 67%) URP porabi za multilateralno pomoč (posredovano preko multilateralnih ustanov – npr. evropske institucije, Unido), le 33% pa je preko bilateralne razvojne pomoči na podlagi bilateralnih sporazumov. Tudi večina slednje ni posredovane preko novih izvoznih poslov, ampak gre za tehnično pomoč.

Kljub temu, da gre pri projektih, ki so npr. podprti v okviru projektov Unida, za pomemben prenos slovenskega znanja in tehnologij, pomemben za slovenska podjetja, ki s tem krepijo svoje ekspertize (npr. na področju zelenih tehnologij), bi bilo glede na trenuten gospodarski položaj vseeno smiselno primerjati prednosti koncepta izvoza slovenskega znanja in koncepta izvoza slovenskega blaga in storitev, predvsem z vidika odpiranja novih delovnih mest in povratnih fiskalnih učinkov v RS ter tudi z vidika porabe sredstev za upravljanje shem (domače ali tuje organizacije).

Geografsko gledano gre večina bilateralne razvojne pomoči Slovenije na Zahodni Balkan.

Na področju publicitete CMSR med drugim redno pripravlja priročnik Doing Business v Sloveniji, v katerem so zbrane vse potrebne informacije o poslovanju v Sloveniji. Priročnik, ki ga CMSR, kot neprofitni projekt pripravlja v sodelovanju s Svetovno banko, je uradno promocijsko gradivo gospodarske diplomacije, saj je namenjen spodbujanju slovenskega gospodarstva, tujih naložb in poslovanja v tujino, pri čemer gre za edino publikacijo v Sloveniji, ki daje na enem mestu sistematičen pregled vseh postopkov poslovanja v državi. Na posebnem spletnem portalu www.poslovniportal.si je poleg tega priročnika, dosegljiva tudi aplikacija Virtual Fair, v kateri lahko Slovenska podjetja predstavijo svojo ponudbo. CMSR je tudi v 2017 nadaljeval z izdajo revije Mednarodno poslovno pravo.

II.5.3. Povezovalna vloga SID banke

Ključne strateške usmeritve, ki izhajajo iz namena in ciljev ZSIRB in jih SID banka skupaj s pristojnimi ministrstvi ter drugimi javno-spodbujevalnimi institucijami zasleduje na področju razvojnega financiranja, **se nanašajo tudi na povezovanje obstoječega razdrobljenega in posledično slabo koordiniranega razvojno-podpornega sistema**, z osrednjo vlogo SID banke, optimiziranje njegovih funkcij, multipliciranje učinkov z mešanjem povratnih in nepovratnih sredstev ter sredstev finančnih družb zasebnega sektorja in koncentriranje ekspertiz na področju celotnega sistema.

Pri povezovanju poslovnih funkcij v sistemu je bilo ob sprejemu ZSIRB leta 2008 mišljeno predvsem:

- Vzpostavljanje sistema sodelovanja, izmenjave informacij, izkušenj in znanja z drugimi javno-spodbujevalnimi institucijami
- Izvajanje namenskega financiranja oziroma naložbenja v sorodne podporne institucije v smislu povezovalnega elementa in za doseganje ciljev delovanja SID banke ter v skladu s potrebami institucij in države

- Razvijanje skupnih produktov (npr. komisijski oziroma agentski posli z ministrstvi/agencijami, zagotavljanje premostitvenega financiranja oz. naložbenja, dopolnilnega financiranja, financiranja s spodbudami, itn.)
- V primeru širšega konsenza realizacija tesnejših poslovnih povezav (združevanje).

Kljub temu, da do tesnejših poslovnih povezav ni prišlo, je bilo v dosedanjih letih uveljavljanja zakona realiziranih veliko interakcij z drugimi slovenskimi javno-spodbujevalnimi ustanovami, predvsem v zvezi z aktivnostmi iz prve alineje, realizirana so bila tudi nekatera namenska financiranja teh ustanov s strani SID banke. Vse več je tudi pobud v zvezi s produktnim povezovanjem med SID banko in nekaterimi sorodnimi javno-spodbujevalnimi ustanovami.

SID banka je tako **sklenila vrsto sporazumov o sodelovanju**, npr. s SPIRIT (TIA), Eko Skladom, JSRRRP ter SPS, in na tej osnovi tudi izvedla vrsto **aktivnosti**:

- Skupne predstavitve ponudbe institucij ciljnim skupinam
- Usklajen nastop spodbujevalnih institucij in SID banke do bank posrednic kot tudi končnih upravičencev z vidika možnega kombiniranja ponudbe z državno pomočjo ter dopolnilnih oz premostitvenih sredstev SID banke brez državne pomoči
- Financiranje Eko Sklada za podporo okoljevarstvenih projektov podjetij in fizičnih oseb iz vira EIB
- Priprava novih produktov na področju regijskih garancijskih shem za podporo kreditiranja MSP na lokalnem nivoju preko regionalnih razvojnih agencij
- Sodelovanje pri ocenjevanju razvojnih projektov s področja avtomobilske industrije
- Sodelovanje pri drugih iniciativah in pobudah ministrstev ter instrumentih EU, ipd.

Poleg tega se redno preverjajo možnosti sodelovanja in kombiniranja sredstev tudi z drugimi relevantnimi ministrstvi in službami ter nekaterimi gospodarskimi interesnimi združenji, kakor tudi (lokalnimi) podpornimi mrežami za gospodarstvo.

Dober primer takega povezovanja javno-spodbujevalnih storitev je tudi usklajevanje in izvajanje letnega akcijskega načrta Mednarodni izzivi z namenom spodbujanja mednarodnega poslovanja slovenskih podjetij, v katerem sodeluje več akterjev, s konkretnimi spodbujevalnimi storitvami (poleg SID banke in CMSR še MGRT, Kabinet predsednika Vlade RS, Urad predsednika države RS, SPIRIT, GZS, OZS in Trgovinska zbornica Slovenije).

II.6. MEDNARODNO IN MEDINSTITUCIONALNO SODELOVANJE

Razvijanje in redno nadgrajevanje sodelovanja s podobnimi ali komplementarnimi institucijami in združenji v tujini, tako nacionalnimi kot multilateralnimi, je za SID banko in tudi širše slovensko okolje, pomembno tako z vidika **prenosa znanj in dobre prakse**, kot tudi z vidika **zagotavljanja ugodnih virov financiranja** (pridobivanje ugodnih razvojnih virov ali uporaba instrumentov EU) in trajnostnega razvoja Slovenije. V okviru določenih programov je možno koristiti tudi tehnično pomoč ekspertov specifičnih razvojnih področij, kot je npr. energetska učinkovitost. SID banka s takšnim povezovanjem ustvarja pogoje za **razvijanje lastnih bazenov znanja** na vseh področjih na katerih deluje. Razvija svoje ekspertize in znanje ter tudi na tak način zagotavlja izvajanje svoje povezovalne vloge med tujimi in

slovenskimi razvojnimi ustanovami oziroma z vsemi deležniki v domačem in mednarodnem okolju. SID banka posebno pozornost posveča tudi krepitvi povezovanja z entitetami v skupini EIB. Tako je med drugim na podlagi memoranduma o sodelovanju vključena v skupni projekt Evropske Komisije in EIB, po katerem deluje kot glavna vstopna točka za slovensko gospodarstvo v vseh zadevah, ki se tičejo financiranja in pomoči s sredstvi EIB, posredno ali neposredno, zlasti pa glede projektov EFSI. Gre za Evropsko investicijsko svetovalno vozlišče/platformo EIAH (European Investment Advisory Hub), ki zagotavlja centralno podporo evropskim investicijskim projektom. SID banka s tem sama ali s pomočjo strokovnjakov z EIB slovenskemu gospodarstvu lahko nudi 360° svetovanje in podporo pri načrtovanju in izvedbi projektov, vse v okviru Investicijskega načrta za Evropo (EFSI).

Sodelovanje z EIB skupino poteka tudi na ravni razvoja novih programov oz. produktov SID banke. Glede na sprejete strateške usmeritve SID banke za obdobje 2016-2018, dne 9.12.2016 ustanovljene EIF-NPI Equity Platforme, kjer je bila SID banka soustanoviteljica, ter dne 9. 12. 2016 sklenjenega »Memorandum of Understanding z EIF, je SID banka v začetku leta 2017 pristopila k dogovarjanju z EIF o razvoju ter uvedbi novega produkta oz. vzpostavitvi Slovenskega naložbenega programa kapitalne rasti, v okviru EFSI. Program predstavlja s strani SID banke nov produkt za lastniško financiranje slovenskih MSP in mid-cap podjetij preko skladov zasebnega kapitala, ki zasledujejo strategije rasti. SID banka je tako dne 16.11.2017 z EIF podpisala pogodbo, s katero je podelila 15-letni mandat EIF za upravljanje tega 100 mio EUR obsežnega programa, ki se izvaja od novembra 2017 dalje in ki ga financirata tako SID banka v obsegu 50 mio EUR kot EIF v obsegu 50 mio EUR. SID banka kot delničarka EIF tudi aktivno sodeluje na skupščinah delničarjev EIF ter v organih naložbenih platform EIF za lastniško financiranje (več v poglavju: VI.3. - Razvoj novih finančnih produktov).

Preko različnih mednarodnih združenj SID banka pravočasno pridobiva informacije o novih iniciativah in produktih, izmenjuje znanje in izkušnje s članicami združenj ter aktivno prispeva k nadaljnjem razvoju razvojno spodbujevalnega sistema nacionalnih in nadnacionalnih razvojnih bank in institucij v Sloveniji, EU in širše. Sodelovanje se izkazuje tudi v pripravi pisnih skupnih stališč, prek katerih združenja pomagajo članicam hitrejši, lažji ter bolj usklajen nastop za naslavljanje številnih problematik tako do Evropske komisije, EIB skupine in drugih deležnikov. V letu 2017 so bila tako pripravljena skupna stališča o podaljšanju ter nadgraditvi delovanja Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI) ter s tem povezani vlogi razvojnih bank, o enaki obravnavi razvojnih bank z vidika pravil državnih pomoči, stališča o novi finančni perspektivi po letu 2020, ipd. V letu 2017 se je SID banka intenzivno vključevala v mednarodne aktivnosti prek:

- združenja EAPB (evropsko združenje javnih bank),¹⁶
- Bernske Unije (mednarodno združenje zavarovateljev izvoznih kreditov in investicij) in njenega t.i. Praškega kluba,
- Evropskega združenja dolgoročnih investitorjev - European Association of Long Term Investors (ELTI),¹⁷

¹⁶ EAPB združuje različne javne organizacije kot npr. finančne institucije, državne finančne agencije, javne banke, združenja javnih bank in banke s podobnimi interesi, iz 15 držav članic Evropske unije in na ta način predstavlja neposredne in posredne interese več kot 90 finančnih institucij v EU oziroma evropskih interesnih skupinah. Skupna bilančna vsota članic EAPB znaša okoli 3.500 milijard EUR in tržni delež v evropskem bančnem prostoru okoli 15%, kar pomeni, da članice EAPB predstavljajo bistven del evropskega finančnega sektorja.

- ter združenja NEFI (mreža evropskih finančnih institucij za financiranje MSP)¹⁸.

ELTI v okviru akcijskega načrta poudarja **osredotočenost na spodbujanje dolgoročnih investicij kot enega ključnih dejavnikov okrevanja gospodarske aktivnosti**. Prednostno delovanje v tej smeri v trenutnih gospodarsko-finančnih razmerah je vzpostavljanje ugodnih pogojev financiranja in povezovanje med članicami ELTI za podporo realnemu sektorju gospodarstva.

Združenje NEFI je osredotočeno na kreiranje finančnih instrumentov ter spodbujevalnih ukrepov za financiranje malih in srednje velikih podjetij v EU in krepitev njihove konkurenčnosti v EU in izven EU.

SID banka je v novembru 2017 gostila redno srečanje članic NEFI ter delavnico na temo Finančni instrumenti razvojnih bank EU za podporo financiranja raziskav, razvoja in inovacij v podjetjih. Tako so se na srečanju izmenjale najboljše prakse in znanja s tega področja s strani 15 od 17 razvojnih bank in institucij v EU – članic NEFI.

Istočasno SID banka krepi tudi svojo vlogo v sodelovanju s SBRA – Slovenskim gospodarskim in raziskovalnim združenjem v Bruslju, kar udejanja tudi preko SIS EGIZ – Slovenskega inovacijskega stičišča. Dodatno SID banka nudi SBRA vso podporo, da bi le-ta postal tehnični koordinator zgoraj navedenega združenja NEFI.

Preko aktivnega sodelovanja v delovnih odborih posameznih združenj ter specializiranih delavnic banka vzpostavlja **aktivno komunikacijo z relevantnimi direktorati EK** glede obstoječih instrumentov podpore s strani EK kot tudi načrtovanja novih instrumentov v finančni perspektivi 2014-2020, zlasti še glede priprave instrumentov, ki bodo ustrezali kriterijem EFSI (Junckerjev plan) ter se pripravlja na naslednjo finančno perspektivo po 2020. Pravočasna institucionalna priprava na obdobje nove finančne perspektive je ključnega pomena za uspešno črpanje sredstev kot tudi uporabo drugih inštrumentov EU.

V aktivnostih z združenji se je sodelovanje okrepilo zlasti na področju **dosledne uporabe etičnih standardov in odgovornega posojanja**, ki je tudi sicer eno glavnih vodil delovanja SID banke, kot npr. s skupno zavezo članic Bernske unije na tem področju. V prihodnje se pričakuje tudi povečano sodelovanje z združenji pri vprašanjih, ki se tičejo priprave novega večletnega finančnega okvira, ki bo kot predpogoj nove finančne perspektive po 2020 zagotavljal okvir za finančno načrtovanje in predvidljivost porabe EU sredstev. Vključevanje SID banke v EU integracije ter programe financirane iz EU virov nove finančne perspektive bo ključno za nadaljnjo krepitev promocijske in razvojne vloge SID banke v Slovenskem gospodarskem prostoru, pri tem pa se že v prvih obrisih nove finančne perspektive nakazuje potreba po povezovanju evropskih razvojnih bank na področjih skupnega interesa, preko ustanavljanja naložbenih platform. Hkrati je SID banka pozorna tudi na postopke Evropske komisije ter aktivnosti in reorganizacijo EIB skupine zaradi ustanovitve Evropske razvojne banke ter vpliva tako spremenjenega spodbujevalnega okolja na aktivnosti SID banke.

¹⁷ Združenje deluje pod okriljem EIB, kar pomeni, da dobiva SID banka s tem še močnejše povezave z evropsko razvojno banko, posredno pa tudi z EK in mednarodnim združenjem LTIC (globalna raven). To je še posebej pomembno za razvoj finančnega inženiringa oziroma ustreznih finančnih inštrumentov za novo finančno perspektivo.

¹⁸ Mreža evropskih finančnih institucij za financiranje MSP (NEFI) je bila ustanovljena leta 1999. Trenutno jo sestavlja 19 finančnih institucij iz 19 držav članic Evropske unije. Na zadnjo objavo so člani NEFI skupaj podpirali in financirali približno 454 000 MSP po vsej Evropi, pri čemer je bila večina od 60,9 milijarde EUR zagotovljenega financiranja v obliki posojil in garancij.

Slika 12: Sodelovanje SID banke v združenjih in s sestrskimi ustanovami

Z vidika sodelovanja na konkretnem **prenosu sredstev** je SID banka že v začetku krize vzpostavila stike tudi npr. z EIB, EIF, nemško razvojno banko KfW, Razvojno banko Sveta Evrope (CEB), EBRD ipd., in kasneje to sodelovanje še nadgrajevala. Sodelovanje hkrati zagotavlja diverzifikacijo tako sodelovanja, kot pridobitve ugodnih virov financiranja. V povezavi s pridobivanjem dolgoročnih namenskih virov nadnacionalnih razvojnih bank je potrebno poudariti, da imajo le ta sicer ugodne finančne pogoje (ročnost, cene, drugi stroški) postopkovno in dokumentarno pa je pridobivanje in koriščenje teh sredstev sorazmerno zahtevno (postopek zadolžitve, pogodbeni in tehnični dokumentacija, stroga namenskost sredstev, poročanje in monitoringi, ipd.). Sodelovanje z navedenimi institucijami je pomembno tudi z vidika hitrejšega prenosa oziroma črpanja strukturnih in kohezijskih sredstev EU ter njihovega multipliciranja z drugimi razpoložljivimi sredstvi javnega in zasebnega sektorja, kot tudi za vključitev programov v EFSI.

Tudi v 2017 je SID banka intenzivno sodelovala z **Evropsko investicijsko banko** (EIB) in tudi tako poskušala preseči zapiranje finančnih trgov v času krize ter zagotoviti gospodarstvu in ostalim končnim upravičencem kvalitetna dolgoročna sredstva za njegov nadaljnji razvoj. Za sodelovanje med SID banko in EIB je značilno, da gre za **dolgoročno razvojno financiranje**, ki prinaša končnemu koristniku finančno vrednost, usmerjenost v razvojne projekte, ki povečujejo dodano vrednost in prispevajo k trajnostnemu razvoju, in da gre za sredstva oziroma naložbe z visokimi multiplikativnimi učinki, ki omogočajo dobra izhodišča za financiranje po-kriznega obdobja v Sloveniji in povečanje konkurenčnosti slovenskih podjetij ter ostalih končnih upravičencev. SID banka je z EIB začela aktivneje sodelovati v času najhujše krize (**2008-2009**) in sicer na štirih projektih v skupni vrednosti 380 mio € (80 plus 50 mio € financiranje razvojnih projektov avtomobilske industrije – neposredno financiranje, 150 mio € za financiranje majhnih in srednje velikih podjetij, 100 mio € za financiranje infrastrukturnih naložb in 50 mio € za financiranje varovanja okolja). **Sodelovanje se je nadaljevalo tudi v naslednjih letih** z zadolžitvijo v višini 100 mio € za poseben program za raziskave in razvoj, **konec leta 2013** pa sta bili z EIB sklenjeni tudi dve novi dolgoročni posojili v skupni višini 350 mio € **in sicer za MSP in energetska učinkovitost**. Pomemben segment sodelovanja so bile tudi posebne operacije t.i. vstopa v dolg, kjer je SID banka za namen ohranitve dolgoročnih razvojnih virov v Sloveniji v nastopala kot nov kreditojemalec v okviru že obstoječih ali poslov v teku. S tem je SID banka preprečila odpoklic že obstoječih kreditov in omogočila nadaljnjo uporabo virov EIB s strani poslovnih bank ali drugih

kreditojemalcev. **Sodelovanje med EIB in SID banko je že preseglo višino 1,1 milijardo evrov.**

Posojilo v višini 350 milijonov evrov je bilo v višini 300 milijonov evrov namenjeno financiranju MSP preko posojilnega sklada za MSP, ki sta ga vzpostavila SID banka in MGRT, preostalih 50 milijonov evrov pa je namenjeno sofinanciranju investicij na področju energetske učinkovitosti in obnovljivih virov energije in sicer tako na področju MSP kot tudi novem področju financiranja energetske učinkovitosti fizičnih oseb na stanovanjskem področju. S posebnim posojilnim skladom je SID banka v sodelovanju z MGRT **pokazala na kakšen način je možno v praksi izvajati instrumente finančnega inženiringa oziroma kombiniranja različnih virov razvojnih sredstev ter tako dosegati njihovo bistveno večjo učinkovitost v primerjavi z zgolj nepovratnimi proračunskimi.**

V letu 2016 je SID banka z EIB podpisala dve pogodbi o zadolžitvi v skupni višini 100 milijonov evrov, in sicer 50 milijonov evrov za namen financiranja projektov s področja infrastrukture, energetske učinkovitosti in okolja, ter 50 milijonov evrov za namen financiranja rasti in razvoja MSP in projektov MID-Cap podjetij.

SID banka je tako v praksi dokazala, da je možno iz EIB pridobivati ugodna razvojna sredstva in sicer v pomembni višini. **SID banka tako velja za glavni kanal EIB v Sloveniji,** po drugi pa je tržni delež EIB na slovenskem bančnem trgu narastel, pri čemer je še vedno najmanjši na področju Srednje, Vzhodne in Jugo-vzhodne Evrope.

Možnosti za sodelovanje je še več, pogoji so tudi praviloma ugodnejši od tistih, ki jih RS dosega na mednarodnih trgih kapitala, s posojili EIB pa bi lahko npr. pokrili tudi lastni delež pri črpanju sredstev iz evropskih strukturnih skladov, možno je tudi koriščenje instrumentov prevzemanja tveganj, možno je sodelovanje v EFSI. Večji problem so dobro pripravljene projekti, kar na splošno ni bilo ravno odlika slovenskega gospodarstva,¹⁹ in njegova manjša absorpcijska sposobnost.

S svojimi ekspertizami je podprla tudi proces izločitve SID banke iz evropske bančne direktive, kot je bilo predhodno že predstavljeno. Podobno je SID banka s svojimi ekspertizami podprla tudi proces priglasitve ZSIRB pri EK iz razloga pravne varnosti. Zaradi značilnosti oziroma vsebine zakona, aktivnosti, ki so z njim predvidene, v skladu z mnenjem EK in pod določenimi pogoji, namreč ne štejemo kot državno pomoč. Slednje štejemo kot pomemben korak pri nadaljnjem razvoju SID banke, saj bodo **z mnenjem EK dejansko zaključene dolgoletne formalne aktivnosti za transformacijo SID banke** iz Slovenske izvozne družbe in njeno koncipiranje v slovensko izvozno in razvojno banko,²⁰ ter pridobljene ustrezne podlage za njen dolgoročni razvoj.

¹⁹ Podobni problemi se pojavljajo tudi pri obravnavi projektov na SID banki. Povprečna kvaliteta priprave posameznih projektov je izjemno nizka, do te mere, da je SID banka kljub določenemu konfliktu interesov primorana v vse večji meri izvajati svetovalno funkcijo.

²⁰ To obdobje se je začelo okoli leta 2000, z idejami o slovenski razvojni banki, nadaljevalo s prilagajanjem Slovenske izvozne družbe, d.d., Ljubljana pravnim okvirom EU, prvo akcijsko strategijo SID banke leta 2006, sprejetjem dveh temeljnih zakonskih podlag (ZZFMGP, ZSIRB), vlogo SID banke v kriznih ukrepih ter razvojnih programov, ki vsebujejo ne samo izvozne in/ali proti-ciklične ukrepe ampak predvsem razvojne elemente (spodbujanje trajnostnega razvoja Republike Slovenije).

V 2015 JE SID BANKA POSTALA DELNIČARKA EVROPSKEGA INVESTICIJSKEGA SKLADA

SID banka, d.d., Ljubljana je že septembra 2015 postala imetnica 15 delnic Evropskega Investicijskega Sklada (EIF), ki predstavlja 15 mio EUR odobrenega kapitala EIF. Danes je SID banka ena izmed 32 finančnih institucij iz 17-ih držav članic in Turčije, ki skupaj predstavljajo 11,8% delež vseh delnic EIF. Ostale delnice imata EIB (58,5%) in Evropska Komisija (29,7%) Kot državna razvojna banka namerava tudi SID banka prevzeti aktivnejšo vlogo pri krojenju in izvajanju evropske investicijske in spodbujevalne politike. Z delničarstvom EIF je SID banka dobila nove formalne in neformalne vzvode vpliva na oblikovanje strateške politike EIF ter dostop do informacij in dokumentov, ki bodo banki pomagali oblikovati in izboljšati svoje lastne politike, produkte ter iz tujine prenesti najboljše prakse. Delno je to uresničila že novembra 2017, ko je skupaj z EIF vzpostavila naložbeni program kapitalne rasti za lastniško financiranje slovenskih podjetij (več v poglavju: VI.3. - Razvoj novih finančnih produktov). Naložba v delnice EIF so se do sedaj izkazale za varno in hkrati donosno naložbo. EIF je namreč predmet vsakoletnega ocenjevanja s strani največjih bonitetnih hiš, pri katerih že vrsto let dosega najvišje bonitetne ocene, vrednost delnice pa vsako leto znova oceni zunanji neodvisni ocenjevalec vrednosti. Naložba je tudi likvidna, kar z vidika presojanja v odnosu do donosov na vrednostne papirje bonitetno primerljivih izdajateljev trenutno pomeni nadpovprečni donos. Predvideni znesek naložbe predstavlja manj kot pol odstotka sredstev SID banke in manj kot pol odstotka celotne izdaje delnic EIF.

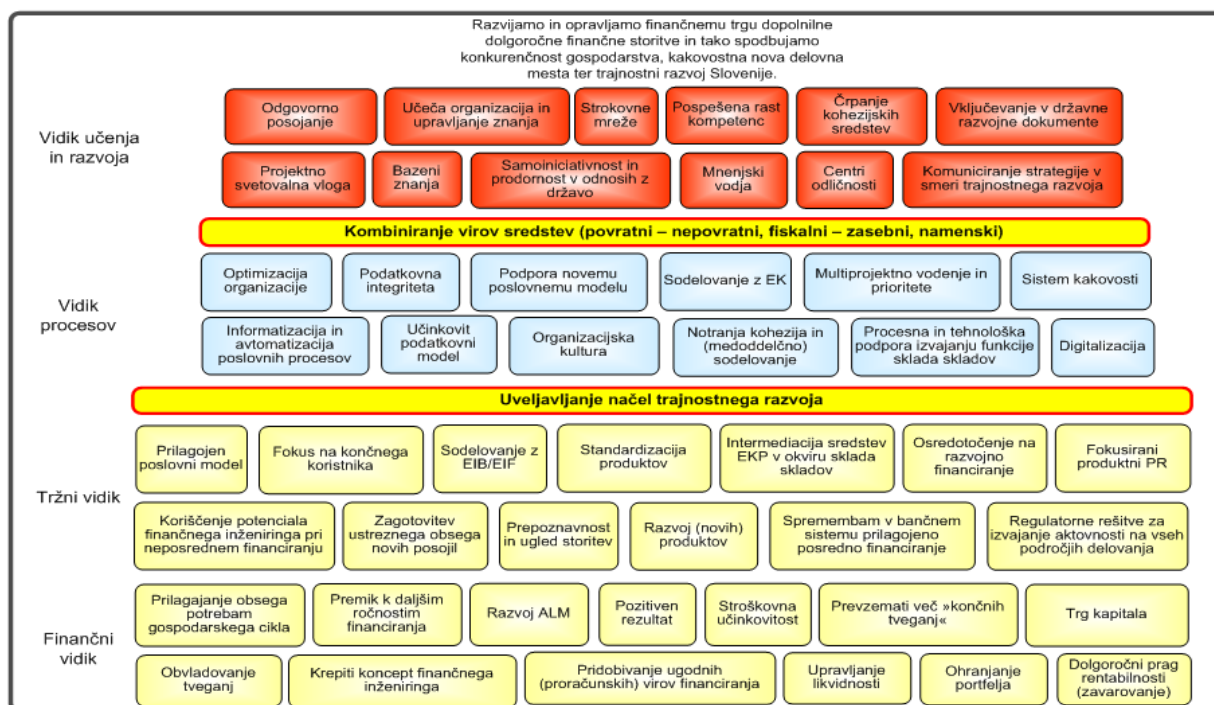
III. POSLOVNI MODEL IN STRATEŠKI CILJI

III.1. STRATEŠKO RAZMIŠLJANJE IN PROCES

Strateško razmišljanje je sposobnost predvidevanja oziroma razvijanja skupne vizije, njenega uresničevanja in učenja organizacije. Strateško razmišljanje predstavlja nadgradnjo strateškega načrtovanja. Strateško načrtovanje je bolj analitičen, konvencionalen in formalen proces temelječ na podatkih, gotovosti in strukturi. S strateškim razmišljanjem zagotovimo prispevek prožnosti, kreativnosti in intuicije k strateškemu usmerjanju aktivnosti družbe.

Strateško razmišljanje ni le naloga uprave ali ožjega vodstva, temveč mora prevzemati celotno organizacijo. Osnovno načelo pri nastanku pričujoče strategije je, da ljudje uresničujejo tisto, kar ustvarijo sami. Zato je pri njenem nastanku sodelovalo skoraj 40 vodij in strokovnjakov iz celotne družbe. Za izvajanje strategije pa je ključno, da jo preko ustreznega seznanjanja in predvsem preko konkretnega dela, upoštevajoč vrednote družbe in sistem odgovornosti, sprejmejo vsi zaposleni.

Slika 13: Strateška mapa SID banke

Vir: SID banka

Proces strateškega razmišljanja in nastajanja akcijske strategije v SID banki je sicer vpet v širši celovit in zaokrožen proces strateško-operativnega planiranja, ki se izvaja ciklično na letni ravni. Začne se z revizijo Profila tveganosti, nadaljuje z razvojem strategije, zaključi pa se s poletnim strateškim sestankom. Njegovi postopki, vsebina in dejavnosti so sicer podrobno opisani v Navodilih za izvajanje strateško-operativnega planiranja v SID banki. Na ta način zagotavljamo ustrezno implementacijo strateških usmeritev na nivo posamezne OE oz. posameznika ter povratne informacije, ki so nam eno izmed ključnih vodil pri izvedbi naslednjega letnega strateškega cikla. Strategija je pripravljena prvenstveno za družbo SID banka, d.d., Ljubljana vendar se številne točke prepletajo s strategijo celotne Skupine SID banke, posamezne hčerinske družbe pa pripravljajo tudi svoje, s SID banko usklajene strategije.

Ključne zunanje okoliščine, ki jih je SID banka upoštevala pri prilagoditvah strategije, so bile predvsem delovanje finančnih trgov na eni ter ocena tržnih vrzeli v slovenskem gospodarstvu na drugi strani. Dejavnik z močnim vplivom je tudi spreminjanje strukture bančnega sistema kot glavnega posrednika razvojnih sredstev SID banke in s tem dodatno oteževanje posredovanja njenih sredstev.

Med ključnimi notranjimi elementi, ki so spodbudili prilagoditve akcijske strategije, so predvsem prilagajanje poslovnega modela hitro spreminjajočim se razmeram v okolju. Določena je tudi ciljna vrednost profila tveganosti na ravni celotne SID banke oziroma tolerančni odkloni, ki so še sprejemljivi za SID banko oziroma njeno poslovanje.

Pri razvoju akcijske strategije so bili poleg tega upoštevani tudi institucionalni okviri, v katerih deluje SID banka kot specializirana izvozna in razvojna banka, dolgoročne razvojne usmeritve RS in EU, institucionalizirana (ZSIRB) načela poslovanja in področja delovanja ter ne nazadnje uveljavljen poslovni model oziroma oblike delovanja.

Poleg osnovnega scenarija makro-finančnih gibanj so bili definirani tudi stresni scenariji, ki bi lahko, če bi se udejanjili, bistveno vplivali na relevantnost tako oblikovane strategije. V tem kontekstu so že vnaprej pripravljene ključne nadaljnje usmeritve, ki bi jih morala v tem primeru uvesti SID banka in bi vplivali tudi na uresničevanje operativnih planov.

Banka praviloma četrtno preverja izpolnjevanje načrtovanih aktivnosti za doseganje dolgoročnih strateških ciljev ter ob bistvenih spremembah zunanjih dejavnikov dopolnjuje akcijsko strategijo in sprejema korektivne ukrepe.

III.2. PRILAGAJANJE POSLOVNEGA MODELA

SID banka prispeva k trajnostnemu razvoju Slovenije preko svojih programov financiranja. Dodana vrednost z vidika prispevka k trajnostnemu razvoju teh programov je osnovana na podpori visoko produktivnih ali hitro rastočih podjetij, perspektivnih podjetij z zahtevnimi finančnimi potrebami in finančno podporo na segmentih tržnih vrzeli. Na vseh teh segmentih SID banka dopolnjuje potencial, ki ga lahko dosežejo poslovne finančne ustanove, tako z vidika razvojnega kakor z vidika proti-cikličnega delovanja.

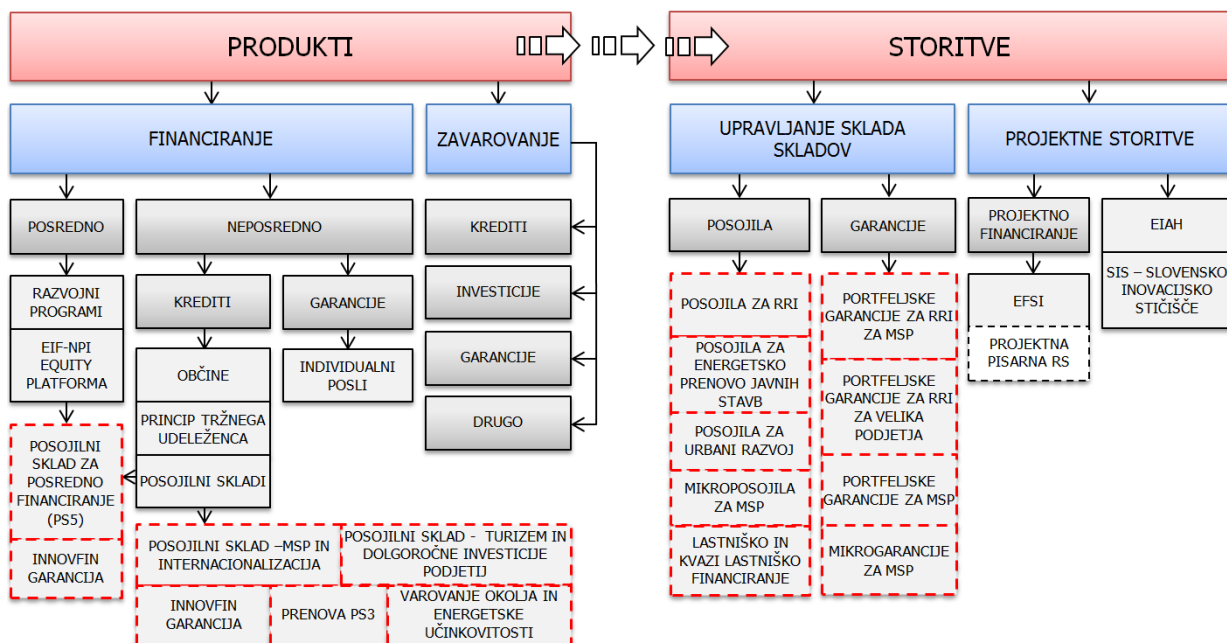
Utemeljitev na posredovanju ugodnih sredstev z mednarodnih finančnih trgov v slovenski gospodarski prostor ima svoje omejitve, ki prehodno lahko močno otežijo poslovanje. Prva omejitev se je pokazala po letu 2012 ob bistveno dražjem dostopu do mednarodnih finančnih trgov, kot posledica znižanj bonitetnih ocen Republike Slovenije, ki SID banki nudi garancijo na pasivni strani bilance. Druga omejitev se je pokazala ob izjemnem obsegu presežne likvidnosti v bančnem sistemu, kar znižuje konkurenčnost namenskih virov, ki jih SID banka skuša posredovati preko bank do končnih koristnikov.

Glede na prehodno oteženo posredovanje sredstev preko bank, zaradi njihove visoke likvidnosti in kapitaliziranosti, je SID banka povečala svoje aktivnosti na neposrednem financiranju končnih koristnikov. Tu je oblikuje nove programe, večinoma na osnovi finančnega inženiringa z mešanjem lastnih sredstev s sredstvi MGRT, ki so omočili ustrezno obvladovanje tveganj, ki jih prinaša neposredno financiranje. **SID banka si sicer prizadeva ohranjati posredovanje namenskih virov preko bank** kot osnovni kanal

poslovnega modela, zato je MGRT-u že predlagala, da se del potenciala finančnega inženiringa izkoristi za delitev tveganj z bankami, ki sodelujejo pri posredovanju namenskih sredstev SID banke do končnih koristnikov.

V kontekstu krčenja portfelja zaradi znižanja proti-cikličnih potreb financiranja, **SID banka svoje aktivnosti širi na storitveni del.** Na področju Evropske kohezijske politike se SID banka pripravlja **prevzeti upravljanje sklada skladov za posredovanje kohezijskih sredstev.** Na področju ekonomske in razvojne politike pa to pomeni postopno nadgradnjo kompetenc v smeri **treh »centrov odličnosti«, kjer bi SID igrala vodilno strokovno in svetovalno vlogo na nacionalni ravni:** prvi »center odličnosti«, t.i. Enota za ocenjevanje investicijskih projektov RS, bi bil namenjen ocenjevanju ekonomske upravičenosti in finančne vzdržnosti investicijskih projektov, tudi velikih infrastrukturnih projektov. Drugi »center odličnosti« bi predstavljal zalogovnik znanj in izkušnj glede ocenjevanja tržnih in razvojnih vrzeli, ki so nujna za usmerjanje aktivnosti javno-spodbujevalnega sistema. Tretji »center odličnosti« bi predstavljal zalogovnik znanj in kompetence v zvezi z izvajanjem EU finančnih instrumentov.

Slika 14: Poslovni model SID banke

Poslovni model postaja vedno bolj kompleksen, strokovno zahteven in delovno intenziven. Čeprav se obseg aktivnosti znižuje število novih programov narašča, hkrati pa tudi njihova zahtevnost in delež programov z neposrednim dostopanjem do strank. To pomeni poleg pritiskov na strani obrestne marže in obsega poslovanja še moment povečevanja stroškov poslovanja, predvsem zaradi večjih kadrovskih tako po obsegu, kot po strokovni usposobljenosti. Obenem pa je ta napor nujen, da si SID banka lahko zagotovi dolgoročno konkurenčne razvojne programe, odzivnost na hitre spremembe v makro-finančnem okolju, institucionalno stabilnost ter strokovni in poslovni ugled.

Kot odziv na spremembe v okolju je prilagajanje poslovnega modela uokvirjeno v **sedem prioritetenih usmeritev**, ki so v nadaljevanju akcijske strategije tudi podlaga za oblikovanje konkretnih strateških nalog in projektov:

1. Osredotočenost na mandat banke in potrebe gospodarstva

Povečevanje dostopnosti namenskih sredstev za končne koristnike. Delovanje v tej smeri pomeni zagotavljanje učinkovite obravnave in hitrega odločanja, prožnih kreditnih pogojev ter strankam "prijazne" dokumentacije. Kjer je to možno z vidika obvladovanja tveganj se uvaja poenostavljene postopke za manjše posle. Okrepi se analitični del, tako ex-ante (tržne vrzeli), kot ex-post (uspešnost produktov). Nadgrajuje se stroškovno računovodstvo na ravni produktov.

Osredotočenost na daljše ročnosti še bolj izrazita – segment ročnosti 7-20 let. S tem bi SID banka poudarjeno delovala na segmentih, ki jih banke pri podjetjih zapostavljajo. Obenem bi na enak obseg sklenjenih novih poslov srednjeročno dosegla precej večji obseg bilance in prihodkovni učinek.

Koncept posrednega delovanja (second-tier bank) dolgoročno ostaja prevladujoč koncept delovanja, ciljno nad 60%. Glede na visoko likvidnost bank in dostopnost poceni virov bo ta delež v prihodnjih letih težko dosegati, vsaj dokler banke ne bodo povpraševale po virih z daljšo ročnostjo. Instrumentarij se skuša nadgraditi z instrumenti za so-prevzemanje tveganj, a s previdno vgrajenimi mehanizmi za preprečevanje moralnega hazarda s strani bank. Pri tem je z vidika skupne izpostavljenosti tveganjem potrebno v čim večji meri zagotoviti, da instrumenti s so-prevzemanjem tveganj ne "izpodjedajo" klasičnega posredovanja sredstev preko bank.

Prehajanje z bančnega tveganja na podjetja pomeni povečanje tveganosti profila poslovanja, kjer se mora SID banka držati koncepta odgovornega posojanja. S tega vidika si je potrebno **prizadevati k ohranjanju ukrepov finančnega inženiringa**, kjer SID banka lahko koristi princip prve izgube. Pri neposrednem financiranju končnih koristnikov se sistematično uporablja ustrezne mehanizme neizrivanja poslovnih bank (»non-crowding out«, princip tržnega udeleženca), kadar SID banka ne deluje v okviru formalno priglašanih programov dovoljene državne pomoči. Pri **izvoznem financiranju na nemarketabilnih segmentih** lahko SID banka izkoriti tudi soprevzemanje tveganj s strani zavarovanj nemarketabilnih izvoznih poslov, ki se izvajajo v imenu in za račun države.

Načrtovana je **poudarjena in sistematična prisotnost pri sofinanciranju infrastrukturnih projektov, vključno s projekti ekološke sanacije stavb.** Samostojno ali skupaj s komercialnimi bankami je možno nastopati predvsem pri manjših (občinskih) infrastrukturnih projektih – kar omogoča na novo vzpostavljena kreditna linija v letu 2016, pri večjih pa je možna predvsem soudeležba z EIB. Pogoj za financiranje je seveda denarni tok za poplačilo povratnih sredstev SID banke od investitorja oziroma projekta.

2. Dopolnjevanje obstoječih finančnih produktov

Nadaljuje se z nadgradnjo obstoječe produktne infrastrukture z **razvojem in prehodom v uporabo produktov predvsem na področjih uvedbe kvazi-kapitalskih in kapitalskih produktov ter produktov za spodbujanje trajnostnega razvoja.** V okviru strateškega procesa so določene naslednje prioritete za razvoj novih produktov:

- 1) Nadaljevanje s ponudbo posredovanja preko bank - global loan – z ustreznimi prilagoditvami, kjer je to mogoče;

- 2) Kombiniranje podrejenega posojila SID banke in podkredita preko bank, pod pogojem, da je možno produkt oblikovati v okviru finančnega inženiringa z MGRT. Pogoj za podrejeno posojilo bi bil, da poslovna banka pristopi k dolgoročnemu financiranju podjetja;
- 3) Sklad za MSP s podporo podjetjem s poslovno strategijo delovanja na trgih izven držav članic EU: v dogovoru z MGRT se oblikuje sklad z linijo za izvozno financiranje po standardih, ki jih dovoljuje EK, in linijo za podporo poslovanju MSP z ročnostjo posojil, 3 do 10 let;
- 4) Sklad za dolgoročne investicijske projekte podjetij in podporo turizmu: v dogovoru z MGRT se oblikuje sklad za financiranje zelo dolgih ročnosti, 6 do 30 let, z linijo za podporo investicijskih projektov podjetij z linijo za podporo turističnim projektom, kot je predvideno v Zakonu o spodbujanju razvoja turizma;
- 5) InnovFin garancija: neposredno financiranje v podporo inovativnim MSP in Mid-Cap podjetjem, s pogarancijo InnovFin;
- 6) InnovFin pogarancija: garancija SID banke za podkredite inovativnim MSP in Mid-Cap podjetjem, s pogarancijo InnovFin.

Za potrebe prilagajanja obsega aktivnosti v skladu s potrebami proti-ciklične in razvojne politike se sistematizira tudi politika cen. V ta namen se oblikuje **točkovnik, kot dodatna podlaga za obrestno politiko do končnih koristnikov**, na podlagi katerega se lahko na ravni posameznih poslov spodbuja prispevek k potrebam ekonomske oziroma razvojne politike.

Razvoj produktov se izvaja skladno s tem, kar je pričakovati, kot končno ureditev odnosov z EK. Nove produkte se prednostno razvija za posredovanje preko bank, ali pa v okvirih, ki so za komisijo nesporni (režim splošnih skupinskih izjem, režim »*de minimis*«, področja dokazanih tržnih vrzeli). Po prejemu odločbe EK se prilagodi obstoječe programe morebitnim dodatnim zahtevam EK.

3. Zavarovanja izvoznih poslov na nemarketabilnih segmentih

Globalnim političnim spremembam se bo prilagajala politika kreditnih zavarovanj na način, da se omogoča slovenskim izvoznikom vstop na nove trge. Z izboljševanjem ekonomskega položaja in rastjo slovenskih podjetij se pričakuje, da bo raslo tudi število izvoznih poslov večjih vrednosti. Istočasno se bodo pojavljala manjša podjetja, ki se s svojo inovativnostjo prvič poskušajo na izvoznih trgih. Pri teh zavarovanje korigira neustrezno razvitost slovenskega kapitalnega trga

Predvideva se še nadaljnja rast zavarovanj kratkoročnih terjatev, katerih rast bo sorazmerna z rastjo izvoza. Zavarovanja garancij in kreditov za pripravo na izvoz se ne bodo bistveno spreminjala, zmerna rast se pričakuje na področju zavarovanja izvoznih kreditov. Zavarovanje investicij počasi nadomešča projektno financiranje.

Naši neposredni odnosi z največjimi izvozniki investicijskih dobrin se bodo še naprej krepili. Poslovne banke bodo deležne še posebne pozornosti, še posebej tuje, s katerimi želimo poglobiti sodelovanje. Temu primerno načrtujemo tudi fleksibilnost določanja zavarovalnih

pogojev. Nadaljuje se sodelovanje z Gospodarsko zbornico Slovenije in vključevanje v gospodarsko diplomacijo.

4. Posredovanje sredstev EKP, vloga sklada skladov in sodelovanje z EIB/EIF

SID banka je prepričala deležnike, da lahko SID bank prispeva k učinkovitemu posredovanju sredstev evropske kohezijske politike. **SID banka je prevzela vlogo sklada skladov za evropska kohezijska sredstva**, ki bo predvidoma zadolžen za posredovanje finančnih sredstev EKP do finančnih posrednikov. Ti bi nato ta sredstva, predvidoma okoli 250 mio EUR do leta 2022, z ustreznim finančnim multiplikatorjem posredovali do končnih koristnikov. SID banka bo po potrebi del posredniške vloge prevzela tudi sama. Pri tem se bodo upoštevale dobre prakse evropskih promocijskih bank. SID banka se dogovarja tudi za vlogo sklada skladov v okviru evropske kmetijske politike, ki bo znašala predvidoma okoli 65 mio EUR.

V okviru sodelovanja z EIB – EIF se SID banka že uvršča med institucije, ki koristijo največ različnih namenov EIB, že okoli tretjino virov sredstev. Hkrati se bo SID banka zavzemala za široko zastavljeno nadgradnjo sodelovanja z EIB.

Vključevanje v posredovanje centraliziranih programov EU je predvideno **tudi v okviru Junkerjevega plana**, kjer SID banka izvaja vlogo **Evropskega investicijskega svetovalnega vozlišča** (EIAH).

5. Razvoj kompetenc in podporne vloge pri oblikovanju razvojne politike

Z razvojem kompetenc na portočjih svojega institucionalnega mandata si SID banka prizadeva krepiti verodostojno svetovalno in podporno vlogo na področju financiranja in oblikovanja razvojnih politik. To terja vlaganje v znanje in vzdrževanje zalogovnikov izkušenj preko izgradnje lastnih *think tank-ov* oziroma *centrov odličnosti* na področju razvojnega financiranja, razvojnih politik, in razvojnega finančnega instrumentarija. Pomembno vodilo pri tem bo prenos dobrih praks sorodnih institucij v EU.

V prihodnjih letih si bo SID banka prizadevala k nadgradnji kompetenc s **postopno izgradnjo treh »centrov odličnosti« z vodilno vlogo na nacionalni ravni** na svojih področjih delovanja:

- **Oddelek za projektno financiranje:** Predvidene naloge te organizacijske enote so ocenjevanje izvedbene kakovosti projektov, ki bi jih lahko financirala SID banka, ali projektov financiranih z javnimi sredstvi, na primer v okviru Zakona o spodbujanju investicij. Presojala bi se skladnost projektov s prioritetaми ekonomske politike RS in določanje optimalne strukture financiranja z vidika čim manjše obremenitve javnih sredstev.
- Osvajanje analize in metodologije ocenjevanja tržnih in razvojnih vrzeli ter uporaba pridobljenih rezultatov pri usmerjanju aktivnosti, pri merjenju učinkov, pri pojasnjevanju aktivnosti deležnikom in pri razvoju novih produktov.
- Zalogovnik znanj in kompetence v zvezi z izvajanjem EU finančnih instrumentov.

Optimizacija sistema razvojno-spodbujevalnih inštitucij pomeni predvsem optimizacijo uporabe javnih sredstev. Uporaba nepovratnih sredstev naj pride v poštev le v primeru, da uporaba povratnih sredstev ni mogoča ali v dopolnilni v kombinaciji s povratnimi sredstvi, kjer je tak vzvod potreben za maksimiranje družbenih učinkov. Prioritizacija uporabe

finančnih instrumentov EU se tako zagotovi glede na vsebino projekta oziroma aktivnosti končnega uporabnika. S tega vidika SID banka zagovarja **zglede modela EIB / EIF** kot ustrezno rešitev konsolidacije slovenskega razvojno spodbujevalnega sistema.

6. Prilagajanje obsega aktivnosti v skladu z zmanjševanjem/povečevanjem potrebe po interventnem delovanju, v smeri razvojnega delovanja

Predpostavljeno makroekonomsko okolje ne predstavlja potreb po interventnem delovanju, z vidika proti-ciklične ekonomske politike, razen v primeru realizacije nekaterih stresnih scenarijev. Zato se v prihodnjih letih skuša ohranjati obseg aktivnosti in tok novih posojil na ravni skladni z vzdrževanjem finančne vzdržnosti bilance banke.

Dolgoročno se obseg in usmerjenost aktivnosti banke uokviri glede na dobre prakse v državah, ki imajo uspešne modele razvojnih bank. Po vsebini se je v pričakovanem makro-finančnem okolju potrebno osredotočiti na razvojni način delovanja, na spodbujanje gospodarskega potenciala bolj kot pa na spodbujanje same gospodarske aktivnosti. Tudi po krizi je potrebno ohranjati pripravljenost na interventno delovanje (bilančni prostor, znanje, razpoložljivost interventnih programov) v primeru novih potreb ali nove krize.

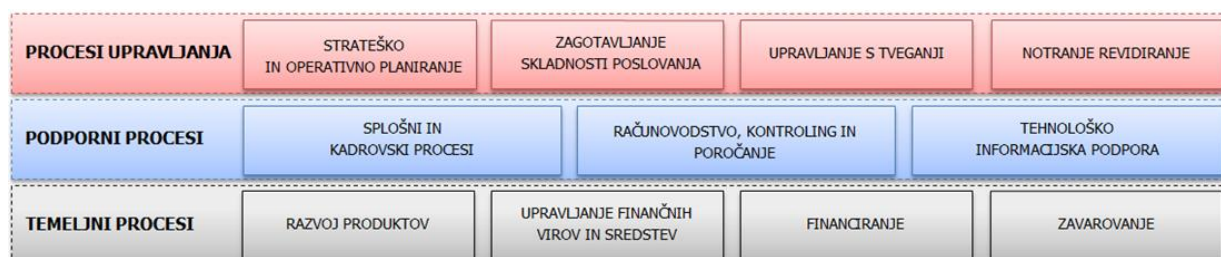
7. Prilagajanje učinkovitosti organizacijskega ustroja, informatizacije in podpornih služb banke

V svojem prizadevanju za **zagotavljanje visoke kakovosti storitev za deležnike** in s tem možnost za uspešno izpolnjevanje mandatov, mora SID banka nadaljevati z učinkovitim upravljanjem prilagoditev poslovanja v okviru vzpostavljenega sistema kakovosti. Spremembe v poslovnem modelu narekujejo nadaljevanje intenzivnih aktivnosti v zvezi s **prenovo poslovnih procesov**.

Za uspešno delovanje organizacije je potrebno uravnotežiti vse štiri vidike poslovanja. Zaradi hitrosti in razsežnosti sprememb v zadnjih letih je za ustrezno prilagoditev poslovnih procesov potreben usklajen pogled vseh deležnikov in celovit pogled internih. Potrebna nadgradnja upravljanja sprememb je nujna tudi v luči zagotavljanja nadaljnjega **obvladovanja operativnih tveganj in stroškovne učinkovitosti**.

Veliko poslovnih procesov je zaradi tega potrebno **optimizirati**, nekaj bo tudi povsem novih. Prilagajanje kreditnega procesa se bo nadaljevalo v smeri njegove optimizacije z vidika končnega koristnika. Pri tem je ob postopnem **prehodu v smeri digitalizacije poslovanja, zelo pomembno zagotavljanje ustrezne informacijske podpore avtomatizacije**. Eno izmed ključnih sprememb z vidika notranjih procesov predstavlja tudi **krepitev strateške funkcije in funkcije razvoja produktov**. Ob upoštevanju potrebne smeri sprememb poslovnega modela bodo glavne **kadrovske okrepitve** v naslednjem obdobju ravno na tem področju, vključno z novim Oddelkom za naložbe in evropske programe.

Slika 15: Poslovni procesi SID banke

FINANČNA PERSPEKTIVA 2014-2020

Pomen sredstev proračuna EU, ki so na voljo preko evropske kohezijske politike ali drugih politik EU (npr. Program za konkurenčnost podjetij ter mala in srednja podjetja (2014-2020), Okvirni program za raziskave in inovacije (2014-2020), Obzorje 2020, ipd.) je velik. **Vključitev SID banke v njihovo posredovanje nedvomno velik potencial** za njihovo pospešeno črpanje, optimalnejšo alokacijo in učinkovitost na nacionalni ravni. Pri teh programih gre za **prehod na večji obseg razvojnih sredstev povratne narave**, dodatno oplemenitenih preko finančnega inženiringa s tujimi (razvojnimi) sredstvi in sredstvi zasebnega trga.

Svet EU je dosegel dogovor o največji skupni porabi članic EU v obdobju 2014-2020 v znesku **959.988 mio EUR** oziroma v višini 1% BDP 28 članic EU. **Ključna usmeritev pri oblikovanju proračuna je bila spodbujanje rasti. Slovenija** na bi iz kohezijskih sredstev skupno dobila 3,3 mrd EUR. V sedmih letih bo lahko zahodni del Slovenije računal na 860 mio EUR nepovratnih sredstev strukturnih skladov, vzhodni del pa 1,26 mrd EUR, saj ta dosega le 73% povprečne razvitosti EU. Za prometno in okoljsko infrastrukturo ter trajnostno rabo je Slovenija upravičena do milijarde EUR.

V vseh skladih je **bistveno večji delež sredstev posredovan preko t.i. finančnega inženiringa**. Ta se v nanaša na vse možne finančne oblike na EU ravni, ki dopolnjujejo trenutno še prevladujočo kategorijo nepovratnih sredstev (grant awards). EK namreč v finančni strategiji zasleduje stališče, da morajo biti vsi finančni instrumenti uporabljeni kar se da učinkovito, zato je s tem namenom pripravila nekaj spodbud za povečano uporabo teh instrumentov (npr. projekt standardizacije).

Če je bila **kohezijska politika** do 2014 osredotočena na tri ključne cilje (konvergenca, regionalna konkurenčnost, zaposlovanje), je od 2014 naprej **usmerjena v dva splošnejša cilja – investicije za rast in zaposlovanje ter evropsko teritorialno sodelovanje**. Prvi cilj je razdeljen na šest podciljev:

- Raziskave in inovacije
- Konkurenčnost MSP
- Prehod v nizko-ogljico družbo
- Varstvo okolja in učinkovita uporaba resursov
- Zaposlovanje in delovna mobilnost
- Socialna vključenost in boj proti revščini.

Pri tem je treba opozoriti tudi na uvajanje koncepta »**pametne specializacije**«, ki v določeni meri posega v nacionalne politike. Država namreč nima več popolne diskrecije glede usmerjanja sredstev ampak jih mora uporabiti na področjih, kjer ima primerjalne prednosti (usklajene z Evropsko komisijo). **Posebna pozornost je namenjena tudi prenosu znanja iz akademske sfere v gospodarstvo**, kot enega izmed slabših primerjalnih elementov evropskega gospodarstva, horizontalno pa se po vseh postavkah osredotočeno zasleduje cilje, ki bodo najbolj pripomogli k rasti, novim delovnim mestom in konkurenčnosti.

Regije se delijo na tri skupine: Najmanj razvite regije (BDP per capita < 75% EU povprečja z novostjo kapice največ 2,5% regijskega BDP letne porabe strukturnih skladov), regije v tranziciji (75% < BDP per capita < 90%) in razvitejše regije (BDP per capita > 90%).

OPERATIVNI PROGRAM ZA IZVAJANJE EVROPSKE KOHEZIJSKE POLITIKE 2014-2020

Operativni program izvajanja kohezijske politike na nacionalni ravni opredeljuje uporabo sredstev evropske kohezijske politike kot finančni vzvod za dodatna vlaganja. Ta prispevajo k zelenim spremembam predvsem na področjih, kjer se Slovenija sooča z ovirami za rast in razvoj. Rast produktivnosti podjetij je dejavnik spodbujanja njihove konkurenčnosti in predstavlja bistven element pri zmanjševanju zaostanka slovenskih podjetij za povprečjem EU.

Z vlaganjem sredstev Evropskih strukturnih in investicijskih skladov Slovenija prispeva k **izpolnjevanju naslednjih ciljev:**

- Dvig konkurenčnosti, produktivnosti in inovacijskega potenciala slovenskega gospodarstva, temelječega na raziskavah in inovacijah;
- Zvišanje zaposlenosti ženskih in moških predvsem v ključnih ciljnih skupinah (mladi, starejši, dolgotrajno brezposelni, nižje izobraženi);
- Doseganje nacionalnih ciljev na področju podnebno energetskega paketa;
- Zmanjšanje števila oseb, ki se soočajo z visokim tveganjem revščine in socialne izključenosti.

Predpisanih je 11 tematskih usmeritev v povezavi s Strategijo Evropa 2020:

- 1) Krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij.
- 2) Povečanje dostopnosti do informacijsko komunikacijskih tehnologij ter njihove uporabe in kakovosti.
- 3) Povečanje konkurenčnosti malih in srednjih podjetij ter kmetijskega sektorja (za Evropski sklad za razvoj podeželja-EKSRP) ter sektorja ribištva in akvakulture (za Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo-ESPR).
- 4) Podpora prehodu na nizko-ogljico gospodarstvo v vseh sektorjih.
- 5) Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter preprečevanja in obvladovanja tveganj.
- 6) Varstvo okolja in spodbujanje učinkovite rabe virov.
- 7) Spodbujanje trajnostnega prometa in odprava ozkih grl v ključnih omrežnih infrastrukturah.
- 8) Spodbujanje zaposlovanja in mobilnosti delovne sile.
- 9) Spodbujanje socialnega vključevanja in boja proti revščini.
- 10) Vlaganje v spretnosti, izobraževanje ter vse-življenjsko učenje.
- 11) Izboljšanje institucionalnih zmogljivosti in učinkovita javna uprava.

Projekte s predstavljenih tematskih usmeritev **podpirajo trije skladi: Evropski socialni sklad (ESS), Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), kohezijski sklad (KS).** Pri tem imajo prednost projekti, ki poleg jasnega delovanja na prednostnih tematskih usmeritvah, prispevajo k predvsem k **ustvarjanju novih delovnih mest, uravnoteženemu regionalnemu razvoju, razvoju človeških virov, znanj in kompetenc.** Nacionalna zaveza Slovenije je vsaj 50-60% sredstev ESRR nameniti za tematske cilje 1-4, od tega vsaj 10-20% za četrti tematski cilj, in osredotočenje vsaj 60-80% sredstev na štiri izbrane prioritete, od tega vsaj 20% na deveti tematski cilj. Regijske projekte je mogoče financirati na podlagi razdelitve na Vzhodno in Zahodno kohezijsko regijo.

III.3. CENOVNA IN NALOŽBENA POLITIKA

SID banka zagotavlja **ugodne pogoje za končne upravičence in nanje prenaša prednosti, ki izhajajo iz državne garancije**, s katero država jamči za obveznosti SID banke. Ugodnost svojih virov, ter možnost za prevzemanje tveganj in naslavljanje segmentov financiranja, kjer nastajajo tržne vrzeli, si SID banka prizadeva zagotoviti tudi z ustreznim kombiniranjem lasntih sredstev, sredstev mednarodnih razvojnih ustanov in proračunskih sredstev, ki jih bo SID banka uspela z različnimi vzvodi aktivirati za spodbujanje trajnostnega razvoja Slovenije. Prenos teh prednosti do končnih koristnikov SID banka zagotavlja tudi v primeru delovanja preko posrednikov, praviloma poslovnih bank.

Cenovna politika razvojnih bank je omejena s pravili EU:

- **Programi z elementi dovoljenih državnih pomoči:** SID banka lahko zagotavlja cene pod referenčnimi obrestnimi merami, ki jih objavlja Evropska komisija. V to kategorijo spada tudi posredovanje sredstev v okviru skladov finančnega inženiringa za MGRT in posebnih programov državnih pomoči. Dovoljene **državne pomoči podjetjem** so pri teh programih opredeljene kot ugodnosti, ki izhajajo iz možnosti koriščenja nižjih obrestnih mer, kot bi jih za isto transakcijo ponujali morebitni poslovni finančni posredniki.
- **Programi brez elementov državnih pomoči:** SID banka sledi konceptu t.i. tržne cene, praviloma z upoštevanjem referenčne obrestne mere ali cenovnih pogojev zasebenga partnerja, ko gre za soinvestiranje pod enakimi pogoji (*pari passu*).
- **Zavarovanje izvoznih kreditov:** SID banka upošteva veljavna pravila v zvezi z minimalnimi premijskimi stopnjami, kot dogovorjenimi v OECD (Agreement on officially supported export credits) oziroma STO. Kjer ta niso definirana SID banka upošteva koncept tržne obrestne mere in njenega ugotavljanja.

Pri določanju cen bo SID upoštevala prevzeta tveganja pri vsakem poslu (*risk reflective*), vključno s kakovostjo zavarovanj. Ob zavedanju pomankljivosti modelov za ocenjevanje tveganj SID banka vseskozi **nadgrajuje svoj pristop k ocenjevanju tveganj** v skladu z dobrimi praksami s tega področja.

SID banka bo pri določanju cen upoštevala tudi določilo ZSIRB, ki zahteva **ohranjanje oziroma preudarno oplajanje zaupanega kapitala**. To velja tudi v primeru prenosa dohodka iz enega na drugi produkt (cross-subsidization) oziroma zagotavljanja enakih pogojev za določene produkte kljub spremembi stroškov virov sredstev. SID banka bo pretehtala tudi možnosti diferencirane cene, ko je to skladno z zelenimi cilji ekonomske politike, vključno z načeli proti-cikličnega delovanja.

Cenovna politika je konkretizirana v vsakokrat veljavni Politiki obrestnih mer. Metodologijo določanja se nadgrajuje v skladu z dobrimi praksami in konceptom odgovornega posojanja.

SID banka pri določanju cen upošteva tudi določilo ZSIRB, ki zahteva **ohranjanje oziroma preudarno oplajanje zaupanega kapitala**. To velja tudi v primeru prenosa dohodka iz enega na drugi produkt (cross-subsidization) oziroma zagotavljanja enakih pogojev za določene produkte kljub spremembi stroškov virov sredstev.

Cenovna politika je konkretizirana v vsakokrat veljavni Politiki obrestnih mer. Metodologijo določanja cen bomo nadgrajevali v skladu z dobrimi praksami in konceptom odgovornega posojanja.

Z vidika naložbene politike SID banka načeloma podpira kredite oziroma naložbe vseh ročnosti, njena **največja dodana vrednost pa je največkrat na daljših ročnostih**, kjer imajo slovenske banke, pa tudi podjetja, največ težav z viri. V tem kontekstu SID banka odobrava kredite praviloma do 20 let, v odvisnosti od pridobljenih virov ter predvsem vse relevantne regulative, ki v posameznih segmentih omejuje ročnost kreditov ter drugih finančnih instrumentov oziroma naložb. V tem kontekstu je pomembna tudi vključitev v združenje ELTI, ki je predstavljeno v poglavju Mednarodno sodelovanje.

Naložbeno politiko v smeri daljših ročnosti narekuje tudi razvojna naravnost SID banke ter značilnosti tržnih vrzeli, ki so praviloma pogostejše in večje ravno na daljših ročnostih. **Značilnost tipičnih razvojnih projektov je tudi v tem, da se naložba v povprečju povrne v daljšem časovnem obdobju glede na ostale naložbe.** Zaradi tega je dolgoročni cilj z vidika strukture naložb v korist dolgoročnih kreditov. Poleg tega SID banka zasleduje tudi strateški cilj ponderirane povprečne ročnosti vseh novih kreditov (ob njihovi odobritvi) nad 7 let.

NAJPOGOSTEJŠE NAPAČNE PREDSTAVE O POSLOVNEM MODELU SID BANKE

1. »SID banka ima neomejene vire sredstev«. V povezavi med poslovnim modelom SID banke in sredstvi za njegovo izvajanje so se v javnosti večkrat pojavila **nerealna pričakovanja, predvsem v smislu »neomejenosti sredstev« oziroma bistveno večjega finančnega potenciala od pokazanega.** SID banka mora svoje vire, razen osnovnega kapitala, najemati na mednarodnih finančnih trgih po tržnih cenah. Večinoma Tuje kredite in obveznice je potrebno redno servisirati.

2. SID banka ima državno garancijo za svojo aktivo, zato lahko daje kredite tudi podjetjem v težavah, saj jih bo tako ali tako plačala država. Dejstvo je ravno nasprotno. SID banka nima državne garancije pri naložbenju; celo več – v skladu z zakonskimi določili npr. ne more uporabljati državnih jamstvenih shem za svojo kreditno aktivnost.

3. SID banka je »razvojna banka«, kar pomeni, da je njena vloga saniranje vseh problemov v gospodarskem sistemu. SID banka mora delovati, prav nasprotno, po načelih, ki veljajo za banke, vključno z vzdrževanjem lastne finančne vzdržnosti. Slabe naložbe se poznajo na oceni kapitalne ustreznosti, tako kot pri drugih bankah. Kapital, ki je bil zaupan SID banki, služi za kritje nepričakovanih izgub iz naložb. Vzrok za dokapitalizacijo v letu 2009 ni bila izguba ali slabo poslovanje, saj SID banka ves čas posluje pozitivno. Povečan kapital je omogočil povečan obseg kreditiranja, za približno 2,5-krat od začetka krize.

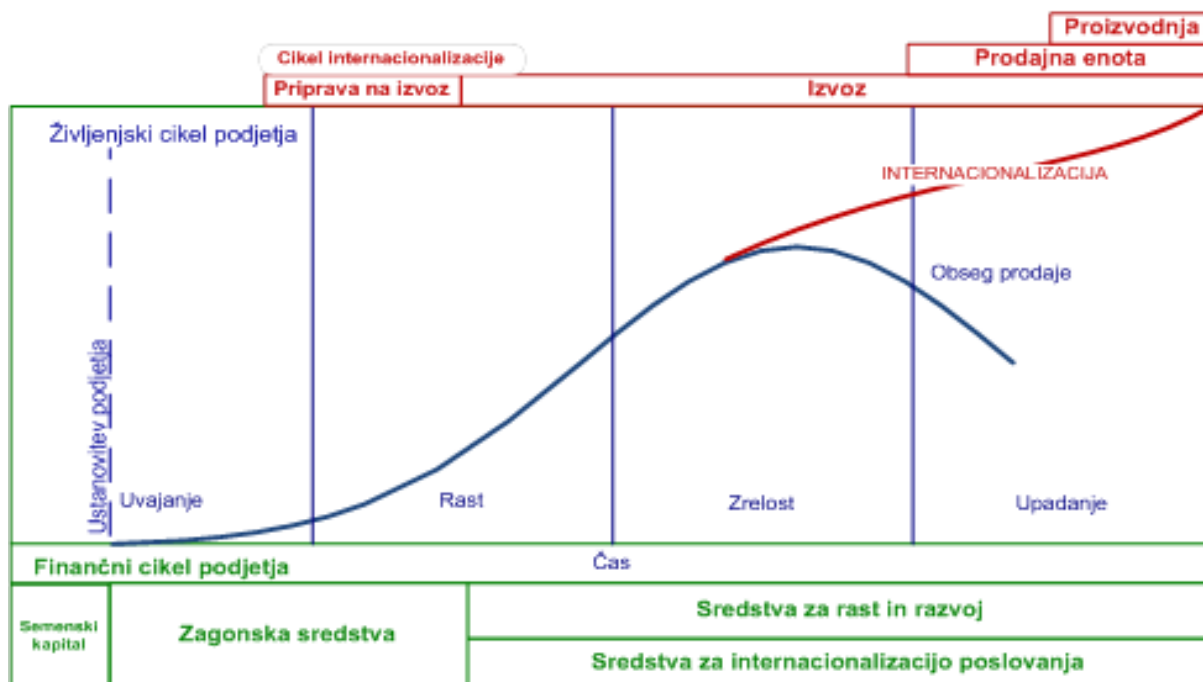
4. Ker je SID banka državna razvojna banka, je lahko daje kredite brez nepotrebne administracije oziroma »birokracije«, kaj šele uporabe ustreznih načel poslovanja. SID banka lahko deluje le na segmentih, kjer obstajajo tržne vrzeli, in za svoje delovanje uporablja strogo usmerjena namenska sredstva. Uporabo teh sredstev je potrebno neprestano nadzorovati, zato, je poslovanje s SID banko bolj kompleksno. Kljub temu, da si SID banka prizadeva minimizirati »birokratske ovire« pri poslovanju, pri posredovanju virov drugih institucij, kot na primer EIB, tu nima vedno prostih rok.

5. SID banka razdeljuje proračunska sredstva. SID banka uporablja proračunska sredstva le na ozkem segmentu izvajanja finančnega inženiringa. Odobrena proračunska sredstva v tem okviru znašajo le okoli 5% bilančne vsote.

6. SID banka ima na voljo ugodne vire sredstev. SID banka večinoma ni deležna nekaterih ugodnih virov sredstev, ki bi lahko omogočili še bolj ugodno cenovno politiko do končnih uporabnikov.

Poslovni model SID banke zasleduje cilj pokritja treh življenjskih ciklov svojimi storitvami v celoti: življenjski cikel podjetja, finančni cikel podjetja, cikel internacionalizacije podjetja.

Slika 16: Življenjski cikel podjetja

Na tak način poskuša SID banka **zagotoviti enostavno in lažjo dostopnost do finančnih sredstev za končnega upravičenca** v smeri "One-Stop Shop" koncepta,²¹ kjer posamezniku ne bi bilo potrebno iskati dopolnilnih virov, ponudba pa bi bila likvidna in trajna. **Če je bil ta koncept že dosežen na izvoznem področju, pa na razvojnem zaradi izrazito razdrobljenega podpornega sistema temu še ni tako**, še posebej v začetnejših fazah poslovanja, kjer država namenja vlogo predvsem Slovenskemu podjetniškemu skladu.

Širše uveljavljanje koncepta finančnega inženiringa bi omogočila na eni strani ohranitev obstoječih ustanov finančno-spodbujevalnih ustanov na njihovih tradicionalnih področjih dela, kot kompromis tesnejšemu institucionalnemu povezovanju, kljub zmanjšanim transakcijskim stroškom države in številnim pozitivnim učinkom za družbo na splošno. Po drugi pa bi preko produktnega povezovanja omogočila širitev možnosti SID banke, da ustrezno podpre celoten življenjski in finančni cikel podjetja.

UVAJANJE FINANČNEGA INŽENIRINGA: SPODBUJEVALNO RAZVOJNA PLATFORMA

SID banka je razvila in kot najustreznejši način posredovanja sredstev javno-spodbujevalnega sistema do koristnikov ponudila že novembra 2009 pobudo za vzpostavitev **Spodbujevalno razvojne platforme (SRP)**. SRP upošteva in zadostuje večim dejavnikom učinkovitosti: (1) namen ZSIRB, podeljene mandate oziroma dano vlogo povezovanja javno-spodbujevalnega sistema, (2) ukrepe nacionalnih in evropskih javnih politik, (3) trende na področju evropskega financiranja oziroma črpanja evropskih strukturnih sredstev v smeri večje vloge finančnega inženiringa in povratnih razvojnih sredstev, (4) zmanjševanje nacionalnih razvojnih sredstev zaradi fiskalnih potreb, ter (5) učinek na gospodarsko globalno konkurenčnost in strokovne kompetence.

²¹ Vse na enem mestu.

SRP zlasti omogoča:

- Izkoriščanje nadaljnjih sinergij med spodbujevalnimi institucijami.
- Boljše črpanje sredstev v naslednji evropski finančni perspektivi (prilagajanje finančnih instrumentov potrebnim cenovnim pogojem in pogojem potrebnega prevzemanja tveganj).
- Optimalnejšo alokacijo fiskalnih razvojnih sredstev, multipliciranje njihove učinkovitosti in postavitev temeljev trajnostnejšega razvojnega financiranja (nov razvojni model).
- Celostno ponudbo razvojno-spodbujevalnega financiranja za končne upravičence.

Delovanje SRP temelji na finančnem inženiringu t.j. mešanju (blending) proračunskih sredstev in drugih virov sredstev in mehanizmu delitve tveganja. Na tej osnovi je **Vlada RS 1.7.2010 sprejela sklep, s katerim se je:**

- seznanila z informacijo o ustanovitvi Spodbujevalno razvojne platforme kot finančne platforme za sofinanciranje z razvojnimi sredstvi proračuna, s čimer se bo preko zagotavljanja povratnih oblik podpore in izkoriščanjem sinergij bančnega oziroma finančnega sektorja omogočala bolj racionalna uporaba sredstev proračuna RS za doseganje ciljev nacionalnih in evropskih razvojnih politik.
- odločila, da SRP uvrsti v Program državnih razvojnih prioritet in investicij ter v načrtovanje ukrepov evropske kohezijske politike za obdobje 2014-2020.
- odločila, da na predpostavki aktivne vloge SID banke in na podlagi sinergij ter vključevanja javno-spodbujevalnih ustanov **imenuje SID banko za nosilca holdinškega sklada.**
- odločila, da MF pripravi ustrezne pravne podlage za izvajanje teh ukrepov.
- odločila, da ustanovi stalno medresorsko delovno skupino, ki začne z obravnavo in oblikovanjem ustreznih strateških usmeritev in o tem poroča Vladi.²²

Po začetni odobritvi je bila SRP institucionalno umeščena tudi v Nacionalni reformni program 2011–2012, ustrezne pravne podlage pa so bile pripravljene šele ob poletju 2011, ki so šele omogočale uskladitev pilotnega projekta na področju financiranja tehnološko-razvojnih projektov podjetij. Ob koncu leta 2011 sta SID banka in Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (MVZT) oziroma Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) sklenila pogodbo o izvajanju ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje tehnološko razvojnih projektov 2011 – 2013 z začetnim kreditnim potencialom 150 milijonov €, ki tako vsebuje elemente državne pomoči.

Realizacija pilotnega projekta v 2012 ter MSP posojilnega sklada v 2013 je potrdila teoretične prednosti, ki jih prinaša finančni inženiring in dala zelo ugodne rezultate. Gospodarstvo je namreč produkt zaradi dolgoročnih virov financiranja po ugodnih obrestnih merah²³ sprejelo zelo pozitivno. Rezultati in učinki izvajanja SRP so podrobno predstavljeni v poglavju Poslovanje na področju financiranja v letu 2014.

S pilotnim projektom je SID banka razvila ključne mehanizme, ki generirajo bistveno višjo dodano vrednost za ciljne skupine končnih upravičencev v danih makroekonomskih okoliščinah in v okviru nove finančne perspektive EU, znanje pa bi lahko ob polnem zagonu SRP prenesla na partnerje v platformi, predvsem javne sklade in poslovne banke.

²² Delovna skupina je tako npr. pripravila pravne podlage za spremembo ZJF (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o javnih financah (ZJF-F) z dne 28. decembra 2010 (Uradni list št. 107/10)), na osnovi katerih **se lahko SID banki dodelijo proračunska sredstva z neposredno pogodbo in brez izvedbe javnega razpisa.**

²³ Zaradi mešanja javnofinančnih prihodkov z drugimi lastnimi viri SID banke, vključno z mehanizmom delitve tveganja, ki ga tovrstno mešanje sredstev dopušča, so bili ti krediti cenejši od tržnih in primerljivi s tistimi, ki jih tuji konkurenti slovenskih podjetij lahko pridobivajo v svojih državah za financiranje tehnološko-razvojnih projektov.

Ob vedno bolj omejenih možnostih za uporabo nepovratnih javnih sredstev za razvojne aktivnosti, je uporaba in konsolidacija finančnih instrumentov tudi ena osnovnih usmeritev pri zasnovi Programov evropskih strukturnih in investicijskih skladov v obdobju 2014 do 2020.²⁴ Pri tem je potrebno izkoristiti možnosti za sinergije in komplementarnosti. Da se doseže ekonomije obsega in finančno moč z ustrežno kritično maso je smiselno zasledovanje konsolidacije instrumentov na nacionalni, ali celo nadnacionalni ravni. SRP je po mnenju SID banke doprinesla koristno osnovo in izkušnje za čim večji izkoristek sredstev Evropske unije v novi finančni perspektivi 2014-2020.

²⁴ Evropska komisija (2014), Financial instruments in the ESIF programmes 2014-2020; A short reference guide for managing authorities.

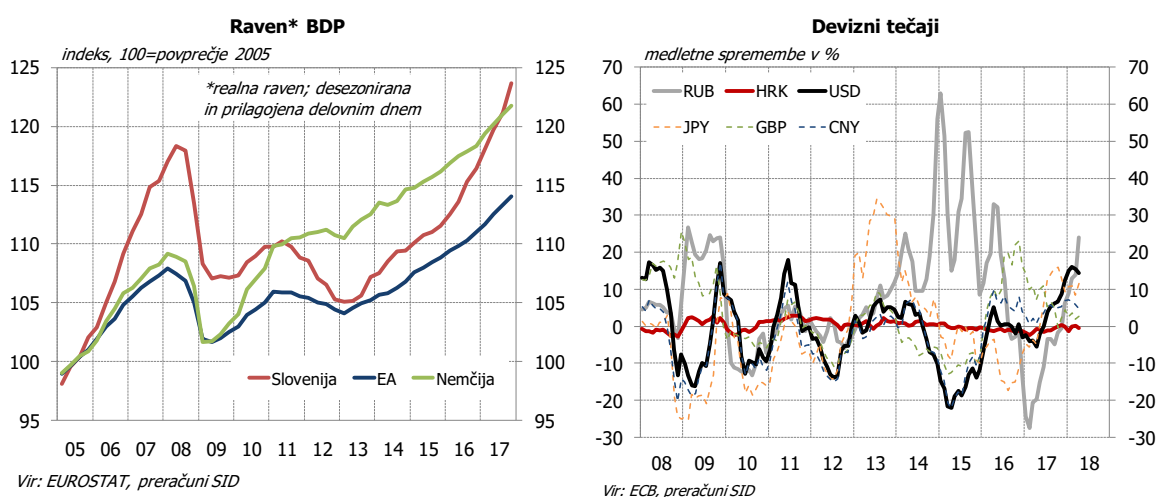
IV. GOSPODARSKO IN FINANČNO OKOLJE V LETU 2017

IV.1. MEDNARODNO OKOLJE

Izboljšanje globalnih gospodarskih razmer se je leta 2017 nadaljevalo s 3,8-odstotno gospodarsko rastjo, in sicer v razvitih državah in državah v razvoju, ki prispevajo okoli tri četrtine rasti globalne dodane vrednosti. Rast v državah v razvoju je temeljila na investicijah in zasebni potrošnji, spodbujenima z rastjo dobičkov podjetij in potrošniškim zaupanjem. Velik pritok tujega kapitala v države v razvoju je posledica iskanja donosov med globalnimi investitorji, kar omogoča ugodne finančne pogoje tudi v državah v razvoju, ob katerih se je okrepila tudi rast bančnih kreditov. V razvitih državah se razmere izboljšujejo zaradi pospešitve rasti investicij, ugodnih razmer na trgu dela ter poslovnim in potrošniškim zaupanjem. Zvezne rezerve ZDA postopno umikajo spodbujevalno naravnano denarne politike, ECB pa svojih ključnih obrestnih mer predvidoma ne bo povečevala pred koncem leta 2018.

Zunanje povpraševanje evroobmočja je sredi leta 2017 doseglo šestletni vrh. Gospodarska aktivnost se krepi tudi v glavnih izvoznih trgih Slovenije, ki so Nemčija, Italija, Hrvaška, Avstrija in Francija. V evroobmočju se je leta 2017 gospodarska rast okrepila nad pričakovanji in dosegla 2,5 odstotka ob močnem tujem in domačem povpraševanju. Na povečanje investicij je spodbudno vplivalo tuje povpraševanje, ki je hkrati blažilo omejujoč vpliv apreciacije evra, ter tudi visoka izkoriščenost proizvodnih kapacitet, dosežena raven razdolženosti podjetij v nekaterih državah, nižja negotovost, povečanje dobičkonosnosti in večje potrebe po modernizaciji proizvodnih struktur. Rast zasebne potrošnje je posledica ugodnih razmer na trgu dela ob znižanju brezposelnosti, rasti razpoložljivega dohodka in visoke ravni potrošniškega zaupanja.

Slika 17: Raven BDP v evrskem območju in devizni tečaji

Učinki spodbujevalno naravnane denarne politike ECB so se še naprej kazali v nizkih obrestnih merah in ugodnih kreditnih pogojih, kar je omogočilo nadaljnjo rast kreditov gospodinjstvom in v manjši meri tudi podjetjem. Hkrati so v nasprotju s pričakovanji podjetja evroobmočja s krizo ob povečanih izdajah dolžniških papirjev okrepila nebančni del zunanjega financiranja. Podjetniški sektor je s presežki ustvaril tudi obsežne notranje rezerve, zato za močan porast investicij ni potreben znatni porast kreditiranja. ECB je z januarjem 2018 že prepolovila

program nakupa vrednostnih papirjev in ga podaljšala do septembra 2018. Podlaga za tako naravnost denarne politike je v pozornem spremljanju gibanja inflacije in inflacijskih pričakovanj, ravni presežne likvidnosti na finančnih trgih in drugih potencialnih neravnovesij pri cenah premoženja, kot je na primer rast cen nepremičnin v nekaterih državah evrskega območja.

Leta 2017 je bila inflacija v evroobmočju 1,5 odstotna, predvsem kot posledica porasta cen nafte in surovin. ECB do leta 2020 pričakuje zvišanje inflacije na okoli 1,7 odstotka ob rasti gospodarstva nad potencialno, in zato pritisku na zvišanje plač zaradi neskladij z omejeno ponudbo dela v nekaterih državah in omejitvev v proizvodnih zmogljivostih.

Proračunski saldo in bruto zadolženost držav evroobmočja sta se leta 2017 izboljšala na -1,1 odstotka oziroma 87 odstotkov BDP. Do leta 2020 naj bi se bruto zadolženost ob pričakovani gospodarski rasti, nižjih obrestnih odhodkih in nižjih nadomestilih za brezposelne znižala na dobrih 80 odstotkov BDP, strukturni proračunski primanjkljaj pa se ne bo bistveno spremenil. Razlike v zahtevanih donosnostih držav evroobmočja so se še naprej zniževale ob ugodnih makro-ekonomskih razmerah, denarni politiki in visoki likvidnosti na trgih.

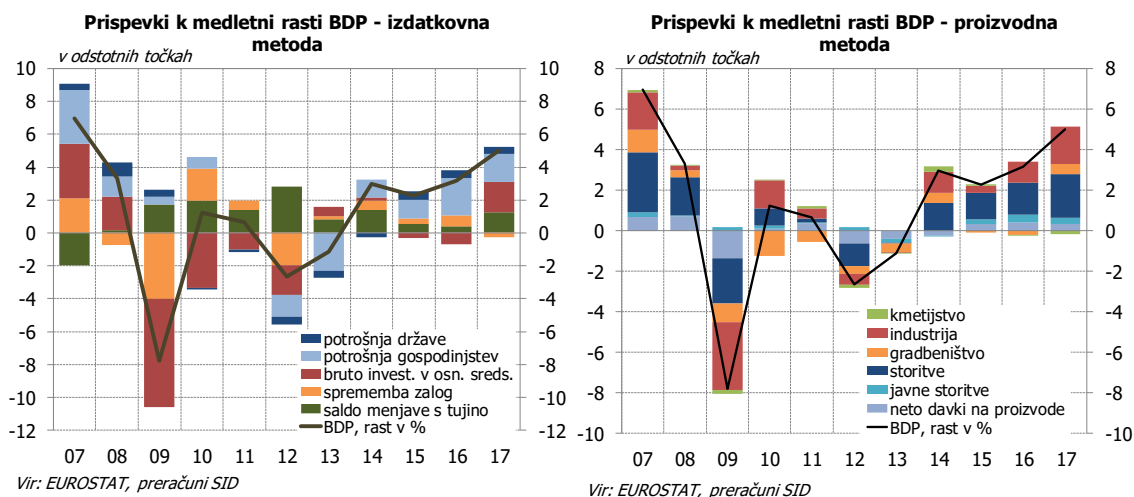
IV.2. SLOVENSKO GOSPODARSTVO V LETU 2017

V Sloveniji so makroekonomske razmere zelo ugodne, leta 2017 je rast znašala 5 odstotkov. K rasti je močno prispeva rast potrošnje gospodinjstev, ki je presegla 3 odstotke, in investicij z rastjo nad 8 odstotkov. Letni razpoložljiv dohodek gospodinjstev, ki kaže na povečane rasti že dve leti zapored, se je nominalno povečal nad 3 odstotke. Rast prihodkov in dobičkov v zadnjih letih podjetjem omogoča, da se ob ugodnih pričakovanjih in visoki izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti, odzivajo s povečevanjem investicijske aktivnosti.

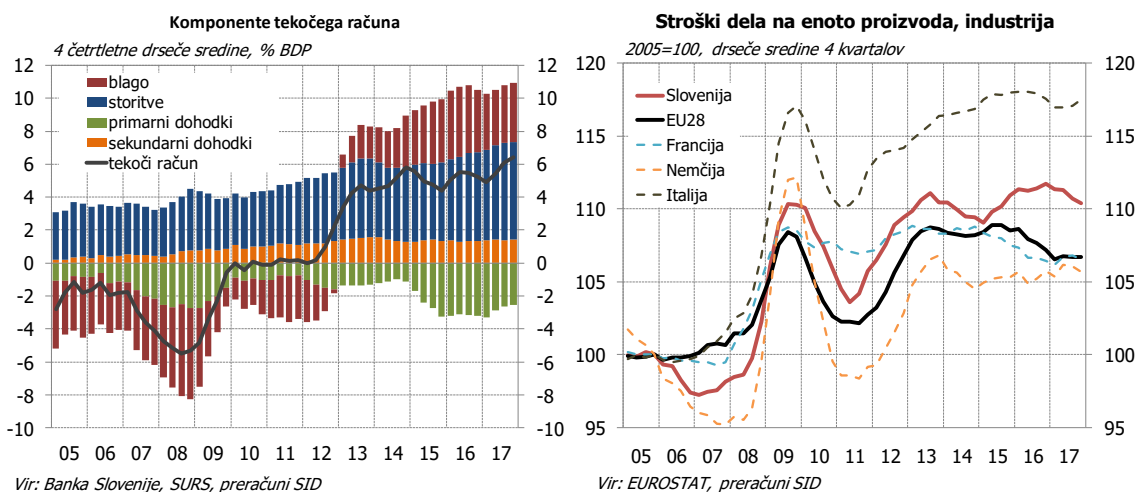
Izvoz narašča predvsem na konkurenčnih segmentih, podprtih tudi z novimi investicijami. Izvoz se je leta 2017 povečal za skoraj 11 odstotkov, podobno zaradi povečanega domačega povpraševanja pa raste tudi uvoz. Ob ugodnejših pogojih menjave se je leta 2017 presežek menjave s tujino ohranjal pri 6,5 odstotkih BDP, kar omogoča zniževanje neto zadolženosti do tujine. Z rastjo izvoza se je povečala internacionalizacija slovenskega gospodarstva ob povečani vključenosti v globalne verige vrednosti, kar prek prenosa tehnologij in znanj ter zmanjševanja stroškov pomembno vpliva na povečanje dodane vrednosti in produktivnosti. Vztrajanje visokega presežka v menjavi s tujino odražajo tudi zaenkrat še ugodnejša gibanja kazalnikov cenovne in stroškovne konkurenčnosti v Sloveniji glede na evroobmočje. V strukturi blagovnega izvoza se je povečal delež tehnološko zahtevnejših proizvodov in delež izvoza na znanju temelječih storitev.

Z okrevanjem gospodarstva postajajo zelo ugodne razmere na trgu dela. Nadaljnje zniževanje brezposelnosti in druga neskladja na trgu dela se bodo postopoma odražala kot pritiski na rast plač. V kolikor bi rast plač močnejše odstopala od rasti produktivnosti, bi se lahko začela pojavljati nevarnost zniževanja stroškovne konkurenčnosti oziroma pritiski na inflacijo, ki se je leta 2017 z 1,4 odstotka gibala v povprečju evroobmočja. Zaostanek produktivnosti Slovenije za povprečno produktivnost EU še ostaja višja kot pred začetkom krize, 2016 dobrih 80% produktivnosti EU, medtem ko leta 2008 skoraj 85%. Za ohranjanje stroškovne konkurenčnosti je nujna dolgoročno vzdržna in neciklična rast produktivnosti.

Slika 18: Rast BDP po izdatkovni in proizvodni metodi

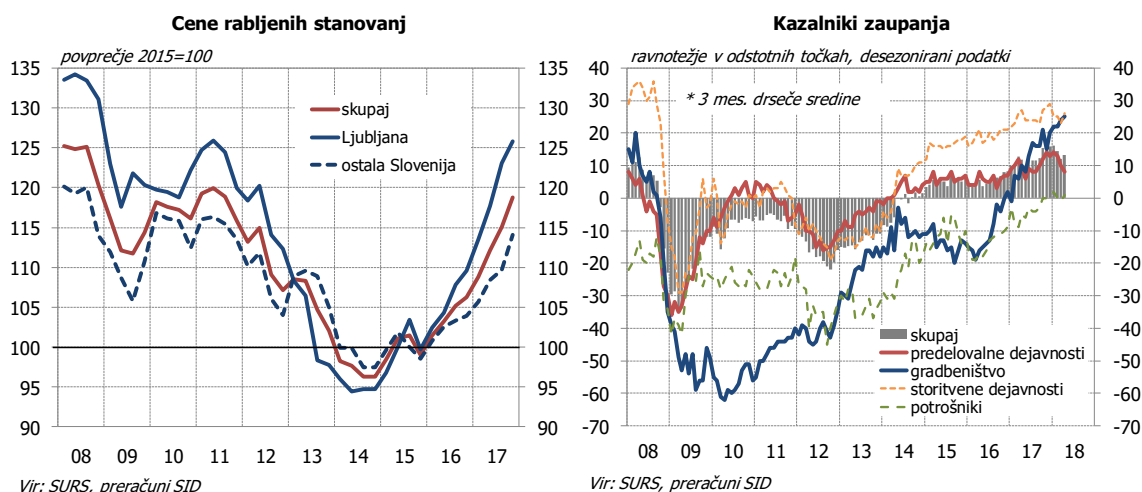
Slika 19: Komponente in stanje tekočega računa ter relativno izboljševanje konkurenčnosti

Povečanje potrošnje gospodinjstev, ob zniževanju stopnje varčevanja na 12 %, enaka raven kot v evroobmočju, omogoča tudi nadaljevanje rasti potrošniških posojil z nad 12 %. V zadnjem letu je opazno tudi povečanje investicij gospodinjstev, kar se odraža na povečanem obsegu prometa in cenovnemu pritisku na nepremičninskem trgu. Rast stanovanjskih posojil se ohranja med 4 in 5 %. To je pričakovati dokler se ne bo presežno povpraševanje, spodbujeno tudi z ugodnimi posojili, sovpadlo z večjim številom novih stanovanj. Leta 2017 so se cene stanovanjskih nepremičnin zvišale za 10 % in doseženo je bilo rekordno število prodaj, kljub relativno visoki vrednosti opravljenih gradbenih del.

Sloveniji sta leta 2017 dve bonitetni agenciji izboljšali bonitetno oceno zaradi prehoda proračunskega salda v izravnalno pozicijo in znižanja javnega dolga na dobre tri četrtine letnega BDP. Znižanje je posledica visoke gospodarske rasti, okrevanja finančnega sektorja, tudi varčevalnih ukrepov in strukturnih reform. Presežek države se bo leta 2018 predvidoma povečal na 0,4% BDP, dolg se po povečal na 32,3 mrd EUR, oz. relativno znižal na 69,3% BDP. Obdobje gospodarske rasti je priložnost za vzpostavitev vzdržnih javnih financ, kar pomeni zniževanje nominalnega javnega dolga. Le tako bo država lahko odigrala ustrezno vlogo ob ponovnem nastopu neugodnih razmer v gospodarstvu. Zahtevane donosnosti na 10-letno državno obveznico so se leta 2017 spustile pod odstotek in vplivale na znižanje bremena servisiranja dolga države na 2,6 odstotka BDP.

Slika 20: Cene stanovanj in kazalniki zaupanja

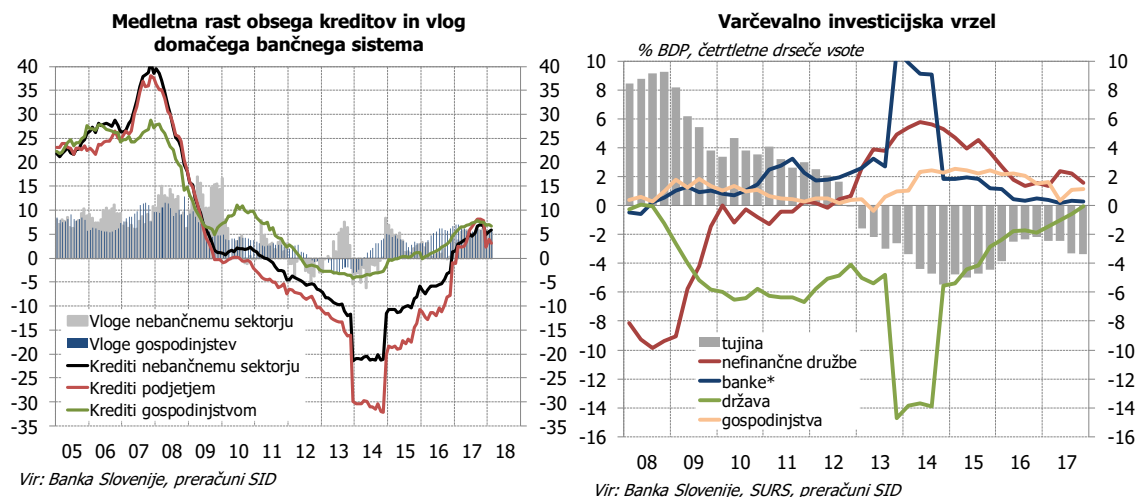

IV.3. BANČNO OKOLJE

Slovenski bančni sistem se je po obsežni dokapitalizaciji leta 2013 kapitalsko okrepil, med najpomembnejšimi izzivi pa ostaja dohodkovno tveganje in naraščajoča neuskkljenost ročnosti naložb in virov sredstev bank. Ob tem je likvidnostno tveganje nizko ob visokem deležu likvidnih sredstev v bilancah bank. Banke so ob pozitivnem rezultatu poslovanja povečale kapital. S povečanjem kreditiranja pa se bankam obseg kapitalskih zahtev povečuje.

Bruto dohodek bank se je leta 2017 v nadaljevanju okolja nizkih obrestnih mer zmanjšal, ob sicer upočasnjenem zmanjševanju neto obrestnih in neobrestnih prihodkov. Pričakovano povečanje kreditiranja bo sicer ob zahtevanih ponovnih oblikovanih dodatnih oslabitvah in rezervacijah prispevalo k postopnem povečanju obrestnih prihodkov, ki so tudi pod pritiskom zapadanja donosnejših državnih vrednostnih papirjev iz portfelja bank. Dobičkonosnost bank se je sicer ob ustavljanju zniževanja operativnih stroškov izboljšala, zaradi sproščanja stroškov oslabitev in rezervacij kot uspešnega reševanja nedonosnih terjatev v bankah. Delež nedonosnih izpostavljenosti se je do februarja 2018 znižala na 5,6 % ob odpisih in večjem deležu kreditiranja prebivalstva z le slabimi 3 % nedonosne izpostavljenosti. Na segmentu podjetij ta ostaja, kljub zniževanju, z 12 % relativno visoka. Za dobičkonosnost bo pomembna tudi dinamika prenosa vpoglednih vlog, ki pomenijo že skoraj 70 % vseh vlog nebančnega sektorja, v vezane vloge.

Slika 21: Posojila in vloge domačega bančnega sistema ter razmik med investiranjem in varčevanjem posameznih sektorjev

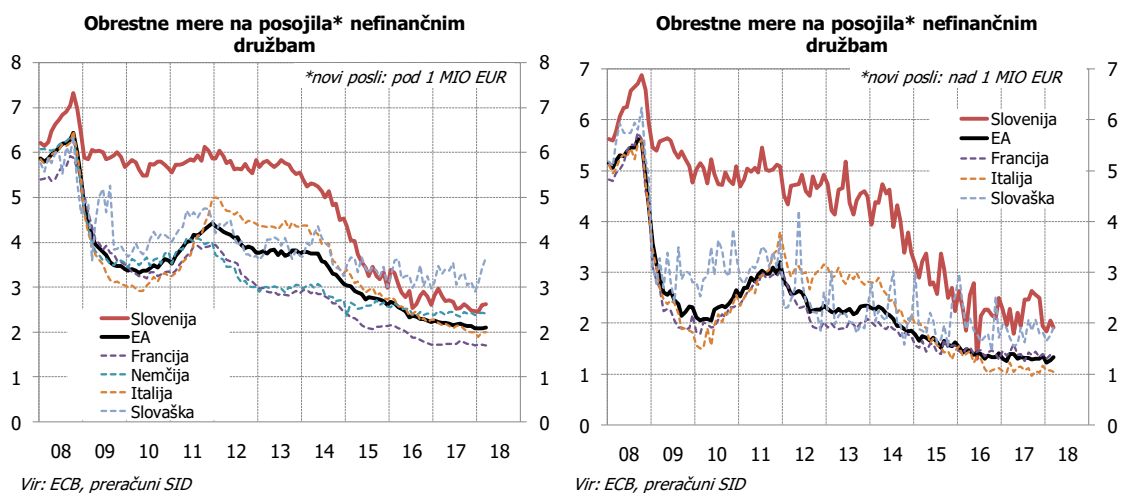

Med bančnimi viri se krepijo vloge nebančnega sektorja. Te že dosegajo skoraj 73 odstotkov bilančne vsote, s čimer ostajajo potrebe bank po grosističnih virih zelo omejene. Povečan obseg posojil namreč lahko banke financirajo le s porastom vlog, v prihodnje pa naj bi poleg vlog uporabile tudi presežna likvidna sredstva s pozitivnim učinkom na dohodek. Razmerje med posojili in vlogami se je z upočasnjeno dinamiko, ki kaže na postopno stabilizacijo financiranja, znižalo na raven okoli 78 odstotkov.

Rast bančnih posojil podjetniškemu sektorju se je februarja 2018 medletno povečala za dobre 3% in z 8,5 mrd EUR ostaja na nivoju iz leta 2005. Varčevalno-investicijska vrzel podjetniškega sektorja ostaja pozitivna. Podjetniški sektor povečuje obveznosti znotraj sektorja in obveznosti do tujine, predvsem v obliki komercialnih kreditov in lastniškega kapitala. Med njihovimi sredstvi se povečujejo gotovina in vloge ter komercialni krediti, in sicer še vedno za več kot se povečujejo njihove tekoče obveznosti, s čimer ohranjajo pozitivno tekočo finančno pozicijo. Podjetja so dolg izenačila s kapitalom in s tem finančni vzvod znižala na predkrizno raven, ki je primerljiva s povprečjem evroobmočja. Finančni dolg v BDP slovenskih podjetij je po drugi strani bistveno nižji od povprečja evroobmočja. Delež plačanih obresti v poslovnem presežku podjetij pomeni le še dobre 3 odstotke, v začetku leta 2009 je bil delež skoraj 20-odstoten.

Med spodbujevalnimi dejavniki ponudbe posojil izstopa zniževanje nedonosnih terjatev bank na pod 6 % celotne izpostavljenosti, kar uvršča Slovenijo med bolj uspešne države evroobmočja. Obseg terjatev v zamudi nad 90 dni se je približal ravni pred začetkom krize. Slovenske banke leta 2017 niso bistveno spreminjale kreditnih standardov za posojila podjetjem. Proti koncu leta 2017 so tudi kratkoročna posojila podjetjem dosegla pozitivno rast, medtem ko dolgoročna posojila rastejo od konca leta 2016. Obrestne mere za podjetniška posojila so se znižale na raven okoli 2,5 odstotka. Pri posojilih v vrednosti nad en milijon EUR so obrestne mere še vedno pomembno višje glede na evroobmočje, medtem ko obrestne mere za posle do enega milijona EUR ne odstopajo bistveno.

Slika 22: Obrestne mere za posojila podjetjem

Banke leta 2017 po podatkih ankete Banke Slovenije zaznavajo povečano povpraševanje po posojilih za tekoče poslovanje in investicije, ki se je najbolj povečalo v predelovalnih dejavnostih in predvsem tudi v dejavnostih, povezanih z nepremičninami. Stopnja presežnega povpraševanja se skladno s povečanim obsegom kreditiranja znižuje, a ostaja najvišje pri posojilih za investicije. Med razlogi, da ne pride do sklenitev pogodb, so nestrinjanje s pogoji, predvsem v gradbeništvu tudi slaba boniteta komitenta, visoka pa so tudi pričakovanja podjetij o nižjih obrestnih merah in ohlapnejših standardih pri zavarovanju posojil.

SE BO V PRIHODNJE SPREMINJALA STRUKTURA FINANČNEGA SISTEMA IN PRILAGODILA VLOGA BANK?

Finančna slika podjetij kaže na potrebo po vzpostavitvi in spodbujanju mehanizmov za akumulacijo podjetniškega lastniškega kapitala. Tak cilj možno dosežati preko nerazdeljenih dobičkov podjetij, preko tujih neposrednih investicij ali preko kapitalskega trga, ki bi omogočal tudi prispevanje domačega varčevanja k investiranju v podjetniški kapital.

Lastna sredstva omogočajo le postopno kapitalsko utrjevanje podjetij še posebno v zaostrenih gospodarskih razmerah, kjer se dobički zmanjšujejo ali podjetje prehodno celo posluje z izgubo. Zato je toliko bolj pomemben razvoj kapitalskega trga, z izzivom, kako ga narediti atraktivnega za domače varčevanje. To pomeni kanaliziranje domačega varčevanja neposredno do podjetij - mimo bank. S tem bi se spreminjala do sedaj kvazimonopolna vloga bank pri intermediaciji domačega varčevanja na slovenskem finančnem trgu.

Čeprav si banke in kapitalski trg deloma konkurirata pri intermediaciji varčevanja, **je potrebno kapitalski trg jemati kot bankam komplementarni element.** Kapitalska trdnost podjetij je za banke eden ključnih pokazateljev pri razpoznavanju kreditno sposobnega povpraševanja podjetij - "bankable demand". Za banke kapitalska trdnost pomeni nižje tveganje in posledično manjšo občutljivost njihovega poslovnega rezultata na krizne razmere.

Vedno bolj pomemben sestavni del zunanjega financiranja ne spada med klasična bančna posojila – t.i. »**shadow banking**«. Vedno večji del posojil nastaja med podjetji samimi, v posojilno aktivnost pa vstopajo tudi nekatere nebančne finančne inštitucije, kot npr. zavarovalnice. V to kategorijo financiranja spada tudi izdaja vrednostnih papirjev na podlagi listinjenja (»**securitisation**«) in skladi denarnega trga (»**money market funds**«). Uveljavljajo se tudi nekateri novi načini financiranja, kot so množično financiranje, t.i. »**crowdfunding**«. Navedene oblike financiranja največkrat niso podvržene tako strogemu nadzoru in regulativam kot banke. Zato se glede možne širitve teh finančnih instrumentov vedno bolj postavlja tudi vprašanje obvladovanja sistemskih tveganj, ki potencialno

nastajajo ob naraščanju njihove vloge v finančnem sistemu.

Banke bodo še vedno ostale osnovni instrument za eksterno financiranje podjetij. Toda prihajajo novi konkurenti in banke se bodo morale prilagoditi na sobivanje z njimi, tako, da bodo z ustrezno diferenciacijo in specializacijo ohranjale svojo vodilno vlogo na finančnem trgu.

IV.4. OCENE TRŽNIH VRZELI NA PODROČJU FINANCIRANJA

Slovensko gospodarstvo po nekaj letih relativno ugodne rasti po letu 2013 spet dosega zelo visoko, 5% gospodarsko rast, ki je osnovana na širšem naboru makroekonomskih dejavnikov. Izboljšala se je tudi ponudbena stran financiranja. Hkrati je leta 2017 tudi domači bančni sistem prvič po krizi dosegel spet pozitivno, a sicer z 2,2% relativno nizko medletno rast kreditov nefinančnim družbam.

Kljub povečanju investicijske aktivnosti podjetij in izboljšanju pogojev financiranja, podjetniški sektor še vedno znižuje finančni vzvod in ohranja tekočo varčevalno-investicijsko vrzel pozitivno. Na določenih segmentih pa se podjetja še vedno soočajo z ovirami pri dostopu do virov financiranja, predvsem to velja za mala in srednja podjetja (MSP). Kot prikazujejo razpoložljive raziskave je to predvsem zato, ker so majhna, manj diverzificirana in imajo šibkejšo strukturo financiranja, kar se odraža v večjih zamudah pri plačilih, nižji likvidnosti in večjemu deležu insolventnosti, hkrati tudi težje zagotovijo kvalitetno zavarovanje. Zato pogosteje uporabljajo komercialne in druge neformalne oblike kreditiranja. Te tržne vrzeli na področju financiranja omejujejo razvijanje MSP-jev, širjenje njihove razvojne naravnosti in konkurenčnosti, kar je izrednega pomena za razvoj celotnega gospodarstva in ustvarjanja novih delovnih mest. Za SID banko je zato zelo pomembna ustrezna ocena na katerih segmentih financiranja so te vrzeli najbolj izrazite.

SID banka se mora ustrezno prilagajati potrebam gospodarskega cikla, ki so v času finančne krize zahtevale izjemno rast njenega interventnega delovanja, v fazi izboljšanja gospodarskih razmer pa pomenijo prilagoditev njene vloge oziroma velikosti njenih aktivnosti. SID banka je večino novih programov oblikovala skladno s splošno priznanimi vrzeli na ravni EU, določenih z Uredbo o splošnih skupinskih izjemah (t.i. *GBER*), in hkrati deluje po principu *de minimis*, ki dopušča konkurenco na trgu. V vsaki ekonomiji se MSP-ji soočajo z njenimi posebnostmi, zato želi SID banka pri ustreznem oblikovanju programov izhajati tudi iz tržnih neučinkovitosti, specifičnih za slovensko gospodarstvo.

SID banka je pričela z izdelavo tržnih analiz za lastne namene na podlagi Anket o dostopnosti finančnih virov za podjetja izvedenih v letih od 2014-2017 po standardih, ki jih privzema tudi Evropska komisija (EK) oziroma ECB (od leta 2009 se dvakrat letno na ravni EU izvede anketa Survey on the Access to Finance of Enterprises – SAFE). Omenjena Anketa je običajen vir informacij pri izračunu tržnih vrzeli tudi v mednarodnih študijah. Zadnji dve Anketi je SID banka izvedla v sodelovanju z Banko Slovenije (BS), s čimer sta bili še bolj prilagojeni mednarodni Anketi in sta tako pokrili večji obseg dejavnikov na področju financiranja.

Poleg SID banke in BS so za Slovenijo dostopne še nekatere druge analize in ocene tržnih vrzeli. Mednarodna finančna korporacija (IFC) je ocenila, da je v Sloveniji leta 2017 še vedno

obstajala finančna vrzel za MSP-je kar v višini 19% BDP oz. skoraj 8 mrd EUR.²⁵ PwC je v svojem gradivu Ocena finančnih instrumentov v Sloveniji za leto 2014 ocenila finančno vrzel za MSP-je v višini 9,5% BDP oziroma 3,6 mrd EUR.²⁶ Dosegljive kvantitativne ocene finančne vrzeli za MSP-je v Sloveniji se precej razlikujejo in so močno odvisne od metodologije in uporabljenih razpoložljivih podatkov. V letu 2017 je Deloitte za SID banko izdelal dodatno študijo finančnih tržnih vrzeli, ki je pokazala, da v obdobju od leta 2017-2022 na področju MSP-jev v Sloveniji obstaja finančna vrzel v višini med 33 in 37% BDP oziroma od 14,5 do 16 mrd EUR, predvsem na področju dolgoročnega financiranja za mikro podjetja (od 7 do 7,7 mrd EUR). Med glavnimi razlogi za tržne neučinkovitosti navajajo pomanjkanje upravljalvskega znanja pri MSP-jih, pomanjkanje informacij bank in drugih finančnih institucij pri ocenjevanju tveganj povezanih z asimetrijo informacij in njihova restriktivna ocena tveganj ter visoka pričakovanja podjetij glede pogojev pridobitve sredstev (zavarovanja, obrestne mere).

* * *

Analize, ki jih na podlagi izvedene ankete in dostopnih makro in mikroekonomskih podatkov izdeluje SID banka, so usmerjene na proučevanje stanja na področju financiranja, s poudarkom iskanja tržnih pomanjkljivosti pri pridobivanju zunanjih virov financiranja.

Dejavniki poslovanja podjetji in uporabljene oblike zunanjega financiranja

S splošnim izboljševanjem razmer v gospodarstvu in izboljšanjem ponudbene strani financiranja so viri financiranja za podjetja postopno pomenili vedno manjšo oviro za poslovanje.²⁷ V času krize, predvsem v letih od 2011-2014, so imeli viri financiranja močan negativen vpliv na poslovanje podjetij. V zadnji Anketi so se ti izkazali kot najmanj omejujoč dejavnik in slovenska podjetja ga zaznavajo primerljivo s podjetij evroobmočja. Dostop do financiranja pri poslovanju ovira 30% malih podjetij, kar je največ med različnimi velikostnimi razredi podjetij, medtem ko ocenjenih 26% mikro podjetji pomeni precejšnje izboljšanje glede na leto 2016.

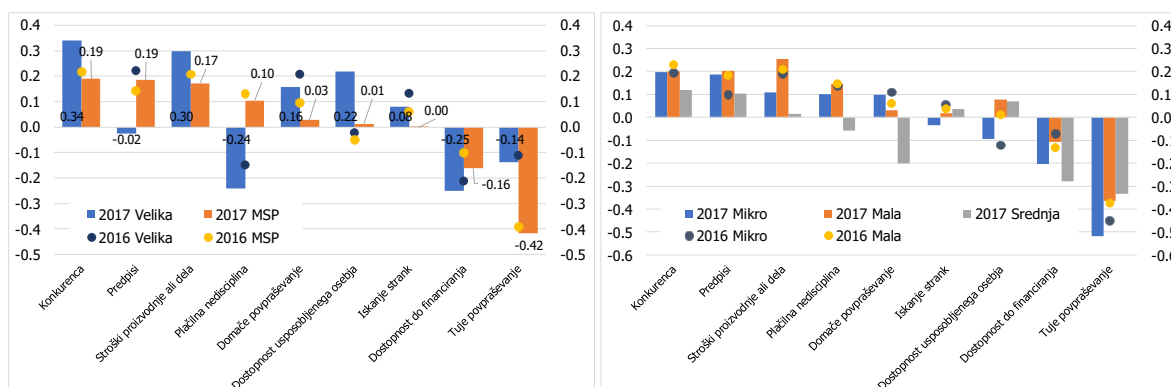
²⁵ Mednarodna finančna korporacija (IFC - International Finance Corporation), ki je del skupine Svetovne banke, je v gradivu Finančne vrzeli mikro, malih in srednje velikih podjetij (MSME Finance gap) iz leta 2017 ocenila finančno vrzel za 128 držav sveta. Ponudba finančnih sredstev je bila izračunana na osnovi javno dostopnih podatkov, medtem ko pričakovano povpraševanje na ocenah povprečne vrednosti posojila povečane za število pričakovanih vloženih zahtev. Ker gre za potencialno povpraševanje, je bilo ocenjeno tudi del povpraševanja MSP-jev, ki ne vložijo zahteve zaradi možnosti zavrnitve, hkrati pa potencialno povpraševanja izraža tudi obseg financiranja MSP-jev, ki bi ga ta potrebovala v bolj ustreznem institucionalnem, regulatornem in makroekonomskem okolju podobnim kot obstaja v 10 izbranih referenčnih državah (Avstralija, Kanada, Danska, Nemčija, Irska, Izrael, Nova Zelandija, Švica, UK in ZDA), ob oceni dobro delujočega kreditnega trga v teh državah (IFC, MSME Finance gap, 2017, spletna stran: <https://www.smefinanceforum.org/data-sites/msme-finance-gap>).

²⁶ Namen Analize je bil ugotoviti kateri finančni instrumenti (FI) lahko spodbudijo financiranje na različnih segmentih tržnih vrzeli. Gre za naložbe v mala in srednja podjetja (MSP), raziskave, razvoj in inovacije, učinkovito rabo energije ter urbani in teritorialni razvoj. V okviru študije ugotavljajo, da so komercialne banke pripravljene kreditirati le stabilne MSP-je z zanesljivimi prihodnjimi denarnimi tokovi. MSP-ji pa, na strani povpraševanja, potrebujejo obratni kapital, da bi kratkoročno ostali operativni, pri čemer ugotovitve potencialnih vrzeli financiranja kažejo na težave MSP-jev pri dostopanju do kratkoročnega financiranja (PwC, Ocena finančnih instrumentov v Sloveniji, 2016, spletna stran: <http://www.eu-skladi.si/sl/aktualno/novice/predhodna-ocena-financnih-instrumentov-v-sloveniji>).

²⁷ Na mestih, kjer je uporabljena daljša časovna serija oziroma primerjava z evroobmočjem, so uporabljeni rezultati mednarodne Ankete SAFE. Slabost te Ankete je, da je vzorec za Slovenijo relativno majhen (leta 2017 je vključeval 180 podjetij). Rezultati, ki se primerjajo, so primerljivi z rezultati Ankete, ki jo izvajata BS in SID banka.

Podjetja v letu 2017 skladno z makroekonomskim okoljem dostopnost do financiranja ocenjujejo kot še ugodnejši dejavnik poslovanja kot preteklo leto, takoj za tujim povpraševanjem, ki je še vedno ocenjeno kot najbolj ugoden dejavnik. Vpliv nekaterih drugih dejavnikov se precej razlikuje glede na velikost podjetij, kar potrjuje specifičnosti poslovanja velikih in MSP podjetij. Med dejavniki, ki na poslovanje vplivajo negativno, velika podjetja najbolj zaznavajo konkurenco, stroške proizvodnje in dela ter dostopnost do kvalificirane delovne sile, pri čemer sta slednje dva dejavnika poleg iskanja strank najpogosteje opredeljena kot omejujoča tudi pri MSP podjetjih EU. MSP-je v Sloveniji poleg konkurence in stroškov pri poslovanju pomembno ovirajo tudi predpisi (na primer evropska in nacionalna zakonodaja in industrijska regulativa), ki so predvsem za mikro in mala podjetja lahko veliko breme.

Slika 23: Vpliv dejavnikov na poslovanje podjetij

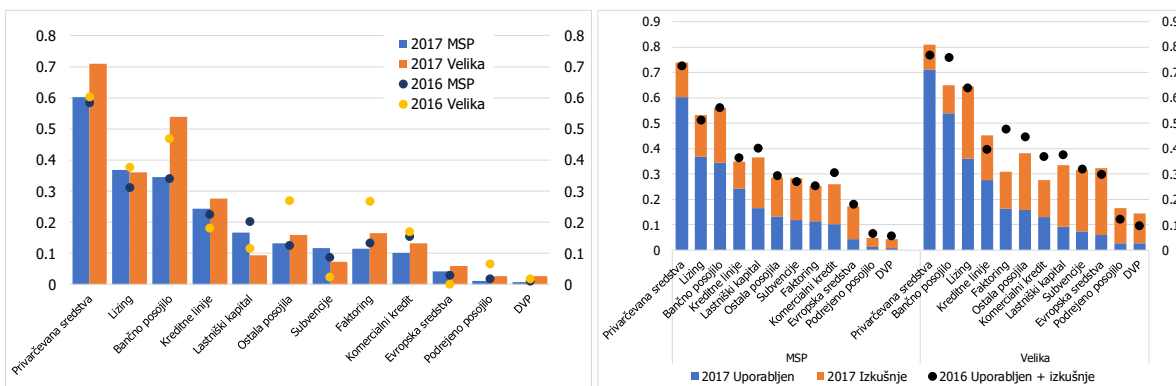
Opomba: Razlika med deležem podjetij, pri katerih dejavnik omejuje poslovanje in deležem, pri katerih dejavnik ne omejuje poslovanja. Negativne vrednosti zato pomenijo manj omejujoč dejavnik.

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

Pričakovano imajo velika podjetja v Sloveniji bolj diverzificirane vire financiranja kot MSP-ji, hkrati pa imajo praviloma na razpolago tudi več lastnih virov. MSP-ji uporabljajo več alternativnih virov, predvsem je zanje relativno bolj aktualen lizing glede na bančna posojila kot pri velikih podjetjih. Leta 2017 je 54% velikih podjetij uporabilo bančno posojilo, medtem ko le dobra tretjina MSP-jev. Skoraj še enkrat več MSP-jev kot velikih podjetij za financiranja uporablja tudi lastniški kapital in subvencije. Na veliko večje možnosti financiranja velikih podjetij pa nakazujejo bistveno večji deleži podjetij, ki ima izkušnje z alternativnimi viri financiranja kot pri MSP-jih (npr. v času bančnega kreditnega krča).

Skladno s pričakovano rastjo investicij podjetij ob ugodnih makroekonomskih pogojih, se je med določenimi podjetji povečalo povpraševanje po zunanjih virih financiranja. Leta 2017 je za zunanje vire financiranja s 44% zaprosilo za 4 odstotne točke več podjetij kot preteklo leto. Delež pričakovano narašča z velikostjo podjetij (mikro – 37%, mala – 45%, srednja – 59%, velika – 68%). Med vloženimi zahtevami prevladujejo bančna posojila s 40%, z dobro petino sledi prekoračitev na tekočem računu/kreditne linije/negativno stanje na kreditnih karticah in naslednjo petino lizing.

Slika 24: Najbolj pogosto uporabljeni viri financiranja za podjetja leta 2017

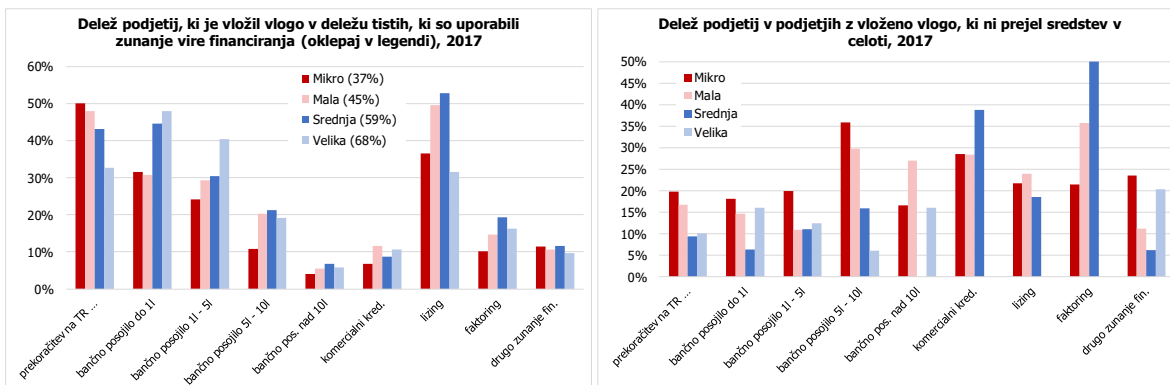

Opomba: Izkušnje pomenijo, da podjetje ni uporabilo vir v tekočem letu, vendar ima s tem virom izkušnje. Ni nujno, da je bila vloga za te vire financiranja vložena šele leta 2017.

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

Mikro in mala podjetja se redkeje odločajo za vložitev vloge za posojila daljših ročnosti tudi zato, ker so pogosteje zavrnjena oziroma ne prejmejo sredstev v celoti. Pri posojilih daljših ročnosti, nad 10 let, je delež zahtevanih prejetih sredstev najmanjši, pri čemer imajo podjetja po teh sredstvih pogosto visoko povpraševanje, nad 30% bilančne vsote. Okoli 17% mikro in malih podjetij ni zaprosilo za zunanje vire financiranja zaradi visokih zahtev bank po zavarovanju, previsokih stroškov financiranja ali zapletenega postopka. Glede na ugodne razmere v gospodarstvu se je delež nekoliko znižal glede na preteklo leto, hkrati pa je še enkrat večji kot pri srednjih in velikih podjetjih.

Slika 25: Zunanje financiranje – vložene vloge in njihova obravnava leta 2017

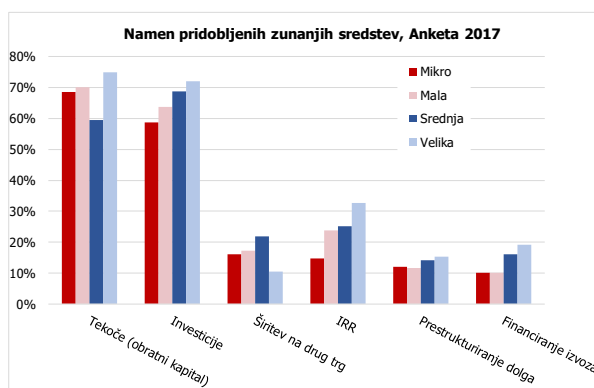

Opomba: Podatke je zaradi majhnega vzorca v posameznih kategorijah treba analizirati z določeno mero previdnosti, predvsem to velja za velika in srednja podjetja.

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

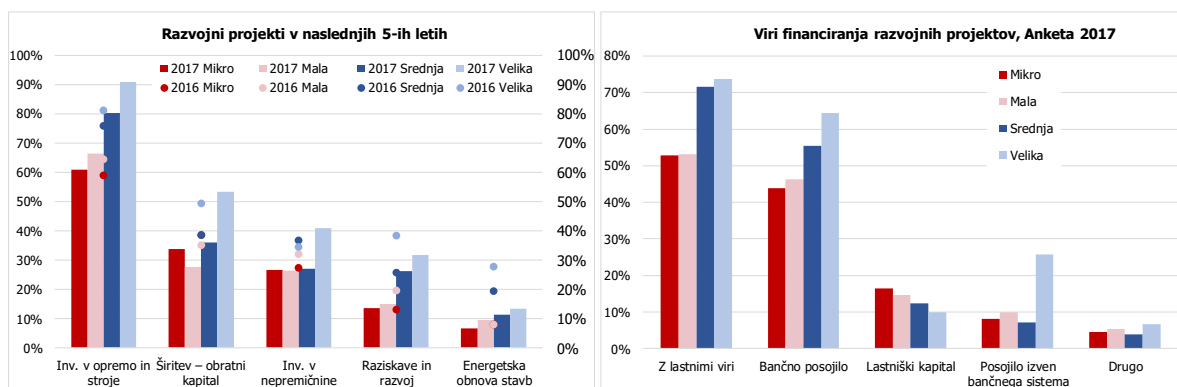
Zaprošena zunanja sredstva je dve tretjini podjetij pridobila z namenom financiranja obratnega kapitala, le nekaj odstotkov manj tudi za investicije, medtem ko je vrstni red pri podjetjih evroobmočja ravno obrnjen. Ob primanjkljaju investicij v slovenskem gospodarstvu je podobno razmerje pričakovati tudi pri slovenskih podjetjih. **Podjetja so glede na leto 2016 poročala o večjih pričakovanih vlaganjih v investicije.** Za inovacije, raziskave in razvoj bo porabila sredstva nekaj čez 20% podjetij, medtem ko za izvoz dobrih 10%, deleža raste z velikostjo podjetij. Med predvidenimi viri za njihovo investiranje, predvsem pri večjih podjetjih, prevladujejo lastni viri in bančna posojila, pri MSP-jih pa ima ob omejenem dostopu do lastnih virov in bančnega financiranja pomembno mesto tudi lastniški kapital. Velika podjetja imajo namen pomemben delež pridobiti izven bančnega sistema, kar je tudi posledica že utečenega financiranja prek posojil povezanih podjetij iz tujine.

Slika 26: Namen pridobljenih zunanjih sredstev v letu 2017

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

Slika 27: Razvojni projekti v naslednjih 5-ih letih in predvideni viri financiranja zanje

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

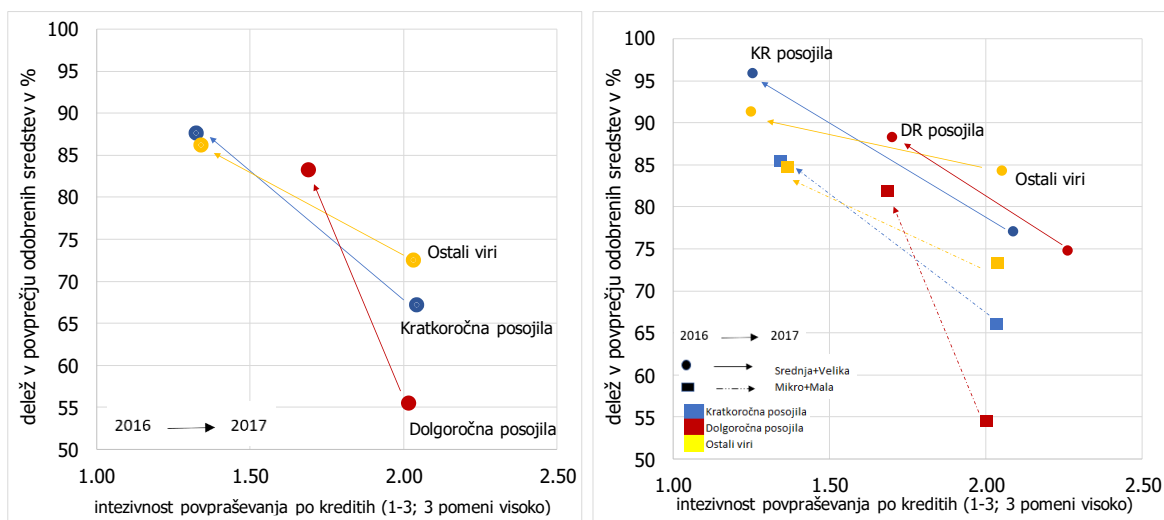
Dostopnost zunanjih virov financiranja in ocena finančne vrzeli

Za proučevanje problema financiranja MSP-jev oziroma ugotavljanja njihovih finančnih potreb, za katere v ekonomiji ni zagotovljenih ustreznih sredstev, ni dovolj le opazovanje dinamike kreditiranja. Potrebno se je osredotočiti tako na dejavnike ponudbe kot povpraševanja. Za ocenjevanje povpraševanja, ki je predvsem tudi kvalitativne narave, so potrebne ocene pridobljene iz vprašalnikov.

Rezultati zadnjih dveh anket, za leto 2016 in predvsem za 2017, kažeta na znatno izboljšanje dostopnosti zunanjih virov financiranja. Ocena povpraševanja po bančnih posojilih in njegova realizacija (oziroma racioniranje kreditne ponudbe) kaže, da se je povpraševanje po bančnih produktih, ocenjenim kot delež podjetij z vloženim povpraševanjem za finančna sredstva, leta 2017 povečalo. Povečala se je tudi realizacija, merjena kot delež odobrenih sredstev, kar se kaže tudi v zmerni kreditni rasti. Nižja intenzivnost povpraševanja, ki zmanjšuje učinek povpraševanja, pozitivno vpliva na dostopnost posojil.²⁸ K nižji realizaciji najbolj **negativno prispevajo dolgoročna bančna posojila, kjer je intenzivnost povpraševanja očitno višja kot pri kratkoročnih posojilih in ostalih virih financiranja, in tudi realizacija povpraševanja je nižja.**

²⁸ Znižanje intenzivnosti povpraševanja je tudi posledica dodatne opredelitve intenzivnosti od 1 do 3 z razmerjem povpraševanja do bilančne vsote (1 – nizko, manj kot 10% bilančne vsote; 2 – srednje, med 10% in 30% bilančne vsote in 3 – visoko, nad 30% bilančne vsote).

Slika 28: Povezava med intenziteto in realizacijo povpraševanja, 2016 in 2017²⁹

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

Tudi kvalitativne ocene finančnih vrzeli drugih razpoložljivih analiz za leto 2017, pridobljene iz ocen podjetij o njihovih potrebah in njihovi percepciji o dostopnosti virov kažejo, da pri bančnih posojilih z izjemo prekoračitve na tekočem računu, povečanje potreb pri zunanjem financiranju ni bilo večje od izboljšanja dostopnosti do zunanjih virov. Povečanje potreb pa je bilo večje od izboljšanja dostopnosti pri lastniškem kapitalu in komercialnih kreditih ter pri celotnem zunanjem financiranju na nivoju mikro podjetij (BS, Predstavitev raziskave o dostopnosti finančnih virov za podjetja 2017, str. 15). Enako na ravni evroobmočja MSP od leta 2015 ocenjujejo, da je njihovo tekoče letno povečanje potreb po zunanjem financiranju manjše od izboljšanja dostopnosti do zunanjih sredstev (ECB, Survey on the Access to Finance of Enterprises in the euro area, April to September, 2017).

Kvalitativna ocena presežnega povpraševanja, pridobljena iz anketnih ocen bank, se skladno s povečanim obsegom kreditiranja znižuje, a **ostaja najvišja pri posojilih za investicije.** Med razlogi, da ne pride do sklenitev pogodbe, banke navajajo nestrinjanje s pogoji, predvsem v gradbeništvu tudi slaba boniteta komitenta, visoka pa so tudi pričakovanja podjetij o nižjih obrestnih merah in ohlapnejših standardih pri zavarovanju posojil (BS, Poročilo o finančni stabilnosti 2018, str. 27).

Na razlike pri racioniranju povpraševanja poleg različnih produktov pomembno vplivajo lastnosti podjetij, ki se zrcalijo v velikosti podjetij. Delež odobrenih zaprosenih sredstev za bančne produkte v splošnem narašča z velikostjo podjetja. **Predvsem mikro in mala podjetja, se še vedno soočajo z relativno nizkim deležem odobrenih bančnih produktov daljših ročnosti** v primerjavi z ostalimi viri zunanjega financiranja. Hkrati je predvsem delež mikro podjetij, ki povprašuje po dolgoročnih kreditih, relativno nizek tudi zaradi manjše verjetnosti odobritve. Leta 2017 je opazno povečanje deleža malih podjetij, ki povprašuje po dolgoročnih posojilih tudi kot posledica poročanja nekoliko večjega deleža teh podjetij, ki namerava vlagati v investicije.

²⁹ Sliki prikazujeta % odobrenih kreditov (navpična os) v odvisnosti od intenzitete povpraševanja (vodoravna os).

Tabela 1: Povpraševanje po virih zunanjega financiranja in njegova realizacija

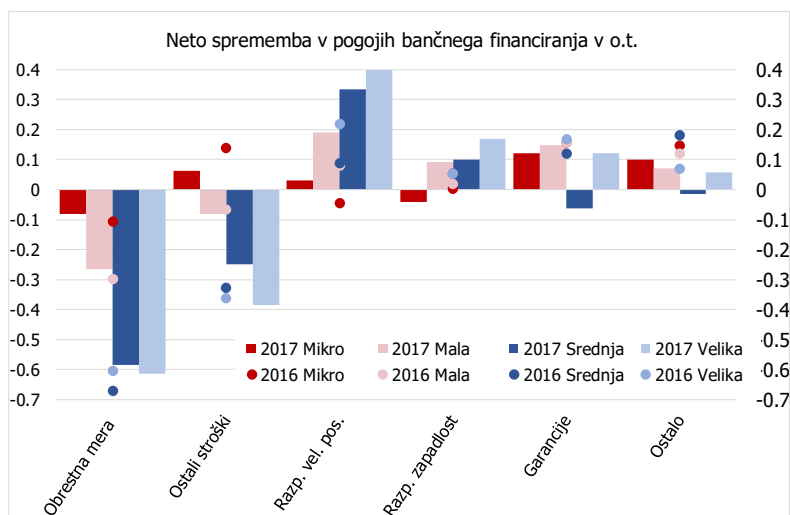
	% podjetij, ki povprašuje				povp. realizacija povpraševanja, v %			
	mikro	mala	srednja	velika	mikro	mala	srednja	velika
2016								
bančni produkti	28.6	28.2	31.2	30.7	58.5	68.0	75.9	78.0
kratkoročni krediti	32.9	32.4	31.9	34.4	63.4	70.6	76.6	80.4
dolgoročni krediti	18.7	19.9	29.7	21.4	47.4	63.0	74.5	72.1
ostalo zunanje financiranje	28.3	30.3	30.2	42.1	73.9	72.9	84.5	84.1
2017								
bančni produkti	35.0	34.0	36.1	37.0	83.5	84.5	95.3	82.0
kratkoročni krediti	43.0	41.3	43.9	41.8	84.9	85.9	96.6	93.1
dolgoročni krediti	18.3	23.6	24.4	31.1	80.5	82.4	93.4	68.2
ostalo zunanje financiranje	24.9	33.8	36.5	21.5	84.3	84.7	92.2	87.6
prekoračitev na tek.rač., ipd.	50.1	48.0	43.1	32.7	84.0	87.0	96.3	94.6
bančno posojilo do 1l	31.6	30.8	44.6	47.9	86.4	84.1	96.8	92.1
bančno posojilo od 1l do 5l	24.1	29.3	30.5	40.4	84.5	85.9	95.1	70.2
bančno posojilo od 5l do 10l	10.8	20.3	21.2	19.2	77.4	84.7	88.9	63.6
bančno posojilo nad 10l	4.0	5.5	6.8	5.8	64.5	55.6	100.0	69.8
lizing	36.6	49.5	52.8	31.6	87.4	86.8	96.7	87.8
faktoring	10.1	14.6	19.3	16.3	90.1	87.3	81.7	87.9
komercialni kred.	6.8	11.6	8.7	10.6	74.9	82.0	82.8	91.2
drugo zunanje fin.	11.5	10.6	11.7	9.6	75.1	74.8	96.1	82.2

Opomba: Povprečja za glavne skupine so izračunana z utežmi, ki jih predstavljajo deleži podjetij, ki uporabljajo zunanje vire financiranja. Podatke za srednja in predvsem velika podjetja je zaradi relativno majhnega vzorca treba analizirati z določeno mero previdnosti.

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

Ugodnejša dostopnost do financiranja izhaja iz še dodatnega izboljšanja nekaterih pogojev financiranja v letu 2017. Znižanje obrestnih mer in drugih stroškov financiranja je občutilo skoraj tri četrtine oziroma polovica podjetij v anketnem vzorcu, kar je podobno kot leta 2016. Pri tem je treba opozoriti, da je delež pri mikro in malih podjetjih bistveno nižji, saj zanje stroški financiranja pomenijo relativno večje breme. Za mikro in mala podjetja se je leta 2017 nekoliko izboljšala dostopnost do posojil v večjem obsegu in za mala tudi z daljšimi ročnostmi. Mikro podjetja so pri teh dveh dejavnikih izrazito zapostavljena in leta 2017, kot kažejo tudi že drugi kazalniki, poročajo o poslabšanju dostopnosti posojil daljših ročnosti. Na ravni evroobmočja za razliko od Slovenije podjetja menijo, da so se ob znižanju obrestnih mer zvišali drugi stroški financiranja (predvsem opravnine in provizije), s čimer banke nadomeščajo zniževanje obrestnih prihodkov.

Slika 29: Sprememba bančnih pogojev financiranja v letih 2016 in 2017

Opomba: Odgovori tistih, ki so vložili vlogo za financiranje v bančnem sistemu. Razlika med deležem podjetij, ki so odgovorili, da se je pogoj povečal in tistimi z odgovori, da se je zmanjšal.

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

Na podlagi anketnih podatkov o povpraševanju po bančnih produktih in njegovi realizaciji, je bila izračunana kvantitativna ocena skupnega obsega vrzeli na področju bančnih posojil. Po metodologiji, ki jo uporabljata ECB in EK, se izračuna kvalitativna ocena vrzeli kot preseganje povpraševanja glede na realizirano povpraševanje, to je obseg novih posojil. Na osnovni anketnih podatkov se je ocenjena finančna vrzel na **ravni gospodarstva pri kratkoročnih posojilih leta 2017 znižala na slabe 3% BDP, pri dolgoročnih posojilih pa se ohranja nad 7% BDP**. Skupaj to pomeni dobro mrd EUR vrzeli pri kratkoročnih posojilih in nekoliko nad 3 mrd EUR pri dolgoročnih posojilih. Zanimivo je, **da je ocenjena velikost vrzeli pri dolgoročnih posojilih skoraj enaka kot leto prej, medtem ko se je pri kratkoročnih posojilih v obdobju enega leta skoraj prepolovila**. Razloga za izboljšane sta, kot kaže že Slika X.6, tako v znižanju intenzivnosti povpraševanja, kljub višjemu deležu podjetij z vloženim povpraševanjem, kot tudi boljši realizaciji povpraševanja, kar je še bolj očitno pri kratkoročnih posojilih.³⁰

Tabela 2: Na podlagi Ankete ocenjena bančna finančna vrzel v Sloveniji

	v mio EUR		V % BDP	
	2016	2017	2016	2017
Kratkoročna posojila	2202	1173	5.4	2.7
Dolgoročna posojila	3082	3077	7.6	7.1

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

Razmere v bančnem sistemu, neobremenjenim z likvidnostjo, potrjujejo ugotovitve o izboljšanju razpoložljivih sredstev za gospodarstvo, pri čemer se ohranjajo vrzeli na v gradivu že omenjenih kritičnih segmentih, predvsem pri razpoložljivosti posojil daljših ročnosti v večjem obsegu za mikro in mala podjetja. Anketna ocena o zmanjšanju intenzivnosti povpraševanja je lahko delno podprta s presežnimi lastnimi sredstvi s katerimi razpolagajo

³⁰ Pri tem je pri časovni primerjavi treba upoštevati spremembo pri vprašanju, ki se nanaša na intenzivnost povpraševanja.

predvsem velika in srednja podjetja, pričakovana povečana investicijska aktivnost podjetij podprta z gospodarsko rastjo pa kaže na pričakovane povečane finančne potrebe gospodarstva.

* * *

Tržne vrzeli pri financiranju podjetij ostajajo precej velike, čeprav so se na nekaterih segmentih v zadnjem letu obdobju precej znižale. Precej velike bančne finančne vrzeli so sicer načeloma pričakovane, v perspektivi znižanja bančnih posojil podjetjem od aprila 2009 z dobrih 20 mrd EUR na dobrih 7,5 mrd EUR septembra 2016. Povečanje obsega posojil je od takrat le zmerno. Tolikšno znižanje posojil v kriznem obdobju je tudi posledica neučinkovitih investicij v preteklosti in s tem nerazumnega bančnega financiranja, na kar kaže razkorak v nivoju dodane vrednosti in ocenjenih investicij podjetij, ki so še vedno na nivoju iz leta 2010, medtem ko je dodana vrednost že pred leti preseгла vrh iz leta 2008. V času obremenjenosti bank s slabimi posojili so si podjetja, predvsem večja, iskala vire v tujini in začela graditi lastne varnostne rezerve. Za mala in srednja podjetja tujina ni bila možnost in učinkovito delovanje SID banke je bil v tem času zelo potrebno.

Konec krize, čeprav bodo nekatere posledice trajno prisotne, se pričakovano kaže tudi v zniževanju tržnih vrzeli na področju financiranja. To se kaže v zelo ugodnih gospodarskih razmerah v Sloveniji in postopni rasti posojil nefinančnim družbam, ki se bo v prihodnjih letih verjetno še (močno!?) okrepila. Kljub temu potrebe po višjih investicijskih naložbah in vztrajnost vrzeli na nekaterih ključnih segmentih financiranja, kažeta na potrebo izkoriščanja v mandatu SID banke opredeljenega manevrskega prostora za njeno delovanje. V danih razmerah, in kot kažejo ocene v tem gradivu, so vrzeli najbolj prisotne pri posojilih daljših ročnosti pri podjetjih s perspektivnimi poslovnimi modeli, ki komercialnim bankam ne morejo zagotoviti zavarovanj posojil ustrezne kakovosti. Pri tem je poudarjeno, da **razvojne banke lahko pokrivajo le vrzeli s financiranjem potencialno finančno vzdržnih podjetij, z osredotočenjem na segmente z močnim gospodarskim in družbenim potencialom.**

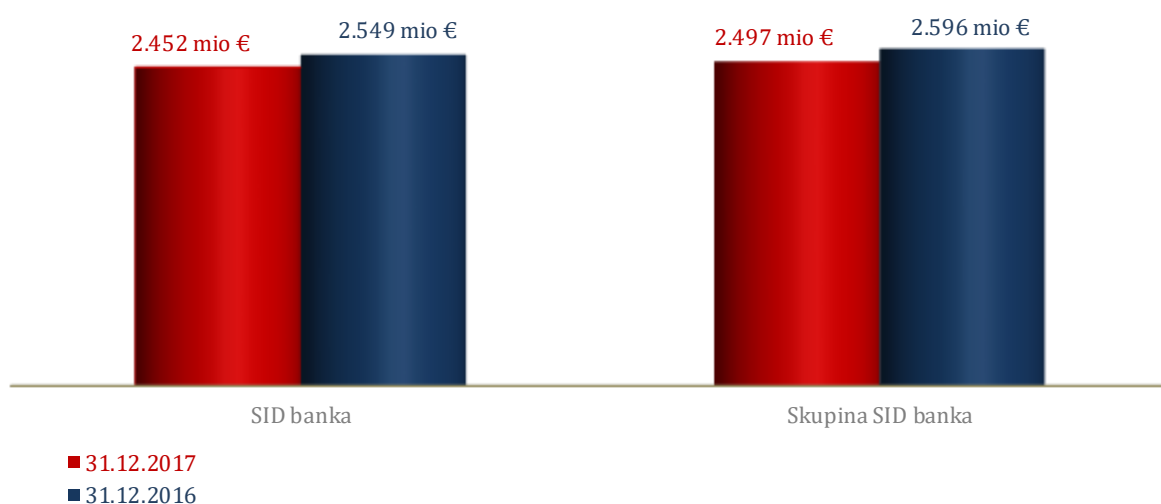
V. POSLOVANJE SID BANKE V LETU 2017

Konec leta 2017 je **bilančna vsota** SID banke dosegla 2.451.641 tisoč EUR, kar predstavlja 96,2 odstotka bilančne vsote ob koncu leta 2016. Bilančna vsota je glede na leto 2016 nižja za 97.002 tisoč EUR. Na aktivih so se največ znižala denarna sredstva in naložbe v vrednostne papirje, na pasivni strani pa izdani vrednostni papirji.

Glede na prevladujoč vpliv SID banke v Skupini SID banka, specifičnost skupine ter ob upoštevanju medsebojnih odnosov v skupini je bila bilančna vsota Skupine SID banka le za 45.661 tisoč EUR oz. 1,9 odstotka višja od bilančne vsote SID banke. Posledično je tudi struktura sredstev in obveznosti Skupine podobna bančni strukturi.

Bilančna vsota Skupine SID banka je konec leta 2017 znašala 2.497.302 tisoč EUR, kar je 98.774 tisoč EUR oz. 3,8 odstotka manj kot ob koncu leta 2016.

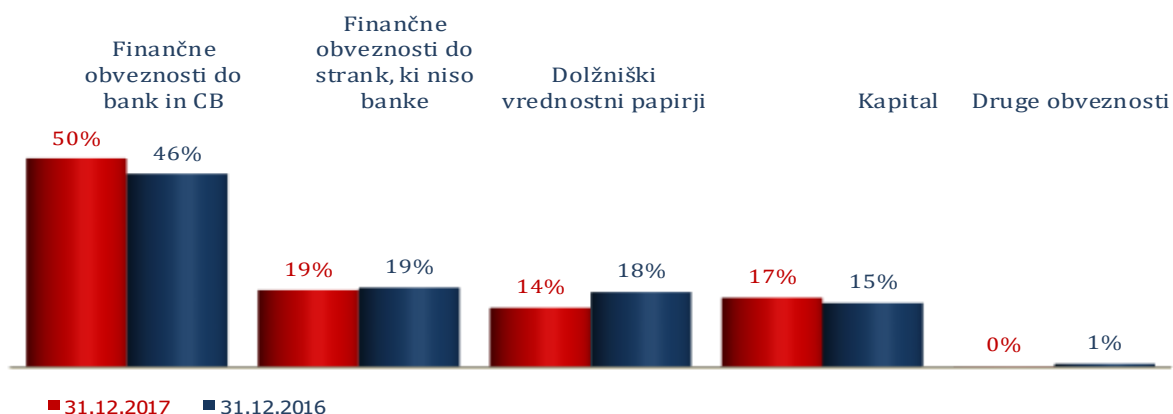
Slika 30: Bilančna vsota

Vir: Lastni izračuni

Bilančno pasivo SID banke je ob koncu leta 2017 sestavljalo 2.041.748 tisoč EUR obveznosti in 409.893 tisoč EUR kapitala. Obveznosti predstavljajo 83,3 odstotka celotne pasive (2016: 84,5 odstotka), kapital pa 16,7 odstotka (2016: 15,5 odstotka).

Slika 31: Struktura bilančne pasive

Vir: Lastni izračuni

S 50,2-odstotnim deležem v bilančni pasivi (2016: 46,5-odstotni delež) so tudi konec leta 2017 največji delež predstavljali vloge in krediti bank ter obveznosti do centralne banke. Obveznosti do bank in centralne banke so skupaj znašale 1.230.807 tisoč EUR in so glede na predhodno leto višje za 45.942 tisoč EUR oz. 3,9 odstotka.

Obveznosti do strank, ki niso banke, so konec leta 2017 dosegle 454.828 tisoč EUR, kar pomeni znižanje glede na konec predhodnega leta za 32.599 tisoč EUR oz. 6,7 odstotka. Njihov strukturni delež se je znižal z 19,1 odstotka v letu 2016 na 18,6 odstotka konec leta 2017.

Izdani vrednostni papirji so se v letu 2017 znižali za 110.332 tisoč EUR oz. 24 odstotkov, kar je posledica zapadlosti izdane obveznice v nominalnem znesku 96.832 tisoč EUR in odkupov še nezapadle obveznice v nominalnem znesku 10.165 tisoč EUR. Strukturni delež obveznosti iz izdanih vrednostnih papirjev se je tako znižal z 18,1 v 2016 na 14,3 odstotka v 2017. Stanje dolžniških vrednostnih papirjev je konec leta znašalo 350.320 tisoč EUR.

Rezervacije v višini 2.946 tisoč EUR so konec leta 2017 glede na konec predhodnega leta nižje za 12.600 tisoč EUR. Rezervacije za zunajbilančne obveznosti so se v letu 2017 znižale za 12.707 tisoč EUR, na 2.370 tisoč EUR, rezervacije za obveznosti do zaposlenec pa so znašale 576 tisoč EUR, kar je 107 tisoč EUR več kot ob koncu 2016.

Ostale obveznosti v skupni višini 2.847 tisoč EUR sestavljajo:

- druge finančne obveznosti v višini 2.191 tisoč EUR (2016: 1.767 tisoč EUR),
- obveznosti za davek od dohodkov pravnih oseb v višini 447 tisoč EUR (2016: 4.105 tisoč EUR),
- izvedeni finančni instrumenti, namenjeni varovanju v višini 93 tisoč EUR in
- druge obveznosti v višini 116 tisoč EUR (2016: 140 tisoč EUR).

Kapital banke se je v letu 2017 povečal za 16.064 tisoč EUR oziroma 4,1 odstotka in je konec leta znašal 409.893 tisoč EUR. Rezerve iz dobička so višje za 17.475 tisoč EUR, akumulirani drugi vseobsegajoči donos v zvezi s finančnimi sredstvi, razpoložljivimi za prodajo, za 2.108 tisoč EUR, zadržani dobiček, vključno s čistim dobičkom poslovnega leta pa je glede na predhodno leto nižji za 3.519 tisoč EUR.

Obseg in način financiranja banka izvaja dopolnilno glede na prepoznane tržne vrzeli, potrebe trga in dejavnost preostalih finančnih institucij.

Financiranje temelji na že uveljavljenih instrumentih financiranja, kot so namenski krediti poslovnim bankam, krediti s statusom državne pomoči ali brez nje, odkupi terjatev, vstopi v dolg in druge oblike prevzema tveganj, projektno financiranje, izvozni krediti ipd.

Struktura kreditnega portfelja banke po ročnosti odraža usmerjenost SID banke v dejavnosti, skladne z ZSIRB in ZZFMGP. Skoraj vsi krediti so dolgoročni in s spremenljivo obrestno mero, delež kratkoročnih kreditov in kreditov s fiksno obrestno mero je zanemarljiv.

Neto dani krediti skupaj so po stanju konec leta 2017 znašali 1.275.366 tisoč EUR (2016: 1.415.552 tisoč EUR) in so se v primerjavi s stanjem konec leta 2016 zmanjšali za 9,9 odstotka.

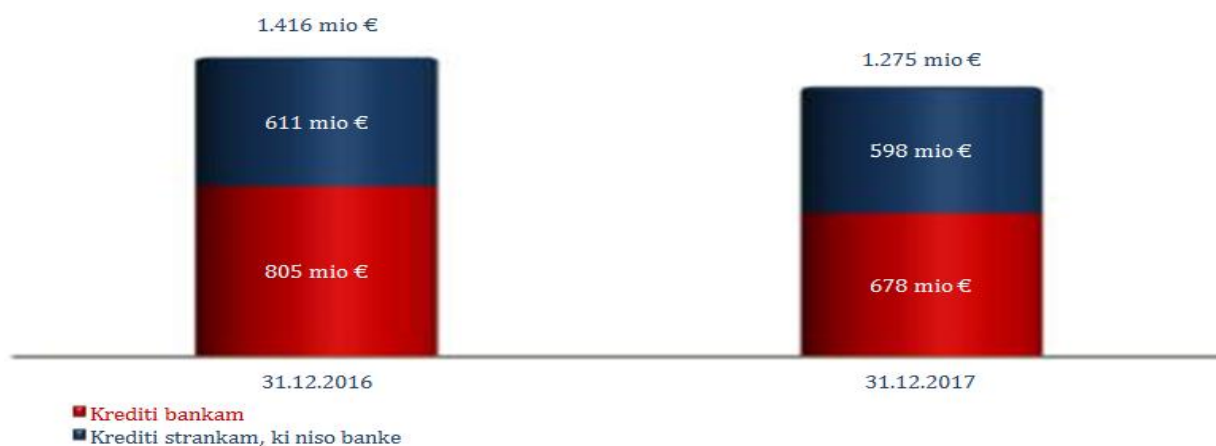
Tudi v letu 2017 je financiranje končnih upravičencev potekalo pretežno na podlagi dolgoročnega namenskega financiranja preko bank. Poslovne banke v vlogi posrednikov tako ostajajo najpomembnejši partnerji pri financiranju končnih upravičencev. Krediti bankam imajo 53-odstotni delež v kreditnem portfelju SID banke (2016: 57-odstotni delež). Konec leta 2017

je stanje kreditov, danim poslovnim bankam, znašalo 677.626 tisoč EUR in se je v primerjavi z letom 2016 znižalo za 15,8 odstotka. Kljub nižjemu stanju portfelja je banka za leto 2017 preseгла planirane vrednosti. Trend zniževanja deleža kreditov preko bank, ki je prisoten v zadnjih letih in je bil predvsem posledica širših makroekonomskih razmer in stanja v gospodarstvu, kot tudi specifičnega proticikličnega delovanja SID banke, se je stabiliziral že v letu 2016.

V okviru neposrednega kreditiranja podjetij in ostalih strank je banka večinoma izvajala financiranje bodisi v okviru prijavljenih shem državne pomoči ali v obliki sofinanciranja podjetij, skupaj z drugimi bankami. Tako se je neposredno financiranje v letu 2017 izvajalo v obliki specializiranih kreditnih linij za spodbujanje tehnološko-razvojnih projektov, raziskav, razvoja in inovacij, naložb in zaposlovanja, energetske učinkovitosti, za krepitev kapitaliziranosti in razvoja mikro, malih in srednje velikih podjetij ter okolju prijaznih javnih investicij na lokalni ravni. Krediti strankam, ki niso banke, so ob koncu leta 2017 znašali 597.740 tisoč EUR, kar je 2,1 odstotka manj kot ob koncu 2016. V deležu kreditnega portfelja je njihov delež znašal 47 odstotkov, kar je 4 odstotne točke več kot v letu 2016.

SID banka je v letu 2017, skladno s spremembo poslovnega modela, delovala predvsem v smeri razvojnega financiranja in kompleksnejših shem delovanja, predvsem projektnega financiranja in svetovalnih storitev. Na področju posredovanja virov preko bank je prav tako skladno z navedenimi spremembami prilagajala ponudbo ter okrepila funkcijo administrativno tehnične pomoči posrednikom (poenostavitve, svetovanje, delavnice, priprava aplikativne podpore). Z ostalimi deležniki je krepila sodelovanje pri pripravi in realizaciji večjih izvoznih projektov, odpiranju novih trgov za slovensko gospodarstvo, z razvojnimi posojili pospeševala krepitev kapitaliziranosti mikro, malih in srednje velikih podjetij ter se vključevala v iniciative na področju krožnega gospodarstva, okoljevarstva in energijske učinkovitosti. Banka je v okviru evropskega svetovalnega vozlišča za naložbe (EIAH) vstopna točka za naložbeni načrt za Evropo, ki je del evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI).

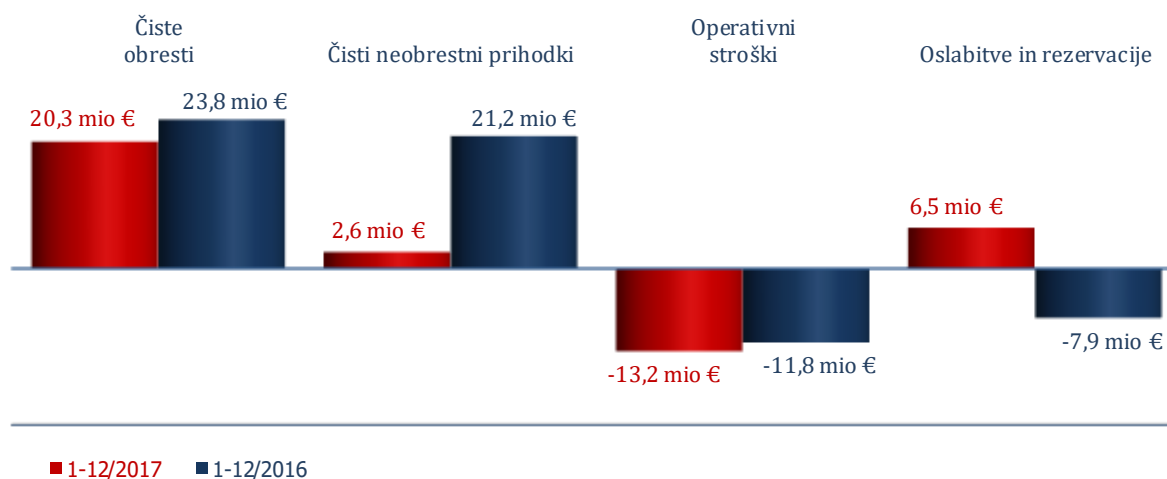
Slika 32: Kreditni portfelj

Vir: Lastni izračuni

V letu 2017 je SID banka ustvarila 16.224 tisoč EUR dobička pred davki, ki se je odrazil v 4-odstotni donosnosti kapitala (2016: 6,6-odstotni). Bruto dobiček je za 9.093 tisoč EUR nižji kot v letu 2016. Višji dobiček v predhodnem letu je bil predvsem posledica enkratnih učinkov odprodaje slabih naložb v letu 2016, ki jih v letu 2017 ni bilo. Čisti dobiček je znašal 13.956 tisoč EUR oz. 7.407 tisoč EUR manj kot v predhodnem letu.

Slika 33: Glavne postavke izkaza poslovnega izida

Vir: Lastni izračuni

Čiste obresti so bile v letu 2017 realizirane v višini 20.294 tisoč EUR in so za 14,9 odstotka nižje kot v letu 2016 (2016:23.841 tisoč EUR). Obrestni prihodki banke so v letu 2017 znašali 29.119 tisoč EUR, kar je 22,4 odstotka manj kot v predhodnem letu (2016: 37.501 tisoč EUR), obrestni odhodki pa so dosegli 8.825 tisoč EUR oz. 64,6 odstotka obrestnih odhodkov leta 2016 (2016: 13.660 tisoč EUR). Tako obrestni prihodki kot tudi obrestni odhodki so nižji zaradi nižjih realiziranih obrestnih mer, delno pa tudi zaradi manjšega obsega poslovanja. Banka je v letu 2017 dosegla čisto obrestno maržo v višini 0,8 odstotka (2016: 0,9 odstotka). Čiste obresti predstavljajo 88,5 odstotka vseh čistih prihodkov (2016: 52,9 odstotka).

Čisti neobrestni prihodki so bili v letu 2017 realizirani v višini 2.641 tisoč EUR, kar je 18.572 tisoč EUR manj, kot so skupaj znašali čisti neobrestni prihodki v letu 2016 (2016: 21.213 tisoč EUR). Največji del neobrestnih prihodkov predstavljajo čisti dobički iz naložb v kapital odvisnih, pridruženih in skupaj obvladovanih družb v višini 3.353 tisoč EUR (2016: 88 tisoč EUR), sledijo jim realizirani dobički iz finančnih sredstev in obveznosti, ki niso merjeni po pošteni vrednosti skozi izkaz poslovnega izida v višini 3.316 tisoč EUR (2016: 6.183 tisoč EUR). Pri finančnih sredstvih in obveznostih, pripoznanih po pošteni vrednosti skozi izkaz poslovnega izida je banka realizirala čisto izgubo v višini 4.839 tisoč EUR (2016: čisti dobiček 11.151 tisoč EUR). Čista izguba iz finančnih sredstev in obveznosti, pripoznanih po pošteni vrednosti skozi izkaz poslovnega izida se nanaša na prevrednotovalne odhodke iz naslova pozitivnega poslovanja posojilnih skladov, kar je predvsem posledica neto prihodkov iz oslabitev in rezervacij za kredite v posojilnih skladih v višini 2.218 tisoč EUR (2016: neto odhodki v višini 13.263 tisoč EUR). Skladno s pogodbo se za vsakokratni pozitivni/negativni finančni rezultat povečajo/zmanjšajo obveznosti SID banke do MGRT.

Ostali neto neobrestni prihodki so skupaj dosegli 811 tisoč EUR in se nanašajo na:

- prihodke od dejavnosti po pooblastilu RS v višini 1.893 tisoč EUR (2016: 1.811 tisoč EUR);
- neto izgubo iz naslova tečajnih razlik v višini 1.186 tisoč EUR (2016: čisti dobiček 689 tisoč EUR);
- neto odhodke od opravnin v višini 227 tisoč EUR (2016: neto prihodki v višini 1.171 tisoč EUR);
- ostale neto prihodke v višini 331 tisoč EUR (2016: 120 tisoč EUR).

Marža finančnega posredništva banke je v letu 2017 je znašala 0,9 odstotka (2016: 1,6 odstotka) in je nižja predvsem zaradi nižjih neobrestnih prihodkov.

Stroški poslovanja banke so v letu 2017 znašali 13.246 tisoč EUR, kar je 12 odstotkov več kot v letu 2016. Višji stroški so predvsem povezani z razvojnimi aktivnostmi banke, predvsem v zvezi z uvajanjem novih produktov in začetnimi stroški vzpostavitve delovanja Sklada skladov. Stroški dela so znašali 8.853 tisoč EUR oziroma 9,8 odstotka več kot v letu 2016. Stroški materiala in storitev so bili realizirani v višini 3.541 tisoč EUR in so za 585 tisoč EUR oz. 19,8 odstotka preseglji tovrstne stroške iz pred-hodnega leta. Medtem ko so stroški materiala nižji kot v predhodnem letu, so se stroški storitev povišali predvsem zaradi višjih stroškov informacijske tehnologije, nekaterih enkratnih dogodkov (npr. obeležitev 25-letnice obstoja SID oz. SID banke) ter stroškov svetovalnih storitev v zvezi z uvajanjem novih produktov. Stroški amortizacije so višji za 5,8 odstotka in so znašali 852 tisoč EUR.

V letu 2017 je banka realizirala neto prihodke iz naslova oslabitev in rezervacij v višini 6.535 tisoč EUR (2016: neto odhodki v višini 7.914 tisoč EUR). Neto prihodki za oslabitve so znašali 7.452 tisoč EUR, neto odhodki za rezervacije pa 917 tisoč EUR.

Tabela 3: Pomembnejši finančni podatki in kazalniki poslovanja SID banke

zneski v tisoč EUR	SID banka			Skupina SID banka		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015
Izkaz finančnega položaja						
Bilančna vsota	2.451.641	2.548.643	3.198.967	2.497.302	2.596.076	3.247.397
Kreditni in vloge nebančnega sektorja	454.828	487.427	420.538	454.828	487.427	420.538
Kapital	409.893	393.829	364.165	427.600	413.808	382.525
Kreditni bankam	1.032.179	996.368	1.606.153	1.037.431	1.002.502	1.612.787
Kreditni nebančnemu sektorju	597.740	610.563	605.465	597.740	610.563	605.465
Oslabitve finančnih sredstev, merjenih po odplačni vrednosti in rezervacije za zunajbilančne obveznosti	145.380	199.744	239.977	145.380	199.744	239.977
Obseg zunajbilančnega poslovanja	89.272	64.253	540.227	89.272	64.253	540.227
Izkaz poslovnega izida						
Čiste obresti	20.294	23.841	22.246	20.596	24.166	22.608
Čisti neobrestni prihodki	2.641	21.213	9.659	4.932	27.192	13.850
Stroški dela, splošni in administrativni stroški	(12.394)	(11.018)	(10.227)	(16.664)	(15.288)	(14.084)
Amortizacija	(852)	(805)	(789)	(1.267)	(1.115)	(1.114)
Oslabitve in rezervacije	6.535	(7.914)	(8.221)	6.571	(7.619)	(7.454)
Poslovni izid pred obdavčitvijo	16.224	25.317	12.668	14.168	27.336	13.806
Davek iz dohodka pravnih oseb	(2.268)	(3.954)	(2.169)	(2.406)	(4.371)	(2.411)
Čisti dobiček poslovnega leta	13.956	21.363	10.499	11.762	22.965	11.395
Izkaz vseobsegajočega donosa						
Drugi vseobsegajoči donos pred obdavčitvijo	2.603	10.399	(1.940)	2.506	10.594	(1.852)
Davek iz dohodka pravnih oseb v zvezi s postavkami, ki se lahko pozneje prerazporedijo v poslovni izid	(495)	(2.097)	330	(476)	(2.147)	316
Število zaposlenih 31.12.	170	162	158	266	277	349
Delnice						
Število delničarjev	1	1	1			
Število delnic	3.121.741	3.121.741	3.121.741			
Nominalna vrednost delnice (v EUR)	96,10	96,10	96,10			
Knjigovodska vrednost delnice (v EUR)	132,08	126,91	117,35			
Dolgoročna bonitetna ocena 31.12.						
Moody's	-	-	Baa3			
Standard & Poor's	A+	A	A-			

v odstotkih	SID banka			Skupina SID banka		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015
Kapital						
Količnik skupnega kapitala	36,8	33,6	29,5	-	34,0	29,1
Finančni vzvod	15,5	14,0	10,7	-	14,5	11,1
Kvaliteta aktive izkaza finančnega položaja in prevzetih obveznosti						
Stopnja pokritja razvrščenih postavk z oslabitvami in rezervacijami	8,0	10,5	9,7	-	11,4	10,5
Delež nedonosnih terjatev	7,0	11,8	14,8	-	13,1	11,3
Profitabilnost						
Obrestna marža	0,8	0,9	0,7	0,8	0,9	0,7
Marža finančnega posredništva	0,9	1,6	1,0	0,8	1,6	0,9
Donos na sredstva po obdavčitvi	0,6	0,8	0,3	0,5	0,8	0,3
Donos na kapital pred obdavčitvijo	4,0	6,6	3,5	3,4	6,8	3,7
Donos na kapital po obdavčitvi	3,5	5,6	2,9	2,8	5,7	3,0
Stroški poslovanja						
Operativni stroški/povprečna aktiva	0,5	0,4	0,3	0,7	0,6	0,5
Operativni stroški/čisti prihodki	57,8	26,4	34,5	70,2	31,9	41,7
Likvidnost						
Likvidna sredstva/Kratkoročne finančne obveznosti do nebančnega sektorja, merjene po odplačni vrednosti	5.855,3	14.340,2	18.209,4			
Likvidna sredstva/Povprečna aktiva	26,2	26,0	22,3			

V.1. SKUPINA SID BANKA

V.1.1. Obseg aktivnosti Skupine SID banka

Celoten obseg finančnih sredstev, ki jih je SID banka oziroma država preko SID banke v 2017 izvedla oziroma upravljala in na ta način usmerila v slovensko gospodarstvo, je znašal 2,2 mrd € (0,6 mrd € agentskih poslov za državni račun in 1,6 mrd € poslov v lastnem imenu in za lasten račun), z upoštevanjem dopolnjujočih storitev odvisnih družb na domačem trgu pa se ta vrednost poveča na **9 mrd €**.³¹

V primerjavi z letom 2016 (7,7 mrd €) pomeni to 17,4% večji obseg, kar je glede na dane tržne razmere bilo pričakovano. K prehodu na izvajanje primarnih funkcij razvojne banke je za razumevanje doseženih rezultatov dodati še nekatere eksterne efekte (absorpcijska sposobnost gospodarstva, nizka aktivnost poslovnih bank kot glavnega kanala sredstev SID banke, ipd.).

Tabela 4: Obseg poslovanja Skupine SID banka v letu 2017

(1) SID banka (lasten račun):

	mio €
Kreditni	1.630

(2) Posli po pooblastilu (državni račun)

	mio €
Izvozno zavarovanje	613

(3) Skupina SID banka:

	mio €
Zavarovanje terjatev (izvozne in domače); (SID-PKZ)	6.750
Mednarodno razvojno sodelovanje (CMSR)	8

(4) Skupaj

	mio €
SKUPAJ (1+2+3)	9.001

Če uporabimo isto metodologijo, kot so jo uporabili izvajalci evalvacije učinkov SID banke v obdobju 2007-2010 in z uporabo določenih predpostavk, podrobneje obrazloženih v poglavju Učinki, **je Skupina SID banka**, brez upoštevanja jamstvenih shem, ki se izvajajo v imenu in za račun države in upoštevajoč samo delež poslov, ki se v skladu s subjektivno oceno podprtih podjetij ne bi realizirali brez SID banke, **s svojimi storitvami omogočila za:**

- **8,6 mrd € prodaje slovenskih podjetij,**
- **3,5 mrd € BDP,**
- **4,1 mrd izvoza ter**
- **20.100 novih delovnih mest.**

³¹ Metodologija:

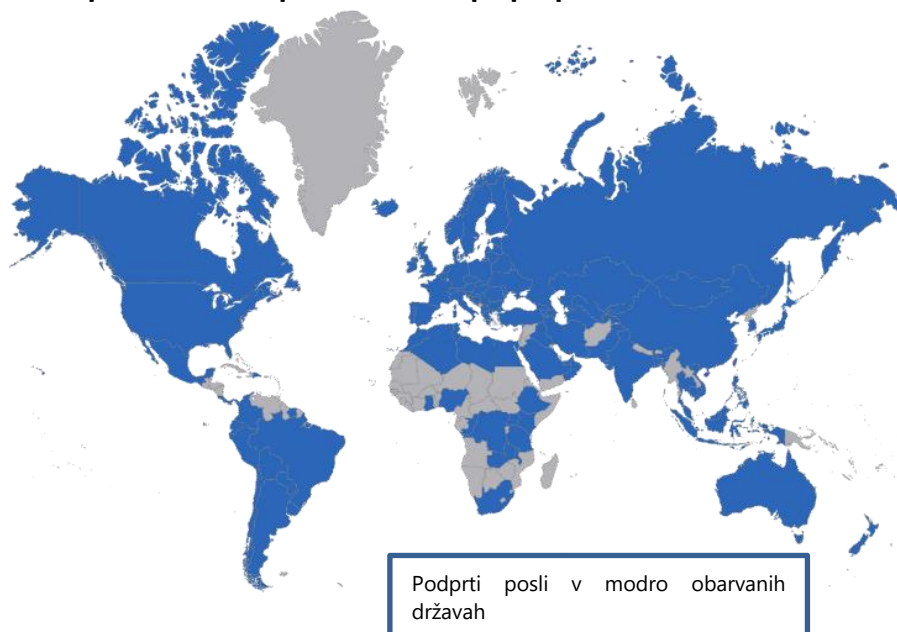
- stanje kreditnega portfelja konec poslovnega leta
- vsota zavarovalnih vsot izdanih zavarovalnih polic za zavarovanje izvoznih kreditov (glede na datum izdaje police; upoštevane samo glavnice, brez zavarovanih obresti) in izvoznih terjatev (prijavljeni zneski v zavarovanje, na dan obračuna prijave) in letno obnovljenih zavarovalnih polic za zavarovanje slovenskih investicij v tujini
- vrednost pogodb izvajalcev projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja, podprtih s strani CMSR in/ali SID banke (datum pogodbe med CMSR in izvajalcem).

Skupaj s produkti zavarovanj je bilo v 2017 financiranih ali zavarovanih približno 2100 končnih upravičencev.

Ob okoli 7,5 mrd € različnih finančnih instrumentov,³² ki so bili v 2017 neposredno usmerjeni (izvedeni ali upravljani) v spodbujanje internacionalizacije slovenskega gospodarstva, ali **21,1% pokritost izvoza v 2017**, kar je **unikum v svetovnem prostoru (povprečje pod 10%)**, so ocene o ne dovolj veliki podpori izvoza s strani SID banke, zaradi česar naj bi podjetja »izgubljala prednost zgodovinskih poslovnih povezav« in da je potrebno »bolj energično spodbuditi izvozno gospodarstvo«, neustrezne.³³

Skupina SID banka je z enim od svojih izvozno usmerjenih finančnih inštrumentov **podpirala slovenske izvoznike v kar 116-ih državah**. »Siva lisa« je predvsem podsaharska Afrika in nekaj večinoma eksotičnih držav, kjer so slovenski izvozniki marginalno prisotni. Glede na primerjalno zelo odprto politiko zavarovanja SID banke je držav, kjer zaradi njihove tveganosti zavarovanje načeloma ni možno, zelo malo, pa še tukaj SID banka izvaja politiko »od primera do primera«, kar pomeni, da se ne glede na tveganost države za vsak posel posebej lahko preveri njegova zavarovaljivost.

Slika 35: Globalna »prisotnost« Skupine SID banka pri podpori slovenskih izvoznikov

Na tej osnovi lahko ugotovimo, da je SID banka tudi v 2017 poslovala uspešno in pokazala velik pomen ter prispevala visoko dodano vrednost za slovensko gospodarstvo.

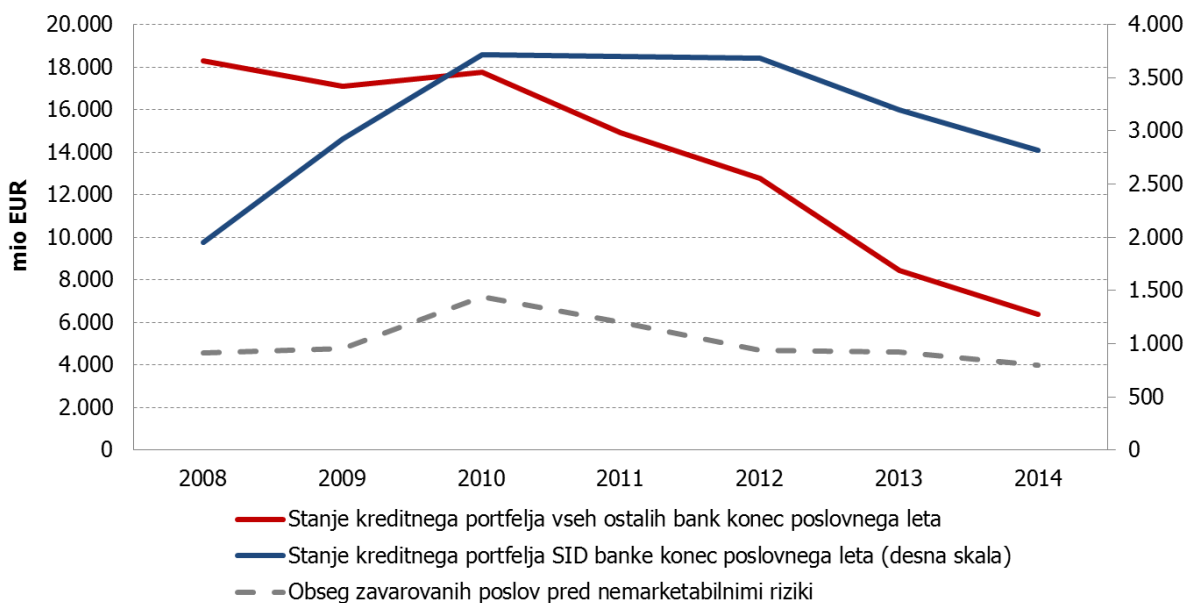
³² Zavarovanje pred netržnimi tveganji, CMSR, 82,2% (delež izvoza v BDP) zavarovanj pred tržnimi tveganji in kreditnega portfelja.

POSLOVANJE SID BANKE V LETIH KRIZE DO LETA 2014

Podobno kot vse razvojne banke je tudi SID banka v krizi bistveno povečala svojo aktivnost z namenom blaženja negativnih gospodarskih posledic. Pri tem je SID banka spremljala razvoj krize in se na njene pojavne oblike odzivala v skladu s potrebami gospodarstva in primernostjo posameznih finančnih instrumentov. V tem kontekstu so bili **ukrepi SID banke izvedeni v šestih fazah.**

V I. fazi je gospodarstvo utrpelo **dramatičen upad gospodarske rasti**, v letu 2009 za skoraj 8%, ter izvoza, v letu 2009 za več kot 17%. SID banka je zato ukrepala že v zgodnji jeseni 2008, ko na ravni države še ni bil izoblikovan prvi formalni paket kriznih ukrepov, in se odzvala z izdatnim kreditiranjem slovenskega gospodarstva (tako preko bank kot neposredno samih podjetij) in posledično izboljševanjem njegove likvidnosti, ter največjim možnim intenziviranjem spodbujanja izvoznih poslov z zavarovanjem pred netržnimi riziki. Intenzivnost odziva SID banke v tej fazi je razvidna iz naslednje slike, ki prikazuje tudi pred-krizne nivoje poslovanja banke na ključnih finančnih instrumentih.

Slika 34: Intenziviranje glavnih dejavnosti SID banke v času krize

Vir: SID banka

Pri podpori internacionalizacije slovenskih podjetij je jasno razvidna komplementarna vloga, ki jo opravlja SID banka pri zapolnjevanju tržnih vrzeli in prilagajanju zasebnemu trgu. Zaradi delnega umika zasebnih (po)zavarovalteljev (znižanje limitov, povečanje zavarovalnih premij, ipd.) in posledično težav SID-PKZ pri pozavarovanju prevzetih tveganj na pozavarovalnemu trgu, ki je imel za posledico tudi upad njenega poslovanja, je intervenirala SID banka in sicer na področju, kjer pred krizo niso bile zabeležene večje tržne pomanjkljivosti oziroma vrzeli. S pridobitvijo soglasja EK za t.i. »top-up shemo« in povečanjem obsegov zavarovanj za račun države (povečanje s 530 mio EUR zavarovanj v 2007 na 1.440 mio EUR v 2010) je SID banka, kljub izjemnemu padcu vrednosti celotnega slovenskega izvoza, omilila nestabilne razmere na trgu. Skupni obseg zavarovanj izvoznih kreditov (SID banka – netržna tveganja in SID-PKZ – tržna tveganja) se je tako že vrnil na pred-krizne nivoje oziroma jih celo presegel.

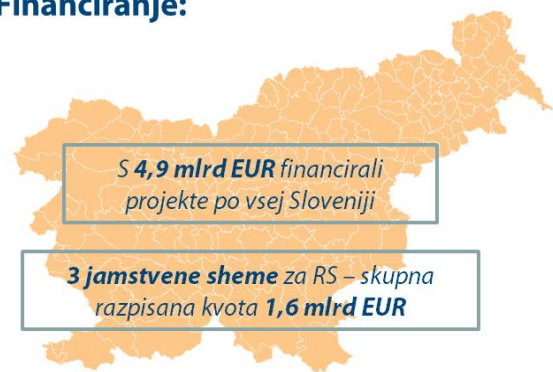
Od jeseni 2008, ko se je globalna gospodarska kriza začela, pa do konca 2013 je Skupina SID banka samo s financiranjem in zavarovanjem, kot glavnima dejavnostima, **z novimi krediti v skupni vrednosti 4,9 mrd € in 31,2 mrd € zavarovanj izvoznih kreditov in investicij podprla približno 6.800 slovenskih podjetij** oziroma več kot desetino vseh dejansko aktivnih podjetij v RS.

Slika 35: Odziv SID banke na krizne razmere

Zavarovanje:

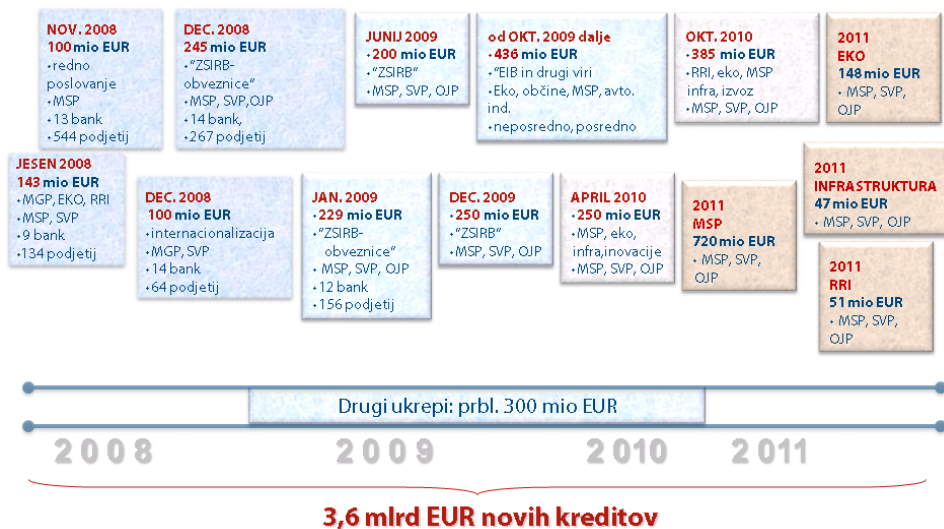
Financiranje:

Vir: SID banka

Na omilitev krča povpraševanja oziroma krča na izdatkovni strani BDP je SID banka poskušala **v II. fazi vplivati tudi s posebno shemo za slovensko avtomobilsko industrijo**, in sicer tako kratkoročno (likvidnost za obstoj podjetij in proizvodnih kapacitet do povrnitve povpraševanja) kot dolgoročno oziroma razvojno (podpora razvojnim projektom z višjo dodano vrednostjo). Poleg poslovnih je imela shema, ki je bila izpeljana tudi s sredstvi Evropske investicijske banke (EIB) v višini 130 mio EUR, tudi številne druge pozitivne učinke, predvsem z vidika dolgoročnega razvoja konkurenčnosti in okoljskega vidika.

Slika 36: Kreditiranje gospodarstva z namenskimi kreditnimi linijami v času krize

Vir: SID banka

Kreditni krč na strani bank kot III. pojavna oblika oziroma faza krize, je predvsem posledica na eni strani pretiranega zadolževanja slovenskih poslovnih bank v tujini v predkriznem obdobju. S krizo povzročene negotovosti na finančnih trgih in nezaupanja med samimi bankami, so zato tako prekinile vire sredstev za poslovanje bank (bistveno povečanje tveganja refinanciranja; likvidnost). To je v drugi fazi krize močno prispevalo k upadu kreditiranja realnega sektorja.

SID banka se je na to odzvala s sistematičnim »dovajanjem« likvidnih sredstev v gospodarstvo (dvofazno: poslovne banke – podjetja) v kriznem obdobju 2008-2011, in sicer predvsem preko 14-ih namenskih kreditnih linij v posamični vrednosti med 47 in 720 mio €.

Kreditni krč z vidika podjetij je bila IV. glavna posledice krize, ki se je izrazila predvsem v zmanjšanju rasti posojil nebančnemu sektorju na eni strani in povečanju obrestnih mer bistveno nad

evropsko povprečje na drugi strani, kot že pred tem navedeno. Na zmanjšanje posojilne dejavnosti se je SID banka odzvala z bistveno povečano lastno (neposredno) posojilno in zavarovalno aktivnostjo, vendar je se je SID banka morala tudi sama soočiti z oteženim dostopanjem do virov sredstev na mednarodnih finančnih trgih. Negotovost na trgih je namreč vplivala na bistveno večjo segmentacijo dolžnikov in diferenciacijo zahtevanih donosov glede na percepcijo posameznega dolžnika. Ker je trg Slovenijo videl kot relativno tvegano državo, ki se ni sposobna zadovoljivo soočiti z lastnimi (strukturnimi) problemi, je prišlo do padca ratinga RS in posledično tudi SID banke. To je povzročilo bistveno podražitev virov financiranja, tudi namenskih (EIB, KfW), in zmanjšanje manevrskega prostora za zagotavljanje novih posojil gospodarstvu po konkurenčnih pogojih.

SID banka se je na to odzvala s kreiranjem t.i. Spodbujevalno-razvojnne platforme (SRP), ki temelji na instrumentih finančnega inženiringa. S kombinacijo povratnih sredstev SID banke in fiskalnih sredstev je namreč možno zmanjšati stroške financiranja za končne koristnike tako zaradi cenejšega vira, kot zaradi delitve tveganj med različnimi udeleženci v instrumentu finančnega inženiringa. Koncept finančnega inženiringa v RS še ni bil razvit, zato je bilo potrebno instrument razviti od začetka, vključno s spremembo Zakona o javnih financah. Sredstva, ki jih da država v finančni inženiring niso nepovratna, venar pa imajo status kredita in kritja »first loss« škod.

Kapitalski krč je V. ključna posledica krize. Po lastnih ocenah in ocenah zunanjih strokovnjakov je potreba po kapitalu skoraj 9.000 podjetij, ki ne izpolnjujejo kriterija financiranja 2/3 osnovnih sredstev s kapitalom, v krizi dosegala tudi do 5 mrd EUR. Tudi razdolževanje, ki je sledilo v luči potrebnega zmanjšanja nevzdržno visokega finančnega vzvoda, tako le delno naslavlja problem financiranja, poleg tega pa je negativno vplivalo na gospodarsko rast, zlasti preko krčenja investicij. Predvsem MSP praktično nimajo dostopa do svežega lastniškega kapitala, kar zavira njihov nadaljnji razvoj in posledično tudi gospodarsko rast, če vzamemo v obzir dejstvo, da so prav ti njeno najmočnejše gonilo.

Dodatno je SID banka sprejela upravljanje treh jamstvenih shem, ki jih je kot krizni ukrep sprejela država. V okviru prve – jamstvene sheme za podjetja je bilo izdanih za 310 mio EUR jamstev s katerimi je bilo podprtih 427 podjetij, ki so na ta način uspela pridobiti za 840,5 mio EUR novih posojil. V okviru jamstvene sheme za fizične osebe je bilo izdanih za 19 mio EUR jamstev, s katerimi je bilo podprtih 351 posameznikov, ki so na ta način pridobili za 35 mio EUR novih posojil. Obe shemi sta se iztekli z iztekom evropskega začasnega okvirja kriznega delovanja.

Dodatna poroštvena shema z zakonskim potencialom 1 mrd EUR, ki je bila namenjena financiranju investicij v razvojne projekte. Po objavljenih dveh razpisih je SID banka po pooblastilu RS razpisala poroštveno kvoto v višini 100 mio EUR in do konca leta 2012 izdala za 13,6 mio EUR poroštev. Leta 2011 je bil objavljen drugi razpis po katerem je bila do 31.7.2012 razpisana kvota v višini 50 mio EUR poroštev. V letu 2013 je SID banka na podlagi objavljenega tretjega razpisa za pridobitev poroštev Republike Slovenije za obveznosti gospodarskih družb iz naslova kreditov, najetih pri bankah in hranilnicah in namenjenih financiranju investicij v razvojne projekte, prejela tri vloge za izdajo poroštev v skupni višini 3 mio EUR. Izdanih je bilo za 1,2 mio EUR poroštev Republike Slovenije. Stanje vseh kreditov, podprtih s poroštvom Republike Slovenije, je bilo ob koncu leta 2014 27,1 milijona EUR. V okviru tega zneska znaša porošstvo Republike Slovenije 20,4 milijona EUR. Novembra 2014 je bil objavljen nov, peti razpis, na katerega se je bilo možno prijavit do 30. 10. 2015.

Pooblastilo SID banki je bilo v prvih dveh shemah omejeno na opravljanje vseh poslov v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzorom nad namensko porabo kreditov na podlagi poročil poslovnih bank, v tretji pa se pooblastilo nanaša tudi na določitev višine premije glede na bonitetne razrede, ugotavljanje izpolnitve pogojev za pridobitev poroštev, presoja zavarovanj poroštev v korist RS in sklepanje pogodb v zvezi z izdajo poroštev ter pripadajočo spremljavo.

SID banka v tem kontekstu izrazila nekaj konstruktivnih pomislekov glede prenizke neoperativnosti shem, kar je prispevalo k spremembi zakona o poroštvih Republike Slovenije za financiranje investicij

gospodarskih družb in njej pripadajoče uredbe. Ena od sprememb je omogočila tudi financiranje obratnih sredstev. SID banka je vse omenjene sheme upravljala kljub negativnim učinkom na lastne finančne izkaze, saj nadomestilo za opravljanje poslov po teh treh pooblastilih ne pokriva vseh s tem povezanih stroškov.

Šesta (VI.) pojavna oblika so potrebna obratna sredstva za podporo povečevanju proizvodnje ob izhodu iz krize. Tako za Slovenijo kot za evrsko območje se je izkazalo, da bo kreditiranje ni bila gonilna sila za izhoda iz krize, so pa ustrezna finančna sredstva vseeno potrebna za podporo podjetjem, ko se gospodarske razmere začinjajo izboljševati. Ob ugodnejših gospodarskih trendih v evrskem območju oziroma na ključnih izvoznih trgih, ter tudi v slovenskem gospodarstvu v drugi polovici 2013, se izpostavlja problematika financiranja povečane gospodarske aktivnosti z obratnim kapitalom. Ključni vidik te problematike je pripravljenost ali zmožnost, da podjetjem nudijo zadostno financiranje obratnega kapitala. Slovenska podjetja namreč iz krize prihajajo v slabi kondiciji in z nerešenimi strukturnimi problemi, kar potencial rasti bistveno omejuje oziroma zavira. Nekateri kazalniki, kot npr. anketne ocene finančne vrzeli, ki jih pripravlja Banka Slovenije, kažejo, da so prav mala in srednja podjetja v zadnjem obdobju krize najbolj podvržena omejenemu dostopanju do financiranja.

Naraščanje vrzeli pri MSP je spodbudilo odziv SID banke s pripravo programa za financiranje obratnega kapitala, kljub temu, da zagotavljanje obratnega kapitala ni prvenstvena naloga razvojnih bank, saj je to v pogojih normalnega delovanja finančnega sistema praviloma v domeni poslovnih bank. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) in SID banka sta se odločila, da v okviru priprav na Program ukrepov za gospodarsko rast in delovna mesta oblikujeta poseben posojilni sklad, ki bo z zagotovitvijo večjega obsega obratnih sredstev po ugodnih pogojih poskušal odpraviti večji del trenutnih potreb MSP po obratnih sredstvih in istočasno izkoristil pozitivni moment ter podprl trende pozitivne gospodarske rasti v trenutku ko je to najbolj kritično. Podrobnosti v zvezi s posojilnim skladom za MSP se nahajajo v poglavju o izvajanju javnega pooblastila po ZSIRB.

Če potegnemo pod črto - nobena druga banka v slovenskem bančnem sistemu v času krize ni tako intenzivno povečala kreditiranja kot SID banka, ki je beležila tudi do 50-% letne rasti poslovanja. Njen kreditni portfelj se je v treh letih povečal za več kot trikrat z 1,16 mrd EUR konec 2007 na 3,75 mrd konec 2010 oziroma 3,76 konec 2011. Po letu 2011 so se sicer že pokazali učinki postopnega zmanjševanja absorpcijske sposobnosti slovenskega gospodarstva. V času krize se je obseg danih posojil nefinančnim podjetjem, če odštejemo delež SID banke, znižal z 15.875 mio EUR konec 2007 na 8.638 mio EUR konec 2013.

Okrepljeno financiranje, kombinirano s povečanimi obsegi poslovanja tudi na drugih področjih delovanja, Brez teh ukrepov bi bila kriza brez še mnogo večja, prav tako tudi padec kreditne aktivnosti v bančnem sistemu. Opisan sklop protikriznih aktivnosti SID banke potrjuje upravičenost ustanovitve in obstoja slovenske izvozne in razvojne banke. **Hkrati potrjuje njene zmogljivosti, tako glede hitrosti odzivnosti, kot obsega prilagoditve aktivnosti. da občutno prispeva k proticikličnim (interventnim) ukrepom ekonomske politike.**

V.2.2. SID – Prva kreditna zavarovalnica d.d., Ljubljana

Gospodarska rast v državah, ki pomembno vplivajo na poslovanje SID-PKZ, se je v letu 2017 nadaljevala, kar je vplivalo na povečanje zavarovanega prometa ter ugodnejše škodno dogajanje pri večjem delu zavarovancev. Kljub temu so razmere na zavarovalnem trgu ostale zahtevne, saj so se v letu 2017 realizirale škode na nekaterih večjih zavarovanih limitih. V letu 2017 se je prav tako nadaljevalo zelo konkurenčno okolje za delovanje SID-PKZ zaradi tržnih aktivnosti tako konkurence kot tudi zavarovalnih posrednikov (pritiski na nižanje premijskih stopenj, odpovedi pogodb), kar je vplivalo tako na prodajne aktivnosti SID-PKZ ter iskanje

novih pristopov pri prodaji in spremljanju zavarovanj kot tudi na razvoj produktov in nadaljnjo strategijo SID-PKZ. Poleg konkurenčnega okolja so na nižje premijske stopnje vplivali tudi ugodnejši škodni rezultati zadnjih let, saj je SID-PKZ to dejstvo upoštevala pri določanju višine le-teh.

Kljub nadaljnjemu padcu premijskih stopenj je SID-PKZ dosegla za 4,3 odstotke višjo premijo kot v predhodnem letu (obračunana kosmata premija 2017: 15.060 tisoč EUR). Predvsem zaradi višje rasti zavarovanega prometa od načrtovane je SID-PKZ za to kategorijo dosegla zastavljeni načrt. Rast obsega zavarovanega prometa je bila v večji meri posledica več prijavljenega prometa s strani obstoječih zavarovancev, delno pa tudi prometa iz naslova prijav novih zavarovancev.

Škodno dogajanje v letu 2017 je zelo odstopalo glede na pretekla leta. Prijavljenih in s tem rešenih je bilo manj škod, vendar pa je bilo med temi več večjih škod. Najbolj je izstopal en škodni primer, ki je predstavljal več kot 60 odstotkov celotnega zneska obračunanih kosmatih škod v letu. Kot posledica omenjenega je delež kosmatih obračunanih škod glede na obračunano kosmato premijo zrasel iz 52,6 odstotka v letu 2016 na 163,4 odstotka v letu 2017. Obračunane kosmate škode v letu 2017 so bile namreč za 224,3 odstotka višje kot v letu 2016 (znašajo 24.603 tisoč EUR). Kljub temu, da je SID-PKZ realizirala visok kosmati škodni rezultat, to ni bistveno vplivalo na poslovanje SID-PKZ zaradi dobre pozavarovalne zaščite. Zaradi vpliva pozavarovanja je bil vpliv na čiste odhodke za škode namreč omiljen, ti so bili v letu 2017 tako za 1.196 tisoč EUR oziroma 69,3 odstotka višji od tistih iz leta 2016. Čisti prihodki od premij v 2017 so presegali čiste odhodke za škode za 3.019 tisoč EUR, kar predstavlja 26,5 odstotni padec (2016: 4.108 tisoč EUR).

Prihodki od pozavarovalnih provizij so bili za 79 tisoč EUR oz. 2,6 odstotka nižji kot v letu 2016. Cedirane premije so bile sicer višje, prav tako se je v letu 2017 povečala tudi stopnja provizije. Razlog za padec v letu 2017 je v tem, da je bila SID-PKZ na podlagi preteklih pozavarovalnih pogodb v letu 2016 zaradi dobrih rezultatov preteklih let upravičena do precejšnjega zneska dodatne provizije in do udeležbe na dobičku iz teh let, medtem ko je bil znesek udeležbe na dobičku, obračunan v letu 2017, občutno nižji.

Stroški poslovanja so se v letu 2017 povečali, a je stroškovna stopnja predvsem zaradi višje premije ostala na ravni iz leta 2016 in znaša 32 odstotkov. Pretežni del stroškov odpade na stroške dela (64,6 odstotka v letu 2017 in 65,2 odstotka v letu 2016), ki so bili višji predvsem zaradi višjih izplačil nagrad glede na vračunane zneske in napredovanj.

Prihodki od naložb so bili za 11 tisoč EUR oz. za 3,4 odstotka nižji v primerjavi z letom 2016. Glavni razlog za upad prihodkov od obresti so še vedno nizke obrestne mere na trgu kot tudi nižje povprečno stanje naložb glede na preteklo leto. SID-PKZ sicer nalaga izključno v depozite slovenskih bank in dolžniške finančne instrumente. 68,9 odstotka od skupnega zneska naložb (2016: 60,2 odstotka) predstavljajo vrednostni papirji, ki jih je izdala Republika Slovenija oz. države članice EU oz. zanje te države jamčijo.

Čisti poslovni izid za leto 2017 znaša 1.159 tisoč EUR, kar je za 531 tisoč EUR manj kot v letu 2016, a več od načrta za leto 2017.

SID-PKZ za leto 2018, kljub pričakovanju o nadaljnjem padcu premijskih stopenj, načrtuje ohranitev obračunane kosmate premije na podobnem nivoju kot v letu 2017. Pričakovanje o ohranjanju premije je tako osnovano predvsem na načrtovani rasti zavarovanega prometa.

Predvideva se, da bodo obračunane škode v letu 2018 nižje v primerjavi z 2017, vendar višje, kot so bile v letu 2016. Finančni načrt za leto 2018 tako predvideva, da bo kosmati škodni količnik bistveno nižji, kot je bil v letu 2017, čisti škodni količnik pa bo ostal na podobnem nivoju kot v letu 2017.

V.2.3. Skupina Prvi faktor

V Skupini Prvi faktor so se tudi v letu 2017 nadaljevale aktivnosti nadzorovane likvidacije s poudarkom na unovčevanju portfelja, nižanju stroškov in omejevanju poslovanja skladno s pripravljenimi načrti. Vzporedno je potekalo tudi proučevanje nadaljnjih optimizacij likvidacijskih postopkov za še hitrejši in učinkovitejši zaključek operacij, zlasti možnosti zunanjsega upravljanja in/ali prodaje. V letu 2017 ni bilo odkupov terjatev.

Na podlagi zaključevanja odprtih razmerij in vnovčenega portfelja ter upoštevajoč planirane stroške za obdobje 2017 - 2021 in stanja na računih, so vse družbe v 2017 lastnikom vrnila za 30,5 milijona EUR kreditov.

Bilančna vsota na konsolidirani ravni je na dan 31. 12. 2017 znašala 14.508 tisoč EUR in je bila za 68,1 odstotka nižja kot konec predhodnega leta. Po bilančni vsoti je največja družba Skupine družba Prvi faktor, Zagreb z 8.521 tisoč EUR. Sledi ji Prvi faktor, Beograd z bilančno vsoto 3.606 tisoč EUR, Prvi faktor, Ljubljana z 2.534 tisoč EUR in Prvi faktor, Sarajevo z bilančno vsoto 102 tisoč EUR.

Zaradi sproščanja oslabitev in rezervacij so vse družbe v skupini leto 2017 zaključile s čistim dobičkom. Pozitiven je tudi konsolidiran rezultat Skupine Prvi Faktor, in sicer v višini 5.898 tisoč EUR.

Na nivoju Skupine Prvi faktor je kapital pozitiven v višini 6.260 tisoč EUR. Tudi vse družbe v skupini so imele konec leta pozitiven kapital.

Konec julija 2017 sta družbenika s konverzijo denarnih sredstev in terjatev v kapital družbe Prvi Faktor, Beograd pridobila vsak 5-odstotni neposredni delež v družbi. Avgusta 2017 se je tudi v družbi Prvi faktor Beograd začel postopek nadzorovane likvidacije.

V.2.4. Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR)

Center za mednarodno sodelovanje in razvoj je v letu 2017 posloval skladno s finančnim načrtom. CMSR je v letu 2017 realiziral presežek prihodkov nad odhodki.

Tudi v letu 2017 je bila prioriteta delovanja CMSR izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja (MRS). Večletni programi so znatno prispevali k boljši realizaciji projektov s področja MRS, saj je za izvajalce in prejemnike donacij predvidljivost razpoložljivih sredstev ključna za izvedbo postopkov, ki so potrebni za ureditev vseh pravnih aktov, ki omogočajo realizacijo razvojnih projektov. Poseben uspeh na področju MRS so pogodbe o financiranju projektov tako z Ministrstvom za finance, kot z Ministrstvom za okolje in prostor in Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo, za katere je CMSR postal ključni izvajalec programov bilateralnega mednarodnega razvojnega sodelovanja.

CMSR je vzdrževal in razširjal mrežo stikov z državami prejemnicami razvojne pomoči (predvsem sektorskimi ministrstvi in občinami) in slovenskimi izvajalci (tako s podjetji kot z izbranimi ustanovami in strokovnjaki), ki so potencialni izvajalci razvojne pomoči. Na podlagi

uspešne realizacije zastavljenega programa in z vzpostavitvijo celostne normativne podlage je CMSR okrepil svojo pozicijo osrednjega izvajalca razvojne pomoči in tako upravičeno pridobiva sredstva za nudenje vseh vrst bilateralne razvojne pomoči.

S SID banko kot soustanoviteljico in pomembno poslovno partnerico je CMSR nadaljeval dolgoletno uspešno sodelovanje. Poleg priprave analiz deželnih tveganj se je nadaljevalo sodelovanje pri izvajanju anket in raziskav med slovenskimi podjetji in na področju izdelave drugih vrst analiz, kot so politični in makroekonomski pregledi držav, primerjalne analize med državami ipd.

S SID-PKZ se je nadaljevalo sodelovanje na podlagi letne pogodbe za spremljanje držav v obliki prognoz gospodarskih gibanj in sektorskih analiz ter posredovanja informacij o podjetjih v teh državah. CMSR ima na tem področju zaradi lokalnih virov primerjalne prednosti na področju zagotavljanja t.i. mehkih informacij.

Na področju publicistike in prava se je v letu 2017 nadaljevalo izdajanje revije Mednarodno poslovno pravo. Znanja in informacije s tega področja CMSR trži tudi v sodelovanju z javno agencijo SPIRIT Slovenija pri izdelavi pravnih analiz držav sveta.

Promocijsko poslovna publikacija Doing Business in Slovenia je v tiskani obliki izšla v prvem polletju 2016, spletna verzija pa se redno posodablja na Slovenskem poslovnem portalu.

VI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZSIRB

VI.1. ZSIRB

Ključni razlogi za sprejem ZSIRB in oblikovanje izvozne in razvojne banke so bili tako strateške kot sistemske narave:

a) Učinkovito izvajanje strategije razvoja Slovenije:

Doseganje ciljev **Strategije razvoja Slovenije** temelji med drugim na ciljnih Lizbonske strategije, kar zahteva intenziviranje aktivnosti in okrepitev razvojno-spodbujevalnega sistema v RS.

Ključne prioritete, ki se jih je želelo doseči z razširjenimi mandati SID banke, so bile predvsem konkurenčno gospodarstvo ter hitrejša in vzdržnejša gospodarska rast (zlasti s spodbujanjem podjetniškega razvoja in povečanjem konkurenčnosti, podpore internacionalizaciji gospodarstva, povečanjem prilivov razvojno-spodbujevalnih domačih in tujih naložb, ipd.). Večja učinkovitost razvojno-spodbujevalnega sistema pomeni tudi učinkovitejšo in cenejšo državo, povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja, učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj, kakovostnejša delovna mesta, pa tudi moderno socialno državo in večjo zaposlenost.

b) Zagotavljanje dolgoročne in stabilne gospodarske rasti in razvoja:

Zakonodajalec je upošteval močno povezavo med delovanjem finančnega sistema in gospodarsko rastjo ter vlogo finančnih trgov in posrednikov v tej zvezi, tudi v razmerah, ki zahtevajo glajenje cikla gospodarske aktivnosti.

Učinkovit finančni sistem namreč mobilizira in prerazdeli redke vire k dejavnostim z najvišjim donosom, zagotavlja likvidnost ter omogoča delitev tveganj. S tem pripomore k uspešnemu in produktivnemu delovanju podjetij v realnem sektorju. Pri tem poslovne institucije zasledujejo izključno načelo doseganja največjega dobička, zato se osredotočajo predvsem na kratkoročne zasebne koristi določenega posla; pogosto tudi na račun dolgoročnih družbenih koristi.

Zaradi tega prihaja do tržnih (finančnih) vrzeli, ko določeni segmenti gospodarstva niso v zadostni meri servisirani s strani bančnega oziroma zavarovalniškega sektorja (deprivilegiranost). Primeri teh segmentov so lahko izvozni posli, dolgoročni razvojni projekti ali mala in srednja podjetja. Vsem je skupno, da so razmeroma tvegani in dolgoročni, vendar prinašajo znatne pozitivne eksternalije oziroma ekonomske in širše družbene koristi.

S spodbujevalno razvojnim financiranjem se pokrivajo omenjene tržne pomanjkljivosti, zlasti pa se pospešuje tiste dele gospodarstva, ki sicer ne bi imeli dovolj finančnih sredstev za razvoj. Zagotavljanje dolgoročnih sredstev, njihova množitev tudi z angažiranjem sredstev bank posrednic in s tem povezanimi finančnimi izvodi, kakor tudi v smislu uvajanja produktov t.i. finančnega inženiringa (mešanje sredstev EU/državnega/občinskega proračuna z drugimi javnimi in/ali zasebnimi sredstvi v enem produktu), je možno doseči veliko dodano vrednost ter sinergijske in multiplikativne učinke na gospodarstvo in celotno razvojno financiranje, ki drugače ne bi bili možni.

V obdobjih finančnih in/ali splošnih gospodarskih kriz so opisane tržne vrzeli praviloma še bistveno večje ali pa celo dosežejo stopnjo splošnega kreditnega krča, kjer se zasebni finančni posredniki v veliki meri umaknejo s trga (tako zaradi likvidnostnih problemov kot povečanja tveganj v vseh sektorjih) in prepustijo svoje potencialne komitente brez potrebnih sredstev, ne samo za preobrat gospodarskega cikla in razvojni preboj, ampak tudi za vzdrževanje obstoječega poslovanja, ne upoštevajoč negativnih posledic za širšo družbo.

c) **Izboljšanje sistema nacionalnega razvojnega financiranja:**

Obstoječi sistem razvojnega financiranja zaradi svoje razdrobljenosti in drugih slabosti ni mogel ustrezno oziroma učinkovito odzivati na izpostavljene cilje in razvojne potrebe gospodarstva, družbe in okolja. Zaradi tega je bil eden izmed ključnih namenov zakonodajalca s sprejetjem ZSIRB in njegovih ključnih rešitev, predvsem z osrednjo in povezovalno vlogo SID banke v celotnem slovenskem sistemu razvojnega financiranja, le-tega spremeniti in okrepiti, odpraviti njegove slabosti ter poiskati sinergijske in multiplikacijske učinke slovenskih spodbujevalno razvojno usmerjenih institucij, vključno z možno racionalizacijo na določenih segmentih. Kot ugotavlja pričujoče poročilo, razdrobljenost in navedene šibkosti še vedno preprečujejo polno učinkovitost razvojno-spodbujevalnega sistema.

Poleg tega je bilo načrtovano, da bi lahko tako oblikovana razvojna banka igrala pomembno vlogo tudi pri prenosu sredstev oziroma instrumentov EU v slovensko okolje in sodelovanju z mednarodnimi razvojnimi institucijami, kot npr. EIB, CEB, EBRD ipd., kar bi lahko prineslo dodatne multiplikacijske učinke na gospodarstvo in celotno razvojno financiranje.

Z ZSIRB je bilo **SID banki tako dano pooblastilo za izvajanje javnih spodbujevalnih nalog** finančnega značaja na področju uvajanja in povečanja večje raznovrstnosti, konkurenčnosti in internacionalizacije gospodarstva, industrije in storitev, mednarodne trgovine, gospodarskega in razvojnega sodelovanja, podjetniških, inovacijsko-raziskovalnih in izobraževalnih dejavnosti, okolja, energije in infrastrukture, na regionalnem, socialnem, stanovanjskem in drugih za razvoj pomembnih področjih. Osnovni cilj je omogočiti, da lahko slovenska država preko specializirane banke spodbuja finančne storitve za potrebe trajnostnega razvoja slovenskega gospodarstva in upravljanje tveganj, ter poenostavi in racionalizira obstoječe oblike in načine delovanja slovenskega razvojnega financiranja, sledeč interesom učinkovitega izvajanja javno-finančne podpore.

Cilj države je bil tudi, da **postane SID banka orodje pri racionalizaciji in dvigu učinkovitosti razvojno-spodbujevalnega sistema**, in sicer tako, da prevzame povezovalno vlogo na omenjenih področjih, pomembnih za trajnostni razvoj Slovenije. S tem je bilo mišljeno predvsem sodelovanje in skupni pristopi k večjim razvojnim projektom, združevanje znanja in sredstev ter sposobnost večje koncentracije ponudbe po sistemu »One-Stop Shop«,³⁴ z upoštevanjem dodatnih vsebin oziroma področij delovanja razvojno-finančnega sistema, pri čemer niso bile izključene niti tesnejše

³⁴ Poslovni model, po katerem je možno več zahtev oziroma povpraševanj zadovoljiti na enem mestu oziroma v eni instituciji. V konkretnem primeru SID banke s pomočjo kompletnega nabora finančnih storitev na razvojnem in spodbujevalnem ter izvoznem področju.

institucionalne povezave. S tem bi dosegli multiplikativne učinke povratnih in nepovratnih sredstev ter finančnih vzvodov, predvsem v kombinaciji s finančnimi institucijami zasebnega sektorja.

Poleg omenjenih ključnih razlogov je bil posredni cilj ZSIRB tudi **učinkovitejše upravljanje javno finančnih sredstev, učinkovita in cenejša organizacija spodbujevalnega dela institucij javne uprave**, ki se ukvarja s financiranjem in posledično cenejša in učinkovitejša država ter **možnost boljšega izvajanja** njenih finančnih, gospodarskih, industrijskih, trgovinskih, okoljskih in drugih **politik**. Bistven namen te učinkovitosti in možnih racionalizacij pa je izboljšanje finančnih storitev na področju razvojnega financiranja in s tem pogojev poslovanja ter dviga kakovosti poslovnega okolja za vsa slovenska podjetja, zlasti malih in srednje velikih podjetij (MSP), vključno z njihovo večjo konkurenčnostjo na globalnem trgu.

Tudi v 2017 je SID banka v okviru področja financiranja, skladno z mandati **zagotavljala finančnemu trgu dopolnilne in dolgoročne finančne storitve za trajnostni razvoj Slovenije**. Banka je prilagajala svojo kreditno aktivnost razmeram na trgu in storitve financiranja usmerjala v razvoj in spodbujanje notranjih potencialov nacionalne ekonomije in razvoj mednarodnega gospodarskega sodelovanja ter s tem soustvarjala pogoje za krepitev konkurenčnega položaja Republike Slovenije.

Skladno z zakonsko določenimi nameni je banka **sredstva ciljnim skupinam končnih prejemnikov zagotavljala bodisi neposredno bodisi posredno prek poslovnih bank**. Vse storitve financiranja je **oblikovala dopolnilno glede na dejavnost preostalih finančnih institucij** na trgu. Dopolnilna ponudba storitev financiranja je temeljila na že **uveljavljenih instrumentih financiranja**, kot so krediti z ali brez statusa državne pomoči, odkupi terjatev, prevzemi tveganj, projektno financiranje, izvozni krediti ipd., uporabljenih tudi v mehanizmih banke za sistemsko financiranje gospodarstva, kot so kreditne linije in Spodbujevalno razvojna platforma.

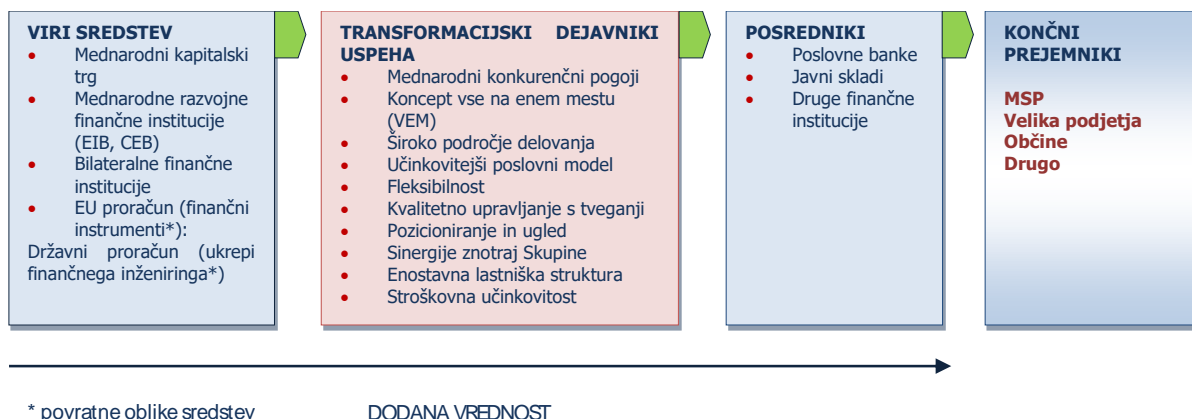
Ob vsem tem je SID banka izvajala ustrezen nadzor porabe sredstev danih kreditov v skladu s pogodbeno določeno dinamiko in kriteriji ter poglobila monitoring tako finančnih institucij kot gospodarskih družb.

VI.2. KREDITNE LINIJE SID BANKE V LETU 2017

Poleg Spodbujevalno-razvojne platforme so kreditne linije SID banke eden od pomembnejših mehanizmov za sistematično financiranje gospodarstva. Kreditne linije SID banke so prilagojene načinu financiranja in pravilom državnih pomoči ter pogojem namenskih virov sredstev. Kreditne linije s statusom »razvojnega programa SID banke« so oblikovane za posredno financiranje končnih prejemnikov preko komercialnih bank in hranilnic, pri čemer SID banka nima diskrecijske pravice glede financiranja končnega prejemnika, medtem ko kreditne linije s statusom »razvojno spodbujevalni program SID banke« pomenijo, da ima SID banka diskrecijsko pravico glede financiranja končnega prejemnika, takšne linije pa se praviloma izvajajo kot sheme državne pomoči in so zato nekoliko zahtevnejše.

S kreditnimi linijami SID banka udejanja transformacijsko vlogo in s tem ustvarja novo vrednost za ciljne skupine končnih prejemnikov.

Slika 37: Transformacijska vloga SID banke

VI.2.1. Razvojni programi SID banke v letu 2017

Tabela 5: Razvojni programi SID banke v letu 2017

<i>PROGRAM</i>	<i>NAMEN</i>	<i>KONČNI PREJEMNIKI</i>
Razvojni programi	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetji, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni in stanovanjska oskrba na posebnih področjih). 	Podjetja
Razvojni program za financiranje iz vira KfW v podporo MSP in MID-Cap (SP-EIB1510)	Financiranje iz vira KfW v podporo v podporo MSP in MID-Cap	Podjetja z največ 3.000 zaposlenimi
Razvojni program za financiranje iz vira EIB v podporo MSP in MID-Cap (SP-EIB1510)	Financiranje iz vira EIB v podporo v podporo MSP in MID-Cap	Podjetja z največ 3.000 zaposlenimi
Slovenski naložbeni program kapitalne rasti za lastniško financiranje podjetij	Spodbujanje rasti podjetij preko lastniškega in kvazi lastniškega financiranja izvoza, širitve s prevzemi, financiranje kapitalne reorganizacije, dokapitalizacije, financiranje lastniškega nasledstva, investicij, obratnega kapitala, uvajanja novih ali izboljšanih produktov in/ali procesov, širitve na tuje trge, ipd.	Preko skladov zasebnega kapitala - MSP in podjetja z zaposlenimi do 2999 FTE s sedežem ali temeljno dejavnostjo v Sloveniji

VI.2.2. Razvojno-spodbujevalni programi SID banke v letu 2017

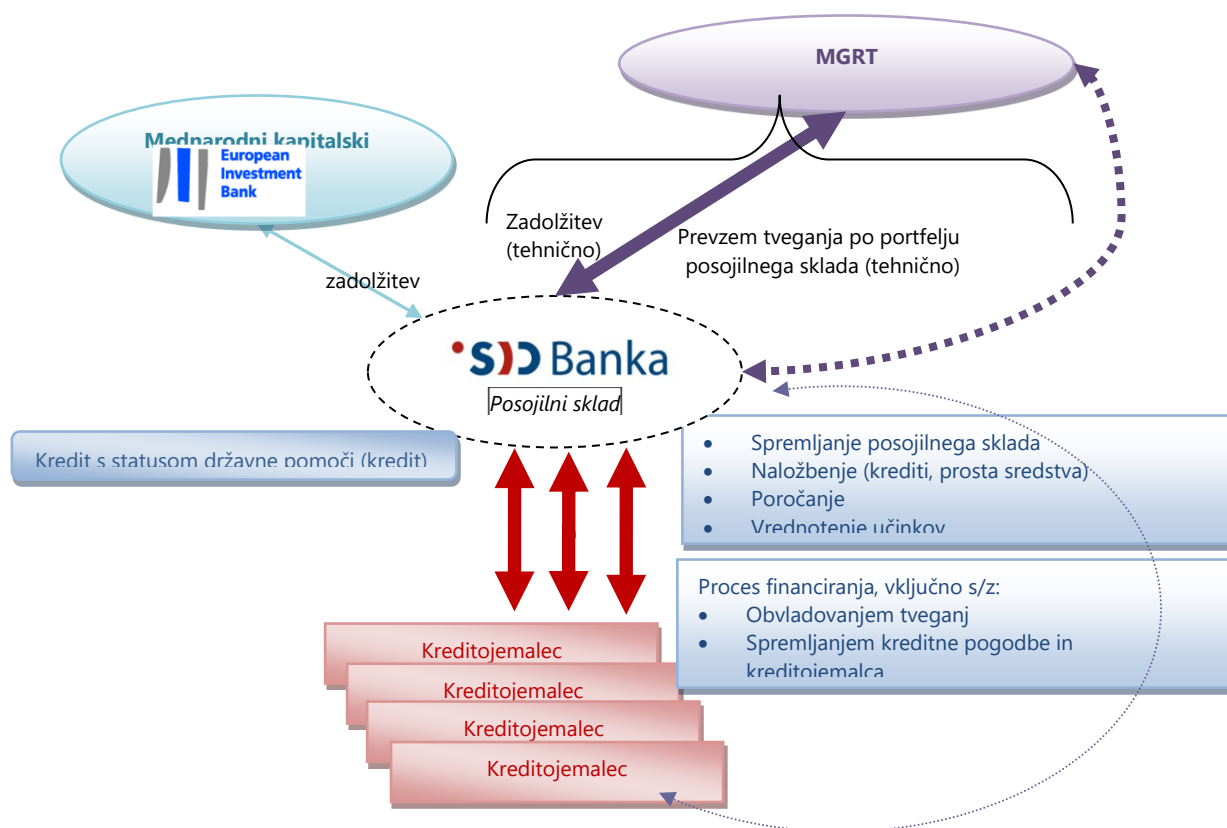
Tabela 6: Razvojno-spodbujevalni programi SID banke v letu 2017

<i>PROGRAM</i>	<i>NAMEN</i>	<i>KONČNI PREJEMNIKI</i>
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za mikro-financiranje poslovanja malih in srednje velikih podjetij 2013-2014	Financiranje poslovanja	Gospodarske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje poslovanja malih in srednje velikih podjetij	Financiranje poslovanja	Gospodarske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb in zaposlovanja malih in srednje velikih podjetij	Financiranja primernih izdatkov za naložbe in zaposlovanje	Gospodarske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje raziskav, razvoja in inovacij malih in srednje velikih podjetij	Financiranja primernih izdatkov za naložbe v industrijske raziskave, eksperimentalni razvoj	Gospodarske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij	Spodbujanje naložb in kapitalskega utrjevanja mikro, malih in srednje velikih podjetij	Gospodarske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje poslovanja in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij	Spodbujanje poslovanja in kapitalskega utrjevanja mikro, malih in srednje velikih podjetij	Gospodarske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje občin	Spodbujanje naložb v lokalno javno infrastrukturo, lokalnih ukrepov učinkovite rabe energije ter lokalne stanovanjske oskrbe za ranljive skupine prebivalstva	Občine

VI.2.3. Ukrepi finančnega inženiringa

Mešanje sredstev proračuna EU in/ali proračuna RS z drugimi lastnimi viri SID banke je način izvajanja finančnih ukrepov javnih politik v obliki povratnih spodbud za končne prejemnike, s ciljem izboljšati dostop ciljnim skupinam končnih prejemnikov do financiranja. Pri tem se lahko kombinira tudi povratne in nepovratne spodbude, če se spodbuja finančno izvedljive, a manj atraktivne naložbe (eksternalije). Tak način delovanja SID banke na področju financiranja je SID banka označila kot Spodbujevalno-razvojna platforma, z njim pa sledi praksi drugih držav članic EU na področju sodelovanja države in nacionalne razvojne banke, pri čemer se nacionalne ureditve med seboj razlikujejo glede na specifiko pravnih podlag.

Slika 38: Model posojilnega sklada ukrepa finančnega inženiringa

Vir: SID banka

Banka je v letu 2017 skupaj z MGRT izvajala 2 ukrepa finančnega inženiringa oziroma šest specializiranih kreditnih linij. Aktivne so bile kreditne linije za financiranje tekočega poslovanja malih in srednje velikih podjetij, za financiranje naložb in zaposlovanja malih in srednje velikih podjetij, za financiranje raziskav, razvoja in inovacij malih in srednje velikih podjetij, za financiranje poslovanja in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij ter za financiranje naložb in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij.

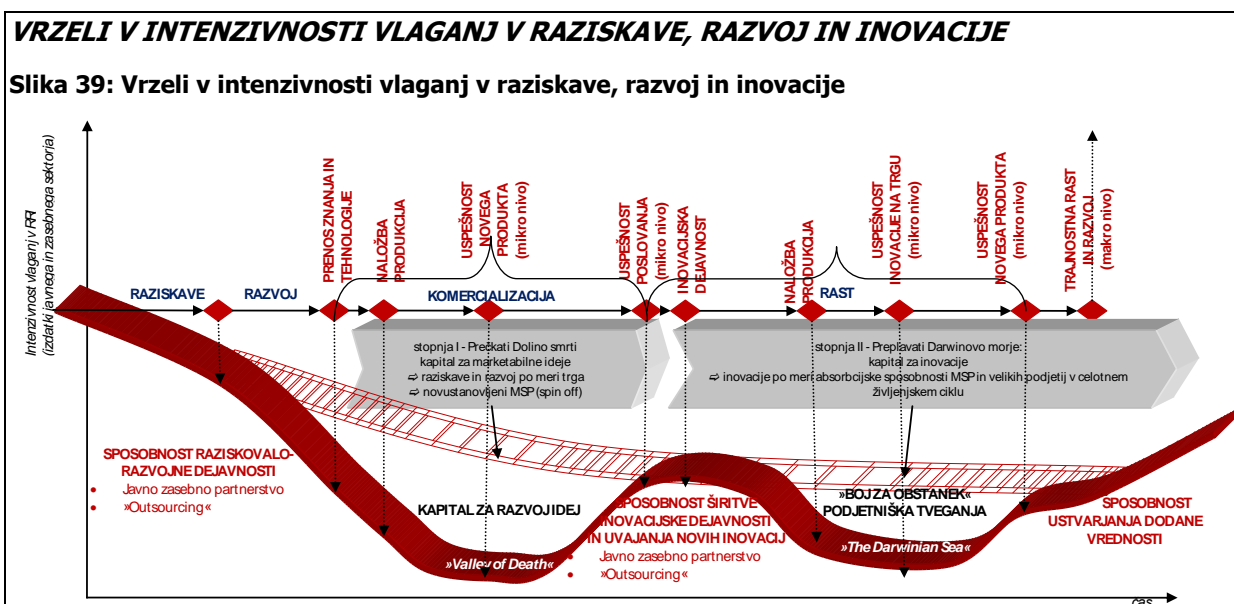
Omenjene kreditne linije praviloma vsebujejo elemente državne pomoči, ki se odražajo v ugodnih obrestnih merah kreditov. Z vsemi šestimi kreditnimi linijami je SID banka v letu 2017 tudi z neposrednim financiranjem izkazala podporo malim in srednje velikim, razvojno naravnanim podjetjem.

V letu 2017 je bilo v okviru skladov finančnega inženiringa plasiranih 68,6 milijona EUR novih sredstev v obliki kreditov. Tehtana povprečna ročnost novih kreditov je znašala 7,5 let, tehtana povprečna obrestna mera pa 2,64 odstotka. Uporabljena vira sredstev MGRT in Evropske investicijske banke sta bila ključna za zniževanje stroškov financiranja končnim upravičencem.

SID banka in MGRT sta s temi ukrepi financiranja izboljšala dostopnost do dolgoročnih virov za financiranje mikro, malih in srednje velikih podjetij. Z uvajanjem povratnih oblik financiranja in kombiniranjem virov sredstev SID banka zagotavlja ugodne pogoje kreditiranja za slovensko gospodarstvo (ročnost, obrestna mera, zavarovanja) ter multiplikacijski in revolving učinek na sredstva državnega proračuna.

VI.2.3.1. Posojilni sklad ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje tehnološko-razvojnih projektov

Na kompetenčen dostop do virov financiranja za podjetja vseh velikosti, ki svojo rast gradijo na inovacijski dejavnosti, vpliva cikel intenzivnosti vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije. Z namenom da se premosti posledice »nezanimanja« kapitala zaradi asimetričnosti med tveganji povezanimi z razvojem znanja in njegovo komercializacijo ter pričakovanimi donosi zasebnih vlagateljev na eni strani (ponudba kapitala) in še sprejemljivimi stroški financiranja na drugi strani (povpraševanje po kapitalu), sta MVZT³⁵ in SID banka dne 15.11.2011 sklenila Pogodbo o financiranju in izvajanju ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje tehnološko-razvojnih projektov 2011-2013, s katero sta dogovorila 12-letni posojilni sklad v obsegu 150 milijonov EUR, pri čemer sredstva državnega proračuna znašajo 50 milijonov EUR, druga lastna sredstva SID banke pa 100 milijonov EUR. V ta namen se je SID banka zadolžila tudi pri EIB. Cilj posojilnega sklada Ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje tehnološko-razvojnih projektov 2011-2013 je s postopnim sproščanjem dostopa do dolgoročnih virov financiranja gospodarskim družbam, ki svojo rast strateško načrtujejo in udeležujejo na osnovi vlaganj v inovacijsko dejavnost (vključno z raziskovalno-razvojno dejavnostjo) z namenom internacionalizacije produktov spodbuditi tudi prebojni razvoj.

Vlaganja v raziskave, razvoj in inovacije so najbolj intenzivna v segmentu temeljnih raziskav (op. Pridobivanje novega znanja), predvsem na račun javnih izdatkov za raziskave in razvoj, kjer so ukrepi (nefinančni in finančni) države najbolj učinkoviti. Intenzivnost vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije postopoma pada v segmentu aplikativnih raziskav (op. Vgradnja znanja v produkte), katerih rezultate je možno uporabiti v gospodarstvu.

S fazo komercializacije (op. Uvajanje produkta na trg) znanja vlaganja v raziskave, razvoj in inovacije značilno upadejo, zaradi danega obsega kapitala (dolžniškega, lastniškega, ki se preusmerja v naložbe vezane v uvajanje produkta na trga ali v druge atraktivnejše naložbe. Nastane vrzel, ki jo nekateri

³⁵ V skladu z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list Republike Slovenije, št. 8/2012) je bila pristojnost področja tehnologije prenesena z Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (MVZT), ki se z navedenim zakonom ukinja, na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT).

avtorji imenujejo dolina smrti in je posledica nižjih vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije, podvrženih pričakovani donosnosti kapitala in danemu obsegu kapitala. Dno vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije je doseženo ob uvedbi novega produkta na trg. Najkasneje v tej fazi je pričakovati rast vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije, ki je pogojena z zasledovanjem cilja ustvarjanja višje dodane vrednosti, le-ta pa je med drugim tudi pod vplivom stopnje uspešnosti uvajanja tehnoloških in netehnoloških inovacij. Z uvajanjem inovacij na trg se kapital ponovno preusmeri predvsem v financiranje naložb in produkcije, kot (ne)posredne posledice inovacijskih dejavnosti (op. Širitev proizvodnih kapacitet, internacionalizacije,...). Nevarno je, da se v tej fazi raziskovalno-razvojna dejavnost upočasni ali pa celo popolnoma zastane, ker podjetja nimajo zadostnih virov za sočasno ohranjanje primerne nivoja inovacijske dejavnosti in proizvodnje ali pa zaspijo ob uspešni inovaciji. Zaradi delovanja trga (globalnega) se podjetja znajdejo v pasti, ki jo v literaturi poimenujejo tudi Darwinovo morje.

Velikost »doline smrti« in »Darwinovega morja« je odvisna od ukrepov države in (ne)aktivnosti kapitalskega trga v oziru do sposobnosti lokalne in globalne ekonomije za: raziskovalno-razvojno dejavnost, širitev inovacijske dejavnosti in uvajanje novih produktov oziroma rešitev, ustvarjanje dodane vrednosti (rast prihodkov, znižanje stroškov). Dolino smrti in Darwinovo morje je možno premostiti oziroma preplavati zgolj ob kontinuiranem naraščanju vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije. Za kontinuiteto vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije je bistvena uspešna kombinacija razvojnih politik s pripadajočimi cilji in ukrepi. Za doseganje nacionalnega in evropskega cilja glede vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije (% BIRR v BDP) so tako na nacionalni kot evropski ravni oblikovani in implementirani številni ukrepi, ki naj bi vodili v optimalno intenzivnost vlaganj v RRI (raziskave, razvoj in investicije), ki opravičuje promocijo Slovenije kot »družbe znanja in inovativnega podjetništva«.

Gre za prvi primer finančnega ukrepa države, ki ga SID banka izvaja v svojem imenu in za svoj račun, in hkrati za **pilotni projekt Spodbujevalno-razvojne platforme**, ki je ključen za krepitev konkurenčnosti podjetij, produktno diverzifikacijo podjetij ter rast inovativnih podjetij. Hkrati je to bil prvi produkt SID banke, katerega financiranje SID banke pomeni dovoljeno državno pomoč za ciljne skupine končnih prejemnikov v primerjavi z ostalim produktnim portfeljem leta 2011, ki kot tak ni vseboval elementov državnih pomoči.

Za namen prve porabe sredstev posojilnega sklada sta SID banka in MGRT dogovorila eno kreditno linijo, ki se izvaja kot shema pomoči skladno z Uredbo Komisije (ES) št. 800/2008 oz. njeno naslednico Uredbo Komisije (EU) št. 651/2014. Ker so se leta 2014 spremenila pravila državnih pomoči za obdobje 2014-2020, sta MGRT in SID banka dogovorila, da kreditno linijo Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko razvojnih projektov 2011-2013 nasledi nova kreditna linija Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko-razvojnih projektov 2014-2015.

Kreditne linije posojilnega sklada se izvajajo kot **sheme državne pomoči, ki jih priglasijo SID banka in predstavljajo** t.i. odprto ponudbo oziroma **trajen neposreden dostop podjetjem do novih virov** za namen spodbujanja lastne raziskovalno-razvojne dejavnosti gospodarskih družb.

Kreditna linija Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko-razvojnih projektov 2014-2015 se je konec leta 2016 iztekla, zato v letu 2017 SID banka iz tega naslova ni odobraval novih kreditov.

Tabela 7: Pregled števila in zneska sklenjenih kreditnih pogodb do 31.12.2017

na dan	št. končnih prejemnikov	št. kreditov	odobrene glavnice (sredstva MGRT)	delež osnovnega kreditnega potenciala programa	povprečna vrednost odobrene glavnice	najnižja vrednost glavnice	najvišja vrednost glavnice
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko-razvojnih projektov 2011-2013							
31.12.2012	15	19	99.122.250 (33.040.750)	66,08%	5.216.961	300.000	18.690.000
31.12.2013	17	21	103.065.250 (34.355.083)	68,71%	4.907.869	300.000	18.690.000
31.12.2014	18	23	107.845.250 (35.588.932)	71,90%	4.843.935	300.000	18.690.000
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko-razvojnih projektov 2014-2015							
31.12.2015	1	1	13.575.000 (4.479.750)	24,6%	13.575.000	13.575.000	13.575.000
31.12.2016	5	5	24.641.983 (8.131.854)	44,7%	4.928.397	1.000.000	13.575.000
31.12.2017	5	5	24.641.983 (8.131.854)	44,7%	4.928.397	1.000.000	13.575.000

Tabela 8: Pregled ročnosti in obrestnih mer kreditov po sklenjenih kreditnih pogodbah do 31.12.2017

na dan	tehtana povprečna ročnost kreditov	tehtana povprečna obrestna mera kreditov (letna obrestna mera brez EURIBOR)
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko-razvojnih projektov 2011-2013		
31.12.2012	9,20 let	207 bazičnih točk
31.12.2013	9,18 let	204 bazičnih točk
31.12.2014	8,88 let	206 bazičnih točk
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko-razvojnih projektov 2014-2015		
31.12.2015	8,21 let	166 bazičnih točk
31.12.2016	7,67 let	155 bazičnih točk
31.12.2017	7,67 let	155 bazičnih točk

Glede na obliko spodbude (op. povratna sredstva) gre za projekte, ki bodo generirali novo vrednost, ki upošteva kreditno sposobnost končnega prejemnika omogoča odplačilo kredita. Glede na raznolikost gospodarskih družb in njihove cilje, se doseganje le-teh **spremlja preko enotnih kazalnikov učinkov**, ki so razvrščeni v tri skupine kazalnikov: (a) kazalniki rezultata, ki se uporabljajo za spremljanje takojšnjih neposrednih učinkov projekta v obdobju trajanja projekta, (b) kazalniki učinka, ki se uporabljajo za spremljanje dolgoročnih neposrednih učinkov projekta v obdobju trajanja projekta, podaljšanem za spremljanje učinkov, (c) kazalniki vpliva, ki se uporabljajo za spremljanje dolgoročnih posrednih učinkov projekta na poslovanje kreditojemalca v obdobju trajanja projekta, podaljšanem za spremljanje učinkov (podatki se nanašajo na celotno poslovanje podjetja).

Pred pričetkom projekta končni prejemnik oceni pričakovano vrednost projekta ter nato na letni ravni poroča o dejanskem stanju pričakovanega učinka. Za kazalnike se spremlja (a) uspešnost učinka, ki pove odstotek realizacije načrtovane vrednosti kazalnika ob zaključku opazovanega obdobja, (b) neto učinkovitost vloženih sredstev, ki meri učinkovitosti vloženih sredstev glede na dejansko vložena sredstva in dejanski učinek ter (c) uspešnost vpliva projekta na poslovanje podjetja, ki meri dejanski učinek glede pričakovano stanje če gospodarska družba ne bi izvedla projekta.

Tabela 9: Pregled pričakovanih in dejanskih učinkov po projektih/kreditorejmalcih ob zaključku opazovanih obdobj (trajanje projekta podaljšana za 3 leta v primeru MSP ali 5 let v primeru ostalih podjetij) po kreditnih pogodbah sklenjenih do 31.12.2017

Kazalnik ¹	Pričakovana vrednost kazalnika ob zaključku opazovanega obdobja ⁴ s projektom ²	Realizirana vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2017 ³
Izdatki podjetja za RR	108.991.206,00	33.884.561,29
Naložbe v nova osnovna sredstva	90.998.708,00	63.153.206,13
Ogljični odtis izdelka	181,20	181,20
Druge oblike pravic intelektualne lastnine	12,00	14,00
Netehnološke inovacije (tržne inovacije, organizacijske inovacije)	15,00	6,00
Ustvarjena delovna mesta	1.231,00	1.197,00
PCT patentne prijave	7,00	12,00
Tehnološke inovacije (inovacije proizvoda, inovacije postopka)	176,00	46,00
Znamke	5,00	5,00
Znamke Skupnosti	3,00	3,00
Modeli	18,00	11,00
Modeli Skupnosti	11,00	10,00
Patenti	16,00	29,00
Zaposleni	25.232,00	33.540,00
Dodana vrednost	1.149.990.161,00	1.196.833.929,60
Dodana vrednost na zaposlenega	939.549,00	890.614,52
Izvoz	4.044.922.388,00	4.565.907.336,26
Izvoz visoko ali srednje tehnološko zahtevnih izdelkov	581.000.246,14	576.937.020,00
Prihodki od prodaje	4.583.784.343,00	5.277.309.466,49
Prihodki od prodaje izdelkov novih za trg in novih za podjetje	187.961.814,00	108.101.908,16
Prihodki	4.462.004.749,00	5.547.422.361,83
Vsi izdatki podjetja za inovacijsko dejavnost	140.506.409,68	80.442.803,90
Vsi izdatki podjetja za RR	177.584.970,68	211.864.450,18

¹ kazalniki so pojasnjeni v Navodilu o poročanju v primeru samostojnega neposrednega financiranja ,ki je objavljeno na spletni strani SID banke

² podatki so ocena podana s strani kreditorejmalcev/končnih upravičencev in so povzeti po vlogah na osnovi katerih, so bile sklenjene kreditne pogodbe v obdobju 15. 11. 2011 – 31. 12. 2017

³ Podatki pomenijo prvo objavo stanja kazalnika na dan 31. 12. 2017. V šestih primerih SID banka še čaka na prvo objavo s strani podjetja, zato so tam uporabljeni podatki za leto 2016.

⁴ Opazovano obdobje se za mala in srednja velika podjetja izteče tri leta po predvidenem datumu zaključka projekta, za ostala podjetja pa pet let po predvidenem datumu zaključka projekta

Med podprtimi projekti prevladujejo projekti predelovalne industrije. Izvajanje ukrepa finančnega inženiringa vodi v izboljšanje dostopnosti do dolgoročnih virov za financiranje razvojnih projektov, ki temeljijo na lastni raziskovalno-razvojni dejavnosti podjetij za povečevanje njihovih inovacijskih in konkurenčnih sposobnosti, vključno z vstopanjem na nove trge in v nove povezave.

VI.2.3.2. Posojilni sklad ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje razvoja malih in srednje velikih podjetij

Na podlagi nacionalnega reformnega programa 2013-2014 je SID banka v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo pripravila **Ukrep finančnega inženiringa za spodbujanje razvoja malih in srednje velikih podjetij**, ki pomeni vsebinsko in finančno širitev Spodbujevalno razvojne platforme.

Prvotni proračun Ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje razvoja malih in srednje velikih podjetij je znašal **500 milijonov EUR**, od tega 120 milijonov EUR zagotavlja MGRT, 380 milijonov EUR pa SID banka, tudi iz naslova zadolževanja pri EIB. Pogodbo sta MGRT in SID banka sklenila dne 10.9.2013. S prerazporeditvijo 51 milijonov EUR iz vira MGRT na Posojilni sklad ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje naložb, poslovanja in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij in znižanjem ustreznega deleža sredstev iz vira SID banke v letu 2016, znaša proračun posojilnega sklada 287,5 milijonov EUR.

Za namen prve porabe sredstev 12-letnega posojilnega sklada sta MGRT in SID banka dogovorila **izvedbo 4 kreditnih linij**, in sicer: (i) Razvojno-spodbujevalni program SID banke za mikrofinanciranje poslovanja malih in srednje velikih podjetij 2013 – 2014, (ii) Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje poslovanja malih in srednje velikih podjetij 2013 – 2014, (iii) Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb in zaposlovanja malih in srednje velikih podjetij 2013 – 2014 in (iv) Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje raziskav, razvoja in inovacij malih in srednje velikih podjetij 2013 – 2014.

Prednost kreditov iz posojilnega sklada poleg ročnosti in dostopnosti so **obrestne mere, ki so praviloma nižje od tržnih**, zato imajo ti krediti status dovoljene državne pomoči oziroma pomoči de minimis. **Ciljna skupina so podjetja, ki zaposlujejo in ki delujejo vsaj dve leti.**

S tem ukrepom država sledi praksi drugih držav članic EU na področju sodelovanja z nacionalnimi razvojnimi bankami. Pri čemer se nacionalne ureditve med seboj razlikujejo glede na specifično pravnih podlag.

Ukrep predstavlja **pomemben ekonomski mejnik prehoda iz nepovratnih oblik sofinanciranja projektov v povratne oblike financiranja MSP**. Ukrep tudi sledi usmeritvi Slovenske industrijske politike, sprejete februarja 2013, in sicer v okviru podpore rasti in razvoju podjetij ter širitvi na tuje trge prek dolžniških virov financiranja (instrumenti finančnega inženiringa: subvencioniranje obrestnih mer, mikrokrediti, mikrogarancije, krediti in mezzanine krediti, garancije). Ukrep je skladen tudi z nacionalnim reformnim programom 2013 - 2014, ki ga je vlada sprejela maja 2013.

MSP 1 - Tekoče poslovanje (mikrofinanciranje)

Tabela 10: Pregled števila in zneska sklenjenih kreditnih pogodb do 31.12.2017

na dan	št. končnih prejemnikov	št. kreditov	odobrene glavnice (sredstva MGRT)	delež osnovnega kreditnega potenciala programa	povprečna vrednost odobrene glavnice	najnižja vrednost glavnice	najvišja vrednost glavnice
31.12.2013	15	15	993.000 (238.320)	4,3%	66.200	30.000	100.000
31.12.2014	132	133	8.967.000 (2.152.080)	38,9%	67.421	30.000	100.000
31.12.2015	236	243	16.119.800 (3.868.752)	69,9%	66.337	30.000	100.000
31.12.2016	316	340	22.139.300 (5.313.432)	96,0%	65.116	30.000	100.000
31.12.2017	354	392	25.690.300 (6.165.672)	114,4%	65.536	30.000	100.000

Tabela 11: Pregled ročnosti in obrestnih mer kreditov po sklenjenih kreditnih pogodbah do 31.12.2017

na dan	tehtana povprečna ročnost kreditov	tehtana povprečna obrestna mera kreditov (letna obrestna mera brez EURIBOR)
31.12.2013	2,77 let	200 bazičnih točk
31.12.2014	2,93 let	199 bazičnih točk
31.12.2015	2,95 let	200 bazičnih točk
31.12.2016	2,96 let	181 bazičnih točk
31.12.2017	2,96 let	174 bazičnih točk

MSP 2 - Tekoče poslovanje

Tabela 12: Pregled števila in zneska sklenjenih kreditnih pogodb do 31.12.2017

na dan	št. končnih prejemnikov	št. kreditov	odobrene glavnice (sredstva MGRT)	delež osnovnega kreditnega potenciala programa	povprečna vrednost odobrene glavnice	najnižja vrednost glavnice	najvišja vrednost glavnice
31.12.2013	29	29	12.469.000 (2.992.560)	6,3%	429.966	110.000	1.000.000
31.12.2014	206	214	79.265.000 (19.023.600)	39,7%	370.397	105.000	1.000.000
31.12.2015	300	338	119.051.500 (28.572.360)	59,7%	352.223	101.000	1.000.000
31.12.2016	375	449	153.401.500 (36.816.360)	76,9%	341.651	60.000	1.000.000
31.12.2017	410	518	175.838.000 (42.201.120)	88,1%	339.456	60.000	1.000.000

Tabela 13: Pregled ročnosti in obrestnih mer kreditov po sklenjenih kreditnih pogodbah do 31.12.2017

na dan	tehtana povprečna ročnost kreditov	tehtana povprečna obrestna mera kreditov (letna obrestna mera brez EURIBOR)
31.12.2013	2,94 let	170 bazičnih točk
31.12.2014	2,94 let	164 bazičnih točk
31.12.2015	2,96 let	164 bazičnih točk
31.12.2016	2,96 let	155 bazičnih točk
31.12.2017	2,97 let	151 bazičnih točk

MSP 3 - Naložbe in zaposlovanje

Tabela 14: Pregled števila in zneska sklenjenih kreditnih pogodb do 31.12.2017

na dan	št. končnih prejemnikov	št. kreditov	odobrene glavnice (sredstva MGRT)	delež osnovnega kreditnega potenciala programa	povprečna vrednost odobrene glavnice	najnižja vrednost glavnice	najvišja vrednost glavnice
31.12.2015	5	5	1.919.915 (460.780)	3,6%	383.983	142.282	795.883
31.12.2016	57	64	16.021.816 (3.845.236)	30,0%	250.341	30.175	1.700.000
31.12.2017	86	99	27.046.043 (6.491.050)	50,6%	273.192	30.175	2.040.000

Tabela 15: Pregled ročnosti in obrestnih mer kreditov po sklenjenih kreditnih pogodbah do 31.12.2017

na dan	tehtana povprečna ročnost kreditov	tehtana povprečna obrestna mera kreditov (letna obrestna mera brez EURIBOR)
31.12.2015	6,26 let	192 bazičnih točk
31.12.2016	6,89 let	138 bazičnih točk
31.12.2017	6,95 let	133 bazičnih točk

MSP 4 - Raziskave, razvoj in inovacije

Tabela 16: Pregled števila in zneska sklenjenih kreditnih pogodb do 31.12.2017

na dan	št. končnih prejemnikov	št. kreditov	odobrene glavnice (sredstva MGRT)	delež osnovnega kreditnega potenciala programa	povprečna vrednost odobrene glavnice	najnižja vrednost glavnice	najvišja vrednost glavnice
31.12.2015	2	2	950.000 (228.000)	8,1%	475.000	350.000	600.000
31.12.2016	4	4	2.730.000 (655.200)	23,4%	682.500	280.000	1.500.000
31.12.2017	5	5	2.890.000 (693.600)	24,8%	578.000	160.000	1.500.000

Tabela 17: Pregled ročnosti in obrestnih mer kreditov po sklenjenih kreditnih pogodbah do 31.12.2017

na dan	tehtana povprečna ročnost kreditov	tehtana povprečna obrestna mera kreditov (letna obrestna mera brez EURIBOR)
31.12.2015	9,64 let	228 bazičnih točk
31.12.2016	7,92 let	162 bazičnih točk
31.12.2017	7,94 let	160 bazičnih točk

VI.2.3.3. Posojilni sklad ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje naložb, poslovanja in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij

SID banka je v februarju 2016 po pogodbi o financiranju in izvajanju ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje naložb, poslovanja in kapitalskega utrjevanja MSP vzpostavila nov posojilni sklad, v okviru katerega sta uvedeni dve kreditni liniji, in sicer Razvojno-spodbujevalni

program SID banke za financiranje poslovanja in kapitalskega utrjevanja MSP in Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb in kapitalskega utrjevanja MSP.

Z razvojnim posojilom za kapitalsko utrjevanje malih in srednjih podjetij SID banka omogoča perspektivnim podjetjem z nizko kapitalsko ustreznostjo, da pridejo do cenovno dostopnih virov financiranja, izboljšajo strukturo po ročnosti virov ter se postopno kapitalsko okrepijo in uvajajo (nov) perspektiven poslovni model. Ob izteku posojila morajo biti ta podjetja sposobna dostopati do virov financiranja pri komercialnih bankah. Gre za ugodno dolgoročno posojilo do 12 let, z dolgim moratorijem na odplačevanje glavnice, ki temelji na osnovi finančnega inženiringa s sredstvi SID banke in MGRT.

MSP 6 - Naložbe s kapitalsko utrditvijo

Tabela 18: Pregled števila in zneska sklenjenih kreditnih pogodb do 31.12.2017

na dan	št. končnih prejemnikov	št. kreditov	odobrene glavnice (sredstva MGRT)	delež osnovnega kreditnega potenciala programa	povprečna vrednost odobrene glavnice	najnižja vrednost glavnice	najvišja vrednost glavnice
31.12.2016	/	/	/	/	/	/	/
31.12.2017	1	1	2.000.000 (510.000)	4,0%	2.000.000	2.000.000	2.000.000

Tabela 19: Pregled ročnosti in obrestnih mer kreditov po sklenjenih kreditnih pogodbah do 31.12.2017

na dan	tehtana povprečna ročnost kreditov	tehtana povprečna obrestna mera kreditov (letna obrestna mera brez EURIBOR)
31.12.2016	/	/
31.12.2017	9,01 let	211 bazičnih točk

MSP 7 - Tekoče poslovanje s kapitalsko utrditvijo

Tabela 20: Pregled števila in zneska sklenjenih kreditnih pogodb do 31.12.2017

na dan	št. končnih prejemnikov	št. kreditov	odobrene glavnice (sredstva MGRT)	delež osnovnega kreditnega potenciala programa	povprečna vrednost odobrene glavnice	najnižja vrednost glavnice	najvišja vrednost glavnice
31.12.2016	31	31	49.803.000 (12.699.765)	49,8%	1.606.548	100.000	5.000.000
31.12.2017	76	76	79.277.000 (20.215.635)	79,3%	1.043.118	100.000	5.000.000

Tabela 21: Pregled ročnosti in obrestnih mer kreditov po sklenjenih kreditnih pogodbah do 31.12.2017

na dan	tehtana povprečna ročnost kreditov	tehtana povprečna obrestna mera kreditov (letna obrestna mera brez EURIBOR)
31.12.2016	11,66 let	623 bazičnih točk
31.12.2017	11,64 let	556 bazičnih točk

VI.3. RAZVOJ NOVIH FINANČNIH PRODUKTOV

V letu 2017 je SID banka z vidika novih produktov med drugim izvedla naslednje aktivnosti:

- priprava in podpis sporazuma z EIF o strateškem sodelovanju na področju lastniškega investiranja v MSP in mid-cap podjetja, na podlagi katerega se je v novembru 2017 pričel izvajati 100 mio EUR obsežen naložbeni program kapitalske rasti za lastniško financiranje slovenskih podjetij (EFSI projekt v sodelovanju z EIF)
- priprava prilagoditev pogojev financiranja kreditnih linij, za financiranje poslovanja in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij ter za financiranje naložb in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij;
- aktivnosti ustanavljanja novega posojilnega sklada PS4 za izvajanje ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje tehnološko razvojnih projektov;
- priprava produktne dokumentacije za financiranje tehnološko-razvojnih projektov (RRI2);
- vzpostavitev in izvajanje Sklada skladov iz sredstev ESIF: v novembru 2017 je bil z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo podpisan sporazum o financiranju, na podlagi katerega je bila SID banka imenovana za upravljavca Sklada skladov, preko katerega bo plasirala 253 mio EUR sredstev kohezijskih in strukturnih skladov EU na področjih energetskih prenov stavb javnega sektorja, spodbujanja raziskav, razvoja in inovacij v podjetjih, spodbujanja konkurenčnosti MSP ter urbanega razvoja preko 9 novih finančnih instrumentov, ki jih bo SID banka uvedla v letu 2018 in 2019; z navedenim sporazumom je bila SID banka imenovana tudi za izvajalko finančnega instrumenta portfeljskih garancij za MSP z obsegom garancij v višini 55 mio EUR in portfeljskih garancij za RRI za velika podjetja v višini 10 mio EUR, ki ga bo SID banka predvidoma začela izvajati v letu 2019;
- vključevanje posebnih dolgoročnih namenskih virov sredstev EIB, CEB, KfW ter MVZT³⁶ in MGRT v kreditne linije SID banke za MSP;
- itd.

SID banka je poleg tega v letu 2017 izvedla še številne druge aktivnosti na področju uvajanja novih produktov, s katerimi se **preusmerja iz enostavnih interventnih ukrepov v novo generacijo finančnih storitev, ki bodo zaradi večje prilagojenosti tudi bistveno bolj strukturirani oziroma sofisticirani, v dometu še prostega regulatornega kapitala pa tudi bolj tvegani.**

SID banka tudi v 2017 ostala zvesta enemu izmed ključnih načel poslovanja SID banke - **ustvarjanju neposredne ali posredne dodane vrednosti za končne koristnike**, kar pa

³⁶ V skladu z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list Republike Slovenije, št. 8/2012) je bila pristojnost področja tehnologije prenesena z Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (MVZT), ki se z navedenim zakonom ukinja, na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT).

ni v celoti možno brez spremljanja njihovih potreb in neprestanega prilagajanja produktov letem (*customization*).

VI.3.1. Vzpostavitev naložbenega programa kapitalne rasti za lastniško financiranje slovenskih podjetij

SID banka ter EIF sta na podlagi 15-letnega strateškega partnerstva v letu 2017 skupaj razvili naložbeni program Slovenski naložbeni program kapitalne rasti (SEGIP – Slovenian equity growth investment program). Mandatna pogodba med SID banko in EIF je bila sklenjena 16. novembra 2017. Gre za 100 milijonov EUR obsežen investicijski program, ki ima cilj lastniško podpreti slovenska mala, srednje velika in mid-cap podjetja, privabiti mednarodne naložbe zasebnega kapitala v Slovenijo in graditi finančne in institucionalne zmogljivosti v Sloveniji s podpiranjem upraviteljev investicijskih skladov, ki pomembni del svojih naložb usmerjajo v slovenska podjetja (z do vključno 2999 zaposlenimi). Program tako na razne načine ponuja dodatne aktivnosti za spodbujanje ustvarjanja novih delovnih mest v Sloveniji, ki je do sedaj v takšni obliki še ni bilo. Hkrati naslavlja tržno vrzel lastniškega financiranja, ki je po podatkih Invest Europe višjih (merjeno kot razmerje naložb tveganega kapitala v razmerju do BDP) in uvršča Slovenijo med manj razvite države glede obsega naložb tovrstnega financiranja.

SID banka kot EIF v programu nastopata z enakim vložkom – 50 milijonov EUR, pričakuje pa se, da bo program v lastniške naložbe dodatno kataliziral tudi sredstva zasebnega sektorja. Večina (90%) sredstev je namenjena za podjetja v fazi rasti, do največ 10% sredstev pa je lahko vloženih tudi v sklad, ki ima več kot 50% portfelja v začetni fazi. Od skupno vloženih 100 milijonov EUR, bo najmanj 88 milijonov EUR namenjenih financiranju slovenskih podjetij.

Slika 40: Slovenski naložbeni program kapitalne rasti (EFSI)

Vir: SID banka

Del sredstev (min 40 mio EUR), razpoložljivih v okviru programa, bo namenjen doseganju dodatnega cilja – to je razvoja trga in institucionalnih zmogljivosti lastniškega financiranja v Sloveniji. EIF je zato v marcu 2018 objavil ločen postopek izbire upravljavcev skladov zasebnega kapitala, namenjen zlasti upravljavcem skladov, ki bodo delovali in sprejemali odločitve v Sloveniji ter bodo tudi naložbeno osredotočeni v večjem delu na Slovenijo.

SEGIP je prvi EFSI projekt SID banke in eden od prvih finančnih programov, ki jih je EIF vzpostavil v okviru EIF-NPI Equity Platforme in Naložbenega načrta za Evropo v sodelovanju z nacionalnimi spodbujevalnimi institucijami na EU ravni.

Naložbeno politiko programa je določila SID banka v sodelovanju z EIF, program pa na podlagi mandata SID banke upravlja in izvaja EIF, ki je največji upravljavec skladov v Evropski uniji. Celoten postopek, presoja in izbira finančnih posrednikov so v domeni EIF, ki izvaja postopek izbire na podlagi standardov skrbne presoje EIF.

VI.3.2. Vzpostavitev in izvajanje Sklada skladov iz sredstev ESIF

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) je SID banko dne 24. 11. 2017 imenovalo za upravljavca Sklada skladov, v katerega bo do leta 2023 v več delih vplačanih 253 milijonov evrov iz evropskih kohezijskih sredstev (v nadaljevanju: ESIF), ki so Sloveniji na voljo v finančni perspektivi 2014-2020. Prvi del teh sredstev je SID banka že prejela v decembru 2017, in sicer v višini 63,5 milijona EUR.

Gre za prvi slovenski Sklad skladov, ki je namenjen spodbujanju oziroma financiranju trajnostne gospodarske rasti in razvoja, inovacijskih vlaganj ter tekočega poslovanja slovenskih podjetij na štirih področjih, kjer so bile na osnovi predhodne ocene vrzeli financiranja, ki jo je izvedla slovenska družba PwC ter dopolnila analiza Evropske investicijske banke, ugotovljene tržne vrzeli: raziskave, razvoj in inovacije, spodbujanje konkurenčnosti malih in srednje velikih podjetij, energetska učinkovitost in urbani razvoj.

Končni prejemniki so podjetja (tudi start-up podjetja), samostojni podjetniki, javni subjekti, ki se bodo financirali v obliki dolžniškega oz. lastniškega in kvazi lastniškega financiranja, vse v odvisnosti od naložbenega področja in posameznega finančnega instrumenta.

SID banka bo v okviru Sklada skladov razvila in prek finančnih posrednikov (predvsem komercialnih bank in javnih skladov) slovenskim podjetjem in občinam nudila nove finančne produkte, ki bodo prispevali k doseganju ciljev operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020. Sredstvom evropske kohezijske politike bodo finančni posredniki morali zagotoviti še dodatna sredstva zaradi zahteve po zagotavljanju finančnega vzvoda oz. t.i. nacionalnega finančnega prispevka, in sicer tako, da bo dosežen multiplikator najmanj v višini 1,5.

V celoti gre za povratna sredstva, ki imajo bistveno večjo učinkovitost na enoto sredstev, predvsem zaradi večjega finančnega vzvoda in multiplikativnih učinkov, kot posledico možnosti obsežnejšega kombiniranja zasebnih in drugih tipov sredstev in usmerjanje le-teh v razvojne vrzeli. Zaradi uporabe povratnih sredstev, ki običajno zahtevajo vložitev tudi lastnih sredstev in naporov s strani podjetij ali posrednikov, je v razvoj vgrajena tržna presoja projektov, kar posledično vodi v boljšo finančno disciplino, večje učinke projekta in k bolj učinkoviti razporeditvi razvojnih sredstev. Dodatno prednost povratnih napram nepovratnim sredstvom pa predstavlja trajnostni moment prvih, ki skozi potencial samo-vzdržnosti in oplajanja

razvojnih sredstev dosegajo t.i. revolving učinke in posledično učinkovito ravnanje s sredstvi. S povratnimi sredstvi se preprečuje tudi t.i. »sindrom odvisnosti«, ko redni prejemnik subvencij razvije poslovni model, katerega uspešnost temelji vse bolj na vedno novem dotoku nepovratnih sredstev, ne pa na razvoju konkurenčnih prednosti.

Razvoj finančnih instrumentov in izbor finančnih posrednikov bo SID banka izvedla v letu 2018 in v začetku leta 2019, in sicer za financiranje:

- **malih in srednje velikih podjetij** (tržna vrzel v višini do 3,5 milijarde evrov) - na tem področju bodo preko Sklada skladov malim in mikro podjetjem, vključno s podjetji v fazi oblikovanja, in samostojnim podjetnikom, za financiranje obratnih sredstev in naložb v osnovna sredstva na voljo ugodni mikrokrediti v skupni vrednosti 60 milijonov evrov iz vira ESIF. SID banka bo razvila tudi portfeljske garancije in mikrogarancije za kritje tveganj posojil, ki jih bodo finančni posredniki plasirali MSP – za te finančne instrumente bo na voljo 65 milijonov evrov iz vira ESIF; portfeljske garancije za MSP bo SID banka izvajala sama, mikrogarancije pa preko finančnega posrednika. SID banka bo razvila tudi finančni instrument za lastniško in kvazi-lastniško financiranje MSP-jev, za kar pa bo na voljo 10 milijonov evrov iz vira ESIF;

raziskav, razvoja in inovacij (tržna vrzel v višini do 247 milijonov evrov) – podpora MSP-jem, inovativnim start-up in velikim podjetjem bo na področju razvoja, raziskav in inovacij (RRI) na voljo v obliki kreditov za financiranje investicij povezanih z RRI, pri čemer bodo zagotovljena sredstva iz vira ESIF v višini 58 milijonov evrov. Podjetjem vseh velikosti bodo za namen financiranja raziskav, razvoja in inovacij na voljo tudi posojila finančnih posrednikov, ki bodo krita z dvema finančnima instrumentoma, in sicer portfeljskimi garancijami za RRI za MSP in portfeljskimi garancijami za RRI za velika podjetja, za kar bo na razpolago 30 milijonov evrov iz vira ESIF; portfeljske garancije za RRI za velika podjetja bo izvajala SID banka sama, portfeljske garancije za RRI za MSP ter posojila za RRI pa se bodo izvajali preko finančnih posrednikov;

energetske učinkovitosti (tržna vrzel v višini do 1,5 milijarde evrov) – podpora javnemu sektorju in ESCO podjetjem se bo na področju energetske učinkovitosti izvajala preko finančnih posrednikov v obliki kreditov za celovito energetske prenovo javnih stavb, ki jih bo razvila SID banka. Za ta namen je predvidenih 25 milijonov evrov iz vira ESIF;

- **urbanega razvoja** (tržna vrzel v višini do 670 milijonov evrov) – podpora se bo nudila mestnim občinam in zasebnemu sektorju, ki upravlja z javnimi površinami in stavbami, preko kreditov za financiranje projektov na področju urbanega razvoja. Za ta namen bo na voljo 5 milijonov evrov iz ESIF vira.

Na zgoraj omenjenih štirih področjih bo tako Sklad skladov za posamezne ciljne skupine izvajal finančne instrumente z nižjimi zahtevami za zavarovanje, nižjo obrestno mero ter daljšo odplačilno dobo.

Prva dva od devetih finančnih instrumentov, ki bosta preko finančnih posrednikov na voljo, bosta EKP Mikroposojila za MSP (2014-2020) ter EKP Posojila za RRI (2014-2020). Ta posojila bodo preko finančnih posrednikov (komercialnih bank in javnih skladov) podjetjem na voljo v zadnjem kvartalu leta 2018.

Postopno bodo nato tekom 2018 in 2019 razviti tudi drugi finančni instrumenti kot so:

- EKP Portfeljske garancije za RRI za MSP (2014 - 2020),
- EKP Portfeljske garancije za RRI - velika podjetja (2014 - 2020),
- EKP Portfeljske mikrogarancije za MSP (2014 - 2020),
- EKP Portfeljske garancije za MSP (2014 - 2020),
- EKP Lastniško in/ali kvazi lastniško financiranje MSP (2014-2020),
- EKP Posojila za celovito energetska prenova javnih stavb (2014-2020),
- ter EKP Posojila za UR (2014-2020).

Spodbujanje pripravljenosti finančnih posrednikov za izvajanje finančnih instrumentov bo potekala preko provizije za upravljanje, ki bodo krili stroške samega izvajanja, kot tudi prek provizije za uspešnost, ki bo finančne posrednike usmerjala k pravočasnem zagotavljanju planov.

Z oblikovanjem Sklada skladov smo tudi v Sloveniji po vzoru tujih praks naredili pomemben korak v smeri prehoda iz nepovratnih v povratna sredstva z uporabo finančnih instrumentov. Slednja imajo namreč bistveno večjo učinkovitost kot nepovratna sredstva, predvsem zaradi večjega finančnega vzvoda in multiplikativnih učinkov ter revolving značaja.

Struktura Sklada skladov in okvir izvajanja FI sta opredeljena na način, ki omogoča učinkovito upravljanje ESIF sredstev (delovanje na področju tržnih vrzeli, fleksibilnost v okviru vnaprej dogovorjenih mehanizmov, posredovanje preko mreže finančnih posrednikov, ...) in hkrati jasno opredeljuje zaveze in odgovornost SID banke kot upravljavca Sklada skladov za doseganje ciljnih kazalnikov (število podprtih podjetij, ustvarjena nova delovna mesta, energetska prenova min. obsega površin stavb javnega sektorja, ipd.), preko česar se bo spremljalo učinkovitost in uspešnost porabe ESIF sredstev. Uvedena struktura hkrati državi omogoča nadaljevanje koriščenja ESIF sredstev iz te perspektive in vključevanje novih sredstev tudi v **prihodnji finančni perspektivi EU**, ko bo sicer predvidoma na voljo manj sredstev.

VII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZZFMGP

SID banka, kot pooblaščen institucija na področju zavarovanja izvoznih poslov in investicij po Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (Ur.l. RS, št. 2/04 in 56/08, »ZZFMGP«) v povezavi s 3. členom Zakona o Slovenski izvozni in razvojni banki (Ur.l. RS, št. 56/08 in 20/09, »ZSIRB«),³⁷ **si prizadeva za čim večjo podporo izvozu in investicijam, še posebej na področju srednje in dolgoročnih tveganj**, saj zaradi velikosti poslov in njihove relativne tveganosti ostaja pooblaščen ustanova tako rekoč edini zavarovatelj izvoznih kreditov in investicij pred netržnimi tveganji.

Na podlagi zakonskega pooblastila po ZSIRB ima SID banka status pooblaščen institucije za opravljanje vseh poslov po ZZFMGP, in tako v imenu in za račun Republike Slovenije (»RS«) izvaja naslednje **storitve**:

- zavarovanje in pozavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov/terjatev pred nekomercialnimi in drugimi netržnimi tveganji,
- zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji,
- zavarovanje izhodnih investicij pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji,
- zavarovanje bančnih (storitvenih) garancij,
- zavarovanje kreditov za pripravo izvoza pred komercialnimi tveganji in
- ostale posle po pooblastilu.

SID banka kot pooblaščen institucija zavaruje v imenu in za račun Republike Slovenije tista komercialna in nekomercialna tveganja (**netržna - nemarketabilna tveganja**³⁸), ki jih zaradi njihove narave in stopnje tveganja zasebni pozavarovalni sektor ni pripravljen prevzeti ali pa ima za to omejene zmogljivosti. To pomeni, da zasebni trg ni sposoben prevzemati nekaterih tveganj in nuditi zavarovanj brez jamstva države, kar povzroča nedelovanje trga ali obstoj tržnih vrzeli (*market failure*), ki jih zapolnjuje **pooblaščen institucija** ter na ta način **dopolnjuje finančni trg (komplementarnost)**.

Precejšen delež slovenskega izvoza blaga in storitev, zlasti za bolj tvegane trge, brez zavarovanja pooblaščen institucije tako ne bi bil realiziran oziroma izvozniki za prodajo svojih izdelkov brez zavarovanja ne bi mogli zagotoviti konkurenčnih pogojev kreditiranja. Zaradi tega je **vloga države tukaj ključna**. Z ustreznim zavarovanjem lahko slovenski izvozniki in investitorji tudi v bolj tveganih državah zmanjšujejo tveganja iz poslovanja in s tem ustvarjajo gospodarsko varnost.

³⁷ S sprejetjem ZSIRB in po začetku njegove uporabe septembra 2008 je SID banka pridobila pooblastilo za izvajanje storitev pooblaščen institucije skladno z določili ZZFMGP za nedoločen čas.

³⁸ Netržna tveganja je Komisija EU opredelila v svojem Sporočilu iz leta 2012 kot komercialna in nekomercialna tveganja zasebnih in javnih kupcev v državah, ki niso članice EU in niso uvrščene med bogatejše članice OECD ter vsa tveganja z ročnostjo nad dvema leti v državah EU in bogatejših članicah OECD. Zaradi krize, ki je prizadela predvsem države iz t.i. »kluba bogatejših«, je bilo potrebno spremeniti pravila in postopke, Grčija pa je postala prva država evro območja, katere riziki so bili v kontekstu kreditnih rizikov pripoznani kot netržno tveganje.

VII.1. ZAVAROVANJE IZVOZNIH POSLOV

VII.1.1 Uvod

V 2017 se je v mednarodnem okolju veliko dogajalo in veliko spremenilo, še več stvari pa se spreminja: višina in porazdelitev ekonomske rasti v svetu, različne volitve in referendumi, trgovinske restrikcije, vojne in nenehna tveganja, da izbruhnejo novi konflikti, nerešena vprašanja beguncev, ki iščejo nov dom zaradi vojaških spopadov ali klimatskih sprememb, vedno spreminjajoča se regulativa, digitalizacija, diplomacija, diplomatski zapleti, itd.

Mednarodno trgovino je v 2017 najbolj zaznamovalo uvajanje protekcionističnih ukrepov določenih državnih administracij. Ni šlo le za preprosto povečevanje uvoznih tarif, temveč za širše spremembe v politikah internacionalizacije oziroma mednarodne trgovine. ZDA je z ukrepi za ohranitev svoje jeklarske industrije skoraj sprožila trgovinsko vojno, s čimer je razgalila vse strukturne težave svetovne trgovine in ogrozila obstoj njenih osnovnih pravil, na osnovi katerih deluje mednarodna menjava. ZDA ni osamljen primer, podobne izolacionistične težnje se pojavljajo tudi v drugih državah, tudi v razvitih.

V 2017 se je veliko pričakovalo od odprtja dveh novih trgov, in sicer Irana in Argentine, ki sta zaradi svoje velikosti ponujala veliko priložnost poslovnim subjektom za nove posle. Na žalost se je integracija Irana v mednarodne poslovne tokove izjalovila zaradi nejasnosti glede učinkovanja še preostalih sankcij. Politična situacija se je zatem zaostriła do te mere, da poslovanje z iranskimi poslovnimi subjekti skoraj ni več dopustno.

Na korejskem polotoku je ponovno vzniknila grožnja jedrskega spopada Severne Koreje z mednarodno skupnostjo. Na višku krize je prevladala ocena, da so vpletene države tako blizu vojne kot še nikoli od 1953 naprej. Spopadi med različnimi frakcijami na Bližnjem vzhodu se nadaljujejo, aktivnosti sosednjih držav in velikih sil ne umirjajo položaja, kvečjemu obratno. Teroristični napadi v Evropi se še vedno dogajajo, vendar so posamični in ne povzročajo širših posledic.

V svetovnem dogajanju 2017 niso bili prisotni le negativni elementi, temveč tudi pozitivni, ki so izboljšali poslovno okolje in olajšali mednarodno poslovanje podjetij.

Bančni sistem oziroma finančna infrastruktura za mednarodne finance sta finančno močna in stabilna ter se odpirata novim pobudam za financiranje izvoznih poslov. Pomembno je opozoriti, da zaradi nizkih obrestnih mer kreditov, nominiranih v EUR ali USD, investitorji iščejo poslovne priložnosti z višjimi donosi. Ena od možnosti je izvozno financiranje, zavarovano s polico izvozno kreditne agencije.

Nekatere pobude za poenotenje izvoznih pravil za izvozno kreditne agencije izven OECD so se izkazale za uspešne. To je pomembno ob dejstvu, da je večina poslov, ki jih izvozno kreditne agencije financirajo / zavarujejo, lociranih izven držav članic OECD.

Generalno gledano je bilo leto 2017 uspešno, rast svetovne trgovine in rast gospodarstva sta bila realizirana preko pričakovanj. Članice Bernske unije so zavarovale 14 % svetovnega prometa, kar je največ do sedaj.

Največji del rasti zavarovanega prometa je pripisati poročevalskim spremembam, in sicer je ena od zavarovalnic, ki je predhodno poročala na posamični osnovi, začela poročati na konsolidirani. Če se odmisli omenjene spremembe, je bila rast še vedno 5 odstotna.

V 2017 je beležiti najintenzivnejšo rast na kratkoročnih zavarovanjih, z velikimi cenovnimi pritiski na znižanje zavarovalnih premij. Kot omenjeno, so kratkoročna zavarovanja v 2017 realno zrasla za 5 odstotkov v primerjavi z zavarovalnim obsegom v 2016 in so največ prispevala k splošni rasti zavarovanj v 2017. Med zavarovalnimi produkti so kratkoročna zavarovanja najbolj dinamična, posledično so tudi najbolj indikativna, kar se tiče sprememb in stanja globalne ekonomije.

Cenovni pritiski na zavarovanjih so posledica konkurenčnega boja komercialnih kreditnih zavarovalnic. Na področju kratkoročnih komercialnih zavarovanj je to najbolj evidentno v konkurenčnem boju treh svetovno največjih ponudnikov: Euler Hermes, Atradius in Coface. Vpliva pa tudi na druge komercialne zavarovalnice, bodisi v privatni ali državni lasti.

Na srednjeročnih in dolgoročnih poslih so bili v zavarovanje odobreni nekateri posli, ki so bili že dolgo časa v obdelavah izvozno kreditnih agencij, pa so se zaključili šele lansko leto. To je botrovalo pozitivnim spremembam v realiziranem obsegu srednjeročnih kreditov, katerih obseg je v 2017 v primerjavi z 2016 višji za 6 odstotkov. To je prva evidentirana letna rast zavarovalnega obsega na tem segmentu po zaporednem padanju prometa zadnjih pet let. To je pomembno novo dejstvo, glede na to, da so na segmentu srednjeročnih zavarovanj že nekaj let zaporedoma strmo rasle proste zavarovalne kapacitete, medtem ko povpraševanje le-temu ni sledilo. Pri tem je poudariti, da govorimo o kategorijah, merjenih v USD. Preračunani rezultati v EUR lahko dajejo drugačne zaključke.

Zavarovanje investicij je v 2017 v primerjavi z letom prej nižje za 23 odstotkov, kar je deloma posledica poenotenja metodike, deloma pa dejstva, da število novih tujih neposrednih investicij globalno pada.

Plačane škode so v letu 2017 še vedno bistveno presegle 10 letno povprečje, ki je znašalo 4,5 mrd USD. Vseeno pa so znašale 2,4 odstotka manj kot rekordnega leta 2016. Možno je trditi, da je to deloma posledica volatilnosti borznih cen za surovine. V 2016 je bila namreč večina škod iz terjatev daljše ročnosti v državah, kjer ekonomije temeljijo na surovinski bazi. Upoštevajte, da promet kreditnih zavarovalnic še vedno raste, so škode na obvladljivi ravni.

Regresi so znašali manj kot leto prej, pa vseeno več kot v povprečju zadnjih let. Izboljšanje je evidentno predvsem na področju kratkoročnih zavarovanj.

Na področju finančnih storitev, kamor sodi tudi zavarovanje kreditov, odpirajo nove tehnologije nove možnosti rasti in konkurenčnosti. Digitalizacija, fintech, insure-tech, blockchain itd. vstopajo v finančno industrijo skozi velika vrata, pri čemer želijo imeti glavno vlogo velike mednarodne banke, saj s tem, ko so prve, postavljajo tehnološke in vsebinske standarde tudi za vse druge, ki sledijo. Potrebno je opozoriti, da je seveda potrebno slediti tehnološkemu razvoju, vendar pa ta na področju stroškov prinaša resen izziv vsem ponudnikom finančnih storitev, tudi kreditnim zavarovalnicam. Razvoj novih tehnologij terja investicije v obliki denarja in časa, zato je potrebno zagotoviti, da so ekonomski cilji dejansko doseženi. V vsakem primeru pa je to le eno od tveganj, ki se pojavljajo s spletnim poslovanjem, izmenjavo podatkov v oblaku ipd.

V bližnji prihodnosti bo za izvozno kreditne agencije zelo pomembno, kakšne pristope pri zavarovanju bodo razvile pri obravnavi majhnih in srednjih podjetij. Mala in srednja podjetja so najbolj dinamični del nacionalnih ekonomij, kjer nastaja največ novih delovnih mest. Obstoječe zavarovalne sheme so s pogojeno regulativo ter obravnavo izvozno kreditnih

agencij najbolj primerne za velika podjetja. Tiste izvozno kreditne agencije, ki bodo znale med koristnike zahtevnih zavarovalnih in kreditnih shem pritegniti tudi mala in srednja podjetja bodo prispevala velik delež v ustvarjanju konkurenčnosti gospodarstva.

Skupni obseg zavarovanih poslov, ki so bili realizirani na SID banki, se je v letu 2017 v primerjavi z letom prej povečal za 13,8 odstotka, pri čemer se je povečal zavarovalni obseg tako srednjeročnih kot tudi kratkoročnih poslov. Nižji promet je bilo beležiti le na področju zavarovanj investicij. Pooblaščen institucija je bila v 2017 osredotočena na zavarovanje srednjeročnih poslov in na pozavarovanje kratkoročnih terjatev do dolžnikov izven držav članic EU in OECD, kar je prvenstveno vsebina njenega poslanstva in kar odražajo tudi doseženi poslovni rezultati.

V SID banki kot pooblaščen instituciji je bila v 2017 beležena bistveno višja vrednost izplačil škod v primerjavi z letom 2016, medtem ko so bile na globalni ravni škode v 2017 nižje kot leto prej. To je mogoče utemeljevati z naravo škod, ki so bile beležene v SID banki za leto 2017. Šlo je za eno škodo v večjem znesku in ne za večjo število škod, na osnovi katerih je mogoče delati vsebinske zaključke.

Število sklenjenih poslov v 2017 je bilo nekaj manjše kot leto prej. V 2017 sta bili izdani 102 nove zavarovalne police, v 2016 pa 107. Manj polic je bilo predvsem na področju pozavarovanja kratkoročnih poslov, kjer je bilo prejeta v pozavarovanje manjše število pozavarovalnih limitov, vendar pa je bilo realiziranega več izvoznega prometa po posameznem limitu. Upošteva je zapisana dejstva je pooblaščen institucija svojo vlogo podpore slovenskemu izvozu uspešno realizirala.

VII.1.2. Zavarovanje izvoznih poslov na svetovnem trgu

Zaključki na osnovi podatkov o zavarovalnih poslih članic Bernske unije za leto 2017 so zaradi oscilacij tečaja USD pri preračunu v EUR lahko dvoumni. Podatkovne dimenzije z vidika izraženosti v eni valuti lahko podajajo drugačne zaključke, kot če bi bile izražene v drugi valuti. Za namen koherentnosti predstavitve podatkov in ustreznih relativnih primerjav bodo omenjeni podatki v EUR, razen v uvodnem in zaključnem poglavju, kjer bodo podatkovni agregati tudi v USD ter zaključki temu primerni. Vse omembe podatkov v USD v drugih poglavjih so posebej omenjene.

Skupni obseg sklenjenih kreditnih zavarovanj in investicij za leto 2017 po poročanju članic Bernske unije in Praškega kluba je bil za ca. 28,0% višji kot leto prej in je dosegel 1.588 mrd EUR. Najvišji delež so predstavljala zavarovanja kratkoročnih terjatev, ki so znašala skoraj 1.388 mrd EUR oziroma 87,4% vseh sklenjenih zavarovanj. Srednjeročna in dolgoročna kreditna zavarovanja, ki so jih sklenile izvozno kreditne agencije, so znašala 117,5 mrd EUR, zavarovanja investicij pa 82,6 mrd EUR.

Kot omenjeno v uvodu, je pretežni del rasti pripisati spremembi v poročanju, ko je ena od večjih globalnih kreditnih zavarovalnic z letošnjim letom začela poročati podatke na konsolidirani ravni, medtem ko jih je v prejšnjih letih le za matično družbo. V vsakem primeru pa se lahko trdi, da podjetja sklepajo zavarovanja zaradi tveganj, ki jih povzročajo globalna nihanja ekonomskih kategorij (oscilacija cen reagentov, gibanje cen kovin, cenovna nihanja na blagovnih borzah) in dinamike ekonomskih ciklov ter politična tveganja, ki so posledica spremenjenih geopolitičnih razmer. To odraža zavedanje izvoznikov, uvoznikov in bank, ki

vedno bolj prepoznavajo zavarovanje kreditnih rizikov kot pozitivni element za spodbudo blagovni menjavi med ekonomskimi subjekti.

Skupna izpostavljenost iz sklenjenih zavarovanj je konec leta 2017 znašala 871,4 mrd EUR, kar je 5,0 odstotkov manj kot konec leta 2016. Znižanje je izhajalo tako iz naslova zavarovanih investicij, kakor tudi iz naslova zavarovanih srednjeročnih poslov v letu 2017, pri čemer je padec, posebej pri zavarovanju srednjeročnih kreditov, posledica nihanja tečaja (USD/EUR).

Plačane škode v 2017 znašajo 5,0 mrd EUR, kar je za 14,0 odstotkov manj kot v 2016. Vrednosti upada škod je deloma ponovno pripisati tudi tečajnemu nihanju (USD/EUR). V USD so škode v 2017 v primerjavi z letom prej nižje za 2,4 odstotka. Pretežni del škod je pripisati zavarovanju srednjeročnih kreditov in kratkoročnih terjatev, zavarovanje investicij predstavlja manjši del, ki pa se je v 2017 nesorazmerno povečal.

Regressi za leto 2017 so bili na nivoju dolgoletnega povprečja. Vrednostno so se v primerjavi z letom 2016 prepolovili, rezultati za 2016 na tem področju so bili namreč res izjemni. Pretežni del izterjanih zneskov pripada zavarovanju srednjeročnih terjatev, le manjši del kratkoročnim terjatvam, še manj pa investicijam.

Tabela 22: Podatki o zavarovanih poslih (vir: spletna stran BU)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
v mio EUR										
Obseg zavarovanih poslov										
izpostavljenost (31.12.)	795.157,8	703.420,4	6.549.377,2	890.772,2	996.380,9	980.327,6	1.084.058,6	1.129.848,2	1.188.792,6	1.588.226,8
Plačane škode	1.671,0	3.823,4	2.661,7	3.022,7	3.438,8	3.252,3	3.640,3	5.464,4	5.777,2	4.967,7
Regressi	5.443,7	3.141,9	1.895,9	2.022,0	2.322,6	1.901,3	2.512,7	2.460,4	5.603,8	2.450,8

Tabela 23: Zavarovanje kratkoročnih/srednjeročnih poslov in investicij– BU

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
v mio EUR										
Kratkoročni izvozni posli										
Obseg zavarovanih poslov										
izpostavljenost (31.12.)	643.792,8	535.825,8	6.368.545,6	683.716,7	782.996,1	792.374,9	865.044,7	903.203,6	955.061,3	1.388.170,6
Plačane škode	804,0	1.693,5	1.135,7	1.030,6	1.378,2	1.387,4	1.653,3	2.372,2	2.629,9	2.093,2
Regressi	220,0	234,8	277,6	307,3	248,1	279,0	456,1	344,8	368,6	502,2
Srednjeročni izvozni posli										
Obseg zavarovanih poslov										
izpostavljenost (31.12.)	109.808,3	133.312,7	131.084,8	149.056,8	137.431,7	115.903,8	137.488,3	140.817,4	126.211,9	117.505,9
Plačane škode	809,3	2.113,0	1.377,1	1.853,8	1.965,8	1.758,8	1.790,7	2.954,7	2.859,9	2.428,8
Regressi	5.215,8	2.900,4	1.607,5	1.695,5	1.993,2	1.566,1	1.988,7	2.104,9	5.172,8	1.863,0
Investicije										
Obseg zavarovanih poslov										
izpostavljenost (31.12.)	41.556,7	34.281,8	49.746,8	57.998,6	75.953,0	72.048,9	81.525,6	85.827,1	107.519,4	82.550,3
Plačane škode	57,7	16,9	148,9	138,3	94,8	106,2	196,3	137,5	287,4	445,7
Regressi	7,9	6,6	10,9	19,2	81,2	56,2	68,0	10,7	62,4	85,5

* Na spletnih straneh BU izpostavljenost iz naslova kratkoročnih poslov ni podana

VII.1.2.1. Kratkoročni izvozni posli

Kratkoročne posle predstavljajo posli z ročnostjo krajšo od dveh let, v glavnem pa gre za terjatve s 30, 60 ali 90 dnevno zapadlostjo. Večinoma so to dobave potrošniških dobrin in naravnih surovin.

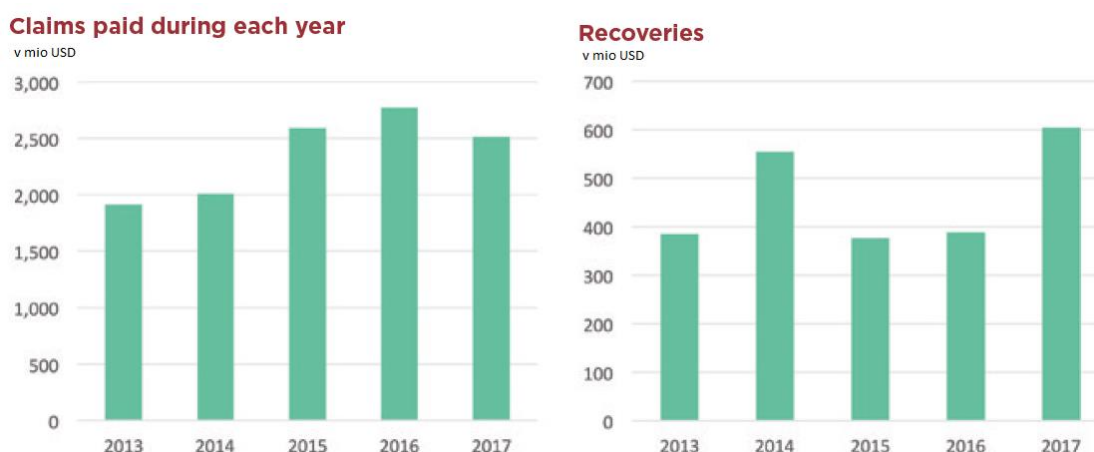
Na področju zavarovanja kratkoročnih terjatev je opazna stabilna rast obsega sklenjenih poslov. V absolutnih številkah je bilo v 2017 v primerjavi z letom 2016 sklenjenih kar za 45,3 % več zavarovanj kratkoročnih poslov. Če se izločijo izredni dogodki, povezani s spremembami poročanja, je rast kratkoročnih zavarovanj 5 odstotna, kar sovpada z rastjo mednarodne trgovine in bruto družbenega dohodka.

V 2017 je bilo približno 60 odstotkov novih poslov kratkoročnih zavarovanj sklenjenih s strani privatnih komercialnih zavarovalnic, preostalih 40 odstotkov terjatev pa s strani državnih zavarovalnic. V preteklih letih je bil delež novih zavarovanj med privatnimi in državnimi zavarovalnicami približno 50:50, medtem ko se je v 2017 razmerje drastično nagnilo v korist privatnih. To kaže, da se je pripravljenost prevzemanja tveganj komercialnih zavarovalnic v 2017 bistveno povečala.

Za leto 2017 na področju kratkoročnih zavarovanj je značilno še bistveno vrednostno povečanje kreditnih limitov v primerjavi s predhodnimi leti.

Daleč največ novih kratkoročnih zavarovanj je bilo sklenjenih v Evropi, sledita Amerika in Azija, zatem pa s precejšnjim upadom države Bližnjega vzhoda in Severne Afrike, sledi preostala Afrika in Oceanija. Po državah so izstopale ZDA, Nemčija, Velika Britanija, Francija, Italija, Kitajska in Španija.

Slika 41: Obseg plačanih škod in regresov globalno

Na področju plačanih škod se je trend rasti v letu 2017 prevesil, saj se je vrednost plačanih škod v primerjavi s predhodnim letom znižala za 20,4%. Največ škod je bilo izplačanih za kupce iz držav ZDA, ZAE, Brazilije, Kitajske, Indije, Rusije in Italije. Po regijah je bilo največ škod izplačanih v Ameriki, v Severni Ameriki nekaj več kot v Južni. Sledi Evropa, zatem Azija, pa potem države Bližnjega vzhoda in Severne Afrike, na koncu so države preostale Afrike in Oceanije.

Iz priložene slike izhaja, da so se vplačani regresi v letu 2017 glede na predhodno leto povečali za skoraj polovico, pri čemer jih je bilo največ prejetih s strani izvozno kreditne

agencije iz Kitajske. Kitajski izvozno kreditni agenciji sta sledili izvozno kreditni agenciji iz Japonske in Nizozemske.

Nizke marže na trgih kovin in surovin so vplivale tudi na nizke premijske stopnje kratkoročnega izvoznega zavarovanja. Pričakovati je volatilitost teh trgov tudi v prihodnosti, prav tako še nadaljnje cenovne pritiske na nižanje zavarovalnih premij.

Bistveni element uspeha na področju kratkoročnega zavarovanja v prihodnjih letih bo takšna digitalizacija, ki bo uspela povezati vse komercialne dejavnosti zavarovancev (nabava, prodaja, transport) preko različnih inovativnih modelov financiranja s poslovnimi bankami in zavarovalnicami. Pričakovati je, da bo digitalizacija temu segmentu zavarovanj prispevala tudi nove zavarovalne produkte.

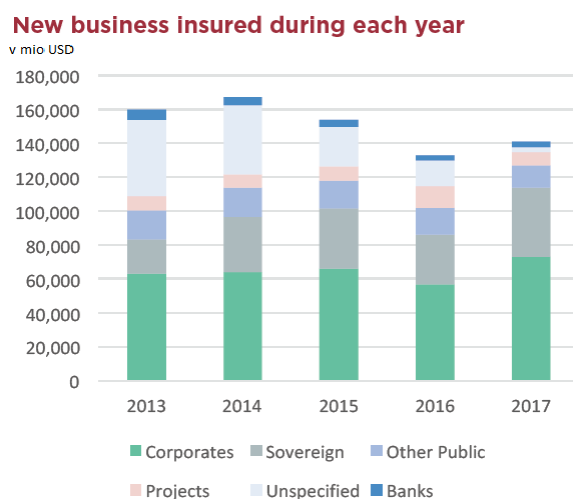
VII.1.2.2. Srednjeročni izvozni posli

Zavarovanja srednjeročnih in dolgoročnih kreditov se pretežno nanašajo na zavarovanja kapitalskih dobrin. Omenjene transakcije so daljše ročnosti, najpogosteje od pet do sedem let, pa tudi do deset in petnajst let za projekte izrabe obnovljivih virov energije ali izgradnje infrastrukturnih objektov. V teh poslih so zavarovanci večinoma banke, ki financirajo omenjene posle.

Obseg sklenjenih poslov v 2017 merjen v EUR valuti je bil v primerjavi z letom 2016 nižji za 6,9 odstotka. V kolikor se ga meri v USD pa se poveča za 5,9 odstotka. Večino srednjeročnih poslov so zavarovale državne izvozno kreditne agencije, le manjši del (okrog 10 odstotkov) so zavarovale privatne zavarovalnice.

Največ zavarovanj srednjeročnih kreditov se sklene za posle v Aziji, sledi Amerika, znotraj katere prevladuje Severna Amerika, zatem so države Bližnjega vzhoda in Severne Afrike, sledi preostala Afrika in Evropa, najmanj srednjeročnih poslov se zavaruje v Oceaniji. Po državah je bilo največ zavarovanih srednjeročnih poslov za 2017 v ZDA, sledi Indija, Katar, Indonezija, Velika Britanija, Kuvajt, Zambija, Angola, Združeni arabski emirati in ostale države.

Slika 42: Obseg sklenjenih srednjeročnih izvoznih poslov globalno

Izpostavljenost iz poslov srednjeročnih zavarovanj merjenih v USD se je konec leta 2017 v primerjavi s stanjem konec leta 2016 bistveno povišala, kar je verjetno posledica večjega obsega novih poslov in daljše ročnosti novih poslov. Po strukturi zavarovanih relacij so prevladovali riziki do podjetij, sledili so riziki do držav oziroma državnih institucij.

V vrednosti plačanih škod sta vodili državi Rusija in Iran, sledile so Brazilija, Ukrajina, ZDA, zatem pa Španija, Singapur in druge države. Vzroki so bili prvenstveno v političnih razmerjih, ki so se odražale v obliki politične nestabilnosti, gospodarskih sankcij in nerešenih vojnih konfliktih. Manjši delež v škodah so predstavljali komercialni razlogi, ki so bili bodisi posledica volatilnosti borznih cen surovin in energentov ali pa preprosto napačnih poslovnih odločitev.

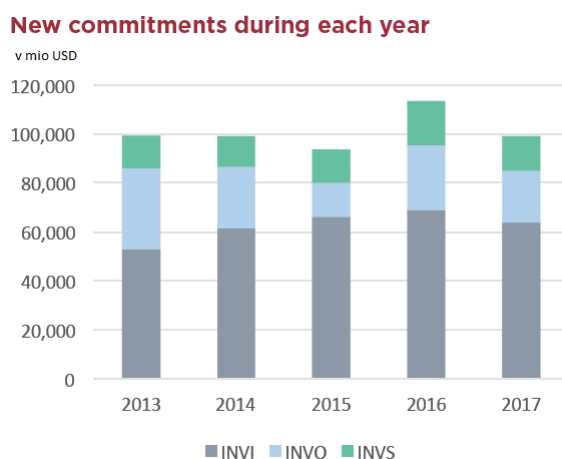
Prejeti regresi za leto 2017 na področju zavarovanih srednjeročnih poslov so se gibala na ravni dolgoletnega povprečja. V primerjavi z letom 2016 so se prepolovili, saj je bilo omenjeno leto izjemno v tej kategoriji. Razlog je bil v tržnem odpiranju Irana, ki je želel poplačati stare posle, ki so jih leta nazaj prekinili sankcijski ukrepi mednarodne skupnosti.

VII.1.2.3. Zavarovanje investicij

Zavarovanje investicij vključuje širok nabor zavarovalnih produktov, ki obsegajo zavarovanje prvenstveno političnih rizikov, v določenih produktih in različicah pa tudi zavarovanje komercialnih tveganj. Nekatere zavarovalnice v okviru tega produkta zavarujejo tudi razne oblike finančnih naložb in vrednostnih papirjev.

V letu 2017 je bil zabeležen 23,2 odstotni padec obsega zavarovanih investicij v primerjavi s predhodnim letom. Pomemben delež zavarovanja investicij je bil prispevan s strani kitajske, japonske in nemške izvozne agencija. Največ je bilo zavarovanih investicij v Aziji, ki ji je tesno sledila Evropa, zatem pa Amerika, v okviru katere prevladuje Južna Amerika, pa potem Afrika in Bližnji vzhod ter na koncu Oceanija. Po državah je bilo največ investicij zavarovanih v Indoneziji, Turčiji, Indiji, ZDA, Veliki Britaniji, na Kitajskem, Braziliji in Južno afriški republiki, pa tudi v Peruju, Mehiki, Rusiji, Kazahstanu, Vietnamu ter drugih državah.

Slika 43: Obseg zavarovanih investicij globalno

Izpostavljenost, merjena v USD konec leta 2017 na področju zavarovanja investicij, je bila v primerjavi s stanjem konec leta 2016 povečana, ne glede na manjši obseg novih poslov, kar je odrazilo dolgo ročnost takšnih poslov.

Škode so bile v 2017 v primerjavi z letom 2016 podvojene, predvsem na račun vojn in drugih konfliktov, katerih posledica je bilo nasilje. Precej je bilo tudi škod, katerih posledica so bili

ekonomski razlogi. Največ škod je bilo v Ameriki, prvenstveno na račun Južne Amerike, tesno ji sledi Evropa, zatem pa Azija, Afrika in Bližnji vzhod s Severno Afriko in Oceanija. Po državah je krepko vodila Brazilija, zatem Španija, Indija, Srbija in Ukrajina, sledi Gabon, Vietnam, Indonezija, Nigerija ter z drugimi državami tudi Rusija in BiH.

Škode na področju zavarovanja investicij so bile relativno redke, kadar pa so se pojavile, so bile sporadične, posamične in običajno vrednostno velike. Takšna je bila tudi narava tveganj, ki se jih je zavarovalo s tem zavarovalnim produktom.

V primerjavi z 2016 je bil v 2017 na področju zavarovanja investicij znatno povečan tudi znesek izterjanih regresov.

VII.2. MEDNARODNO ZAVAROVANJE, KI GA IZVAJA SID BANKA

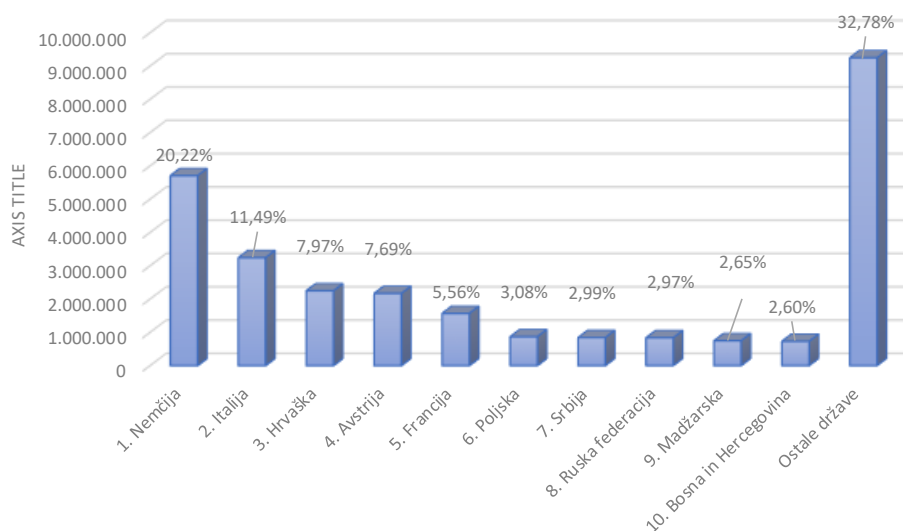
VII.2.1. Splošno

VII.2.1.1. Slovensko poslovno okolje in slovenski izvoz v letu 2017

Po podatkih Statističnega urada RS je v obdobju 1-12/2017 slovenski izvoz blaga znašal ca. 28,2 mrd EUR in se je v primerjavi z letom 2016 zvišal za 13,1 odstotka. Uvoz je znašal 27,5 mrd EUR blaga, kar je za 14,2 odstotka več kot v letu 2016. Izvoz je predkrizno raven iz leta 2008 presegel že v letu 2011 in od takrat neprenehoma raste, uvoz pa je raven iz leta 2008 presegel šele v letu 2015.

Pokritost uvoza z izvozom v decembru 2017 je bila 99,2-odstotna, presežek izvoza v blagovni menjavi s tujino pa je znašal 17,1 mio EUR. V blagovni menjavi z državami članicami EU je bil v Sloveniji sicer izkazan primanjkljaj, vendar se ta v zadnjih letih zmanjšuje. V blagovni menjavi z državami nečlanicami pa je imela Slovenija v zadnjih letih presežek in ta se je nadaljeval tudi v letu 2017.

Slika 44: Slovenski izvoz blaga v letu 2017 v %

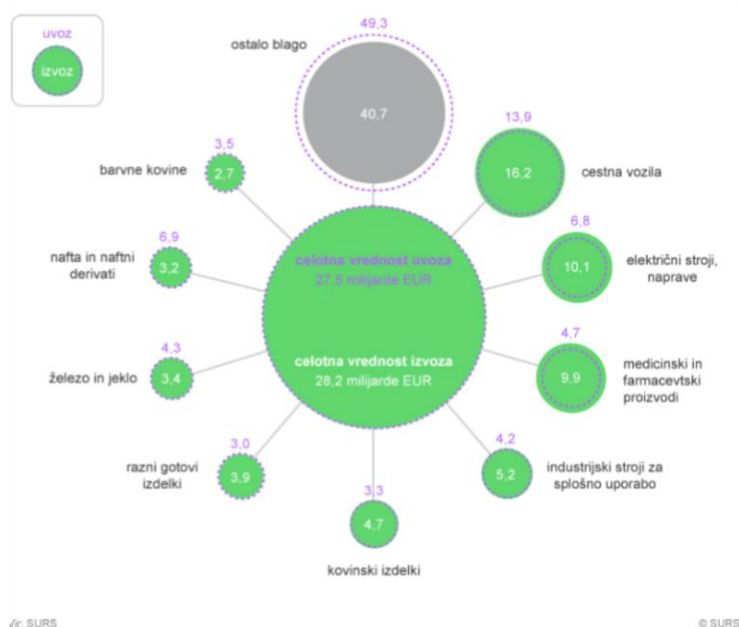

Slovenija je v letu 2017 izvozila za 28,2 mrd EUR blaga. Najpomembnejši izvozni trg še naprej ostaja Nemčija, kamor so podjetja v letu 2017 izvozila 20,2% celotnega slovenskega izvoza. Na drugem mestu je Italija, ki beleži 11,5% celotnega izvoza Slovenije, sledijo pa Hrvaška

(8,0%), Avstrija (7,7%), in Francija (5,6%). Iz teh držav je tudi uvozila največ blaga, in sicer iz Nemčije 19,1% celotnega uvoza, iz Italije 15,6 %, iz Avstrije 10,7%, iz Hrvaške 5,4% in iz Francije 4,4%.

Med prvih deset izvoznih trgov slovenskega gospodarstva sodijo še: Poljska, Srbija, Ruska Federacija, Madžarska ter Bosna in Hercegovina. Omenjene države so naše najpomembnejše trgovinske partnerice v vseh letih od leta 2000 dalje. V letu 2017 se je med temi državami najbolj okrepilo trgovanje s Francijo in Italijo.

Slika 45: Struktura izvoza in uvoza, 2017

Največji delež k skupnemu izvozu v letu 2017 so prispevali proizvodi iz skupine cestna vozila; izvoz proizvodov iz te skupine se je vrednostno v primerjavi z letom 2016 tudi najbolj povečal. Sledil je izvoz proizvodov iz skupine električni stroji in naprave. Tudi k skupnemu uvozu je največ prispeval uvoz proizvodov iz skupine cestna vozila. Sledil je uvoz proizvodov iz skupine nafta in naftni derivati.

Rast izvoza in proizvodnje predelovalnih dejavnosti se je ob krepitvi tujega povpraševanja in ohranjanju ugodnega konkurenčnega položaja nadaljevala. Ugodna gibanja na trgu dela so okrepila zasebno potrošnjo in pomembno prispevala k rasti prihodka v trgovini in v storitvah, povezanih s preživljanjem prostega časa. Nadaljevala se je tudi rast prihodka v drugih tržnih storitvah. Le aktivnost v gradbeništvu je ostala skromna zaradi nizkih državnih investicij.

VII.2.1.2. Zavarovanje pred nemarketabilnimi riziki

VII.2.1.2.1. Obseg zavarovanih poslov

Obseg poslov je v letu 2017 znašal 613.071 tisoč EUR, kar predstavlja 13,8 odstotno povečanje v primerjavi s predhodnim letom. V primerjavi z 2016 se je v 2017 povečal zavarovalni promet na vseh zavarovalnih segmentih tako na zavarovanju srednjeročnih kot tudi na zavarovanju kratkoročnih poslov, medtem ko se je promet zavarovanih investicij zmanjšal. Še posebej se je povečal obseg iz naslova pozavarovanja kratkoročnih terjatev.

Realiziran obseg je v letu 2017 predstavljal 5,3 odstotka največjega možnega zneska novo prevzetih letnih obveznosti, opredeljenega v ZZFMGP³⁹. Le te so se nanašale na novo sklenjene posle⁴⁰ pooblaščne institucije (nove obveznosti) prevzete v letu 2017 (izvozni posli), medtem ko se je obseg zavarovanih poslov SID-PKZ nanašal na zavarovan prijavljen promet oziroma prijavljene izvozne terjatve zavarovancev SID-PKZ v okviru odobrenega limita zavarovancu do posameznega kupca/dolžnika v letu 2017 (gre za nove obveznosti SID-PKZ v posameznem letu, ki lahko v odvisnosti od roka plačil v posameznem letu tudi zapadejo oziroma se z novimi posli lahko tudi večkrat obnovijo).

Obseg zavarovanih terjatev celotne Skupine SID banka (brez investicij) je v letu 2017 znašal ca. 4,8 mrd EUR (20,0% rast glede na leto 2016, ko je obseg znašal 4,0 mrd EUR), pri čemer je obseg poslov SID banke znašal 473,6 mio EUR, kar je 34,8 odstotka več kot leto prej, medtem ko je obseg zavarovanih poslov SID-PKZ (brez zavarovanih poslov, ki so pozavarovani na SID banki in brez domačih terjatev) dosegel vrednost 4,3 mrd EUR⁴¹, kar je 22,9 odstotka več kot leto poprej. Povišanje obsega pri SID-PKZ je posledica višje prijave prometa slovenskih izvoznikov v zavarovanje, pri SID banki pa je povečanje posledica večjega števila novih (po)zavarovanih poslov in rasti srednjeročnega zavarovanja.

V SID-PKZ je bil v 2017 zadržan prevladujoč tržni delež na slovenskem trgu, kljub agresivnim tržnim praksam drugih konkurenčnih zavarovalnic.

Tabela 24: Zavarovanje pred nemarketabilnimi riziki v imenu in za račun države v obdobju 2008 – 2017

v mio EUR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Obseg zavarovanih poslov	914,3	952,5	1.440,1	1.203,4	942,3	919,8	798,7	644,6	538,9	613,1
Izpostavljenost (31.12.) – neto*	932,8	962,0	1.032,3	747,6	689,3	682,8	550,2	519,0	489,0	586,8
Premije	4,1	4,8	8,2	9,1	6,9	9,1	5,4	4,1	3,3	3,4
Potencialne škode	8,7	36,2	0,4	0,8	3,5	6,0	9,8	1,8	4,5	2,5
Škode v obravnavi	0,2	0,2	4,1	3,9	10,3	1,8	0,6	1,8	1,3	2,2
Plačane škode	0,0	4,9	3,0	1,2	6,7	9,8	38,0	6,1	0,5	15,3
Regresi	0,1	0,0	0,1	0,1	0,5	1,1	0,3	0,3	8,6	1,1
Presežek prih. nad odh.	6,9	0,1	4,2	5,5	2,1	0,6	-33,2	-1,3	12,2	-10,0

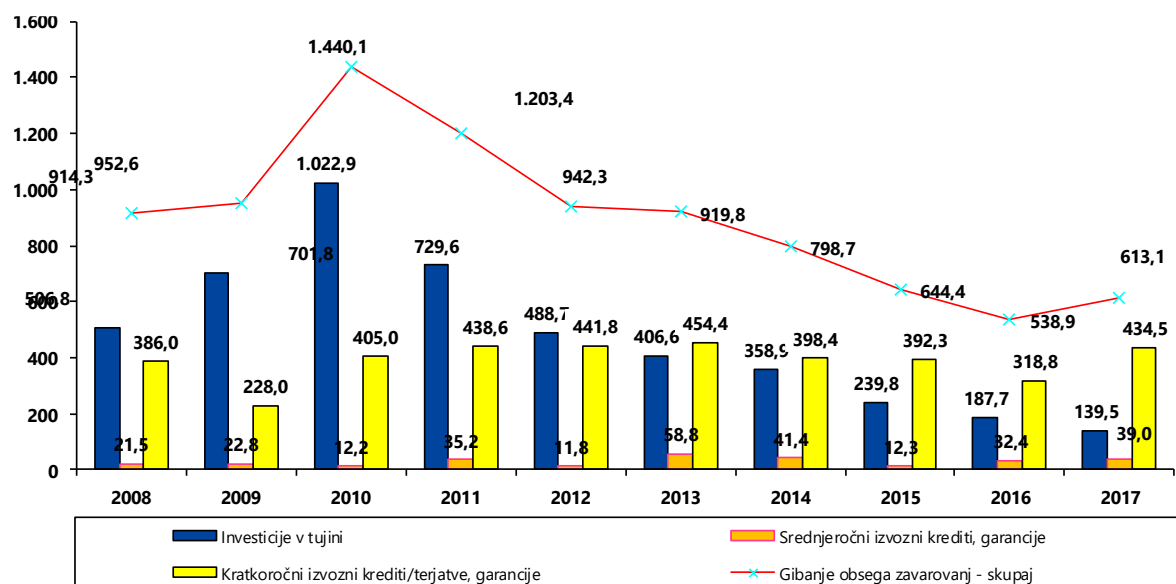
*Pri izpostavljenosti so skladno z ZZFMGP in glede na njihovo naravo (zavezujoče) upoštevane tudi obljube.

³⁹ Skladno z ZZFMGP predpisanim limitom v zvezi z obsegom novih obveznosti (novih zavarovanih poslov) prevzetih v posameznem koledarskem letu, le-te ne smejo presežati 1/3 zadnje uradno ugotovljene vrednosti letnega izvoza blaga in storitev slovenskega gospodarstva (v letu 2017 je vrednost izvoza znašala 35.596.000.tisoč EUR, vir: UMAR 2018). Obseg novih zavarovanih poslov v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2017 znaša 613.071.433 EUR in je v okviru zakonsko predpisanega limita po ZZFMGP, ki znaša 11.865.333.333 EUR. Izkoriščenost limita na dan 31. 12. 2017 znaša 5,2 odstotka

⁴⁰ Podatki o obsegu zavarovanih poslov se nanašajo na nove obveznosti oz. nove zavarovalne posle prevzete v obdobje od 1.1.-31.12 tekočega leta (kar je skladno z ZZFMGP). Obseg zavarovanih poslov družbe SID- PKZ kakor tudi družbe Zavarovalnice Triglav se nanaša na zavarovan prijavljen promet oz. prijavljene izvozne terjatve zavarovancev v tekočem letu (obseg).

⁴¹ V izogib podvajanju obsega zavarovanih poslov je bil obseg primarnega zavarovatelja v višini 4,7 mrd EUR (brez domačih terjatev), znižan za obseg, ki je bil cediran na SID banko.

Slika 46: Obseg zavarovanih poslov po vrstah zavarovanja v obdobju 2008-2017 v mio EUR

V strukturi realiziranega obsega zavarovanih poslov SID banke je največji, 67,8 odstotni delež predstavljalo pozavarovanje kratkoročnih izvoznih terjatev (obnovljiva zavarovanja kratkoročnih nemarketabilnih rizikov), zavarovanje izhodnih investicij je predstavljalo 22,8 odstotkov zavarovalnega obsega, preostalo je zavarovanje kratkoročnih in srednjeročnih kreditov, garancij in kreditov za pripravo na izvoz.

Struktura zavarovanj po državah v letu 2017 ni bistveno odstopala od tistih v preteklih letih. Največji delež se je nanašal na zavarovane posle v Rusiji (45,6 odstotka), sledijo Hrvaška (14,7 odstotka), Bosna in Hercegovina ter Ukrajina (5,6 odstotka), ZDA (5,4 odstotka), Srbija (4,3 odstotka), Belorusija (2,5 odstotka), Kazahstan (1,8 odstotka), Iran (1,6 odstotka) in Uzbekistan (1,3 odstotka).

Največje priložnosti so bile prepoznane na področju zavarovanja izvoznega financiranja, kjer je bančni sektor zaradi strukturnih sprememb še vedno premalo aktiven. Izziv ostaja zagotavljanje zavarovalne podpore malim in srednje velikim izvoznikom, ki bodo s strani SID banka spodbujani, da se bodo v izvoznih podvigih med seboj povezovali, da bodo skupaj dosegli zahtevano finančno moč.

Nadaljevale se bodo aktivnosti na področju odpiranja poti na nove trge, bodisi z zavarovalnimi linijami ali drugimi podobnimi produkti. Možne priložnosti bodo na področju zavarovanj

faktoringa in forfaitinga, predvsem za posle v Afriki, Aziji in Evropi. V tem okviru bodo preverjene možnosti višjega kritja za terjatve za primer neplačila kupca.

Trend obsega zavarovanih poslov se je v letu 2017 obrnil navzgor, kar dokazuje, da je bila s strani SID banke nudena ustrezna podpora gospodarstvu na način, da se prilagaja aktualnim razmeram na izvoznih trgih slovenskih podjetij. Število koristnikov zavarovanj se v zadnjih letih viša, izpad obsega zavarovanih poslov zaradi stečaja velikih slovenskih gradbenikov pa se vsako leto nadomešča z drugimi posli.

Upošteva vse zavarovanja, ki jih izvajajo družbe v Skupini SID banka (SID – PKZ izvaja zavarovanja marketabilnih rizikov, SID banka pa zavarovanja nemarketabilnih rizikov) znaša pokritost izvoza blaga z zavarovanji 17,03% (lastna metodologija)⁴². Če zanemarimo majhne izvozne trge z nizko izvozno realizacijo, beležijo največjo pokritost države bivše Sovjetske zveze. Sicer pa po pokritju izvoza z zavarovanji še vedno prednjačijo tradicionalni izvozni trgi t.j. države bivše Sovjetske zveze in države jugovzhodne Evrope.

⁴² Pokritost izvoza blaga= obseg zavarovanih poslov Skupina SID banka (brez investicij)/slovenski izvoz blaga;
Metodologija pokritosti BU= Zavarovanje pred netržnimi tveganji, CMSR, 82,2% (delež izvoza v BDP) zavarovanj pred tržnimi tveganji in kreditnega portfelja.

Tabela 25: Slovenski izvoz blaga, obseg zavarovanih poslov Skupine SID banka in pokritost v letu 2017

Država	Slovenski izvoz blaga I-XII/2017	Obseg zavarovanih poslov Skupine SID banka I-XII/2017	Pokritost slovenskega izvoza posamezne države z zavarovanjem Skupine SID banka v %	Država	Slovenski izvoz blaga I-XII/2017	Obseg zavarovanih poslov Skupine SID banka I-XII/2017	Pokritost slovenskega izvoza posamezne države z zavarovanjem Skupine SID banka v %
Nemčija	5.706.206	777.504	13,63	Tajska	28.733	2.150	7,48
Italija	3.243.617	460.014	14,18	Singapur	26.515	485	1,83
Hrvaška	2.249.109	546.483	24,30	Čile	25.996	1.251	4,81
Avstrija	2.170.824	202.358	9,32	Uzbekistan	25.708	11.976	46,59
Francija	1.570.140	217.455	13,85	Tunizija	23.217	2.446	10,53
Poljska	868.622	206.884	23,82	Gruzija	22.181	7.851	35,39
Srbija	843.000	217.083	25,75	Tajvan	21.720	2.615	12,04
Ruska federacija	838.819	437.601	52,17	Malezija	19.566	643	3,28
Madžarska	747.389	95.219	12,74	Maroko	19.284	3.301	17,12
Bosna in Hercegovina	732.766	194.383	26,53	Malta	18.709	1.457	7,79
Češka republika	684.714	136.030	19,87	Kuvajt	18.338	1.082	5,90
Združene države	559.579	69.274	12,38	Moldavija	18.299	7.189	39,28
Španija	554.677	44.491	8,02	Luksemburg	17.469	2.109	12,07
Združeno kraljestvo	538.538	116.985	21,72	Azerbajdžan	16.775	6.189	36,89
Nizozemska	528.896	70.878	13,40	Libanon	16.359	957	5,85
Švica	525.091	78.798	15,01	Kolumbija	15.541	782	5,03
Slovaška	499.917	104.170	20,84	Katar	14.624	206	1,41
Romunija	432.768	99.987	23,10	Filipini	14.553	436	3,00
Belgija	380.364	27.264	7,17	Panama	13.168	1.255	9,53
Švedska	332.153	130.458	39,28	Oman	11.572	388	3,35
Kitajska	320.286	20.000	6,24	Mongolija	11.367	6.921	60,89
Danska	304.629	51.626	16,95	Lihtenštajn	11.020	351	3,18
Turčija	290.166	40.677	14,02	Turkmenistan	10.599	3.217	30,35
Bolgarija	253.409	36.824	14,53	Indonezija	10.575	815	7,71
Makedonija	185.225	38.693	20,89	Bahrajn	10.326	320	3,10
Ukrajina	143.985	40.551	28,16	Armenija	10.082	2.035	20,19
Japonska	124.693	1.940	1,56	Nova Zelandija	9.814	1.247	12,70
Koreja, Republika	113.609	1.293	1,14	Kirgiška republika	9.520	2.227	23,39
Portugalska	106.724	16.778	15,72	Jordanija	9.404	567	6,03
Kosovo	102.138	5.667	5,55	Gana	9.312	117	1,25
Avstralija	99.218	18.475	18,62	San Marino	9.201	7.633	82,95
Črna gora	96.216	13.847	14,39	Kenija	8.628	32	0,37
Grčija	88.500	11.989	13,55	Nigerija	7.165	324	4,52
Mehika	88.111	5.308	6,02	Peru	6.612	179	2,70
Indija	86.489	2.145	2,48	Pakistan	6.136	93	1,52
Finska	85.391	10.241	11,99	Bangladeš	4.183	108	2,59
Litva	83.381	10.899	13,07	Tadžikistan	3.966	1.334	33,63
Kanada	80.909	16.659	20,59	Ekvador	3.414	161	4,71
Združeni arabski emirati	79.250	8.675	10,95	Islandija	3.299	555	16,81
Kazahstan	76.231	15.012	19,69	Šrilanka	3.085	63	2,06
Norveška	68.374	16.354	23,92	Uganda	2.555	8	0,32
Saudova Arabija	60.746	6.209	10,22	Urugvaj	2.015	9	0,45
Iran (Islamska republika)	54.189	9.602	17,72	Etiopija	1.901	315	16,56
Izrael	53.052	12.717	23,97	Kambodža	1.295	67	5,15
Brazilija	50.657	8.175	16,14	Zambija	1.163	6	0,55
Estonija	50.652	901	1,78	Kostarika	1.104	138	12,53
Alžirija	49.704	2.514	5,06	Dominikanska republika	1.010	2	0,23
Belorusija	48.666	23.999	49,31	Surinam	933	141	15,13
Albanija	47.549	2.988	6,28	Ferski otoki	355	141	39,75
Latvija	46.993	4.099	8,72	Salvador	266	26	9,90
Irska	44.730	9.050	20,23	Bermudi	251	22	8,78
Egipt	42.281	4.358	10,31	Bolivija	160	31	19,53
Hongkong	42.275	4.183	9,90	Kongo, Demokr. Rep.	154	73	47,47
Ciper	33.586	2.501	7,45	Niger	146	10	6,85
Vietnam	32.070	721	2,25	Andora	106	14	13,30
Južna Afrika	31.915	8.499	26,63	Tanzanija	97	12	12,07
Argentina	28.865	3.986	13,81	Saint Lucia	10	8	84,54
Skupaj po zavarovanih državah					28.161.609	4.805.565	17,06
Ostale države					60.088		
Skupaj					28.222.317	4.805.565	17,03

Na področju zavarovanja slovenskih izhodnih investicij je bila zabeležena nižja vrednost pokritja. Razlogi so: (i) zmanjšani investicijski ciklusi slovenskih podjetij, (ii) približevanje ciljnih investicijskih držav Evropski uniji in s tem nižanjem njihove rizičnosti in (iii) predčasne odpovedi nekaterih večjih zavarovalnih polic.

Ocena o pokritosti vseh slovenskih investicij z zavarovanjem SID banke v letu 2017 (ob upoštevanju nedelničarskih posojil) za investicije v tujini znaša 3,8 odstotka.

Ciljni trgi investicij slovenskih podjetij so bili predvsem trgi Jugovzhodne Evrope, ki so še vedno v primežu nestabilnih ekonomskih razmer in nizkega povpraševanja ter negativnih izgledov v prihodnje. Spreminjajoče poslovno okolje terja od podjetij, da svojim kupcem ponudijo celostne rešitve za njihove potrebe. Pričakuje se investiranje podjetij v projekte, ki bodo šele na dolgi rok povrnili njihova investirana sredstva. Za takšne podvige pa naša podjetja še vedno niso pripravljena, ker jih je bodisi obdobje zmanjšane globalnega povpraševanja preveč izčrpalo, bodisi niso pripravljena prevzemati takih tveganj.

Nekatera podjetja, večinoma manjša in srednja, so tudi v takih razmerah identificirala priložnosti in izbirajo manjše ali pa nišne projekte.

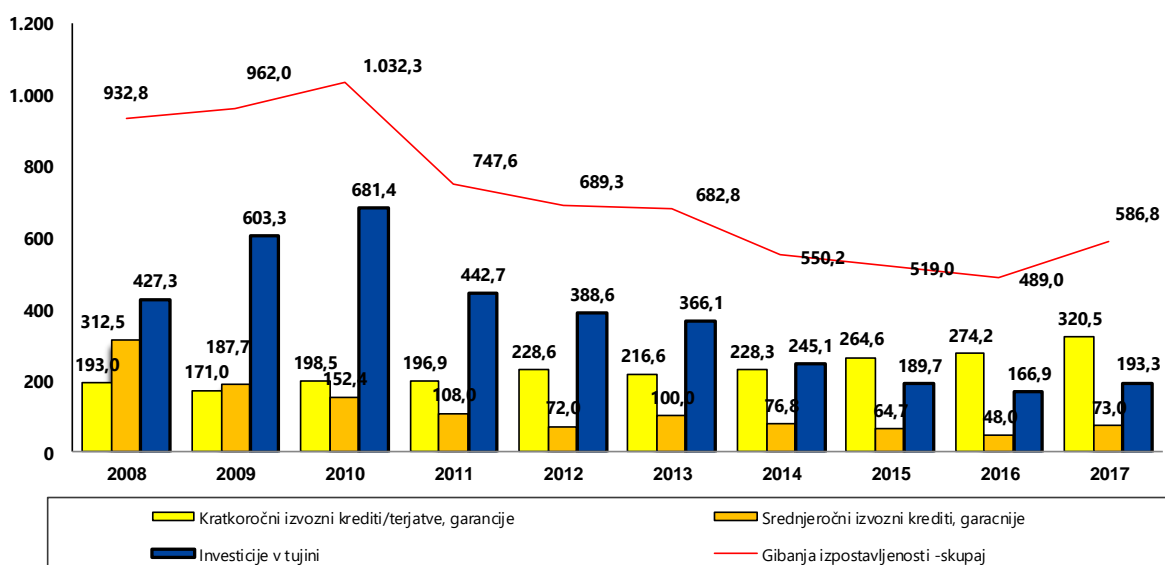
Za prihodnja leta je pričakovati, da v kolikor ne bo prišlo do izboljšanja odnosov med Rusijo in Zahodom, bodo tisti izvozniki, ki resno računajo na priložnosti ruskega trga, vzpostavili v tej državi lastne proizvodne in prodajne kapacitete.

Za naslednja leta se ne pričakuje, da bi prišlo do takšnega razmaha povpraševanj po zavarovanju investicij kot v obdobju pred globalno krizo oz. v obdobju od 2007 do 2012. Vseeno pa je pričakovati, da bo dinamika povpraševanja nekoliko intenzivnejša kot v zadnjih letih, kar bo pripisati že omenjenemu dogajanju na ruskem trgu in povpraševanju po zavarovanju projektnih poslov z elementi investicijskega zavarovanja.

VII.2.1.2.2. Izpostavljenost

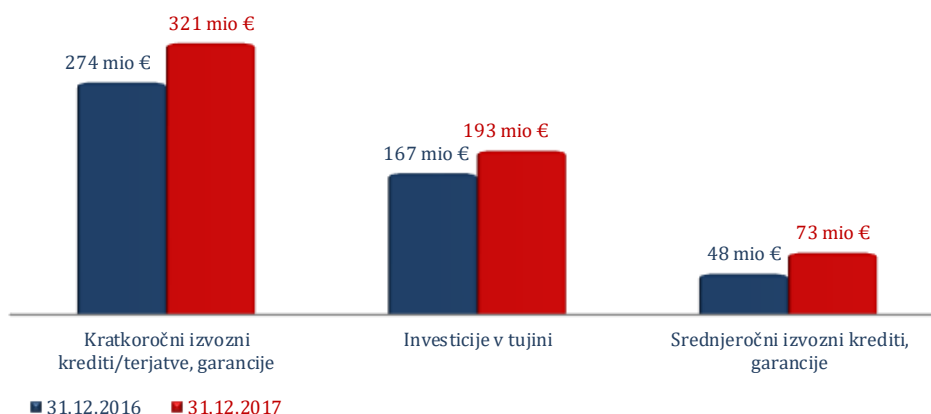
Izpostavljenost iz naslova veljavnih zavarovalnih polic je ob koncu 2017 znašala 564.769 tisoč EUR. Izpostavljenost iz naslova danih zavezujočih obljub za zavarovanje, ki se v skladu z ZZFMGP prišteva k skupni neto izpostavljenosti, je znašala 22.028 tisoč EUR.

Slika 47: Skupna izpostavljenost po vrstah zavarovanja v obdobju 2008-2017 v mio EUR

Skupna izpostavljenost iz zavarovanih poslov za državni račun in izdanih zavezujočih obljub za zavarovanje je skupaj znašala 586,8 milijona EUR in se je v primerjavi s stanjem konec leta 2016 povečala za 20 odstotkov. Razlogi za višjo izpostavljenost je vsebinsko sovpadala z elementi, ki so botrovala višjemu obsegu realiziranih zavarovanj in sicer rast števila novo zavarovanih poslov.

Slika 48: Izpostavljenost po vrstah zavarovanj

Znesek izpostavljenosti je predstavljal 27,9 odstotka limita, opredeljenega v Zakonu o izvrševanju proračuna RS (ZIPRS) za leto 2017 in 1,7 odstotka limita, ki ga opredeljuje ZZFMGP.⁴³

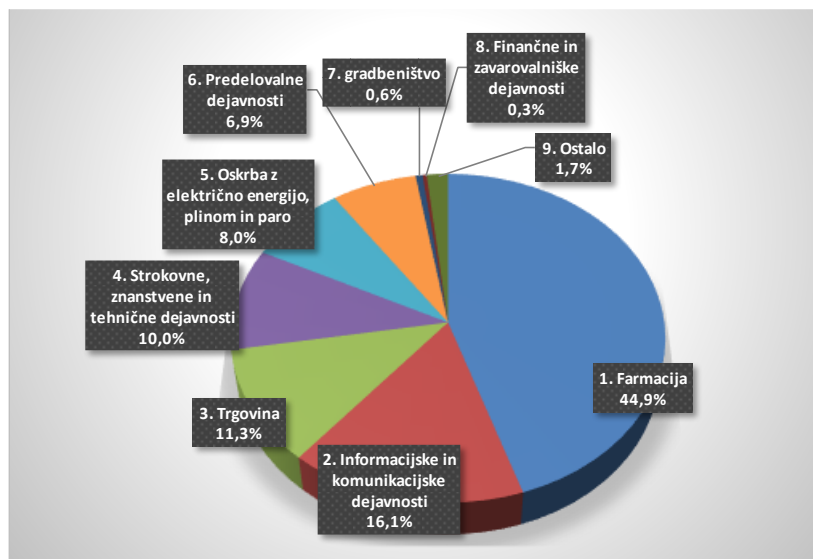
V zavarovalnem portfelju je bila v letu 2017 najvišja izpostavljenost izkazana do Rusije, ZDA, Hrvaške, Belorusije, Srbije, Bosne in Hercegovine, Ukrajine, Francije, Kazahstana in Irana.

Iz spodnje slike je razvidno, da je bilo v strukturi izpostavljenosti zavarovanih izvoznih poslov in investicij po dejavnostih zavarovanih največ projektov v: (i) proizvodnji farmacevtskih proizvodov in surovin, in sicer 44,9 odstotka, kar je odraz vodilne vloge farmacevtske industrije v slovenskem izvozu. Farmaciji sledi (ii) informacijska in komunikacijska dejavnost (16,1 odstotka), (iii) trgovina na drobno z 11,3 odstotka. Trgovskemu sektorju sledijo (iv) strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti z 10 odstotki, (v) dejavnost oskrbe z električno energijo z 8 odstotki, (vi) predelovalne dejavnosti s 6,9 odstotki, (vii) gradbeništvo z 0,6 odstotka in (viii) finančne in zavarovalniške dejavnosti z 0,3 odstotka. Z nižjimi odstotki sledijo drugi zavarovani posli in investicije iz ostalih sektorjev.

⁴³ Skladno z ZIPRS določenim limitom največjega možnega obsega obveznosti družbe iz naslova zavarovanj pred nekomercialnimi in srednjeročnimi komercialnimi ter kratkoročnimi komercialnimi riziki, ki se ne tržijo, oziroma izpostavljenost iz naslova veljavnih zavarovanj in obljub znaša 2.100.000 tisoč EUR. Neto izpostavljenost iz veljavnih zavarovanj in obljub na dan 31. 12. 2017 znaša 586.796.813 EUR.

Skladno z ZZFMGP predpisanim limitom v zvezi z obsegom vseh prevzetih in veljavnih obveznosti iz naslova zavarovanja, aktivnega pozavarovanja in retrocesije, drugih poslov, garancij in drugih jamstev, le-ta ne sme presegati uradno ugotovljene vrednosti letnega izvoza blaga in storitev slovenskega gospodarstva (v letu 2017 znaša vrednost izvoza 35.596.000 tisoč EUR, vir: UMAR 2018). Neto izpostavljenost iz veljavnih zavarovanj in obljub na dan 31. 12. 2017 znaša 586.796.813 EUR.

Slika 49: Izpostavljenost iz veljavnih polic in obljub po dejavnostih na dan 31.12.2017

VII.2.1.2.3. Druge zavarovalno-tehnične postavke

Zavarovalne premije in provizije iz zavarovanja pred nemarketabilnimi riziki so v letu 2017 znašale 3.560 tisoč EUR in so se v primerjavi z letom 2016 povečale za 8,2 odstotka. Višja zavarovalna premija sledi višjemu obsegu zavarovanih poslov in strukturi zavarovalnih produktov. V strukturi plačane premije predstavlja največji odstotek (po)zavarovanje kratkoročnih izvoznih terjatev, sledijo premije za investicije in srednjeročna zavarovanja, pri čemer so premijske stopnje za kratkoročna zavarovanja bistveno nižje od srednjeročnih. Prihodki iz obdelovalnih provizij so zanemarljivi, saj so bile skladno s poslovno politiko in veljavnimi ceniki v primeru izvedbe posameznih izvoznih poslov oziroma investicij vštete v premijo.

Plačane škode so v letu 2017 znašale 15.302 tisoč EUR, kar je bistveno več kot leto prej (2016: 458 tisoč EUR). Največji del v strukturi je predstavljal škoda, izplačana iz naslova pozavarovanja kratkoročnih terjatev, preostanek pa so predstavljali stroški izterjav že plačanih škod iz preteklih let iz naslova pozavarovanih kratkoročnih terjatev, izhodnih investicij, srednjeročnih kreditov tujemu kupcu in dobaviteljskih kreditov. Do škode je prišlo zaradi uvedbe postopka stečaja ruskega kupca, ki je deloval v segmentu distribucije farmacevtskih proizvodov.

Obseg škod v obravnavi (vloženi odškodninski zahtevki) po stanju na dan 31. 12. 2017 je znašal 2.226 tisoč EUR oz. 952 tisoč EUR več, kot konec leta 2016.

Obseg potencialnih škod (2.453 tisoč EUR) se je v letu 2017 glede na leto 2016 znižal za 2.097 tisoč EUR, večji del potencialnih škod so predstavljal škoda iz naslova pozavarovanih kratkoročnih terjatev.

Rezultat poslovanja za državni račun je bil v letu 2017 negativen in je posledica omenjene izplačane škode. Presežek odhodkov nad prihodki je znašal 9.982 tisoč EUR (2016: presežek prihodkov nad odhodki v višini 12.206 tisoč EUR).

Tabela 26: Škodni rezultat od leta 1993 do 2017:

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA (V 000 EUR)	1.1.- 31.12.1993	1.1.- 31.12.1994	1.1.- 31.12.1995	1.1.- 31.12.1996	1.1.- 31.12.1997	1.1.- 31.12.1998	1.1.- 31.12.1999	1.1.- 31.12.2000	1.1.- 31.12.2001	1.1.- 31.12.2002	1.1.- 31.12.2003	1.1.- 31.12.2004
- premije in provizije	18	140	293	695	840	1.210	3.700	5.600	6.700	7.700	5.802	4.716
- škode		-185	-179	-67	-194	-110	-2.500	-1.800	-2.500	-3.400	-416	-2.125
- regresi								400	200	1.100	44	174
- bonusi (zavarovalni, pozavarovalni)												
- plačane pozavarovalne premije in provizije												-168
Zavarovalno tehnični rezultat	18	-45	114	628	646	1.100	1.200	4.200	4.400	5.400	5.430	2.597

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA (V 000 EUR)	1.1.- 31.12.2005	1.1.- 31.12.2006	1.1.- 31.12.2007	1.1.- 31.12.2008	1.1.- 31.12.2009	1.1.- 31.12.2010	1.1.- 31.12.2011	1.1.- 31.12.2012	1.1.- 31.12.2013	1.1.- 31.12.2014	1.1.- 31.12.2015	1.1.- 31.12.2016	1.1.- 31.12.2017
- premije in provizije	6.583	6.675	4.011	4.269	4.728	8.243	9.129	6.945	9.073	5.371	4.136	3.291	3.560
- škode	-3.243	-994	-349	-13	-4.897	-2.990	-1.171	-6.679	-9.792	-38.044	-6.134	-458	-15.302
- regresi	67	81	68	71	6	90	94	490	1.074	266	282	8.568	1.142
- bonusi (zavarovalni, pozavarovalni)			-1			-1	-122	-230	-217	-44		-2	-3
- plačane pozavarovalne premije in provizije	-123	-468	-280	-393	-408	-1.038	-3.242	-1.468	-1.389	-2.577	-821	-514	-625
Zavarovalno tehnični rezultat	3.284	5.294	3.449	3.934	-571	4.304	4.688	-712	-1.264	-35.201	-2.581	10.885	-11.228

Kumulativni škodni rezultat je v obdobju od leta 1993 do leta 2017 znašal ca. 10 milijonov EUR, tako da so vplačane premije in provizije (brez rezultatov naložb) kljub visokim izplačanim škodam v obdobju od 2012 do 2017 zadostovale za pokritje vseh nastalih škodnih dogodkov.

VII.2.2. Zavarovanje poslov

VII.2.2.1. Poslovanje iz zavarovanja pred nemarketabilnimi riziki – po vrstah zavarovanj

Tabela 27: Zavarovanje pred nemarketabilnimi riziki v imenu in za račun države v obdobju 2008 – 2017 po vrstah zavarovanj

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
v mio EUR										
Kratkoročni izvozni krediti/terjatve/garancije										
Obseg zavarovanih poslov	386,0	227,9	404,9	438,6	441,8	454,4	398,4	392,3	318,8	434,5
Izpostavljenost (31.12)	193,0	171,0	198,5	195,5	228,6	216,6	228,3	264,6	274,2	320,5
Premije	0,7	0,5	2,6	3,3	3,1	3,1	2,4	2,1	1,7	2,0
Potencialne škode	2,3	2,6	0,2	0,7	2,8	4,3	3,3	1,8	4,5	2,3
Škode v obravnavi	0,1	0,1	0,0	4,0	0,3	0,7	0,5	0,4	0,3	1,3
Plačane škode	0,0	0,0	0,1	0,1	1,3	0,1	1,1	1,7	0,0	15,2
Regresi	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Srednjeročni izvozni krediti/garancije										
Obseg zavarovanih poslov	21,6	22,8	12,2	35,2	11,9	58,8	41,4	12,3	32,4	39,0
Izpostavljenost (31.12.)*	312,5	182,2	152,4	108,0	72,0	100,1	76,9	64,7	48,0	73,0
Premije	1,0	0,7	1,6	1,3	0,7	3,0	0,7	0,3	0,5	0,4
Potencialne škode	6,3	33,6	0,2	0,1	0,1	1,7	1,2	0,0	0,0	0,2
Škode v obravnavi	0,1	0,1	4,1	3,5	4,0	1,1	0,1	0,5	0,1	0,1
Plačane škode	0,0	4,9	2,9	1,1	5,4	3,7	1,4	0,1	0,4	0,0
Regresi	0,0	0,0	0,1	0,1	0,5	1,1	0,1	0,0	1,0	0,8
Investicije v tujini										
Obseg zavarovanih poslov	506,8	701,8	1.023,0	729,6	488,7	406,6	358,9	239,8	187,7	139,5
Izpostavljenost (31.12.)	427,3	603,3	681,4	442,7	388,6	366,1	245,1	189,7	166,9	193,3
Premije	2,4	3,7	4,0	4,5	3,1	2,9	2,2	1,7	1,1	0,9
Potencialne škode	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	5,3	0,1	0,0	0,0
Škode v obravnavi	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	0,0	0,0	0,9	0,8	0,8
Plačane škode	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	35,6	4,4	0,0	0,0
Regresi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	7,5	0,3

v mio EUR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
povečanje VR - vplačilo MF								20,0	0,0	11,9
varnostne rezerve	109,9	120,0	124,2	129,7	131,9	132,5	99,3	118,0	130,2	132,2

* Pri izpostavljenosti so skladno z ZZFMGP in glede na njihovo naravo (zavezujoče) upoštevane tudi obljube.

VII.2.2.1.1. Zavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov/terjatev in garancij

Obseg kratkoročnih zavarovanj na področju (po)zavarovanja izvoznih terjatev, garancij in priprave na izvoz je v 2017 znašal 434.534 tisoč EUR, kar je 36,3 odstotka več kot leto prej.

Večina kratkoročnih zavarovanj se je nanašala na pozavarovanje kratkoročnih obnovljivih izvoznih terjatev skladno s sklenjeno pozavarovalno pogodbo med SID banko in hčerinsko zavarovalnico SID-PKZ ter med SID banko in Zavarovalnico Triglav, le manjši del se nanaša na zavarovanje individualnih izvoznih poslov. Realiziran obseg tovrstnih zavarovanj v letu 2017 se je v pretežni meri nanašal na podporo izvoznih poslov na področju Rusije, sledijo Ukrajina, Bosna in Hercegovina, Kazahstan in druge države. Izpostavljenost iz naslova teh (po)zavarovanj je konec leta 2017 znašala 312.792 tisoč EUR, kar predstavlja 16,1-odstotno povečanje v primerjavi s stanjem konec leta 2016 (269.509 tisoč EUR).

Višjemu obsegu (po)zavarovanih terjatev v letu 2017 je sledila realizirana (po)zavarovalna premija. Le-ta se je zvišala za 22,1 odstotka na 2.043 tisoč EUR. Cene zavarovanj, ki so jih primarni zavarovatelji dogovorili s svojimi zavarovanci, so se v 2017 še naprej zniževale. Kljub višjemu obsegu zavarovanih terjatev se je število izvoznikov znižalo, v zavarovanje pa je bilo prevzetih večje število tujih dolžnikov, zato je bila dosežena večja razpršitev prevzetih tveganj z vidika zavarovanja terjatev.

Povpraševanje po pozavarovanju kratkoročnih izvoznih terjatev se je povečevalo, kar je mogoče pripisati večjemu interesu izvoznikov, da plasirajo svoje blago na t.i. netradicionalne oziroma nove trge, kot so Rusija, Iran in države bivše Sovjetske zveze, kjer realizirajo višje zasluzke. Ne glede na to, da so bili privatni pozavarovatelji pripravljeni na prevzemanje višjih tveganj, je bila kumulacija kreditnih rizikov, povezanih s tveganji skladnosti poslovanja takšna, da jih pretežno ne zavarujejo. Večje izpostavljenosti so rezultirale tudi iz povečanega obsega iz naslova delitve rizikov s privatnim trgov (50:50), kar je dopustila v letu 2017 prenovljena pozavarovalna pogodba med SID banko in SID-PKZ.

V letu 2018 se pričakuje nadaljnja rast slovenskega izvoza, kar bo pozitivno vplivalo na obseg pozavarovanj primarnih zavarovalnic s SID banko oziroma le za SID banko, če interesa privatnih pozavarovateljev ne bo. Večina izvozne rasti bo vseeno realizirana na razvitih trgih držav EU in OECD, deloma pa bodo rasli izvozni promet tudi na nemarketabilnih trgih.

VII.2.2.1.2. Zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov

Največji delež zavarovanih srednjeročnih izvoznih kreditov, bančnih garancij in kreditov za pripravo na izvoz v 2017 se je nanašal na izvoz strojev in naprav za splošne namene, strojev za živilsko industrijo, električnih naprav in storitev iz naslova inženirskega ter tehničnega svetovanja. Največ srednjeročnih poslov je bilo zavarovano za terjatve do kupcev iz ZDA, Belorusije, Turčije, Nizozemske, Švedske, Bosne in Hercegovine ter Nemčije. Obseg zavarovanih srednjeročnih izvoznih kreditov niha iz leta v leto zaradi majhnega števila letno realiziranih projektov in njihove velikosti.

V letu 2017 se je obseg realiziranih zavarovanj na področju srednjeročnih izvoznih poslov (kreditov, bančnih garancij in kreditov za pripravo na izvoz), kamor se šteje tudi projektno financiranje, v primerjavi z letom prej povečal in je znašal 39.020 tisoč EUR (2016: 32.361 tisoč

EUR). Produkt zavarovanja izvoznega financiranja je sicer za izvoznike koristen, vendar je z dokumentarnega vidika zahteven in terja velik časovni angažma vseh deležnikov. Posledično se izvozniki raje odločajo za modifikacijo posla na način, da uporabijo druge oblike zavarovanj oziroma financiranja, ki so preprostejše za pogodbene partnerje ali celo odstopijo od posla. K dobremu rezultatu srednjeročnih zavarovanj je bistveno prispevalo zavarovanje projektnega financiranja, ki je bilo v 2017 končno realizirano s prvim dejanskim poslom.

Interes poslovnih bank, da bi bile aktivne na področju izvoznega financiranja v Sloveniji, se počasi izboljšuje, vendar so še vedno zelo previdne. Zaradi pomanjkanja izkušenj bi želele izvozne posle financirati skupaj s SID banko. V prihodnosti je pričakovati pozitivne premike na tem področju, vendar zelo počasi.

Praviloma velja, da se po načelih izvoznega financiranja oziroma zavarovanja pripravljajo večji posli, zato izpad enega ali dveh lahko povzroči veliko odstopanje od načrtovanih vrednosti. Od obsega zavarovanj novih poslov je posledično odvisna tudi rast izpostavljenosti, ki jo na drugi strani znižuje zapadlost polic oz. zniževanje izpostavljenosti po obstoječih policah.

Izpostavljenost iz naslova zavarovanj srednje-ročnih izvoznih kreditov, bančnih garancij in kreditov za pripravo na izvoz (sklenjene zavarovalne police in obljube) je na dan 31. 12. 2017 znašala 72.958 tisoč EUR, pri čemer med državami po izpostavljenosti z 38-odstotnim deležem prevladovala Belorusija. V letu 2017 so znašale premije iz naslova teh zavarovanj 443 tisoč EUR.

Plačane škode iz zavarovanja srednjeročnih izvoznih kreditov so v letu 2017 znašale 45 tisoč EUR.

V letu 2018 se pričakuje največja rast prav na področju zavarovanja srednjeročnih poslov. Pričakovana rast temelji na povečani izvozni aktivnosti gospodarstva, ki se bo postopoma začela tudi v sektorjih proizvodnje kapitalskih dobrin. Predvideva se, da bodo slovenska podjetja resneje vstopila na trge tretjih držav, pri čemer se računa predvsem na Afriko in Bližnji vzhod. Po načrtih izvoznikov se bo izvozna dejavnost okrepila na območju držav bivše Sovjetske zveze in držav bivše Jugoslavije. Pričakuje se tudi aktivnejša vloga slovenskih bank pri izvoznem financiranju slovenskih izvoznikov.

VII.2.2.1.3. Zavarovanje investicij v tujini

Obseg zavarovanih izhodnih investicij je v letu 2017 dosegel vrednost 139.518 tisoč EUR, kar v primerjavi s predhodnim letom predstavlja 25,7-odstotno znižanje. V obseg zavarovanj so vključene tako na novo zavarovane izhodne investicije kot tudi obnove obstoječih zavarovanj investicij iz prejšnjih let, ki vsebinsko pomenijo na novo zavarovane investicije. Povpraševanje po zavarovanju vlaganj je v zadnjih letih bistveno upadlo. Temu botruje zmanjševanje tveganj v državah bivše Jugoslavije, ki se približujejo strukturam Evropske unije. Te države so namreč v preteklosti predstavljale največji ciljni trg za investicije slovenskih podjetij. Slovenska podjetja so za izvedbo internacionalizacije svojih poslovnih funkcij našle načine, ki so stroškovno učinkoviti in vežejo minimalni obseg sredstev.

V strukturi zavarovanih investicij so največji delež predstavljale investicije na Hrvaškem, sledile so ZDA ter Bosna in Hercegovina. Premije iz naslova zavarovanja investicij so se v letu 2017 v primerjavi s predhodnim letom znižale za 17,2 odstotka in dosegle vrednost 932 tisoč EUR.

V letu 2018 naj bi se trend padanja obsega zavarovanj investicij obrnil navzgor. Na območju držav bivše Jugoslavije se načrtuje zavarovanje dveh manjših projektov, ki predvidevata izkoriščanje obnovljivih virov energije, in sicer po shemi projektnega financiranja z elementi zavarovanja investicij.

Izpostavljenost iz naslova zavarovanj investicij je konec leta 2017 znašala 193.311 tisoč EUR in je bila za 15,8 odstotka višja kot ob koncu predhodnega leta. Povečana izpostavljenost iz naslova izhodnih investicij v letu 2017 ob že omenjenem nižjem obsegu je posledica še nerealiziranega posojila za projektno podjetje v ZDA.

Izpostavljenost po strukturi izhodnih investicij temelji skoraj izključno na zavarovanju nedelničarskih posojil. Obstoječi zavarovalni aranžmaji zapadajo v skladu s podpisanimi kreditnimi pogodbami in sklenjenimi zavarovalnimi policami. Zavarovana nedelničarska posojila se ustrezno servisirajo, zato izpostavljenost brez novih zavarovanj pada tudi v 2017.

Okrevanje domačega gospodarstva utrjuje v prepričanju, da bo v letu 2018 raslo tudi število podjetij, ki bodo intenzivneje internacionalizirale svoje poslovne funkcije, tudi z namenom osvojitve novih trgov. Posledično je pričakovati oživljanje tudi na področju zavarovanja investicij, predvsem na področju izkoriščanja obnovljivih virov energije.

VII.2.3. Varnostne rezerve

Varnostne rezerve za SID banko oziroma Republiko Slovenijo predstavljajo pomembne zavarovalne zmogljivosti za zavarovanje pred nemarketabilnimi riziki, preden izplačane zavarovalnine iz naslova zavarovanja za račun Republike Slovenije bremenijo državni proračun.

Z vplačilom sredstev s strani Ministrstva za finance v višini 11.899 tisoč EUR so se varnostne rezerve v 2017 v primerjavi z letom 2016 povečale za 1,5 odstotka, na 132,2 milijona EUR.

Osnovne usmeritve upravljanja z varnostnimi rezervami so opredeljene v skladu z Zakonom o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP)⁴⁴, njihov temeljni cilj pa je poravnavanje zavarovalnin. Naložbe varnostnih rezerv so skladne tudi z nameni po Zakonu o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB) in naložbeni politiki varnostnih rezerv, ki jo je potrdilo Ministrstvo za finance.

Glede na naložbeno politiko morajo biti sredstva varnostnih rezerv naložena v likvidne naložbe najmanj v višini, ki predstavlja vsoto potencialnih škod in škod v obravnavi iz naslova nemarketabilnih zavarovanj oziroma predstavlja najmanj 20 odstotkov vseh naložb sredstev varnostnih rezerv. Kot likvidne naložbe se štejejo dolžniški vrednostni papirji, ki kotirajo na

⁴⁴ ZZFMGP, ki je začel veljati v letu 2004 in bil dopolnjen konec leta 2015, v 4. členu ureja poslovanje z varnostnimi rezervami in določa, da se varnostne rezerve oblikujejo iz plačanih premij, opravnin, regresov in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s posli zavarovanja, pozavarovanja, retrocesije in drugimi posli ter storitvami, s katerimi se zagotavlja udeležencem mednarodne menjave kritje pred nemarketabilnimi riziki. Varnostne rezerve se oblikujejo tudi iz sredstev, ki jih pooblaščen institucija pridobi iz naslova upravljanja s tem premoženjem in s prevzetimi riziki, iz proračuna RS, lahko pa tudi iz drugih virov in sredstev. Varnostne rezerve se uporabljajo za poravnavo obveznosti do zavarovancev, plačilo stroškov preprečevanja in zmanjševanja bodočih ali že nastalih škod, za kritje izgub iz teh poslov in poslov upravljanja s tem premoženjem in riziki ter za plačilo stroškov v zvezi z opravljanjem poslov SID banke, ki jih ta opravlja na podlagi tega zakona. Če nastalih škod ne bi bilo mogoče poravnati iz omenjenih rezerv, pa zagotovi sredstva za izplačilo zavarovalnin Republika Slovenija. Skladno z določili ZZFMGP je opredeljeno, da je potrebno v primeru, če nastalih škod ni mogoče povrniti z zavarovalninami iz sredstev varnostnih rezerv, ali če bi se te rezerve zaradi izplačil zavarovalnin iz naslova zavarovalnih pogodb v tekočem koledarskem letu glede na stanje konec preteklega leta zmanjšale za več kot dvajset odstotkov, se morajo sredstva za izplačilo dolgovanj zavarovalnin zagotoviti iz proračuna Republike Slovenije ali iz drugih rednih ali izrednih virov, zavarovancem pa se plačajo posredno preko varnostnih rezerv..

organiziranem trgu ter vse druge dolžniške oblike naložb, katerih preostala zapadlost je krajša od enega leta.

Začetne varnostne rezerve v višini 1,4 milijona EUR je SID banki (takrat še Slovenski izvozni družbi) leta 1996 zagotovila država iz kupnin za privatizirana družbena podjetja. Zatem je država do leta 2004 postopno povečevala varnostne rezerve do vrednosti 53 milijonov EUR. V začetku leta 1998 je zagotovila dodatnih 3,3 milijona EUR za posebne varnostne rezerve, namenjene pokrivanju tečajnih rizikov. Ta produkt je SID banka začela ponujati v prvi polovici leta 1998. Država je poleg običajnih povečevala tudi posebne varnostne rezerve vse do leta 2004, ko so dosegle vrednost 4,7 milijona EUR. V letu 2004 so se zaradi odsotnosti povpraševanja po zavarovanju tečajnih rizikov sredstva posebnih varnostnih rezerv prenesla v skupne varnostne rezerve. Država je po letu 2004 prenehala z rednim vplačevanjem sredstev v varnostne rezerve, z izjemo leta 2009, 2015 in leta 2017, ko je skupaj zagotovila dodatnih 41,9 milijona EUR z namenom (po letu 2009) podpore obsežnemu izvajanju netržnih zavarovanj kot enemu izmed kriznih ukrepov, kasneje pa z namenom ohranjanja ali povečanja zavarovanja izvoznih poslov. Na ta način je država v celoti nominalno vplačala skoraj 94,9 milijona EUR, preostali del (32,6 milijona EUR) pa je v obliki presežka prihodkov nad odhodki pripisovala SID banka v obdobju 1993-2017. SID banka je v celotnem obdobju zavarovala za 15,5 milijard EUR poslov, ki so že po definiciji tvegani, in sicer v tolikšni meri, da jih zasebni trg pretežno ne sprejema.

Tabela 28: Gibanje varnostnih rezerv v obdobju 1996-2017

V 000 EUR

LETO	NAKAZILA	POSEBNE VR	REZULTAT	STANJE 31/12
1996	1.383,6	0,0	205,7	1.589,3
1997	12.690,4	0,0	875,9	15.155,6
1998	15.529,0	3.288,8	2.566,9	36.540,3
1999	8.031,4	206,3	1.477,7	46.255,7
2000	5.237,1	316,4	5.535,5	57.344,7
2001	2.674,9	328,7	6.584,3	66.932,6
2002	2.076,5	317,0	6.411,2	75.737,3
2003	4.962,0	206,4	6.808,5	87.714,2
2004	412,7	12,8	1.588,9	89.728,6
2005	0,0	0,0	2.726,1	92.454,7
2006	0,0	0,0	5.393,1	97.847,8
2007	0,0	0,0	5.117,0	102.964,8
2008	0,0	0,0	6.931,2	109.896,0
2009	10.000,0	0,0	143,2	120.039,2
2010	0,0	0,0	4.180,0	124.219,2
2011	0,0	0,0	5.529,4	129.748,6
2012	0,0	0,0	2.122,0	131.870,6
2013	0,0	0,0	640,3	132.510,9
2014	0,0	0,0	-33.214,0	99.296,9
2015	20.000,0	0,0	-1.254,0	118.042,9
2016	0,0	0,0	12.210,0	130.252,9
2017	11.899,2	0,0	-9.978,3	132.173,8
SKUPAJ	94.896,8	4.676,4	32.600,6	

SID banka je v skladu z vsakokratno veljavno zakonodajo in naložbeno politiko varnostnih rezerv, potrjeno s strani Komisije za pospeševanje mednarodne menjave, tekoče povečevala varnostne rezerve tudi iz premij in dohodkov iz naložb oziroma celotnega presežka prihodkov nad odhodki, ki ga je ustvarila s poslovanjem na področju zavarovalnih poslov. Varnostne

rezerve se namreč oblikujejo predvsem iz premij, opravnin, regresiranih plačanih škod in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s poslovanjem na področju zavarovanja in pozavarovanja pred nemarketabilnimi riziki. Tako je z upravljanjem ustvarila dodatnih 32,6 milijonov EUR, s čemer so rezerve konec leta 2017 dosegle višino 132,2 milijonov EUR.⁴⁵

VII.2.3.1. Upravljanje z varnostnimi rezervami

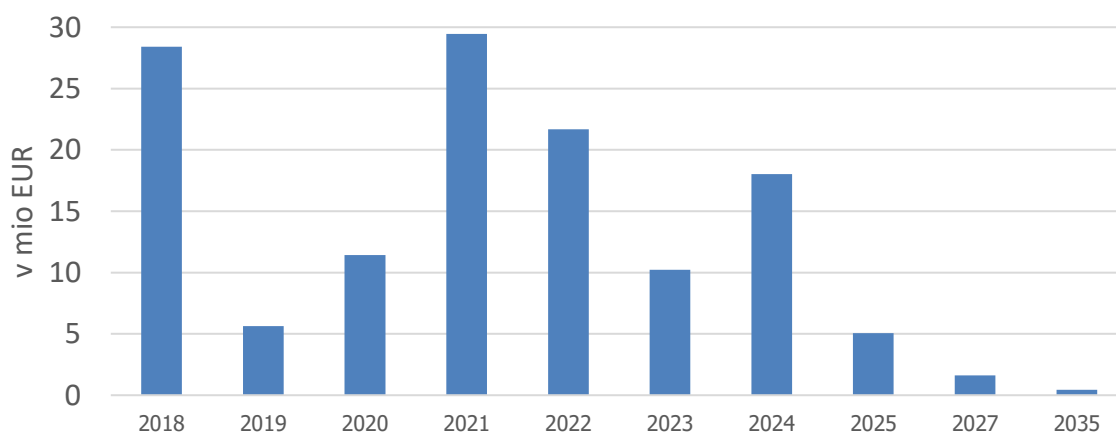
Struktura naložb varnostnih rezerv na dan 31. 12. 2017 je bila naslednja: vpogledne vloge pri bankah 0,2%, finančna sredstva RZP (razpoložljiva za prodajo) 85,7%, vloge pri bankah 12,7%, naložbe v kapital družb 0,8% in druga sredstva 0,6%. Struktura naložb zagotavlja zadosten obseg likvidnih sredstev za poravnavo morebitnih izplačil iz naslova potencialnih škod in škod v obravnavi. Podrobnejša struktura naložb in letne spremembe posameznih postavk so razvidne iz spodnje tabele.

Tabela 29: Struktura naložb na dan 31. 12. 2016 in 31. 12. 2017

v tisoč EUR	31.12.2016		31.12.2017		Letna sprememba
Naložbe iz sredstev varnostnih rezerv	139.830	100,0%	136.721	100,0%	-3.109
Vpogledne vloge pri bankah	2.520	1,8%	237	0,2%	-2.283
Finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo	113.039	80,8%	117.196	85,7%	4.157
Kreditni (kreditni, vloge bankam)	17.464	12,5%	17.351	12,7%	-113
Naložbe v kapital družb	2.871	2,1%	1.073	0,8%	-1.798
Druga sredstva	3.936	2,8%	864	0,6%	-3.072

Obseg naložb se je v letu 2017 zmanjšal za 3,1 milijona EUR. V preteklem letu se je spremenila struktura naložb, in sicer zmanjšanje vpoglednih vlog pri bankah za 2,3 milijona EUR, večje povečanje obsega vrednostnih papirjev za 4,2 milijona EUR, pri čemer pa se je zmanjšal obseg kreditov in vlog za 0,1 milijona EUR, zmanjšala sta se tudi obseg naložb v kapital družb za 1,8 milijona EUR ter druga sredstva za 3,1 milijona EUR. Struktura naložb se spreminja in je poleg predvidenih izplačil zavarovalnin ter likvidnostnega položaja odvisna tudi od razmer na kapitalskih trgih.

Slika 50: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje in depozite glede na zapadlost na dan 31.12.2017

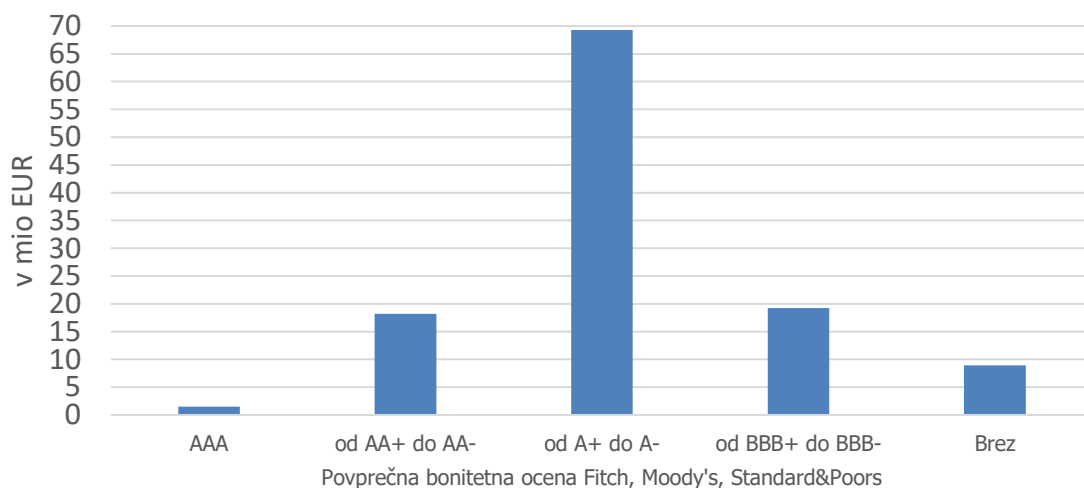
Zaradi nadaljnjega postopnega zniževanja tržnih obrestnih mer v območju evra so se v letu 2017 še naprej v povprečju nižale tudi obrestne mere vlog pri bankah. Tudi zato se je

⁴⁵ Vsota predstavlja le zavarovanje za državni račun (nemarketabilni riziki), kjer varnostne rezerve predstavljajo vlogo kapitala, ki na eni strani preprečuje poseg v proračun iz tega naslova, na drugi pa sploh omogoča izvajanje teh podpornih aktivnosti.

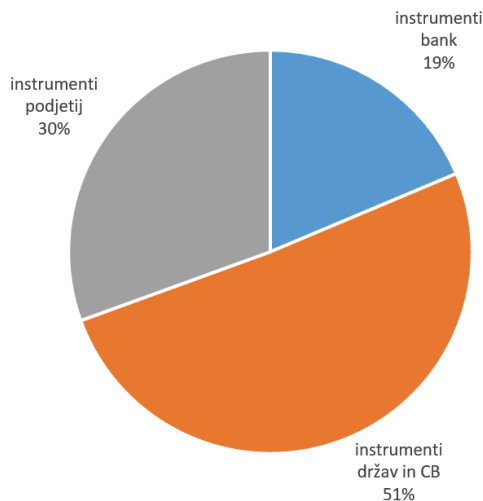
struktura naložb še nadalje gibala v smer višje izpostavljenosti do naložb v dolžniške vrednostne papirje, zmanjševale pa so se naložbe v dolgoročne kredite in vloge pri bankah.

Med dolžniškimi vrednostnimi papirji največji delež predstavljajo vrednostni papirji z bonitetno oceno od A+ do vključno A-. Glede na vrsto izdajatelja prevladujejo dolžniški vrednostni papirji držav, bank in finančnih institucij. Podrobnejša porazdelitev glede na povprečno bonitetno oceno bonitetnih hiš (Fitch, Moody's, Standard&Poor's) in struktura izpostavljenosti glede na vrsto izdajatelja prikazujeta spodnja grafa. V letu 2017 je bil realiziran neto kapitalski dobiček iz naslova prodaj vrednostnih papirjev v višini 145 tisoč EUR.

Slika 51: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje glede na bonitetno oceno na dan 31.12.2017

Slika 52: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje glede na vrsto izdajatelja na dan 31. 12. 2017

Strukturo obveznosti predstavljajo varnostne rezerve kot obveznost do Republike Slovenije, presežek iz prevrednotenja v zvezi s finančnimi sredstvi (nerealizirani dobički in izgube pri vrednotenju vrednostnih papirjev), druge finančne obveznosti in druge obveznosti (obveznosti do dobaviteljev, kratkoročno odloženi prihodki oziroma opravnine, dolgoročne obveznosti iz odloženih prihodkov regresnih terjatev). Struktura obveznosti in letne spremembe posameznih postavk so razvidne iz spodnje tabele.

Tabela 30: Struktura obveznosti in drugih obveznosti na dan 31. 12. 2017

v tisoč EUR	31.12.2016		31.12.2017		Letna sprememba
Obveznosti varnostnih rezerv	139.830	100,0%	136.721	100,0%	-3.109
Varnostne rezerve	130.249	93,1%	132.167	96,7%	1.918
PPK v zvezi z finančnimi sredstvi - RZP	2.769	2,0%	2.598	1,9%	-172
Druge finančne obveznosti	5	0,0%	4	0,0%	-1
Druge obveznosti	6.807	4,9%	1.953	1,4%	-4.854

Obveznosti iz naslova varnostnih rezerv so se v letu 2017 povišale za 1,9 milijona EUR, obveznosti iz naslova presežka iz prevrednotenja v zvezi s finančnimi sredstvi so se zmanjšale za 0,2 milijona EUR (posledica prenehanja padanja zahtevanih donosnosti vrednostnih papirjev in rasti njihovih cen) in znižanje drugih obveznosti za 4,9 milijona EUR.

Naložbe varnostnih rezerv, zaradi katerih je izpostavljena tveganjem morebitnih izgub zaradi spremembe tečajev tujih valut, se morajo uskladiti z obveznostmi na podlagi zavarovalnih polic in pogodb, katerih višina je odvisna od sprememb tečajev tujih valut, in sicer najmanj do 80 odstotkov. Osnova za ugotavljanje valutne strukture je neto izpostavljenost po valutah, ki se mesečno izračuna kot vsota vseh izpostavljenosti iz naslova prevzetih nemarketabilnih rizikov.

V spodnji tabeli je prikazana neto izpostavljenost iz naslova zavarovalnih polic po posameznih valutah, idealna valutna struktura naložb, dejanska struktura naložb in primanjkljaj naložb po valutah. Primanjkljaj naložb po valutah je na dan 31. 12. 2017 znašal 18,8 milijona EUR, kar je bilo znotraj v okviru dovoljene meje 27,3 milijona EUR (20% vrednosti naložb varnostnih rezerv).

Tabela 31: Valutna izpostavljenost, izračunana iz neto izpostavljenosti iz naslova zavarovanja za državni račun na dan 31. 12. 2017 (v tisoč EUR)

v tisoč EUR	Neto izpostavljenost iz naslova zav. polic	Neto izpostavljenost iz naslova pozavarovanja	Skupaj izpostavljenost neto		Idealna valutna struktura naložb	Dejanska struktura naložb	Primanjkljaj naložb po valutah
			Znesek	Struktura			
EUR	194.129	300.863	494.992	86,29%	117.970	136.721	0,00
CHF	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00
USD	78.679	0,00	78.679	13,72%	18.751	0,00	18.751
DZD	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00
HRK	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00
Skupaj	272.808	300.863	573.671	100,00%	136.721	136.721	18.751

VII.2.3.2. VaR model

Na podlagi neto izpostavljenosti, ki je znašala 586,8 milijona EUR na dan 31.12.2017 in je vključevala portfelj sklenjenih zavarovanj skupaj z izdanimi zavezujočimi zavarovalnimi obljubami ter potencialnimi škodami, z dodatnim upoštevanjem poslov v obravnavi in škod v obravnavi, se s 95 % verjetnostjo ocenjuje, da je višina varnostnih rezerv zadostna za pokrivanje škod v naslednjem letu.

Vključeni posli v obravnavi so morali izpolnjevati tri kriterije: povpraševanje je bilo v pisni obliki, izdana je bila ponudba oziroma cenovna indikacija, o poslu mora biti znanih toliko elementov, da ga je mogoče analitično vključiti v model VaR. Potencialne škode so potencialne obveznosti izplačila zavarovalnine, ki jih kot take evidentira SID banka na podlagi informacij o nastopu zavarovanih komercialnih ali nekomercialnih rizikov (dogodkov), ki za zavarovanca

lahko pomenijo nastanek škode. Škode v obravnavi so dejansko že nastale škode, ki se procesirajo z namenom pridobitev ustreznih zagotovil o izpolnjenih zavarovalnih pogojih za končno izplačilo.

Iz priložene tabele je razvidno, da je celotna bruto⁴⁶ izpostavljenost portfelja zavarovanj na dan 31. 12. 2017 znašala 887 milijonov EUR (Portfolio Total Exposure), od tega je bilo poslov v povpraševanju za 312 milijonov EUR.

Slika 53: VaR model

mio EUR	3 leta	% od celotne izpostavljenosti	2 leti	% od celotne izpostavljenosti	1 leto	% od celotne izpostavljenosti
Skupna izpostavljenost portfelja	887	100%	887	100%	887	100%
Minimum	29	3,2%	16	1,8%	3	0,3%
Kvartil 1	98	11,1%	77	8,7%	32	3,6%
Mediana	125	14,1%	102	11,5%	48	5,4%
Povprečje	130	14,6%	107	12,1%	55	6,2%
Kvartil 3	155	17,5%	133	15,0%	71	8,0%
Maksimum	333	37,5%	304	34,3%	252	28,4%
Razpon	304	34,3%	288	32,5%	248	28,0%
Kvartilni razmik	57	6,4%	56	6,3%	39	4,4%
Standardni odklon	42	4,7%	40	4,5%	32	3,6%
Koeficient variacije	32%	0,0%	37%	0,0%	58%	0,0%
Tvegana vrednost (90.0%, x let)	186	21,0%	162	18,3%	101	11,3%
Tvegana vrednost (95.0%, x let)	205	23,1%	181	20,4%	118	13,3%
Tvegana vrednost (99.0%, x let)	244	27,5%	222	25,0%	152	17,1%
Tvegana vrednost (99.5%, x let)	261	29,4%	233	26,3%	166	18,7%
Pogojna mera tveganja (5.0%, x let)	229	25,8%	204	23,0%	139	15,7%
Pogojna mera tveganja (1.0%, x let)	264	29,8%	241	27,1%	172	19,4%
Pogojna mera tveganja (0.5%, x let)	276	31,1%	254	28,7%	187	21,1%
Verjetnost nepreseganja višine VR	56,80%		74,70%		97,31%	

Najpomembnejši podatek je zapisan pri kategoriji Tvegana vrednost (95.0%, 1 leto), ki znaša 118. Omenjena postavka pomeni, da lahko z 95-odstotno gotovostjo trdimo, da višina škod v časovnem obdobju enega leta ne bo presegla ca 118 milijonov EUR. K temu znesku se doda še vrednost škod v obravnavi in potencialnih škod, ki znašajo skupaj 4,7 mio EUR, kar znaša skupaj 122,7 milijonov EUR. Če primerjamo to z aktualnim stanjem varnostnih rezerv na dan 31. 12. 2017, ki je znašalo 132,2 milijona EUR (31. 12. 2015 130,3 milijona EUR), lahko potrdimo, da je višina varnostnih rezerv zadostna. Poleg tega model poda rezultate za časovno obdobje enega leta še pri preostalih stopnjah zaupanja, in sicer pri 90-, 99- in 99,5-% zaupanja.

Rezultati vsebujejo tudi podatek o pričakovani izgubi (Expected shortfall). Rezultat pri kategoriji Pogojna mera tveganja (5,0%, 1 leto), ki v našem primeru znaša 139 milijonov EUR, tako pove, da je povprečna pričakovana izguba v 5% najslabših možnih scenarijev 139 milijonov EUR. Tudi tu model poda še vrednosti pričakovane izgube za 1% oziroma za 0,5% najslabših možnih scenarijev.

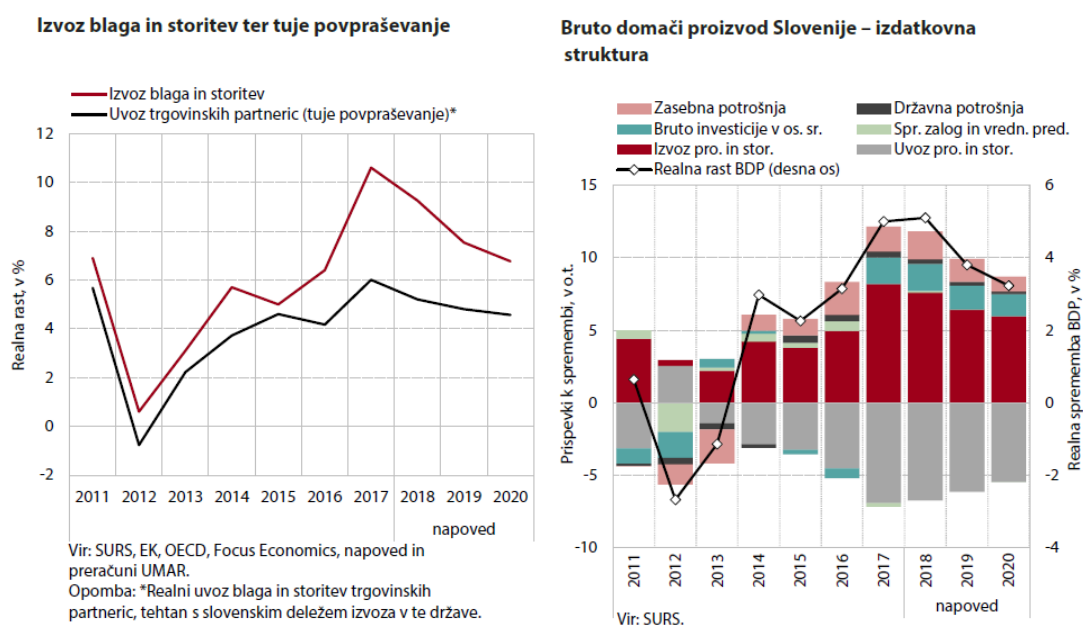
⁴⁶ Bruto izpostavljenost je celotna vrednost izpostavljenosti, brez upoštevanja lastnega deleža in deleža pozavarovanja.

VII.3. TRENDI IN PRIHODNOST NEMARKETABILNIH ZAVAROVANJ

VII.3.1. Slovensko gospodarstvo

Visoka gospodarska rast se bo nadaljevala tudi v letu 2018 in bo po ocenah znašala 5,1% (leto 2017: 5,0%), obeti so ugodni. Krepitev tujega povpraševanja prispeva k pozitivnim izvoznim gibanjem, visoki aktivnosti v predelovalnih dejavnostih in nadaljnji rasti prihodka v nekaterih tržnih storitvah. Analitiki UMAR ugotavljajo, da se je v začetku leta 2018 še okrepila tudi aktivnost v vseh segmentih gradbeništva, ki se je sicer po dveh letih padcev začela povečevati v lanskem letu.

Slika 54: Izvoz blaga in storitev, tuje povpraševanje in BDP po izdatkovni strukturi

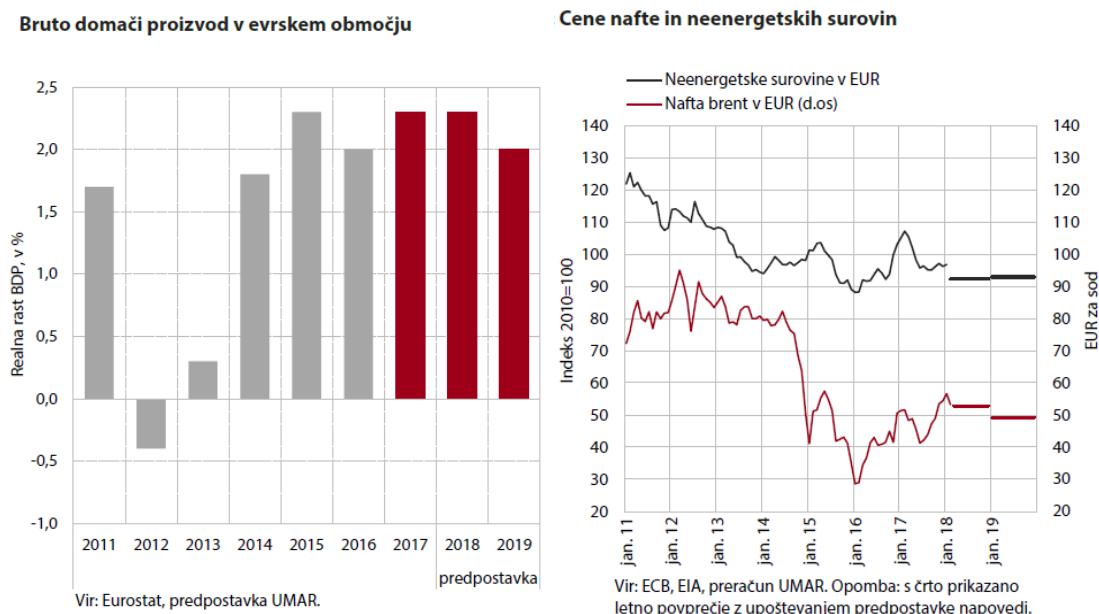

Rast izvoza bo ob nadaljevanju visoke rasti tujega povpraševanja tudi v letu 2018 visoka, z nekoliko nižjim tempom se bo nadaljevala tudi v prihodnjih dveh letih. K nadaljevanju visoke rasti izvoza bo prispeval v preteklih letih izboljššan konkurenčni položaj slovenskih podjetij. V prihodnjih dveh letih se bo rast izvoza nekoliko upočasnila, skladno s postopoma nižjo rastjo tujega povpraševanja in odsotnostjo pospeškov v rasti izvoza motornih vozil, prisotnih v letih 2017 in 2018 zaradi zagona proizvodnje novega modela avtomobila v Novem mestu (vir: UMAR 2018).

VII.3.2. Mednarodno okolje

Ob izboljševanju kazalnikov gospodarskega razpoloženja so se izboljšali kratkoročni obeti za rast v evrskem območju. Mednarodne inštitucije tako za evrsko območje v letu 2018 pričakujejo podobno rast BDP kot leta 2017 (2,3%), v naslednji letih pa se bo pod vplivom omejitev na strani ponudbe dela in dozorevanja gospodarskega cikla v nekaterih državah rast postopoma umirila. Gospodarska rast naj bi se nadaljevala tudi na večini naših izvoznih trgov na območju Zahodnega Balkana (vključno s Hrvaško), ob predpostavljenih višjih cenah nafte pa naj bi se nadaljevalo tudi gospodarsko okrevanje Rusije

Slika 55: BDP v evroobmočju in cene nafte in neenergetskih surovin

Za leto 2018 se predpostavlja povišanje povprečne cene nafte, v letu 2019 pa njen manjši upad. Cena nafte ima neposreden vpliv na povpraševanje tistih državah, katerih ekonomije so odvisne od cen energentov.

VII.3.3. Trend gibanja zavarovanj

VII.3.3.1. Slovensko zavarovalno okolje

Za nekatere panoge bo veljalo, da vztrajanje v dobaviteljski verigi velikih mednarodnih podjetij ne bo prineslo podjetjem zadostne dodane vrednosti za doseganje zastavljenih ekonomskih ciljev. Omenjena podjetja morajo razmišljati o večji globalizaciji svojih aktivnosti in poiskati nove trge izven EU. Pred tem se bodo morala produktno usmeriti, saj trgi tretjih držav zahtevajo gotove proizvode oziroma realizacijo projekta od začetka do konca. V tej smeri se bodo morala začeti specializirati ali pa povezovati z drugimi podjetji oziroma oboje.

Vstop na tretje trge brez podpore financiranja je zelo težek. Posledično se pričakuje, da bodo v prihodnosti pri slovenskih podjetjih v večji meri prodajne aktivnosti povezovali s finančno funkcijo. To je proces, ki so ga nekatera slovenska podjetja že začela in bo trajal kar nekaj časa.

Slovenski izvoz v letu 2017 in njegove napovedi za leto 2018 izkazujejo nadaljnje povečevanje in tako ostaja ključen dejavnik rasti BDP. Večinoma gre za izvoz dobrin za različne namene, s kratko ročnostjo plačila. Izvoz investicijskih dobrin omenjenim trendom sledi zelo počasi.

Na osnovi povpraševanj izvoznikov se kažejo dobre priložnosti na področju zavarovanja izvoznih kreditov kot tudi na (po)zavarovanju kratkoročnih terjatev na nemarketabilnih trgih. Pooblaščenca institucija bo nadaljevala z delom na poenostavitvah in poenotenju administrativnih postopkov in procedur z namenom, da se z zavarovalno prakso in zavarovalnimi pogoji čimbolj približa pričakovanjem poslovnih bank, ki so generator izvoznih poslov ter izvoznikom, da se bodo lažje odločali za zavarovanje svojih poslov.

Poleg tradicionalnih izvoznih trgov je pričakovati več aktivnosti izvoznikov na geografskem področju bivše Sovjetske zveze in bivše Jugoslavije. Pričakujejo se prvi poskusi realizacije izvoznega financiranja v Srednji Ameriki in na Kitajskem.

VII.3.3.2. Zavarovanje - globalni trg

Na področju zavarovanja kratkoročnih terjatev je v 2018 pričakovati rast, kar je mogoče utemeljevati na osnovi pozitivnih ekonomskih gibanj v svetovni ekonomiji in posledično večjemu poslovnemu zaupanju med ekonomskimi subjekti. Pozitiven dejavnik bo tudi ugodno finančno okolje, ki bo spodbudno vplivalo na rast izvoza. K povečanju bodo vplivali tudi notranji dejavniki, kot so novi produkti za zavarovanje kreditnih tveganj in širjenje na nove trge.

V zvezi s škodami je pričakovati njihovo rast, kar se tiče števila, medtem ko se škodni količnik naj ne bi bistveno poslabšal. Predvideva se torej rast škod sorazmerna rasti novih poslov. Škode je pričakovati predvsem v državah Bližnjega vzhoda in Severne Afrike, zatem v Evropi in Aziji.

Geografsko bo med zavarovalnimi trgi še vedno precej razlik. Evropski trg je nasičen z zavarovalnimi ponudniki, medtem ko je na trgih novih ekonomij (Afrika, Azija, Bližnji vzhod, Latinska Amerika) veliko povpraševanje po zavarovalnih storitvah. V 2018 je pričakovati podobno gibanje, razen za Latinsko Ameriko, kjer trg postaja vse bolj podoben evropskemu.

Na področju zavarovanja srednjeročnih poslov velja zmerni optimizem. Pričakovanja gredo v smeri povišanja rasti zavarovalnega obsega, kar je utemeljeno tako na novih povpraševanjih kot tudi na osnovi poslov v obdelavi.

Pozitivna pričakovanja so osnovana predvsem na višjih cenah energentov. Za 2018 se pričakuje nove investicije v infrastrukturo in transport, prav tako v proizvodnjo električne energije in njeno distribucijo. Industrija predelave kovin in rudarstvo sta nestabilna, zato se v 2018 še ne pričakuje novih investicij v ta sektor. Največje povpraševanje po poslih se pričakuje v regijah Bližnji vzhod s Severno Afriko, Podsaharska Afrika in Azija.

V zvezi s škodami so za 2018 pričakovanja podobna kot v 2017. Najbolj nestabilne so razmere v državah, katerih proizvodnja temelji na pridobivanju surovin. Njihovo stanje bo odvisno od gibanja svetovnih cen energentov in borznih cen kovin, zato so možnosti za eventuelne škodne dogodke v teh državah večje.

Največja uganka v napovedih predstavlja geopolitična situacija, ki je bistveno bolj nepredvidljiva kot v preteklosti. Nesoglasja v relaciji med ZDA in Iranom lahko bistveno spremenijo pričakovanja, morebitna širša eskalacija spora v Siriji na sosednje države, pa lahko v celoti destabilizira regijo in spremeni pričakovano ekonomsko dialektiko za 2018.

VII.3.3.3. Zavarovanje SID banka

Upošteva se naštete elemente, se v naslednjih letih pričakuje zmerno povečanje obsega sklenjenih zavarovanj kreditov in investicij. Ob dejstvu, da je Slovenija majhen ekonomski prostor, ni mogoče na letni ravni zagotoviti veljavnosti delovanja pravila velikih števil, zato je mogoče pričakovati, da bo med leti prihajalo do nihanj.

V naslednjih dveh letih se bo pooblaščen institucija srečevala s poglobljenimi izzivi digitalizacije, s katerimi bo poskušala svoje delovanje čimbolj približati izvoznemu gospodarstvu. V tem okviru bodo verjetne poenostavitve procesov, s katerimi bo možno hitrejša odobravanja zavarovanj za izvozne posle. Posebej v 2018 in 2019 so načrtovana velika vlaganja v prenovo informacijskega sistema v vseh njegovih korakih: od komunikacije z deležniki, avtomatizacije poročanja, možnosti vpogledov v analitike, do obravnave poslov in njihovega odobravanja ter končno beleženja v računovodske evidence.

Pooblaščen institucija namerava utrditi sodelovanje s slovenskimi izvozniki po shemi projektnega financiranja, ki postaja vse aktualnejši pri izvoznikih. Pri tem bo morala motivirati tudi poslovne banke. Nadaljevala bo z odpiranjem poti na novih trgih, bodisi z zavarovalnimi linijami ali drugimi podobnimi produkti. Možne priložnosti so na področju zavarovanj faktoringa in forfaitinga, predvsem za posle v Afriki in Aziji. V tem okviru bodo preverjene možnosti višjega kritja za terjatve za primer neplačila kupca.

Izziv ostaja zagotavljanje zavarovalne podpore malim in srednje velikim izvoznikom, ki jih bo SID banka spodbujala, da se v izvoznih podvigih med seboj povezujejo, da skupaj dosežejo zahtevano finančno moč.

Pooblaščen institucija bo na področju nemarketabilnih zavarovanj tudi v prihodnje spremljanja povpraševanja na trgu in trende na področju uradno podprtih izvoznih kreditov, ki jih ureja OECD sporazum – *Arrangement on Officially Supported Export Credits* (kot članica EU je sporazum dolžna spoštovati tudi Slovenija).

Prvenstveni cilj, ki ga SID banka zasleduje na področju zavarovanja kreditov in investicij (zavarovanje v imenu in za račun države) je kvalitetno in strokovno izvajanje pooblastil pooblaščen institucije po ZZFMGP ter po ostalih sprejetih zakonih ter zaščita pravic in interesov države.

Na področju nemarketabilnih zavarovanj bo poslovanje SID banke v zvezi s produkti in politiko poslovanja v prihodnje usmerjeno predvsem v strateške politike:

- Upoštevati pravila stroke in načela zdravega zavarovalniškega poslovanja; ohraniti sedanji status varnostnih rezerv.
- Opravljati posle pooblaščen institucije po pogodbeno dogovorjeni proviziji, ki naj pokriva stroške poslovanja in zagotovi primeren razvoj strokovnih služb (natančno evidentiranje porabe vseh resursov).
- Spremljati in podpirati aktivnosti za ohranitev prvovrstnosti zavarovalnih instrumentov, ugodnega vpliva na kapitalsko ustreznost in bančne oslabitve (Basel III – v okviru možnosti; mednarodno sodelovanje).
- Slediti procesu harmonizacije, spremembam pravil in sodobnim trendom na področju uradno podprtih IKA.
- Aktivno sodelovati pri kreiranju politik zavarovanja izvoznih poslov v okviru IWG, OECD in EU.
- Prilagajati zavarovalne produkte potrebam slovenskega gospodarstva oz. konkretnim izvoznim poslom (customization).

- Spodbujati tuje in domače banke pri financiranju »slovenskih« izvoznih poslov (kreditni nerezidentom).
- Nadaljevati z aktivnim vključevanjem v funkcije gospodarske diplomacije in odpiranje novih trgov.
- Voditi aktivno politiko zavarovanja na obstoječih ključnih trgih.
- Organizirati zavarovanje pred revolving kratkoročnimi netržnimi riziki v SID banki v primeru prodaje PKZ in hkrati prenehanja ali neustreznosti obstoječih pozavarovalnih pogodb.
- Preveriti in implementirati smiselne oblike pozavarovanj z namenom boljšega upravljanja tveganj.
- Aktivno sodelovati pri vsakoletnem razvoju in implementirati relevantne vsebine medresorskega akcijskega načrta za internacionalizacijo.
- Dosegati dolgoročni prag rentabilnosti pri zavarovanju pred nemarketabilnimi riziki (break even).

Poleg predstavljenih usmeritev bo delo na področju ponudbe nemarketabilnih zavarovanj sledilo tudi spremembam OECD sporazuma na področju uradno podprtih izvoznih kreditov, kar bo omogočalo SID banki stik s hitrimi spremembami okolja in njegovimi potrebami.

Cilj pooblaščenice je povečanje aktivnosti na področju podpore in pospeševanja izvoza na področju nemarketabilnih zavarovanj, kar je zapisano tudi v Akcijski strategiji SID banke za obdobje 2018-2020. Podpora gospodarstvu se bo učinkovito izvajala s prilagajanjem delovanja in ponudbo zavarovalnih produktov potrebam izvoznega gospodarstva.

VIII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemRS

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju jamstvene sheme za podjetja izhaja iz Zakona o jamstveni shemi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/09 in 42/09). Republika Slovenija v navedenem zakonu pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzor nad porabo kreditov, zavarovanih z jamstvom po tem zakonu.

Kljub temu, da **je pridobivanje poroštev bilo omejeno na 31. 12. 2010** in po tem datumu ni bilo več možno pridobiti novih jamstev, SID banka poroča o izvajanju le-tega, saj **se aktivnosti s tem v zvezi** (unovčevanje, izplačila, izterjava, insolventni postopki, poročanja, pravnici postopki, itd.) **še vedno izvajajo**, tekoče pa se spreminja tudi statistika v tem kontekstu, iz katere lahko ugotovljamo rezultate ukrepa.

Z ZJShemRS je bil vzpostavljen sistem izdajanja državnih jamstev za obveznosti gospodarskih družb bonitetnih razredov A, B in C iz naslova dolgoročnih kreditov, najetih pri poslovnih bankah. **Namen zakona je bil sprostitev kreditnega krča**, ki je nastal zaradi svetovne finančne krize oziroma njenih posledic - predvsem zmanjšano dostopnost do virov poslovnih bank in s tem tudi manjši dotok denarja v slovensko gospodarstvo. **V prvotno načrtovani obliki je shema predvidevala poroštva samo za podjetja A in B bonitetnega razreda** (usmerjenost v sistemsko tržno vrzel in ne primere, ki sami po sebi niso več kreditno sposobni), po razpravi v DZ pa je bila, kljub opozorilom o pričakovanem najmanj 25-odstotnem škodnem rezultatu, **shema razširjena še na podjetja iz bonitetnega razreda C**, "ker ravno ta najbolj potrebujejo pomoč", poleg tega pa shema ni predvidevala pogoja ustreznega zavarovanja.

Od celotne jamstvene kvote, ki je znašala 1,2 mrd EUR, je bilo do 31. 12. 2010, ko se je zaključil zakonski rok za izdajanje jamstev po tej shemi, poslovnim bankam na skupno 15 avkcijah razdeljeno skupno za 809,4 mio EUR jamstvene kvote.

Poslovne banke so na podlagi razdeljenih kvot podjetjem odobrile 581 kreditov v skupni višini 840,5 mio EUR, ki so bili zavarovani z državnim jamstvom Republike Slovenije v skupni višini 310,1 mio EUR. Tako je jamstvena shema za podjetja slovenskim podjetjem pomagala pri pridobivanju potrebnih finančnih sredstev v pogojih še vedno trajajoče svetovne finančne in gospodarske krize.

Na dan 31. 12. 2017 je bilo pri poslovnih bankah aktivnih še 13 kreditnih pogodb, s stanjem kreditov v višini 15,22 mio EUR, za katere znaša jamstvo Republike Slovenije 7,12 mio EUR.

Tabela 32: Portfelj kreditov zavarovanih z državnim jamstvom po ZJShemRS (stanje na dan 31. 12. 2010 ob izteku zakonskega roka za izdajanje novih jamstev)

Bonitetna ocena kreditojemalcev	Vsota zneskov odobrenih kreditov (v EUR)	Vsota zajamčenih zneskov kreditov (v EUR)	Število kreditov	% po vrednosti	% po številu
A	354.818.703	123.662.988	163	42,2%	28,1%
B	335.554.988	117.707.794	304	39,9%	52,3%
C	150.176.014	68.746.870	114	17,9%	19,6%
Skupaj	840.549.705	310.117.653	581	100,0%	100,0%

Več kot polovica kreditov (304 kreditov v skupni vrednosti 335,5 mio EUR) je bila odobrena podjetjem, ki so se v času pridobitve kredita uvrščala v bonitetni razred B. Sledijo jim podjetja bonitete A, ki so prejela 163 kreditov v vrednosti 354,8 mio EUR. Najmanj kreditov so prejela podjetja bonitete C in sicer 114 kreditov v vrednosti dobrih 150,1 mio EUR.

Tabela 33: Razpršenost kreditov glede na velikost podjetij v EUR

Velikost podjetja	Vsota zneskov odobrenih kreditov	Število kreditov	% po vrednosti	% po številu
MSP	218.405.599	378	26%	65%
Veliko podjetje	622.144.105	203	74%	35%
Skupaj	840.549.705	581	100%	100%

Vir: SID banka

Velika podjetja so prejela 74 % kreditov glede na vrednost, medtem ko po številu prejetih kreditov prevladujejo MSP, ki so prejela 65 % vseh kreditov.

Tabela 34: Regionalna razpršenost kreditov

Regija-sedež kreditojemalca	Vsota zneskov odobrenih kreditov (EUR)	Število kreditov	% po vrednosti	% po številu
Osrednjeslovenska	214.819.030	134	25,6%	23,06%
Savinjska	189.322.160	112	22,5%	19,28%
Podravska	135.467.624	96	16,1%	16,52%
Goriška	89.179.690	66	10,6%	11,36%
Gorenjska	57.226.466	45	6,8%	7,75%
Jugovzhodna Slovenija	24.187.400	35	2,9%	6,02%
Pomurska	14.322.206	23	1,7%	3,96%
Obalno-kraška	62.591.173	18	7,4%	3,10%
Zasavska	24.420.357	17	2,9%	2,93%
Notranjsko-kraška	14.153.600	13	1,7%	2,24%
Koroška	12.595.000	13	1,5%	2,24%
Spodnjeposavska	2.265.000	9	0,3%	1,55%
Skupaj	840.549.705	581	100,00%	100,00%

Vir: SID banka

Regionalna razpršenost kreditov je bila visoka. Četrtno vrednosti kreditov (25,6%) so prejela podjetja iz Osrednjeslovenske regije, po 22,5 oz. 16,1% podjetja iz Savinjske oz. Podravske, 10,6% podjetja iz Goriške regije, podjetja iz preostalih regij pa so v skladu z manjšim povpraševanjem prejela manjše deleže.

Tabela 35: Razpršenost kreditov glede na dejavnost podjetij

Dejavnost SKD	Vsota zneskov odobrenih kreditov (EUR)	Število kreditov	% po vrednosti	% po številu
Predelovalne dejavnosti	402.464.702	270	47,9%	46,5%
Gradbeništvo	170.347.329	89	20,3%	15,3%
Promet in skladiščenje	106.790.900	35	12,7%	6,0%
Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	86.283.359	91	10,3%	15,7%
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	18.570.101	23	2,2%	4,0%

Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	12.338.000	16	1,5%	2,8%
Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	10.483.313	24	1,2%	4,1%
Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	8.000.000	2	1,0%	0,3%
Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	5.940.000	6	0,7%	1,0%
Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in odpadki; saniranje okolja	5.100.000	2	0,6%	0,3%
Gostinstvo	4.890.000	8	0,6%	1,4%
Zdravstvo in socialno varstvo	3.356.000	1	0,4%	0,2%
Poslovanje z nepremičninami	2.466.000	9	0,3%	1,5%
Rudarstvo	2.020.000	3	0,2%	0,5%
Finančne in zavarovalniške dejavnosti	1.500.000	2	0,2%	0,3%
Skupaj	840.549.705	581	100,0%	100,0%

Vir: SID banka

Slabo polovico vrednosti kreditov (47,9%) so poslovne banke odobrile podjetjem iz predelovalnih dejavnosti, petino (20,3%) gradbenim podjetjem, sledijo podjetja iz dejavnosti promet in skladiščenje, ter trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil.

Tabela 36: Nameni kreditov

Namen kredita	Vsota zneskov odobrenih kreditov (EUR)	Število kreditov	% po vrednosti
Financiranje nove investicije	59.882.200	16	7,1%
Financiranje obratnih sredstev	546.590.049	414	65,0%
Financiranje že začete investicije	39.114.173	21	4,7%
Reprogram - investicije	4.710.000	1	0,6%
Reprogram - obratna sredstva	190.253.283	129	22,6%
Skupaj	840.549.705	581	100,0%

Vir: SID banka

Največ sredstev iz naslova kreditov, zavarovanih z jamstvom Republike Slovenije, je bilo namenjenih za financiranje obratnih sredstev, ki po vrednosti dosegajo 65 %, sledijo reprogrami kreditov za obratna sredstva (23 %).

Tabela 37: Ročnost kreditov

Ročnost v letih	Število kreditov	Vsota zneskov odobrenih kreditov (EUR)	Vsota zneskov kreditov, za katere jamči RS
1	44	32.019.028,56	11.227.156,42
2	41	47.994.671,00	16.394.140,55
3	306	387.123.473,00	134.923.141,59
4	21	58.353.704,00	23.687.852,00
5	84	153.081.833,06	56.578.492,19
6	17	52.733.280,72	23.147.860,82
7	41	56.353.074,58	20.848.901,99
8	3	7.130.000,00	2.713.000,00
9	6	27.851.000,00	13.195.500,00
10	18	17.909.640,00	7.401.607,00
Skupaj	581	840.549.704,92	310.117.652,56

Vir: SID banka

Več kot polovica vseh odobrenih kreditov z jamstvom Republike Slovenije (306 kreditov), je bilo odobrenih z ročnostjo 3 let.

Tabela 38: Boniteta ob uvrstitvi kredita v jamstveno shemo - pregled unovčenih jamstev

Boniteta ob uvrstitvi	Število izplačanih zahtevkov	Število podjetij	Vsota izplačil jamstev RS (EUR)
2010			
B	7	6	838.762,46
C	4	3	2.872.498,09
2010 Skupaj	11	9	3.711.260,55
2011			
A	5	5	2.626.191,87
B	43	16	11.406.103,39
C	13	11	5.626.179,63
2011 Skupaj	61	32	19.658.474,89
2012			
A	9	7	2.962.235,83
B	53	24	10.183.644,81
C	7	3	10.172.585,82
2012 Skupaj	69	34	23.318.466,46
2013			
A	34	14	10.382.786,91
B	42	20	9.790.429,62
C	19	9	2.415.750,85
2013 Skupaj	95	43	22.588.967,38
2014			
A	11	5	842.033,87
B	21	12	2.973.151,95
C	4	3	120.777,68
2014 Skupaj	36	20	3.935.963,50
2015			
A	5	2	89.277,50
B	4	2	210.568,92
C	10	3	1.685.994,85
2015 Skupaj	19	7	1.985.841,27
2016			
A	2	1	76.019,37
C	1	1	5.096,12
2016 Skupaj	3	3	81.115,49
2017	0	0	0
SKUPAJ	294	147	75.280.089,54

V letu 2017 SID banka ni prejela v obravnavo nobenega zahtevka za unovčenje izdanih jamstev Republike Slovenije (skupaj je banka v obdobju 2009-2017 prejela 342 zahtevkov). Po prejemu zahtevane dokumentacije SID banka preverja izpolnjevanje pogojev, določenih s predpisi, saj ob izdaji poroštev zaradi določb ZJShemRS in uredbe vseh pogojev ni bilo mogoče preverjati (npr. kreditne pogodbe so se sklepale po izdaji porošstva). Glede na izpolnjene pogoje ZJShemRS je **v obdobju 2009-2017 Ministrstvo za finance izplačalo poslovnim bankam sredstva v skupni višini 75,28 mio EUR** na podlagi 294 zahtevkov za unovčenje. V primeru izplačanega jamstva, mora poslovna banka po prejemu unovčenega zneska začeti izterjavo, skladno s predpisi in pogodbo o jamstvu, v primeru insolventnega postopka dolžnika pa prijavo terjatev v skladu z Uredbo o izvajanju ZJShemRS opravi in vodi DPRS.

IX. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemFO

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju jamstvene sheme za fizične osebe izhaja iz Zakona o jamstveni shemi RS za fizične osebe (Uradni list RS, št. 59/09). Republika Slovenija v navedenem zakonu pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzor nad porabo kreditov, zavarovanih z jamstvom po tem zakonu.

Z ZJShemFO je bilo fizičnim osebam omogočeno pridobivanje jamstev RS za kredite do višine 100.000 EUR oziroma 10.000 EUR, odvisno od kategorije kreditorejmalcev. Jamstvena shema za fizične osebe kot protikrizni ukrep države je zajemal štiri kategorije kreditorejmalcev in sicer zaposlene za določen čas, kreditorejmalce, ki prvič rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje, mlade družine in brezposelne.

Celotna jamstvena kvota, ki naj bi se po ZJShemFO razdelila v obdobju od leta septembra 2009 do 31. 12. 2010, je znašala 350 mio EUR, od tega je bilo **50 mio EUR kvote namenjene za kategorijo brezposelnih kreditorejmalcev**. Do konca leta 2010 je SID banka izvedla šest avkcij, na osnovi katerih je bilo poslovnim bankam dodeljenih za 84,9 mio EUR jamstvenih kvot.

Tabela 39: Podatki o jamstvih izdanih fizičnim osebam po ZJShemFO

Št. avkcije	Datum avkcije	Znesek razpisane jamstvene kvote v EUR	Znesek dodeljene jamstvene kvote v EUR	% jamstva RS	Porabljena kvota (Znesek kreditov zavarovanih z jamstvom RS) v EUR	Znesek kreditov v EUR	Št. kreditov
1	2.10.2009	50.000.000,0	30.800.000,0	50%	6.513.097,9	13.026.195,8	244
2	2.10.2009	10.000.000,0	7.600.000,0	100%	1.646.355,0	1.646.355,0	239
3	3.2.2010	50.000.000,0	27.300.000,0	50%	8.438.468,0	16.876.936,0	293
4	3.2.2010	20.000.000,0	6.600.000,0	100%	1.290.701,0	1.290.701,0	186
5	6.10.2010	20.000.000,0	10.300.000,0	50%	1.201.005,0	2.402.010,0	39
6	6.10.2010	5.000.000,0	2.300.000,0	100%	174.667,0	174.667,0	27
Skupaj		155.000.000,0	84.900.000,0		19.264.293,9	35.416.864,8	1.028
Zakonska kvota					350.000.000,0		

Na dan 31. 12. 2017 je bilo odprtih še 99 kreditov s stanjem v višini 3,73 mio EUR, za katere znaša jamstvo Republike Slovenije 1,89 mio EUR.

SID banka je v letu 2017 v obravnavo prejela 5 zahtevkov za unovčenje (v letih 2010-2017 skupaj 108 zahtevkov). Glede na izpolnjene pogoje ZJShemFO je Ministrstvo za finance (MF) v letu 2017 poslovnim bankam na podlagi treh zahtevkov za unovčenje izplačalo sredstva v skupni višini 40.551,95 EUR (dva zahtevka na unovčitev sta bila s strani SID banke zavrnjena in jamstvo ni bilo izplačano). V letu 2017 sta se dva izplačana zahtevka nanašala na skupino brezposelnih kreditorejmalcev, medtem ko je pri enem kreditorejmalcu šlo za stanovanjski kredit.

V primeru izplačanih jamstev in ob izpolnjevanju pogojev SID banka začne s postopkom izterjave za plačana jamstva. V primeru, da kreditorejmalec v roku 8-ih dni od prejema poziva

ne izpolni svoje obveznosti, SID banka zadevo preda v izvršbo na Finančno upravo Republike Slovenije.

X. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZPFIGD

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju poroštvene sheme izhaja iz Zakona o poroštvih RS za financiranje investicij gospodarskih družb (Uradni list Republike Slovenije, št. 43/10, 87/11, 55/12, 82/15). RS v navedenem zakonu pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun določa premije glede na bonitetne razrede kreditorejmalcev, ugotavlja izpolnjevanje pogojev za pridobitev poroštva, presoja zavarovanja poroštva in sklepa pogodbe v zvezi z izdajo poroštva ter vrši vso pripadajočo spremljavo in poročanja.

Namen ZPFIGD je bil podjetjem omogočiti lažji dostop do sredstev pri poslovnih bankah za izvedbo investicij v razvojne projekte ter kasneje tudi za pridobitev obratnih sredstev, ki naj bi pripomogla k razvoju in konkurenčnosti slovenskih podjetij.

Od prvega razpisa leta 2010 do zaključka leta 2015 je SID banka skupaj izdala devet kreditov osmim podjetjem v skupni višini 27,1 mio EUR, za katere je poroštvo Republike Slovenije znašalo 20,49 mio EUR, od skupne razpisane poroštvene kvote v višini 400 mio EUR pri čemer je bil zakonski potencial 1 mrd EUR. Na dan 31. 12. 2017 je stanje kreditov znašalo v višini 10 mio EUR, za katere znaša poroštvo Republike Slovenije 5,43 mio EUR.

Do sedaj je SID banka prejela 4 zahtevke za unovčenje poroštva iz naslova ZPFIGD v skupni višini 3,59 mio EUR (poroštveni znesek). Vsi štirje zahtevki so bili zaradi ugotovljenih kršitev zavrnjeni.

SID banka je ves čas od pridobitve javnega pooblastila po ZPFIGD pospeševala uporabo tega instrumenta v okviru sodelovanja in razgovorov z bankami in drugimi aktivnostmi obveščanja javnosti, vendar kljub temu **zakon ni prinesel željenega rezultata**, saj je le malo podjetij v tem času vstopalo v nove investicije, določena podjetja pa so banke glede na njihovo poslovanje same podprle, kar je za podjetje pomenilo nižje stroške celotnega financiranja, manj administracije, itd. **Kljub temu, da je bil ZPFIGD dvakrat spremenjen, ta končnim uporabnikom – kreditorejmalcem ni zagotovil učinkovitih rešitev.**

Povpraševanja po poroštvih Republike Slovenije po ZPFIGD je bilo vsako leto manj, saj so se bistveno spremenile tudi okoliščine v primerjavi z letom 2010, zato potrebe po instrumentu, kot ga opredeljuje ZPFIGD, ni več. Skladno s tem je bila ob koncu leta 2015 objavljena dopolnitev Zakona o poroštvih RS za financiranje investicij gospodarskih družb (Uradni list Republike Slovenije 82/15), na podlagi katere je bilo izdajanje poroštva po tem zakonu možno najdlje do 31.12.2015.

Tabela 40: Podatki o jamstvih izdanih v okviru ZPFIGD

razpis	razpisana poroštvena kvota	% poroštva	porabljena kvota	znesek kreditov	znesek investicije	št. kreditov	rok za predložitev
1. razpis	50.000.000,00	75%	11.481.783,75	15.309.045,00	23.026.161,23	4	31.07.2011
2. razpis	50.000.000,00	75%	2.167.500,00	2.890.000,00	4.528.003,08	2	31.07.2012
3. razpis	50.000.000,00	80%	400.000,00	500.000,00	731.618,00	1	30.10.2013
	50.000.000,00	60%	840.000,00	1.400.000,00	-	1	30.10.2013
4. razpis	50.000.000,00	80%	5.600.000,00	7.000.000,00	10.000.000,00	1	30.10.2014
	50.000.000,00	60%	0	0	-	0	30.10.2014
5. razpis	50.000.000,00	80%	0	0	0	0	30.10.2015
	50.000.000,00	60%	0	0	-	0	30.10.2015
Skupaj	400.000.000,00		20.489.283,75	27.099.045,00	38.285.782,31	9	

XI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZVO-1C

SID banka je na podlagi 127. člena Zakona o varstvu okolja (ZVO-1) v 2017 nadaljevala z izvajanjem funkcije uradnega dražitelja na dražbah pravic do emisije toplogrednih plinov v skladu z Uredbo Komisije EU št. 1031/2010 o časovnem načrtu, upravljanju in drugih vidikih dražbe pravic do emisije toplogrednih plinov na podlagi Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov, spremenjeno z Uredbo Komisije EU št. 1210/2011.

SID banka v imenu Republike Slovenije na dražbah, ki jih organizira skupni dražbeni sistem 25 držav članic EU (borza European Energy Exchange), prodaja količine emisijskih kuponov (določene s prej navedeno uredbo, relevantnimi sklepi Evropske komisije in koledarjem dražb) in prejeto kupnino prenese na račun končnega upravičenca sredstev, ki je Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije.

V letu 2017 je SID banka kot uradni dražitelj emisijskih kuponov (oznaka: EUA) sodelovala na 137 avkcijah. Na avkciji je bilo prodano za 4.351 tisoč emisijskih kuponov, znesek kupnine je znašal 25.050 tisoč EUR.

Tudi na avkcijah emisijskih kuponov za letalske prevoznike (oznaka kupona : EUAA) je SID banka sodelovala kot uradni dražitelj.

V letu 2017 so bile na koledarju 3 avkcije emisijskih kuponov za letalske prevoznike (EUAA). Prodanih je bilo za 6 tisoč enot pravic, oziroma emisijskih kuponov, kjer je znesek kupnine znašal 43 tisoč EUR.

Slika 56: Gibanja cene EUA (emisijskih kuponov) na avkcijah v letu 2017

Vir: Bloomberg

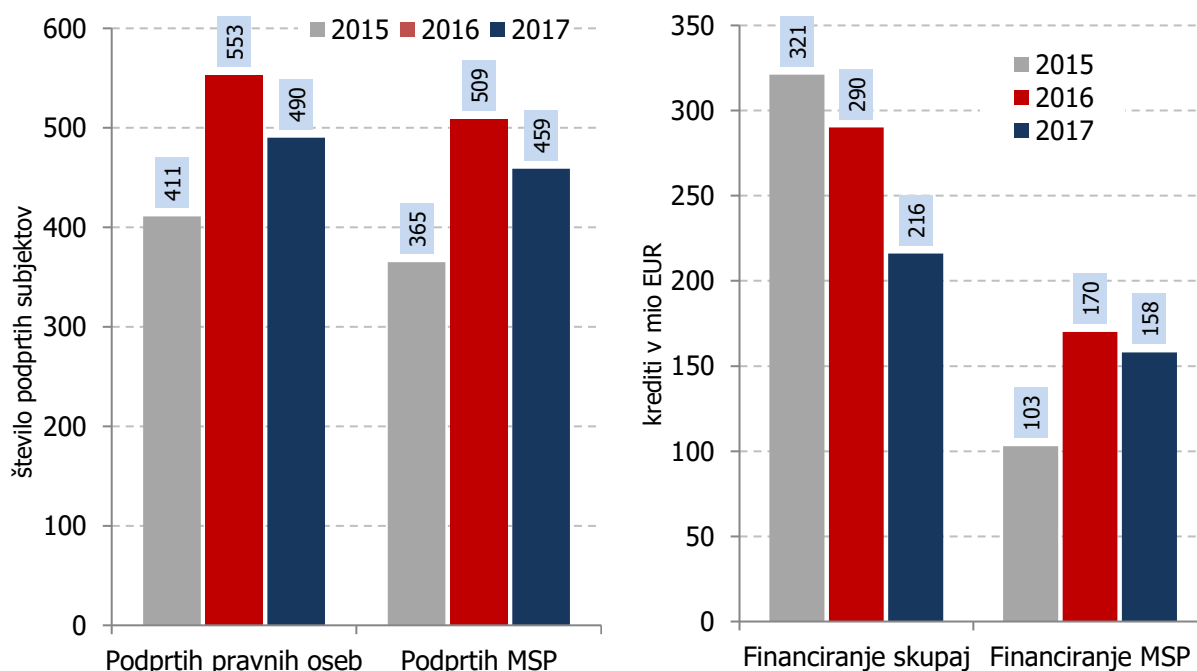
XII. UČINKI FINANČNIH STORITEV

SID banka prispeva k razvoju slovenskega gospodarstva z zagotavljanjem potrebnih dolgoročnih sredstev za financiranje novih, razvojno naravnanih projektov⁴⁷. Namen tega poglavja je pregled učinkov novega financiranja v letu 2017, glede na namene kreditov, regionalno in sektorsko strukturo⁴⁸ ter različne spodbujevalne učinke na gospodarsko aktivnost.

XII.1. STRUKTURA NOVIH KREDITOV V LETU 2017

Tudi v letu 2017 je SID banka posredno in neposredno zagotavljala namenska dolgoročna sredstva za namen spodbujanja projektov, v največjem številu malih in srednjih podjetij (MSP). Skupaj je bilo podprtih 490 pravnih oseb, od tega 459 malih in srednjih podjetij, oziroma 94 odstotkov vseh kreditojemalcev. Tudi po obsegu je bilo največ novih kreditov danih MSP v obsegu 158 mio EUR, od skupaj 216 mio EUR novih kreditov. Ta premik v številu in obsegu podprtih MSP je predvsem odraz novih programov SID banke za financiranje MSP, ki naslavlja identificirano vrzel na tem segmentu (več o vrzelih v poglavju IV.4.). Skupni znesek vseh novih kreditov se je v zadnjih letih rahlo zniževal, v zadnjem letu predvsem na račun nižjega obsega financiranja velikih podjetij.

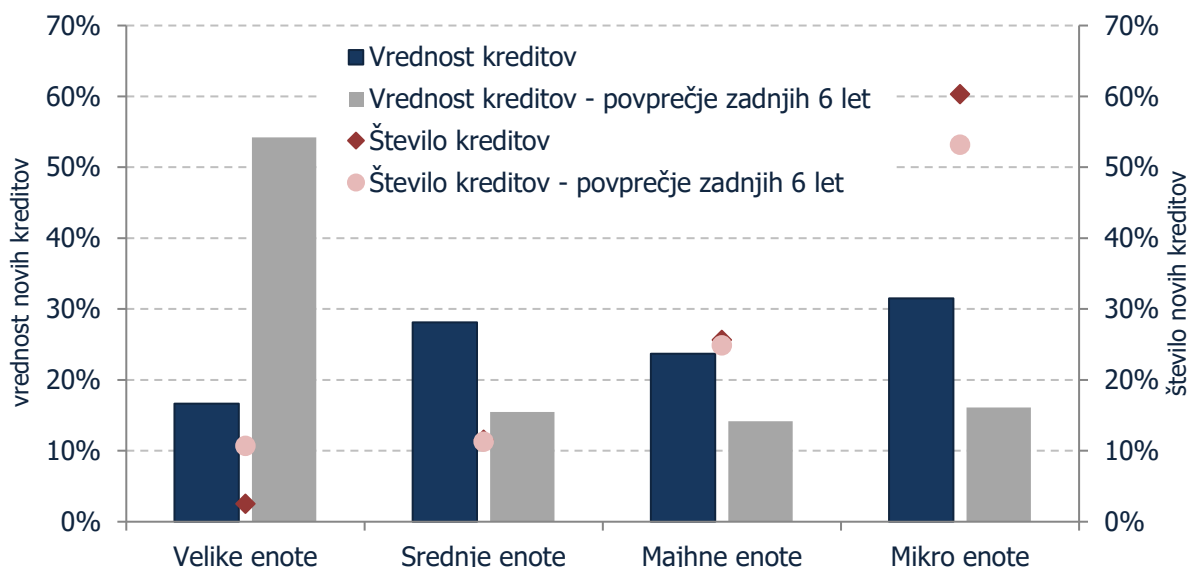
Slika 57: Skupni znesek vseh novih kreditov in število podprtih subjektov v 2015-2017

⁴⁷ Podatki o novih kreditnih pogodbah, ki so jih sklenile poslovne banke temeljijo na poročilih poslovnih bank na stanje 31.12.2017.

⁴⁸ Podatki o dodani vrednosti sektorjev, regionalnih vrednostih BDP in zaposlenosti so pridobljeni iz podatkovne baze Statističnega urada Republike Slovenije

Slika 58: Razpršitev novih kreditov po velikosti končnih upravičencev za izbrane velikostne enote

Porazdelitev med velikostnimi razredi MSP v 2017 se je po obsegu kreditiranja v primerjavi z zadnjimi 6 leti, nekoliko spremenila. Najbolj se je povečal delež podprtih srednjih in mikro enot. Delež danih kreditov velikim podjetjem se je v 2017, glede na primerjalno obdobje zadnjih 6 let, znižal s 54% na slabih 17%. Temu primerno se je povečalo kreditiranje MSP, predvsem mikro podjetij, katerih delež je znašal slabo tretjino. Tudi po številu odobrenih kreditov je bil največji delež, 60%, namenjen mikro podjetjem. Premik v financiranje mikro podjetij kaže tudi primerjava s povprečjem zadnjih 6 let, saj se je delež števila kreditov mikro enotam zvišalo za slabih 10 odstotnih točk, predvsem na račun nižjega števila kreditov velikim enotam. SID banka mikrofinanciranje naslavlja v okviru novih programov finančnega inženiringa, ki so bili vzpostavljeni po letu 2013. Prav to področje je namreč podvrženo največjemu racioniranju povpraševanja po zunanjem financiranju.

Slika 59: Razpršitev novih kreditov po glavnih namenih SID banke kot delež vrednosti vseh novih kreditov; kot delež števila vseh novih kreditov

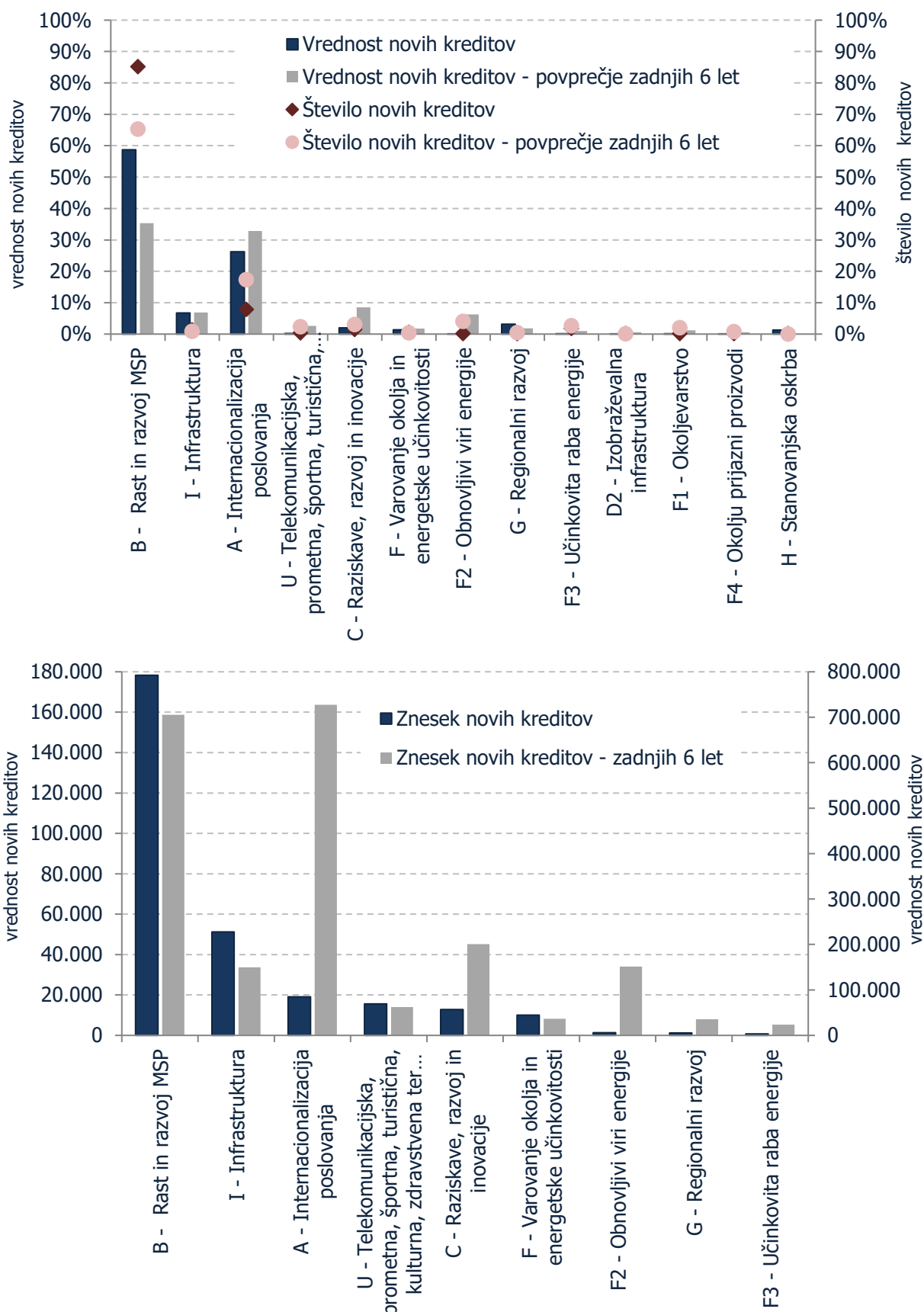

Z namenom zasledovanja dolgoročnih razvojnih usmeritev Republike Slovenije in EU so storitve SID banke razdeljene na štiri glavne namene:

- Razvoj družbe znanja in inovativnega podjetništva,
- Razvoj okolju prijazne družbe in proizvodnje,
- Razvoj konkurenčnega gospodarstva ter
- Regionalni in družbeni razvoj.

Glede na glavne namene SID banke je bila, tako kot v preteklih letih, večina novih kreditov danih za Razvoj konkurenčnega gospodarstva in internacionalizacije. Za ta namen je bilo danih 85% vrednosti vseh novih kreditov oz. več kot 90% števila vseh novih kreditov. Glede na primerjalno obdobje zadnjih 6 let, se je močno znižal delež danih kreditov za namena Razvoj družbe znanja in inovativnega podjetništva ter Razvoj okolju prijazne družbe in proizvodnje. V obeh namenih se je glede na primerjalno obdobje znižal na slaba 2%. Po številu danih kreditov se je glede na primerjalno obdobje povečal le delež kreditov za Razvoj konkurenčnega gospodarstva in internacionalizacije, za dobrih 10 odstotnih točk. SID banka si sicer prizadeva, da pri vsakem posojilu dosega če je le mogoče več namenov hkrati – tudi ko je primarni namen na primer razvoj konkurenčnega gospodarstva, presoja po dodelitvi kredita upošteva inovativnost podjetja in njegov potencial da prispeva k izvozu. S tega vidika postaja podpora SID banke internacionalizaciji bolj posredna, vendar nič manj zavezana temu končnemu cilju.

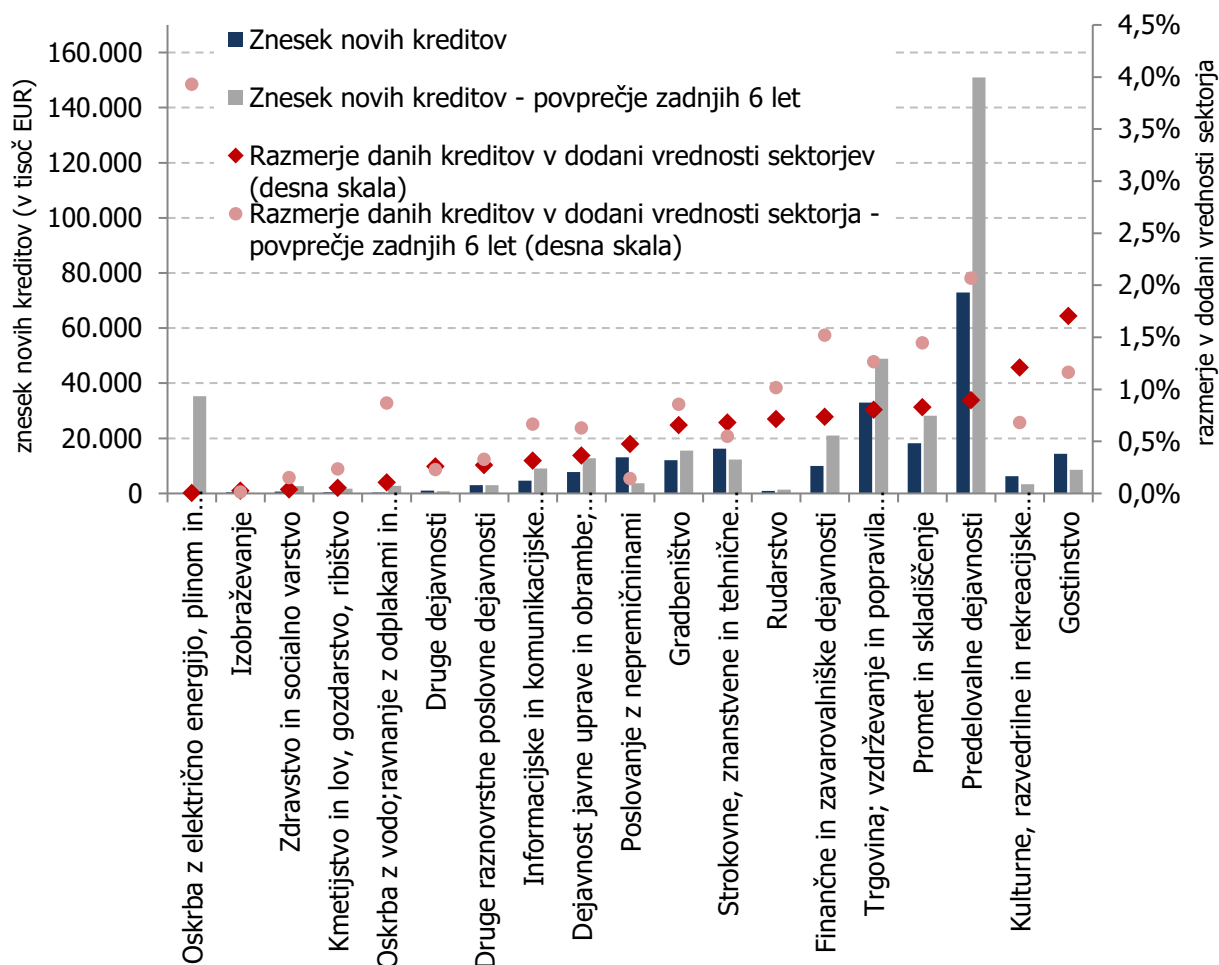
Slika 60: Razpršitev novih kreditov po namelih naložbe končnega upravičenca

Analiza po namelih naložb končnih upravičenca kaže, da je bilo največje število novih kreditov odobrenih za rast in razvoj malih in srednjih podjetij, sledi pa financiranje infrastrukture. Novi krediti za rast in razvoj MSP so najbolj presegali povprečje primerjalnega

obdobja. Povečali so se z tretjine na slabih 60%. Največje znižanje deleža po vrednosti novih kreditov je bilo za namen raziskave, razvoj in inovacije s slabih 10% na 2%. To zopet kaže na to da SID banka internacionalizacijo podjetij vedno bolj podpira z neposrednim spodbujanjem njihove konkurenčnosti in investiranja, bolj kot pa z neposrednim financiranjem poslov mednarodne menjave, ki so tudi podvrženi nekaterim omejitvam, glede na regulative EU.

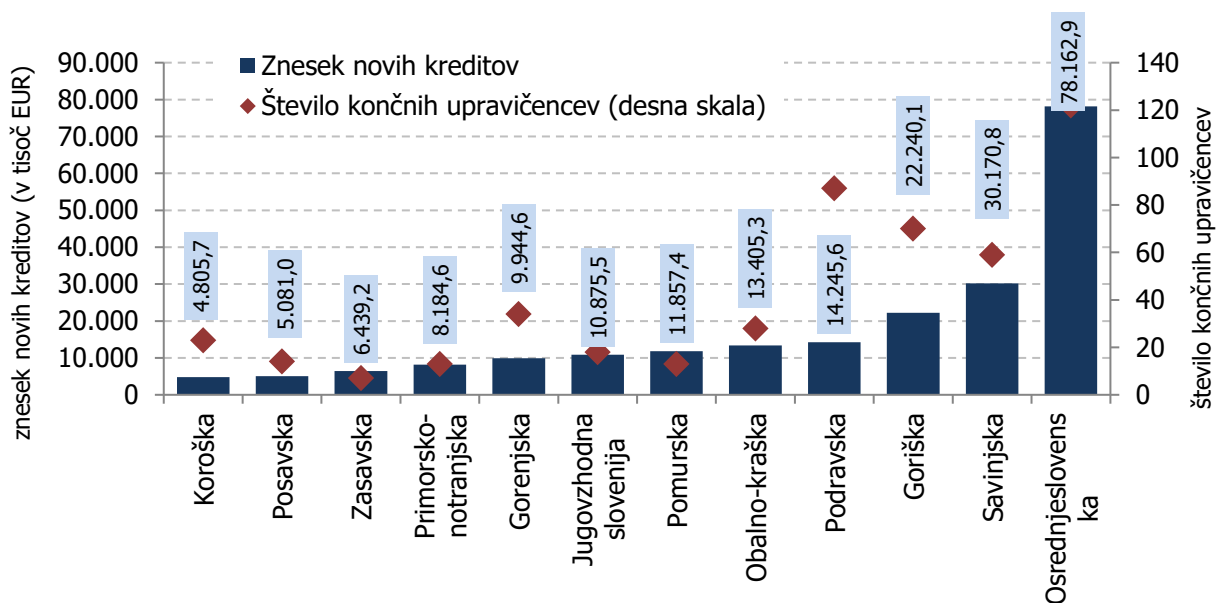
Slika 61: Znesek novih kreditov končnim upravičencem v izbranih dejavnostih in razmerje v dodani vrednosti sektorjev

Med kreditorejmalci so, tako kot v preteklih letih, prevladovala podjetja iz predelovalnih dejavnosti, kar dobra tretjina vseh kreditov. Sledijo trgovina z dobrimi 15%, ter promet in skladiščenje z dobrimi 8% obsega vseh novih kreditov. Glede na primerjalno obdobje zadnjih 6 let se je močno znižal znesek danih posojil prav podjetjem v predelovalnih dejavnostih, medtem ko se je primerjalno povišal znesek danih kreditov v dejavnosti poslovanje z nepremičninami. Razmerje danih kreditov v dodani vrednosti sektorja je bilo najvišje v gostinski dejavnosti. Glede na primerjalno obdobje se je povišalo za pol odstotne točke dodane vrednosti sektorja. Razmerje v dodani vrednosti se je glede na preteklo obdobje najbolj znižalo v sektorju oskrbe z električno energijo, plinom in paro, iz 3,9% na 0,01%. Povprečno razmerje danih novih kreditov v dodani vrednosti sektorja je v 2017 znašala 0,5%.

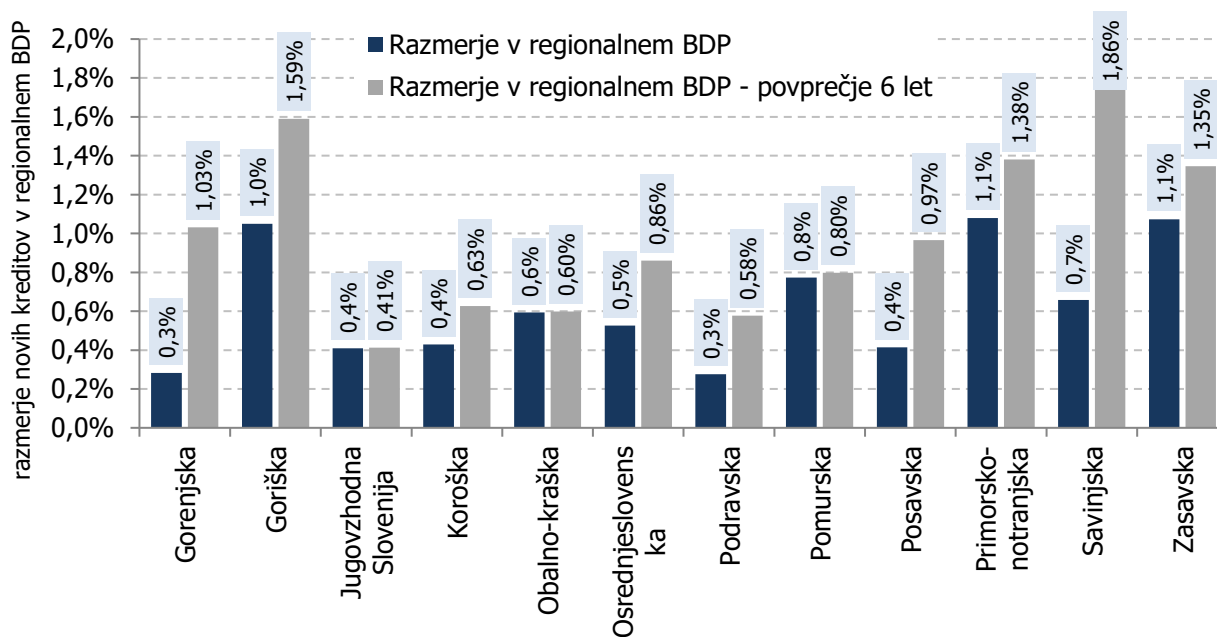
Glede na razpršenost novih kreditov po regijah, je največji delež kreditov, 78 mio EUR prejela Osrednjeslovenska regija, od koder je prihajalo tudi največ končnih upravičencev, 122. Najmanj kreditov je bilo glede na znesek danih v Koroški regiji, glede na število končnih upravičencev pa v Zasavski regiji.

Slika 62: Regionalna razpršenost novih kreditov

SID banka sicer skuša ohraniti ustrezno razpršeno aktivnost med vsemi regijami RS, kar se najbolj kaže v razmerju povprečnega obsega novih posojil v zadnjih šestih letih glede na BDP regij. Po tem kazalniku po intenzivnosti kreditiranja prednjačijo Primorsko-notranjska, Zasavska, Goriška in Pomurska regija. Primerjava z obdobjem zadnjih 6 let kaže da se je najbolj povečalo razmerje danih kreditov v BDP Goriške regije, in sicer za 0,5 odstotne točke, na 0,9% BDP regije. Razmerje v regionalnem BDP se je glede na preteklo obdobje najbolj znižalo v Savinjski regiji iz 1,9% na 0,7%. Povprečno razmerje kreditov v regionalnem BDP je v 2017 znašalo 0,6%. Glede na primerjalno obdobje se je znižalo za približno 0,4 odstotne točke. Velike razlike na letni ravni največkrat kažejo na specifične večje posle enkratne narave, ki so predmet financiranja SID banke v posameznih letih.

Slika 63: Razmerje danih kreditov v regionalnem BDP

XII.2. UČINKI

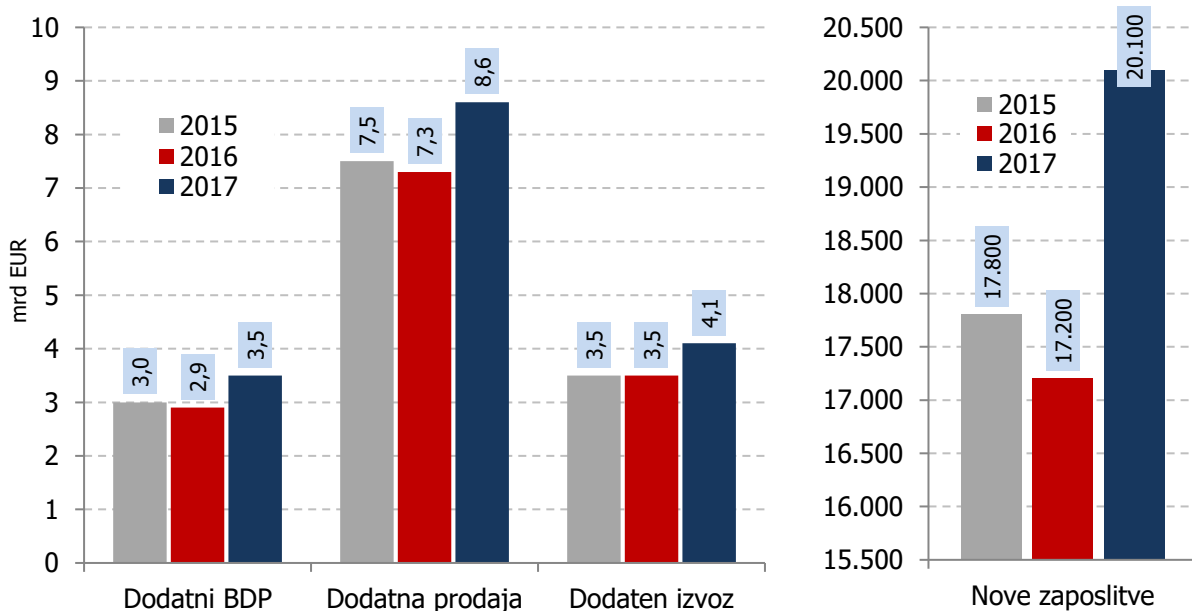
Sami učinki financiranja se lahko izrazijo tudi v njihovem prispevku k spodbujanju BDP, izvoza, prodaje in ustanavljanju novih delovnih mest. Za tovrstne ocene SID banka uporablja ocene multiplikativnih učinkov svojih aktivnosti, ki so predmet izračunov raziskave Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani. Po tem metodološkem pristopu je bilo skupaj podprtega za 3,5 mrd EUR dodatnega BDP, 8,6 mrd EUR dodatne prodaje, 4,1 mrd EUR dodatnega izvoza in ustvarjenih okoli 20.100 novih delovnih mest. Skupni učinki finančnih storitev Skupine SID banka so se v zadnjem letu nekoliko zvišali, predvsem na povečanega obsega poslov hčerinske družbe SID PKZ – Prva kreditna zavarovalnica.

OPREDELITEV MULTIPLIKATIVNIH UČINKOV KREDITNE AKTIVNOSTI SID BANKE – OCENE EKONOMSKE FAKULTETE V LJUBLJANI

SID banka redno preverja svoj vpliv na gospodarstvo oziroma trajnostni razvoj RS in zadovoljstvo gospodarskih deležnikov z njenimi storitvami. Prva kompleksna analiza vloge in pomena SID banke za slovensko gospodarstvo, s študijo možnosti razširitve dejavnosti z novimi produkti za spodbujanje gospodarskega razvoja, je bila izvedena leta 2007, z dopolnitvami v 2008 in 2009 (predvsem z vidika analize tržnih vrzeli). Analiza je pokazala pomemben vpliv SID banke na gospodarstvo in širšo družbo.

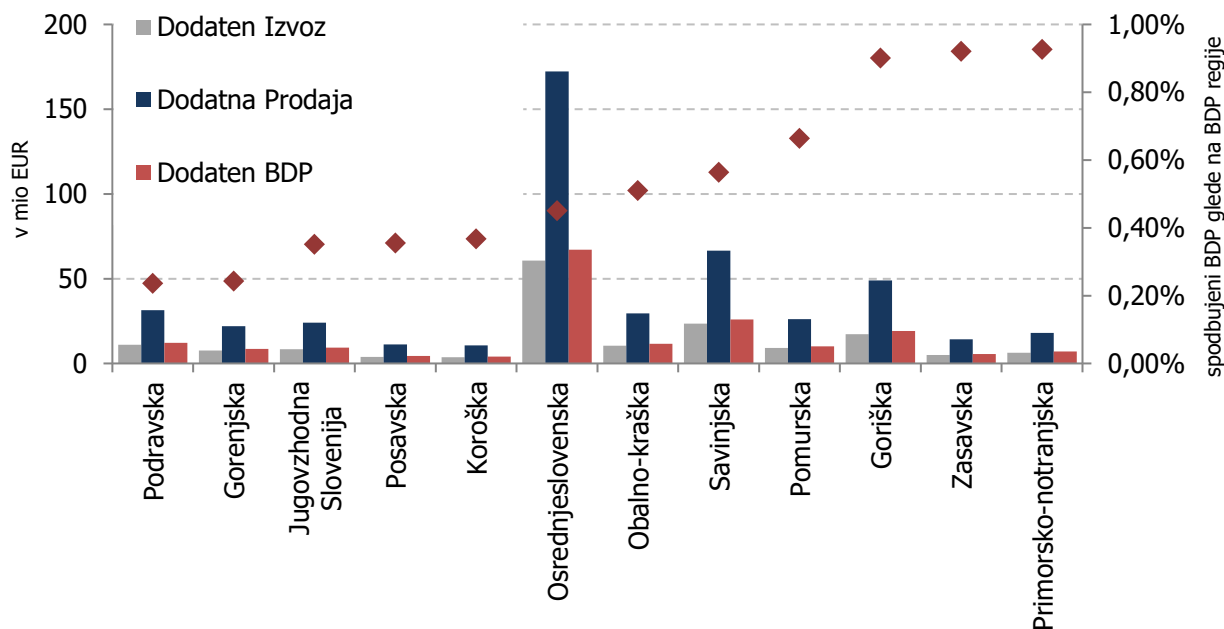
*Aprila 2012 je bila zaključena druga kompleksna neodvisna evalvacija aktivnosti SID banke in sicer **za obdobje 2007–2010** z oceno vpliva krize na prihodnji razvoj tržnih vrzeli. Evalvacijo je izvedla Ekonomska fakulteta v Ljubljani. Ekonomska vloga SID banke in učinki delovanja v tem obdobju so bili proučevani s kombinacijo kvalitativnih in kvantitativnih metod. **Raziskava EF je pokazala naslednje ocene kvantifikacije multiplikativnih učinkov kreditne aktivnosti SID banke:** skupni multiplikator prodaje za financiranje (kratkoročni neposredni učinek začetne investicije ter dolgoročni učinek dodatne proizvodnje) znaša 4,29 – to pomeni, da je **vsak evro** izvedenega investicijskega projekta ustvaril, neposredno in posredno, **4,29 € dodatne prodaje** v Sloveniji. Skupni multiplikator BDP znaša 1,67, kar pomeni, da je vsak evro izvedenega projekta ustvaril dodatnih **1,67 € k skupnemu BDP Slovenije**. Skupni multiplikator izvoza pa znaša 1,51, kar pomeni, da je vsak evro izvedenega projekta ustvaril **dodatnih 1,51 € izvoza**.*

Slika 64: Multiplikativni učinki finančnih storitev Skupine SID banka 2015-2017

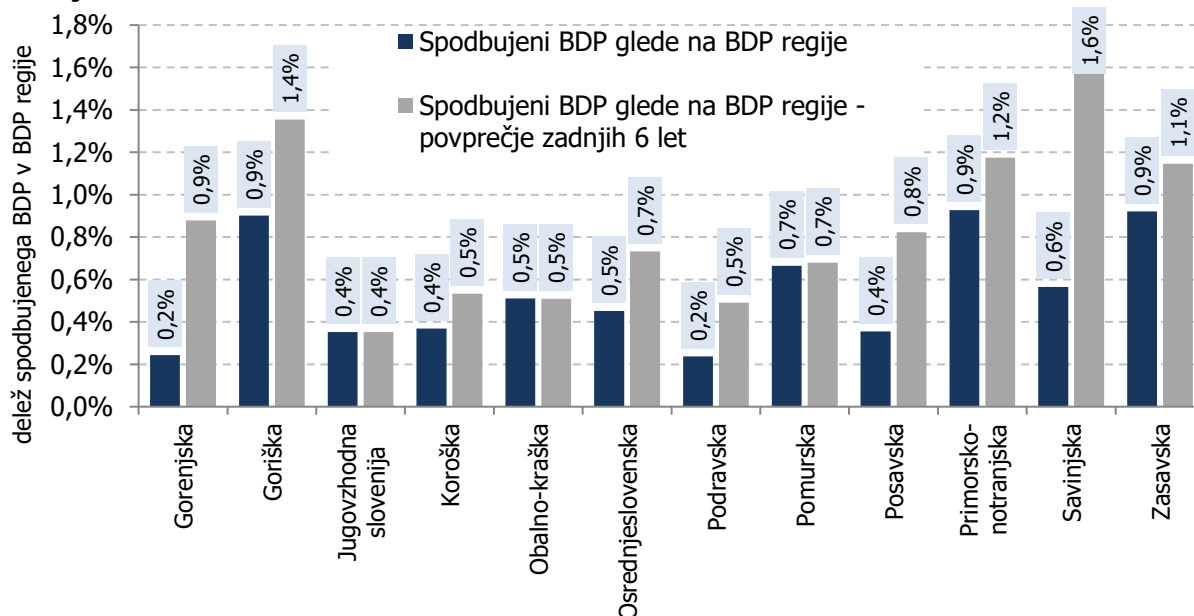
Skladno z obsegom financiranja, analiza regionalne razpršenosti obsega učinkov finančnih storitev SID banke kaže, da so bili v letu 2017 največji učinki doseženi v Osrednjeslovenski regiji. Tu je bilo spodbujene za več kot 170 mio EUR dodatne prodaje, za dobrih 60 mio EUR dodatnega izvoza in malo manj kot 70 mio EUR dodatnega BDP. Po višini spodbujenega BDP glede na BDP regije, prednjači Primorsko-notranjska regija, kjer je delež znašal slab 1%. V Koroški regiji so bili učinki finančnih storitev SID banke najnižji, delež spodbujenega BDP v BDP regije pa je znašal 0,4%. V povprečju 2017 je bilo v regijah spodbujenega 0,5% BDP.

Slika 65: Regionalni multiplikativni učinki finančnih storitev SID banke in delež spodbujenega BDP glede na BDP regije v 2017

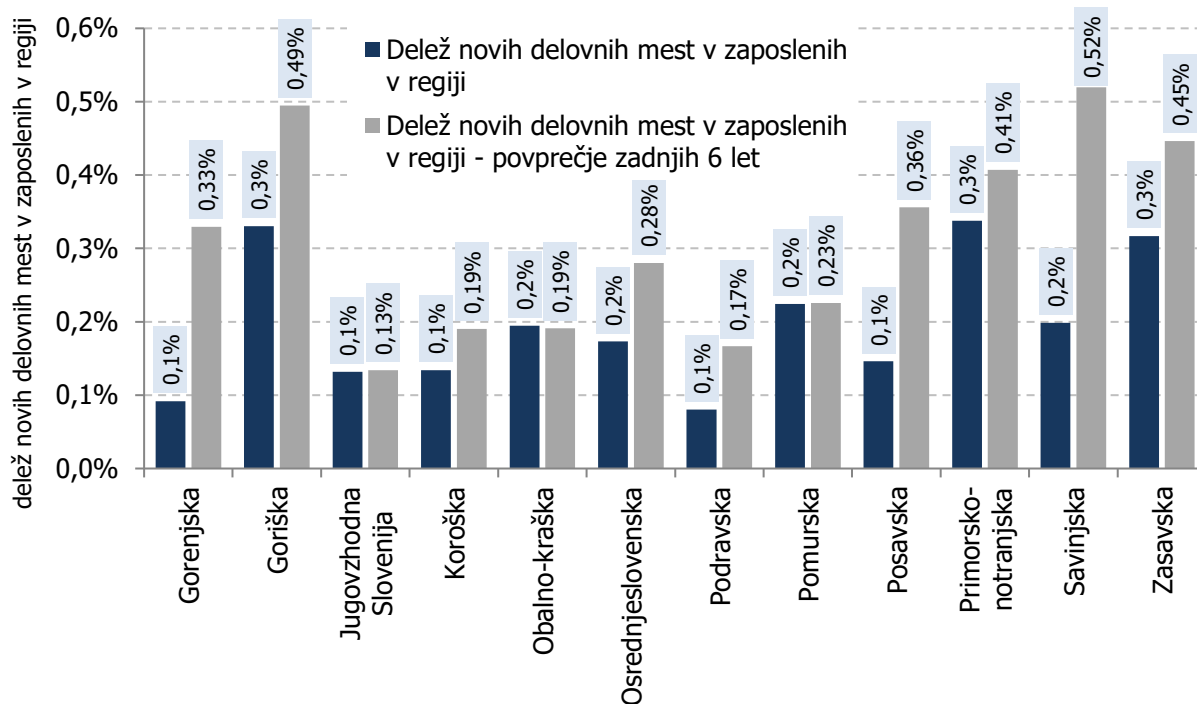

Skladno s proti-cikličnim zmanjševanjem obsega kreditiranja SID banke, je primerjava deležev spodbujenega BDP v regijah pokazala rahlo znižanje glede na preteklo 6 letno obdobje. Najbolj se je glede na povprečje šestih let delež znižal v Savinjski regiji, kjer je padel iz 1,6% na 0,6%, v povprečju pa se je po regijah glede na primerjalno obdobje znižal za 0,4%. Samo v Jugovzhodni Sloveniji in Obalno-kraški regiji je delež spodbujenega BDP ostal nespremenjen.

Slika 66: Primerjava deležev spodbujenega BDP glede na BDP regije v 2017 in preteklem 6 letnem obdobju

Slika 67: Primerjava deležev novih delovnih mest v zaposlenih v regijah v 2017 in preteklem 6 letnem obdobju

Skladno z obsegom kreditiranja je bil tudi prispevek finančnih storitev k kreiranju novih delovnih mest, glede na zaposlenost po regijah, nekoliko nižji kot v povprečju preteklih šestih let. Povprečen delež novih delovnih mest v zaposlenih po regijah je bil v preteklem 6-letnem obdobju na ravni 0,3%, v 2017 pa se je znižal na 0,2%. Najbolj se je znižal v Savinjski regiji, iz 0,5% na 0,2%, in v Posavski ter Gorenjski regiji iz dobrih 0,3% na 0,1%.

XIII. DRUŽBENA ODGOVORNOST

Pojem družbene odgovornosti vključuje odnos med potrebami, interesi, vrednotami ter delovanjem vsake organizacije in skupnosti, v kateri organizacija deluje. Predstavlja njen odnos do družbe kot celote. Gre za nabor ukrepov na poti do trajnostnega razvoja, ki zadevajo organizacijo samo in njen ustroj delovanja.

SID banka je z vidika družbeno-odgovornega ravnanja v posebni vlogi. Že sama ustanovitev, poslanstvo in delovanje SID banke so usmerjeni v izvajanje spodbujevalnih in razvojnih nalog oziroma finančnih storitev na področjih, kjer nastajajo oziroma so ugotovljene tržne vrzeli ali neučinkovitosti in jih opredeljujejo vse tri komponente trajnostnega razvoja: gospodarstvo, socialna komponenta in okolje. Delovanje SID banke temelji tudi na dolgoročnih razvojnih podlagah Republike Slovenije in Evropske Unije, ki opredeljujejo prednostna področja z ustreznim družbenim konsenzom.

Vloga SID banke je posredovanje na področjih, kjer lahko ustvarjamo znatne družbene koristi:

- trajnosten in uravnotežen gospodarski razvoj Republike Slovenije, s financiranjem in zavarovanjem mednarodnih gospodarskih poslov,
- raziskovanje in inovacije ter druge oblike gospodarsko-razvojnega delovanja, ki povečujejo konkurenčnost in odličnost gospodarskih subjektov na področju Republike Slovenije,
- sonaravni razvoj z visoko stopnjo zaščite okolja in bivanja, javne in gospodarske infrastrukture ter zlasti energetske učinkovitosti,
- socialni napredek, izobraževanje in zaposlovanje v Republiki Sloveniji ter tudi v tujini prek mednarodnega razvojnega sodelovanja,
- druge oblike oziroma ekonomske aktivnosti, ki prispevajo k rasti, razvoju in blaginji.

Zaradi tega na to področje gledamo z dveh vidikov – eksterno, v okolje usmerjeno delovanje, na ravni države v smeri podpore trajnostnih projektov posameznih programov financiranja SID banke, ter z internimi ukrepi, ki imajo sicer manjše učinke, vendar nam takšno »ponotranjenje« družbeno odgovornega ravnanja do ravni osebne odgovornosti pomaga izvajati naše poslanstvo tudi pri izvajanju osnovne dejavnosti.

S spremljanjem podjetij skozi različne faze poslovanja in nudenjem prilagojenih finančnih storitev, SID banka omogoča ustrezne pogoje financiranja, kjer obstoječa tržna ponudba ni zadostna. S tem spodbuja uresničevanje priložnosti slovenskega gospodarstva tako doma kot v tujini, še zlasti za mala in srednja podjetja z visokim razvojnim potencialom. Finančna vrednost storitev za končne koristnike, uresničevanje strategije razvoja Slovenije in učinkovito izvajanje danih javnih pooblastil so temelj, na katerem SID banka izpolnjuje cilj biti učinkovita in cenjena partnerica za razvoj.

Vložena finančna sredstva, ki jih v gospodarstvo ob strogi namenski uporabi posreduje SID banka, tako pojmuje kot trajno naložbo v uresničevanje naše vizije. Hkrati ta sredstva predstavljajo enega od temeljev za izvajanje spodbujevalnih in razvojnih nalog v okviru nabora državnih gospodarskih in politik. Končni cilj delovanja banke je tako zagotovitev možnosti zadovoljevanja potreb prihodnjih generacij.

SID banka posluje pregledno, učinkovito in družbeno odgovorno. Pri tem daje banka velik pomen zadovoljstvu in razvoju zaposlenih ter spodbujanju notranje rasti družbe. Delovanje banke temelji na odgovornosti, strokovnosti, zavzetosti, sodelovanju in ustvarjalnosti zaposlenih. Te vrednote tvorijo organizacijsko kulturo in so temeljna načela, ki zaposlene vodijo pri vsakdanjem delu, v medsebojnih odnosih ter v stikih s strankami in drugimi interesnimi skupinami.

XIII.1. ODGOVORNOST DO STRANK

XIII.1.1. Dostopnost storitev

Z namenom, da se omogoči ustrezen dostop končnih koristnikov do finančnih storitev za projekte trajnostnega razvoja, je SID banka pri ponudbi svojih produktov oziroma programov tudi v 2017 zasledovala koncept pokritja ključnih faz življenjskega cikla podjetij. Ponudba storitev je tako osredotočena na ključnih fazah proizvodne verige, od sredstev za rast pa vse do prodaje na domačih in tujih trgih, oziroma celo do dokončnega poplačila tako nastalih terjatev. Prav tako banka skuša uresničiti načelo enakega dostopa oziroma enakega obravnavanja vseh uporabnikov njenih storitev, kar pomeni zagotavljanje enakih storitev pod enakimi pogoji vsem enako upravičenim subjektom. Njen cilj je tudi ustrezna regionalna razpršitev razvojnih sredstev.

SID banka prispeva k dostopnosti finančnih storitev tudi z razvojem novih produktov in prilagajanjem obstoječe ponudbe. Pospešitev razvoja novih produktov, prilagojenih potrebam gospodarstva in ekonomske politike, zadeva predvsem področjih malih in srednjih podjetij, financiranja infrastrukture, ekoloških programov, podpore finančnemu in poslovnemu prestrukturiranju gospodarstva ter kataliziranja kapitalskega trga.

Ena izmed ključnih nalog SID banke je tudi vsebinsko povezovanje in nadgradnja obstoječega razdrobljenega razvojno-podpornega sistema. To pomeni koncentriranje kritične mase specializiranih in strokovno usposobljenih kadrov, izboljšanje izkoristka potencialno velikih sinergijskih učinkov in optimiziranje določenih funkcij, ki se v okviru delovanja posameznih ustanov podvajajo oziroma delujejo manj usklajeno. Z dodatnim kombiniranjem že obstoječega širokega nabora storitev se vloga SID banke s tem razširja tudi na zmanjšanje administrativnih ovir in lažjo dostopnost potencialnih uporabnikov do javno-spodbujevalnih instrumentov ter kakovostnejši, racionalnejši in učinkovitejši sistem podpore podjetništvu.

XIII.1.2. Zaveza k odgovornemu posojanju in izposojanju

SID banka se je, kot članica ZBS, pridružila načelom odgovornega kreditiranja, ki predstavljajo smernice in priporočila za doseganje cilja odgovornosti do svojih strank, lastnikov in ostalih deležnikov. Pri odgovornosti do strank gre predvsem za zagotavljanje produktov in rešitev, ki temeljijo na ustreznih analitičnih in strokovnih ocenah tveganj poslovanja ter preko ustreznega upravljanja teh tveganj lahko pripomorejo strankam dosegati uspešnost in dolgoročno vzdržnost njihovega poslovanja. Na drugi strani odgovornost do lastnikov in ostalih deležnikov pomeni sprejete ustrezne kreditne strategije in politike upravljanja kreditnega tveganja,

opredeljen ustrezen kreditni proces, ustrežna orodja, zaposlene strokovno usposobljene kadre za izvajanje kreditnega procesa ter vodenje ustrezne cenovne politike.

SID banka je načela odgovornega kreditiranja v največji možni meri ponotranjila, vendar ob upoštevanju potreb svojega mandata razvojne banke. V okviru svojih pooblastil SID banka zasleduje predvsem trajnost in finančno samozadostnost, ne pa tudi dobičkonosnosti, zato tako ne more delovati le po načelih, ki veljajo za poslovne banke.

SID banka v praksi izvaja načela odgovornega posojanja tudi tako, da poleg ekonomsko-finančne presoje vključuje tudi presojo intelektualne, surovinske, okoljske, energetske in inovacijske bilance kreditojemalcev. Na ta način se omogoči celovito oceno tveganj z vidika trajnostnega razvoja. SID banka poleg načrtovanega prilagajanja svoje kreditne aktivnosti vzporedno razvija in uvaja sistemske rešitve ter ponudbo vsebinsko in tehnično prilagaja spremenjeni kreditni aktivnosti tako na strani končnih upravičencev, kot na strani poslovnih bank.

SID banka se zaveda pomena etičnega, odgovornega in trajnostnega delovanja, še posebej v okviru razvojno-spodbujevalnega in finančnega sistema ta načela in vrednote širi v okolje in tako deluje kot svojevrsten pospeševalnik razvoja odgovornega posojanja. SID banka je že v preteklosti veliko vlagala v razvoj koncepta odgovornega posojanja v praksi in njegovo vgradnjo v notranje postopke odločanja. Vloga SID banke zato ni podpiranje vseh poslov, ampak le tistih, ki izkazujejo ekonomsko in finančno upravičenost, hkrati pa imajo vključeno komponento trajnostnega razvoja. Posli se presojuje na osnovi temeljite ocene širšega spektra tveganj in uveljavljenih ekonomskih kriterijev donosnosti. Le tako je možno na dolgi rok zagotoviti finančno vzdržnost banke, rentabilnost poslovanja ter ohranjanje oziroma preudarno povečevanje kapitala.

Koncept odgovornega posojanja se kaže tudi v zagotavljanju dodane vrednosti storitev banke, ki jo le-ta zagotavlja preko naslednjih vzvodov:

- Raznovrstnost lastnih finančnih virov,
- Učinkovitejša uporaba in alokacija finančnih sredstev,
- Programi z daljšo ročnostjo in večjim prevzemanjem tveganj končnih koristnikov, nižja cena storitev in drugi ugodnejši pogoji,
- Spodbujanje delovanja zasebnega sektorja v smeri trajnostnega razvoja ter povečevanje njegovih zmogljivosti,
- Prenos dodane vrednosti na končne uporabnike,
- Razvoj finančnih instrumentov, prilagojenih potrebam slovenskega gospodarstva,
- Doseganje pozitivnih eksternalij,
- Povezovanje z drugimi javno-spodbujevalnimi institucijami ter kombiniranje povratnih in nepovratnih finančnih sredstev,
- Svetovanje.

XIII.1.3. Dodana vrednost storitev

Med ključnimi načeli poslovanja, ki jih SID banka upošteva pri svojem poslovanju so:

- Odgovorno poslovanje,
- Uravnotežen in trajnostni razvoj,
- Dolgoročne razvojne usmeritve RS in EU,
- Pravni red RS in EU,
- Nekonkuriranje, komplementarnost in subsidiarnost,
- Nediskriminatornost,
- Finančna vrednost storitev,
- Pokritje celotnega življenjskega cikla podjetij,
- Transparentnost.

Poleg tega pa SID banka upošteva tudi načela odgovornega posojanja Združenja bank Slovenije:

- Etični standardi in odgovornost do strank,
- Poznavanje strank,
- Politika financiranja,
- Financiranje na podlagi pričakovanih denarnih tokov,
- Primerni nameni in pogoji financiranja.

SID banka je v slovenskem prostoru tudi v letu 2017 promovirala koncept finančnega inženiringa, ki zagotavlja ugodnejše pogoje financiranja za končne koristnike na eni strani ter doseganje večjih učinkov pri posredovanju (javnih) razvojnih sredstev na drugi. V okviru uvajanja tega koncepta, ki je zaradi svojih prednosti osrednji sestavni del nove evropske finančne perspektive, smo v letu 2017 ponujali sredstva za obratni kapital malim in srednjim podjetjem ter posojila z zelo dolgo ročnostjo z namenom krepitev investicijske aktivnosti in kapitalske trdnosti podjetij s perspektivnimi poslovnimi modeli. Koncept finančnega inženiringa predstavlja nov mejnik kakovosti v slovenskem razvojnem sistemu, ki je predolgo temeljil na v veliki meri nepovratnem razvojnem financiranju in razdrobljenih inštitucijah, z prepogosto neučinkovito in neoptimalno alokacijo že tako redkih razvojnih sredstev.

XIII.1.4. Odnos do strank

SID banka vse storitve izvaja z namenom ustvarjanja neposredne ali posredne dodane vrednosti za uporabnike. V primeru posrednega delovanja prek finančnih posrednikov zagotavlja z ustreznimi vzvodi prenos finančne vrednosti na končne koristnike.

Zaradi svojih javnih funkcij zasledujemo načelo enakega dostopa oziroma enakega obravnavanja vseh uporabnikov njenih storitev, kar pomeni enake storitve pod enakimi pogoji vsem enako upravičenim subjektom, t. i. načelo nediskriminatornosti. Posebna pozornost je namenjena tudi ustrezni regionalni razpršitvi razvojnih sredstev. SID banka skrbi tudi za zaščito pravic in koristi stranke, zaupnost razmerja ter učinkovito informiranje o relevantnih spremembah poslovne politike, pri čemer jo vodi načelo resničnosti in sorazmernosti.

Zasledujoč te cilje zaposleni uporabljajo skrbno načrtovan splet komunikacijskih aktivnosti in kanalov: spletno stran SID banke, javne nastope in predavanja, sodelovanje na konferencah, redne izobraževalne programe, udeležbo na različnih strokovnih dogodkih in sponzoriranje

nekaterih dogodkov, ki so po vsebini povezani s področji delovanja SID banke. Banka tudi organizira že tradicionalna srečanja Stičišče znanja, ki so namenjena dvigu strokovnega znanja na gospodarskem oziroma finančnem področju.

XIII.2. ODGOVORNOST DO DRUŽBE IN OKOLJA

XIII.2.1. Krožno in zeleno gospodarstvo

Naslavljanje koncepta krožnega gospodarstva je osnova za ciljno izvajanje programov SID banke. Predstavlja tudi temelj za oblikovanje novih produktov SID banke.

Krožno gospodarstvo je koncept, ki je nastal kot odziv na pritisk rastočega gospodarstva in potrošnje na omejene vire in nosilno sposobnost okolja. Prehod v krožno gospodarstvo se zato usmerja v ponovno uporabo, popravila in recikliranje obstoječih materialov in izdelkov. Temelji na uporabi energije iz obnovljivih virov, opušča uporabo nevarnih kemikalij, znižuje porabo surovin ter preko skrbne zasnove izdelkov nastajanje odpadkov znižuje proti ničelni stopnji. Koncept izhaja iz naravnih sistemov, kjer vsaka komponenta optimalno dopolnjuje celoto. Izdelki v krožnem gospodarstvu so skrbno zasnovani tako, da omogočajo kroženje materialov in ohranjajo dodano vrednost kolikor dolgo je to le mogoče. Znotraj gospodarstva ostajajo tudi potem, ko material ali izdelek doseže konec svoje življenjske dobe.

Prehod na bolj krožno gospodarstvo, kjer se vrednost izdelkov, surovin in virov ohranja čim dalje v gospodarstvu, ustvarjanje odpadkov pa se čim bolj zmanjša, je ključni prispevek EU k prizadevanjem za razvoj trajnostnega, nizkoogljičnega in konkurenčnega gospodarstva, učinkovitega z viri. Takšen prehod pomeni priložnost za preobrazbo našega gospodarstva ter ustvarjanje novih in trajnostnih konkurenčnih prednosti za Evropo. Krožno gospodarstvo bo okrepilo konkurenčnost EU z zaščito podjetij pred redkostjo virov in nestanovitnimi cenami ter pomagalo ustvarjati nove poslovne priložnosti in inovativne ter učinkovitejše načine proizvodnje in potrošnje.

RAZVOJ MODELA VREDNOTENJA KROŽNE NARAVNANOSTI KOMITENTOV

SID banka je v letu 2017 v sodelovanju z Giacomelli Media pričela z razvojem Modela ocenjevanja in vrednotenja doseganja načel krožnega gospodarstva ter obvladovanja linearnih in krožnih tveganj za potrebe SID Banke. Njegov temeljni namen je identificirati podjetja v portfelju banke, ki imajo krožni potencial in ga ovrednotiti z vidika njihovih ciljnih poslovnih modelov. Prek razumevanja potencialov in sposobnosti za spremembo od linearnih h krožnim modelom lahko SID banka poglobi razumevanje narave krožne preobrazbe svojih strank in opredeli najbolj smiselne oblike financiranja zanje. Nadalje, z rednim preverjanjem lahko svoje stranke sistematično spremlja ter prilagaja svojo ponudbo in pristop do njih. Tako lahko povečuje kakovost poslovanja s strankami, pogloblja odnose z njimi in zmanjšuje poslovna tveganja.

Krožno gospodarstvo je nov ekonomski model, utemeljen na sodelovanju. Fundacija Ellen MacArthur definira krožno gospodarstvo kot »gospodarstvo, ki je zasnovano kot obnovljivo in povratno ter katerega cilj je ohraniti izdelke, njihove sestavne dele in snovi nepretrgoma na najvišji ravni uporabnosti in vrednosti«.

Pristop k vrednotenju krožne naravnosti temelji na razumevanju krožnih poslovnih modelov. Ločimo med tremi različnimi profili le-teh, ki se razlikujejo glede na to, v katere faze verige vrednosti

posegajo. Poleg razumevanja tveganj in potreb po financiranju, je obravnavana tudi predanost krožni preobrazbi, ki se ovrednoti predvsem z vidika sposobnosti (kompetenc) podjetja ter dejanske usmerjenosti njegovih virov k izvedbi preoblikovanja poslovnega modela v krožnega. Vrednotenje je strnjeno v točkovanem vprašalniku, kjer so upoštevani vsi vidiki.

Tako zastavljen model krožne naravnosti bo SID banki omogočil razumevanje strank, sistematično spremljanje njihovega napredka na področju krožne transformacije in upravljanje s portfeljem (zlasti) inovativnih majhnih in srednjih podjetij, ki se soočajo z izzivi krožnega prehoda.

Številni strateški in izvedbeni dokumenti, ki ponujajo celostne rešitve ter pristope, kako preiti na pot zelenega gospodarstva, so v Sloveniji že na voljo. Prav tako v Sloveniji številni akterji – državni resorji, posamezniki, podjetja ter organizacije – že izvajajo aktivnosti, ki prispevajo k zelenemu gospodarstvu in jih je treba na tem področju v prihodnje še odločneje podpreti in spodbujati. Za prehod na drugačne načine proizvodnje in potrošnje pa bo potrebna sprememba miselnosti in prenova organizacije ter načina našega delovanja na vseh področjih.

SID banka krožno in zeleno gospodarstvo že podpira v okviru obstoječih finančnih programov, ki jih izvaja samostojno in neposredno ali preko komercialnih bank. S temi programi SID banka naslavlja razvoj konkurenčnega gospodarstva, s poudarkom na MSP, razvoj družbe znanja in inovativnega podjetništva, razvoj okolju prijazne družbe in proizvodnje ter regionalni in družbeni razvoj. V okviru neposrednega financiranja MSP je možno nasloviti nakup sekundarnih surovin ali odpadkov in stroške dela v proizvodnji sekundarnih surovin, razvoj in proizvodnjo novih produktov iz sekundarnih surovin, razvoj in proizvodnjo ponovne uporabe odpadkov za enak proizvod,... Primeri: čistilne naprave, financiranje okoljskih okoljevarstvenih projektov na področju učinkovite rabe virov (varstvo voda, čistilne naprave, pasivni vrtci,...) in drugi industrijski projekti.

Krožno naravnost podjetij SID banka že sedaj smiselno vrednoti in umešča v politiko obrestnih mer oziroma omogoča ugodnejše financiranje podjetij in krožnih projektov. Z namenom nadgradnje metodologije vrednotenja krožne naravnosti podjetij je SID banka v letu 2017 pristopila k projektu izdelave metodologije za vrednotenje podjetij z vidika krožne naravnosti in ocenjevanje njihovega potenciala za krožno preobrazbo.

SID BANKA JE BILA EDEN OD POBUDNIKOV UVEDBE KONCEPTA KROŽNEGA GOSPODARSTVA V SLOVENIJI

Aktivno promoviramo

Krožno gospodarstvo od leta 2010, ko smo bili eden od pobudnikov koncepta krožnega gospodarstva v Sloveniji. Podali smo več pobud za vpeljevanje krožnega poslovanja v pomembne strateške dokumente (osnovna strategija razvoja Slovenije in Strategija pametne specializacije) ter predlagali nekatere konkretne ukrepe na področju ekologije in krožnega gospodarstva. Vsako leto, od leta 2010 dalje, izdelamo poročilo o družbeni odgovornosti z vidika prispevka SID banke h krožnemu gospodarstvu.

Poleg zunanjega promoviranja koncepta krožnega gospodarstva SID banka tega izvaja tudi interno v vseh svojih dejavnostih in organizacijskih oblikah, med drugim tudi z izvedbo celovite energetske prenove poslovne stavbe SID banke.

Organiziramo in sodelujemo

Na dogodkih namenjenih izobraževanju in spodbujanju krožnih poslovnih praks.

Stičišče znanja: Krožno gospodarstvo (2015), Forum Luksemburške vlade in EIB-ja, Zeleni forum v letih 2015, 2016 in 2017, srečanja Interreg projekta SYMBI. Z EIB smo sodelovali na predstavitvi krožnega gospodarstva kot osnove delovanja razvojnih bank Evrope,

z Ladejo Godina Košir pa glede formiranja enotne platforme za prenos znanja institucij in seznanjanje z rezultati različnih projektov in pobud v zvezi s krožnim gospodarstvom.

Financiramo tehnološke inovacije in projekte krožnega gospodarstva:

- S financiranjem zelenih investicij in investicij s ciljem zmanjšanja odpadkov.
- S financiranjem povečevanja snovne učinkovitosti, recikliranja in ponovne uporabe.
- In s financiranjem povečevanja uporabne dobe produktov ter energetske učinkovitosti.

V okviru neposrednega financiranja malih in srednje velikih podjetij omogočamo financiranje nakupa sekundarnih surovin ali odpadkov in stroškov dela v proizvodnji sekundarnih surovin (kot obratni kapital), razvoja in proizvodnje novih produktov iz sekundarnih surovin, razvoja in proizvodnje ponovne uporabe odpadkov za enak proizvod, ipd.

Oblikujemo programe, ki sledijo konceptu krožnega gospodarstva in ga pri financiranju prenašajo v gospodarstvo. Na ta način spodbujamo podjetja v Sloveniji, da svoje poslovne modele prilagodijo smernicam krožnega poslovanja.

Naša želja je skleniti krog

Industrija se danes sooča z nestabilno rastjo povpraševanja po primarnih surovinah, njihova omejenost pa omejuje njen potencial za rast. Za to pri SID banki spodbujamo zmanjševanje porabe, povečanje ponovne uporabe in recikliranje materialov. To prinaša nove priložnosti za sodelovanja med podjetji, industrijami in deležniki ter inovacije.

Ob povečanju proizvodnje odpadkov, se povečuje pomen njihovega recikliranja. Potrebne so nove naložbe v infrastrukturo ločenega zbiranja materialov in bioloških odpadkov ter s tem povezanih objektov za njihovo obdelavo.

SID banka te projekte, v ospredju katerih sta ponovna uporaba odpadkov za enak proizvod ali nov proizvod, aktivno podpira. Pomoč zagotavljamo tako javnim projektom upravljanja z odpadki kot tudi poslovnim in industrijskim.

Vlagamo v projekte učinkovitega ravnanja z odpadki

Že v letu 2015 smo zaznali izjemno priložnost financiranja krožnega gospodarstva v podjetju Adriaing, na področju PET embalaže, ki je pred prihodom v reciklažno linijo odpadek, po obdelavi pa je izdelek mletina, ki se uporablja v različnih industrijah: tekstilni, avtomobilski, elektro in pohištveni industriji.

V letu 2017 je SID banka z vložkom v vrednosti 800.000 € prispevala k projektu učinkovitega ravnanja z metalurškimi odpadki podjetja Nerivenst. Cilj projekta je metalurške odpadke spremeniti v nov vir prihodkov. V ta namen so zasnovali predelavo odpadnih materialov, ki je usmerjena k široki proizvodnji novih gradbenih proizvodov – čisti proizvodi iz odpadkov ali proizvodi sestavljeni iz mešanice naravnih surovin in predelanih odpadnih materialov.

Energija – spodbujamo učinkovito rabo in obnovljive vire energije

Energija, že danes pomemben dejavnik v našem vsakdanjem življenju, bo v prihodnje še bolj temeljna dobrina. Za to je potrebno zagotoviti njeno učinkovito proizvodnjo in rabo - z boljšimi in okolju prijaznejšimi načini proizvodnje, boljšim upravljanjem, distribucijo in uporabo.

Pri SID banki financiramo projekte modernizacije in nadgradnje obstoječih objektov. Tako želimo zagotoviti manjšo in bolj učinkovito energetske porabo ter zmanjšati energetske izgube. Ob tem še posebno spodbujamo proizvodnjo energije iz obnovljivih virov.

Spodbujamo projekte sočasnega pretvarjanja energije

SID banka je financirala projekt podjetja Silkem sočasnega pretvarjanja energije goriva v toploto in električno energijo. Projekt vreden 1,2 mio € omogoča velike prihranke primarne energije in zmanjšuje stroške energetske oskrbe, ne da bi bilo za to potrebno spreminjati proizvodne procese. Sočasna proizvodnja toplote in električne energije zaradi doseganja bistveno višjih izkoristkov postaja vse bolj pomemben način energetske proizvodnje.

Vlagamo v obnovljive vire energije

SID banka je podjetju Promit benz financirala nakup sončne elektrarne MFE Valkarton 1 MFE Valkarton 2, ki sta instalirani na strehi proizvodnega objekta v Logatcu. Celotna površina meri približno 12.000 m² in močjo 1.473,90 kW, obrnjena pa je neposredno na jug, da zagotavlja maksimalni izkoristek sončne svetlobe. SID banka je za investicijo zagotovila sredstva v višini dobrih 2 mio €.

SID banka je sofinancirala tudi postavitev elektrarn na spodnji Savi. Investicijska vrednost celotne infrastrukture je bila določena v višini 156 milijonov €.

Podpiramo gradnjo energetske učinkovitih objektov

SID banka je financirala dozidavo vrtca Vodice in rekonstrukcijo obstoječega vrtca v občini Vodice v višini 0,7 mio €. SID banka je financirala tudi izgradnjo novega vrtca z osmimi oddelki v občini Dobropolje v višini 1,9 mio €, izgradnjo vrtca v Šentjerneju v višini 2,3 mio € in gradnjo vrtca Notranje Gorice v višini 1 mio €. S trajnostno gradnjo, rabo obnovljivih virov energije (OVE) ter učinkovito rabo energije (URE) se bo povečala energetska učinkovitost objektov.

Z našimi programi je odločitev za krožno gospodarstvo lažja

Krožno gospodarstvo ekonomsko-finančno prinaša visoke stroške, ki jih je pogosto mogoče upravičiti le s proizvodi ustrezne ekonomsko-družbene vrednosti. Da se zasebni sektor ustrezno aktivira na tem področju in prilagodi novim trendom, je potrebno poskrbeti za ustrezne finančne spodbude. Z nizkimi obrestnimi merami, številnimi programi prilagojenimi potrebam posameznega podjetja in različnimi oblikami posrednega, neposrednega ali kombiniranega financiranja za to poskrbi SID banka.

Z našimi programi financiranja poskrbimo za vse vrste podjetij in vse vrste projektov

Okoljska odgovornost danes ni zgolj trend in nuja. Je mnogo več. Je način, ki podjetjem zagotavlja stroškovne prihranke, konkurenčno prednost ter ugled in boljšo prepoznavnost. Pri tem pa zelena naravnost ne pomeni zgolj produciranje novih materialno in okoljsko bolj učinkovitih proizvodov, temveč in predvsem nenehne izboljšave obstoječih procesov in produktov skozi celoten življenjski krog.

XIII.2.2. Podpora drugim pobudam na področju trajnostnega razvoja

SID banka je v 2017 podpirala tudi nekatere druge dogodke, ki so promovirali opisane koncepte v širši strokovni in drugi javnosti. To so pokroviteljstva nagrad in dogodkov, ter sodelovanje na srečanjih, forumih, projektih, ipd.

V letu 2017 je bila SID banka prisotna na 75ih dogodkih po celi Sloveniji. Trend udeležbe na dogodkih gre v smer povečevanja razpoznavnosti SID banke oziroma pozicioniranje SID banke na tiste dogodke, ki so z vidika naših razpoložljivih produktov primerni.

Leto 2017 pa je zaznamovalo večje število povabil na predstavitev storitev SID banke, kar potrjuje ugled SID banke kot institucije, ki ima močno kredibilnost, torej strokovnost in zaupanje.

XIII.2.3. Stanovske zaveze in sodelovanje

SID banka daje velik pomen medbančnim dogovorom in priporočilom s finančnimi ustanovami na nacionalni in tudi mednarodni ravni. Ti namreč krepijo dobre prakse, pravila in načela bančne stroke, prispevajo k dolgoročno vzdržnemu poslovanju, odgovornemu posojanju, varnosti in likvidnosti v bančnem sektorju, s tem pa tudi širše. Banka poleg tega dejavno sodeluje pri izmenjavi informacij, dobrih poslovnih praks in uveljavljanju stanovskih vrednot.

Za SID banko so še posebej pomembni dogovori v okviru Združenja bank Slovenije ter drugih domačih in tujih bančnih združenjih, katerih članica je SID banka. V teh združenjih delujemo odgovorno, promoviramo navedene standarde, ovire, ki otežujejo izvajanje, pa rešujemo proaktivno, upoštevajoč konstruktiven pristop in sodelovanje.

SID banka je članica več mednarodnih združenj finančnih inštitucij, kot so npr. EAPB, ELTI, NEFI⁴⁹ in Bernska unija. Cenimo pomoč, ki smo jo v preteklosti dobili na tak način, posledično pa smo se zavezali k posredovanju dobrih praks in znanja drugim nacionalnim izvozno-razvojnimi inštitucijam, ki so pogosto na nižjih fazah razvoja.

SID banka je aktivna članica evropskega združenja javnih bank (EAPB), katerega član upravnega odbora je predsednik uprave SID banke mag. Sibila Svilana, ki je pristojen za Srednjo in Vzhodno Evropo.

V začetku leta 2017 se je SID banka v okviru združenja ELTI vključila v »High-Level Task Force on Social Infrastructure«. Gre za pregled stanja financiranja socialne infrastrukture v EU z namenom razumevanja načinov financiranja in prepoznavanja naložbenih priložnosti.

SID banka se je skupaj z več kot 50 drugimi članicami Bernske unije s posebno izjavo tudi zavezala, da bo zasledovala visoke etične standarde in vrednote združenja ter izvajala svoje

⁴⁹ EAPB - European Association of Public Banks, NEFI - Network of European Financial Institutions for SMEs, ELTI - European Long Term Investors association.

aktivnosti na profesionalen način, ki je finančno odgovoren in spoštljiv do okolja. Poleg tega je SID banka tudi podpisnica Slovenskih smernic korporativne integritete.

Za področje zavarovanja izvoznih kreditov pa je bila v prakso tudi uvedena OECD politika trajnostnega financiranja (Sustainable lending).

SID banka je z namenom krepitve sodelovanja z evropskimi institucijami, tudi delničarka Evropskega investicijskega sklada (EIF), s katerim je v letu 2017 vzpostavila naložbeni program kapitalske rasti za lastniško financiranje slovenskih podjetij v obsegu 100 milijonov EUR. Cilj programa je lastniško podpreti slovenska inovativna in hitro rastoča mala in srednje velika podjetja, mid-cap podjetja z do 3000 zaposlenimi ter ustvarjanje novih delovnih mest v Sloveniji.

Področje svetovanja SID banka krepí s sodelovanjem v Evropskem svetovalnem vozlišču za naložbe (EIAH), kjer nastopa kot nacionalna vstopna točka za podporo investicijskim projektom.

V domačem institucionalnem okolju je SID banka kot ustanovna članica skupaj s še 22-imi drugimi ustanovnimi članicami iz gospodarstva, bančništva, akademske sfere ter regionalnimi in lokalnimi organizacijami aktivna v evropskem gospodarskem interesnem združenju Slovensko inovacijsko stičišče (SIS). Temeljne naloge SIS-a so povezovanje različnih akterjev na področju inovacij (od ideje do produkcije preko financiranja do končnega kupca), izvajanje aktivnosti za izboljšanje slovenskega inovativnega in podjetniškega okolja ter podpora in aktivno sodelovanje pri izvedbi posameznih projektov, povezanih z inovacijsko dejavnostjo. Končni namen SIS-a je, da se za čim večje število inovacijskih projektov izvede tudi faza industrializacije oz. komercializacije.

ZELENA OBVEZNICA SID BANKE

Mag. Sibil Svilan, predsednik uprave: "S prvo izdajo zelene obveznice utiramo pot tudi prihodnjim izdajam na slovenskem trgu in povečanju investicij na tem področju."

Slovenija je v letu 2017 dobila svojo prvo zeleno obveznico. To je nov finančni inštrument, ki smo ga razvili v SID banki ter v sodelovanju s podjetjem GEN-I Sonce in banko NKBM tudi razmeroma hitro realizirali. Zelena obveznica ima poleg elementov projektne obveznice s finančnimi zavezami tudi ekološke zaveze, namenjena pa je zbiranju denarnih sredstev za nove ali obstoječe ekološko-trajnostne projekte. S prvo izdajo zelene obveznice utiramo pot tudi prihodnjim izdajam na slovenskem trgu in povečanju investicij na tem področju.

Podjetje GEN-I Sonce je skupaj s SID banko in NKBM marca izdalo zeleno obveznico v višini 14 milijonov evrov, z zapadlostjo leta 2024. Sredstva, pridobljena s strani investorjev - SID banke in NKBM, bo podjetje porabilo izključno za namen financiranja zelene energije oziroma projektov, ki povečujejo energetske učinkovitost in neodvisnost strank družbe GEN-I Sonce.

Za izdajo zelene obveznice je Skupina GEN-I v letu 2018 prejela tudi prestižno mednarodno nagrado »Green Power Pioneer Award«, ki ga vsako leto za dosežke na področju razvoja zelenih obveznic podeljuje mednarodna organizacija Climate Bonds Initiative.

S tem se je Skupina GEN-I znašla v ugledni družbi držav, finančnih inštitucij in podjetij, ki z zelenimi obveznicami utirajo pot vlaganjem v okolju prijazne in nizkoogljične projekte.

Kaj je zelena obveznica?

Idejo tega finančnega instrumenta so razvili v okviru razvojnih bank, zlasti Evropske investicijske banke (EIB) ter skandinavskih bank, ki so že od nekdaj zelo družbeno odgovorne. Ideja zelene obveznice temelji na obliki in načinu financiranja okoljskih projektov s pomočjo kapitalskega trga in je danes strateška usmeritev razvojnih bank. SID banka sodi, poleg razvojnih bank Nemčije, Francije, Nizozemske, skandinavskih držav ter EIB, med prve, ki so prepoznale velik pomen zelene obveznice.

Pri projektu prve slovenske zelene obveznice smo se v SID banki zgledovali po dobrih praksah omenjenih držav, hkrati pa skupaj z izdajateljem sledili potrebnim pravilom, da je obveznica dobila zeleno etiketo. Ta pravila se imenujejo Green Bond Principles (GBP), ki so nastala v okviru združenja ICMA (International Capital Markets Association). V skladu s temi pravili se sredstva, zbrana z izdajo zelene obveznice, lahko uporabijo za ekološko učinkovite produkte, tehnologije in procese, preprečevanje onesnaženja in kontrolo, trajnostno upravljanje življenjskih naravnih virov, trajnostno upravljanje vodnih virov, obnovljivo energijo, energetska učinkovitost in čisti transport.

Prva izdaja zelene obveznice slovenskega podjetja je tudi ena od prvih na področju Srednje in Vzhodne Evrope. Za slovenski kapitalski trg je ta izdaja izjemnega pomena, saj prinaša novo možnost financiranja domačih podjetij, ki »mislijo zeleno« in ki svoje »zelene« storitve prenašajo v slovenske domove kljub majhnosti slovenskega kapitalskega trga. Tu je ključno vlogo odigrala SID banka, ki je izdajatelju poleg privatnega investitorja omogočila uspešno izdajo.

Kakšne so prednosti zelene obveznice?

Glavni namen zelene obveznice je, da za investitorje, ki kupijo obveznice, obstaja zagotovilo, da bo denar namenjen izključno zelenim projektom. To zagotavljajo tudi transparentnost in razkritja ter obvezno poročanje o toku denarja, ki ga zagotovi neodvisna inštitucija, kot so na primer revizijske hiše. V zadnjem času pa je velika prednost tudi cena zadolževanja, saj je cena zadolževanja z zeleno obveznico trenutno nižja, kot če bi podjetje izdalo navadno obveznico. Evropa namreč svoj trajnostni razvoj temelji na zeleni energiji in krožnem gospodarstvu, kar so spoznali tudi investitorji v zelene obveznice. To je pripeljalo do tega, da je veliko investitorjev, ki želi imeti v svojem portfelju zelene obveznice, čeprav pa je na drugi strani še vedno razmeroma malo izdajateljev zelenih obveznic.

S prvo izdajo zelene obveznice utiramo pot tudi prihodnjim izdajam na slovenskem trgu in povečanju investicij na tem področju.

XIII.2.4. Komuniciranje z javnostmi

Kot spodbujevalna in razvojna banka SID banka veliko pozornost namenja preglednosti svojega poslovanja ter temu ustreznemu odprtemu komuniciranju. SID banka si prizadeva tako za preglednost vseh ponujenih storitev kot tudi za preglednost poslovanja in njegovih rezultatov. Pri tem upošteva zakonska določila in druge relevantne usmeritve ter tudi dobro prakso, kot jo izvajajo primerljive inštitucije v EU.

Največjo pozornost pri komuniciranju navzven namenjamo poslovni javnosti, predvsem poslovnim partnerjem in medijem. SID banka skrbi tudi za celovito informiranje o svojih programih in možnostih pridobitve njenih sredstev.

SID banka ima kot osrednja razvojna finančna inštitucija, ki mora dopolnjevati obstoječo ponudbo trga s komplementarnimi finančnimi storitvami, edinstveno pozicijo na trgu. To ji daje priložnost za razvoj blagovne znamke, prek katere lahko uvede jasno razlikovanje glede na ostale banke, ki delujejo na slovenskem trgu. Z blagovno znamko SID banka lahko gradi

ponudbo, ki končnim koristnikom prinaša tudi nematerialne koristi (npr. večja kredibilnost, ugled, zaupanje).

Na nivoju produktnega komuniciranja se SID banka osredotoča predvsem na vlogo, ki jo ima kot spodbujevalec trajnostnega razvoja slovenskega gospodarstva in družbe, ter vlogo banke pri internacionalizaciji poslovanja.

Ključni komunikacijski kanali do končnih koristnikov:

- 1) strokovna in interesna združenja, kjer so aktivni možni končni koristniki sredstev SID banke (npr. Gospodarska zbornica Slovenije, Trgovinska zbornica Slovenije, Obrtna zbornica Slovenije, Združenje manager, Slovensko-nemška gospodarska zbornica, AmCham Slovenija, Slovensko-britanska gospodarska zbornica, Združenje občin Slovenije, Tehnološki park, združenje računovodskih servisov, idr.);
- 2) spletna stran SID banke in elektronske novice, ki so vezane na objavo aktualnih vsebin na spletni strani;
- 3) banke;

V letu 2017 je bila SID banka udeležena na 32 dogodkih in nudila možnost individualnih svetovanj na 16 info točkah.

25. OBLETNICO DELOVANJA JE SID BANKA OBELEŽILA S STROKOVNIM POSVETOM: NOVA INDUSTRIJSKA REVOLUCIJA JE TU – IN KJE STE VI?

5. aprila 2017 je v Ljubljani potekal strokovni posvet, s katerim je SID – Slovenska izvozna in razvojna banka obeležila 25. letnico svojega delovanja. Posvet je bil usmerjen v iskanje rešitev za izzive, ki jih prinaša 4. industrijska revolucija. Predsednik uprave SID banke Sibil Svilan je ob tej priložnosti povedal: »SID banka že četrto stoletje financira in zavaruje številne komponente slovenskega razvoja. Sedanji tehnološki razvoj, zlasti pa robotizacija in digitalizacija industrije, prinašajo pomembne spremembe v naša življenja, v poslovanje podjetij ter delovanje industrije. Temu morajo slediti tako novi poslovni modeli kot tudi etika, saj uporaba tehnologije ni nevtralna kategorija.«

Strokovni posvet je s svečanim nagovorom odprl predsednik vlade dr. Miro Cerar, ki je poudaril uspešno pot, ki jo je slovensko gospodarstvo prehodilo od osamosvojitve do danes ter pomen SID banke v razvoju Slovenije in njenega gospodarstva. Po besedah predsednika vlade je Slovenija po letih krize ponovno postala stabilna in razvojno usmerjena država, ki potrebuje temu primerno razvojno banko. »Pri tem ima ključno vlogo SID banka pri razvijanju tistih dejavnosti, kjer ima Slovenija pomembne primerjalne prednosti in so hkrati tudi dolgoročno vzdržne in okolju prijazne,« je dejal premier in izpostavil, da je usmeritev vlade spodbujanje novih tehnologij in digitalne transformacije, kar je tudi izjemna priložnost za Slovenijo kot urejene in razvite države.

Posveta se je udeležilo preko tristo predstavnikov bank in podjetij, vlade oziroma ministrstev, gospodarskih združenj, strokovnjakov iz akademskih krogov in medijev. Svoje znanje in izkušnje so s sodelujočimi delili prof. dr. Gunter Dueck (IBM Nemčija), prof. dr. Matjaž Gams (Inštitut Jožefa Stefana), Achim Vanselow (Zveza nemških sindikatov za zvezno deželo Severno Porenje-Vestfalija) in Colette Maloney (Evropska komisija).

Predsednik uprave SID banke mag. Sibil Svilan je v svojem uvodnem nagovoru izpostavil: »V SID banki letos obeležujemo 25. leto delovanja Skupine SID banka. V petindvajsetih letih je Skupina SID banka z bankami in podjetji opravila za 85 milijard evrov finančnih storitev in s tem omogočila za 55

milijard evrov dodatnega izvoza, 100 milijard evrov dodatne prodaje ter s financiranjem in zavarovanjem podjetjem omogočila ohranjanje in ustvarjanje skoraj 300 tisoč delovnih mest. S tem je letno povprečno prispevala do 1 % k rasti BDP, v kriznih časih pa tudi do 3 % znižala padeč letega. Danes so izzivi, s katerimi se soočamo v globalno povezanem svetu z naglim razvojem tehnologije, zlasti na področju robotizacije in digitalizacije, drugačni. Na te moramo poiskati odgovore, če želimo oblikovati za vse uspešno prihodnost. Zato so srečanja, kakršno je današnje, tako pomembna. Vrhunski strokovnjaki iz tujine in domovine so z nami delili svoje znanje in izkušnje o 4. industrijski revoluciji in iskanju rešitev, ki nam bodo koristile pri odločitvah na prihodnjih poteh posameznikov in podjetij, kjer so nove priložnosti za trajnostni razvoj slovenskega gospodarstva.»

Ob pogovorih, ki jih je vodil Peter Frankl, glavni in odgovorni urednik časopisa Finance, so se razvile zanimive in v rešitve usmerjene razprave, ki so jih zaznamovala pronicljiva opažanja vrhunskih govorcev. Prav to je tudi cilj stičišč znanja, ki jih tradicionalno organizira SID banka – iskanje rešitev, ki so odgovornim lahko v pomoč pri izzivih, ki jih prinaša razvoj in vedno bolj povezan svet četrte industrijske revolucije.

XIII.2.5. Upravljanje banke

SID banka ima razvite sodobne oblike korporacijskega upravljanja, poleg tega pa je zavezana k nadaljnemu prilaganju svoje organizacijske strukture novim dobrim poslovnim praksam in standardom. Posebno pozornost namenjamo ohranjanju visoke organizacijske kulture, še posebej vzgajanju participativne organizacije in medsebojnega spoštovanja, spodbujanju timskega dela in sodelovanja, ter pripadnosti in zavzetosti. Politika upravljanja banke med drugim upošteva vrednote družbe, referenčni kodeks upravljanja, sodelovanje z vsemi deležniki, politiko transakcij med družbo in povezanimi osebami, zavezo o ugotavljanju nasprotja interesov in neodvisnosti upravnih in nadzornih organov, ocenjevanje učinkovitosti ter varovanje interesov zaposlenih.

Izjemno hitra rast aktivnosti v preteklosti je zahtevala uravnoteženje z notranjo rastjo banke kot nujnemu predpogoju za ustrezen in uravnotežen nadaljnji razvoj na vseh vidikih poslovanja. To velja tudi v pogojih, ko se obseg delovanja znižuje, ob povečevanju gospodarske rasti in postopni krepitvi finančnega posredništva poslovnih bank. SID banka tako namenja poseben poudarek odgovorni rasti in tudi na ta način prispeva k poslovni odličnosti svojega delovanja. V tem pogledu je SID banka v 2017 nadaljevala z vzpostavljanjem sistema kakovosti za učinkovito upravljanje notranje rasti v smislu prepoznavanja potreb strank, ohranjanja visoke kakovosti storitev ter zadovoljevanja pričakovanj deležnikov, in celovitega upravljanja s tveganji, z namenom ohranjanja varnosti poslovanja in kapitala, ki ga je prispevala država.

V tem pogledu je pomembno tudi ohranjanje stroškovne učinkovitosti poslovanja. S proaktivnim upravljanjem s stroški SID banka razvija svojo odgovornost do družbe, saj se zaveda, da imajo sredstva, s katerimi upravlja, neposredno ali posredno proračunski izvor. Vsak prihranek pri stroških prispeva, upoštevajoč zakonsko določilo obvezne razporeditve bilančnega dobička v rezerve, k finančni trdnosti banke, trajni vzdržnosti njenega poslovanja in finančni samozadostnosti, obenem pa povečuje obseg sredstev, ki jih lahko banka namenja programom trajnostnega razvoja širše družbe.

S 1.7.2017 je bila v banki izvedena reorganizacija, namenjena dodatnemu izboljšanju nekaterih vidikov korporativnega upravljanja, odraža pa tudi nove naloge zaupane SID banki s strani deležnikov. Organizacijske in kadrovske spremembe so bile nujne zaradi povečanja obsega dela in učinkovitosti, zlasti pa kvalitete dela banke kot celote in so bile skladne z bančno regulativo, zlasti z vertikalnim poročanjem v okviru korporativnega in nadzorniškega mehanizma.

Spremembe so bile potrebne tudi zaradi uvajanja novih produktov in poslovnega modela ter razporeditve dela, zlasti pa zaradi usmerjenosti na naše stranke. Spremembe so bile potrebne tudi zaradi uravnoteženosti posameznih stebrov in organizacijskih enot, vključno s kadrovskimi popolnitvami in zaradi večje tehnične in tehnološke nadgradnje ter možnosti izvedbe avtomatizacije in digitalizacije procesov.

XIII.2.6. Osebna odgovornost

SID banka se zaveda, da družbeno odgovornega delovanja ni možno ustrezno razvijati brez razvoja osebne odgovornosti vseh posameznikov v organizaciji. Zaradi tega se v SID banki na vseh nivojih spodbuja zavedanje o osebni in družbeni odgovornosti kot življenjskem slogu tako posameznika kot celotne organizacije v vseh njenih aspektih delovanja.

To upošteva tudi Politika družbene odgovornosti v SID banki, ki je bila sprejeta v njenem najširšem, celovitem pojmovanju. S formalno obvezujočim dokumentom je poudarjena vloga celotnega kolektiva pri njenem uresničevanju, postavljeni pa so tudi temelji sistematičnega upravljanja z njenimi vsebinami.

XIII.2.7. Poslovna etika

Kodeks etičnih vrednot in strokovnih standardov (kodeks) podrobno ureja načela in pravila, po katerih se ravna banka, njeni organi in bančni delavci pri opravljanju svojih nalog v odnosu do strank, do drugih bank, do gospodarskega okolja in znotraj banke. Kodeks potrjuje uveljavljeno prakso spodbujanja ustrezne organizacijske kulture, pozitivnega ravnanja in odnosa zaposlenih pri opravljanju nalog tako v odnosu do strank kot znotraj banke. SID banka ima poleg sprejetih strokovnih standardov, urejen sistem zaščite prijaviteljev (t. i. whistle blowing), sistema pa se lahko poslužujejo tako bančni delavci, kot osebe, ki z banko sodelujejo. Poseben poudarek kodeks daje tudi družbeni odgovornosti in odnosu do okolja.

Zavedamo se namreč, da je glede na specifičen status SID banke potrebno stalno vzgajati visoko poslovno etiko, in to predvsem z zgledom. Pri tem je na eni strani ključna skrb za dosledno zakonitost poslovanja ter celovit, dolgoročen in etičen pogled na poslovanje v okviru izvajanja dodeljenih nalog oziroma pooblastil, na drugi strani pa uveljavljanje visokih strokovnih standardov. V luči obvladovanja težav v finančnem sistemu, ki so še posebno prišle do izraza v razmerah globalne gospodarske krize in so se velikokrat odrazile v neetičnih, neodgovornih in/ali nestrokovnih praksah, se SID banka zavzema za zavedanje pomena odgovornega poslovanja za trajnostni razvoj gospodarstva, posledično pa tudi za družbo in okolje. Pri tem velja poudariti, da SID banka sama ni bila vpletena v zgoraj omenjene

neetične, neodgovorne in nestrokovne prakse, ki so v pripeljale do obsežne porabe javnofinančnih sredstev za stabilizacijo razmer v bankah.

Prav tako se SID banka zaveda, da njen specifični položaj zahteva tudi izvajanje aktivnosti v vidu preprečevanja izkrivljanja proste konkurence. Zaradi tega pri izvajanju svojih dejavnosti banka praviloma ne nastopa na segmentih financiranja, kjer bi lahko konkurirala drugim finančnim inštitucijam. Aktivnosti SID banke so torej že v osnovi vzpostavljene v kar se da v dopolnilni okvir ostalim tržnim udeležencem. V letu 2017 je tako banka zavrnila vse pobude oziroma posle, za katere je menila, da na trgu obstaja ustrezna zasebna iniciativa, čeprav je to pogosto povzročalo negativne odzive gospodarstva, tudi v medijih.

XIII.2.8. SID banka je okolju prijazna družba

SID banka deluje z vidika varovanja okolja in energetske učinkovitosti tudi navznoter družbeno odgovorno. V letu 2017 je nadaljevala prakso družbene odgovornosti s pripravo energetsko-okoljske bilance, izračuna ogljičnega odtisa.

Strateški kazalniki, ki so bili v tej povezavi določeni za obdobje 2018-2020, pa nam bodo pomagali pri nadaljevanju v tej smeri tudi v prihodnje.

SID banka ima tudi vzpostavljen sistem ločenega zbiranja in odlaganja odpadkov ter ukrepov za zmanjšanje porabe električne energije v pisarnah, uveden sistem brezpapirnega poslovanja, ukrepe za spodbujanje uporabe javnega prevoza, ipd.

SID banka nadaljuje s prakso ukinitve daril poslovnim partnerjem. Večino sredstev, namenjenih novoletnemu obdarovanju poslovnih partnerjev je v letu 2017 namenila donaciji za postavitve tipičnega slovenskega čebelnjaka s kranjsko čebelo, ki bo zelo pomemben del nastajajočega obeležja kranjski čebeli v Višnji Gori. SID banka je s tem donirala za izobraževanje in sodelovanje mladih slovenskih in mednarodnih čebelarjev in tako spodbuja njihov razvoj. Otvoritev čebelnjaka bo 20. maja 2018, na svetovni dan čebel, ki je nastal na pobudo Slovencev.

Tabela 41: Energetsko-okoljska bilanca in ogljični odtis SID banke 2017

	2017	2016
Poraba energije za ogrevanje	330.111 kWh 1.988,6 kWh/zap.	274.700 kWh 1.716,9 kWh/zap.
Poraba električne energije	172.605 kWh 1.039,8 kWh/zap.	170.203 kWh 1.063,8 kWh/zap.
Poraba vode	1.109 m ³ 6,9 m ³ /zap.	1.311 m ³ 8,2 m ³ /zap.
Ogljični odtis/Emisije CO ₂	245 t 1,47 t/zap.	235 t 1,47 t/zap.
Poraba pisarniškega papirja	5,5 t 33,0 kg/zap.	4,7 t 29,4 kg/zap.
Vrednost pisarniških potrebščin	18.977 € 114,3 €/zap.	17.794 € 111,2 €/zap.
Velikost poslovnih prostorov	13,8 m ² /zap.	14,3 m ² /zap.

XIII.3. ODGOVORNOST DO ZAPOSLENIH

XIII.3.1. Skrb za zaposlene

Delo, družina in prosti čas so komplementarne in med seboj prekrivajoče se sestavine življenja. SID banka upošteva to osnovno načelo pri konstruktivnem in inovativnem organiziranju delovnega okolja. Banka zaposlenim omogoča gibljiv delovni čas, kar omogoča lažje usklajevanje službenega in zasebnega življenja, pri čemer z veliko mero posluha omogoča predvsem staršem z mlajšimi otroki možnost ureditve drugačnega delovnega časa, kot velja za ostale zaposlene. Prav tako tudi zaposlenim, ki zaprosijo za občasno opravljanje dela na domu, uprava vedno, kadar narava njihovega dela to dopušča in njihova odsotnost ne ovira organizacije dela, delo na domu odobri.

Posebna pozornost je namenjena varnosti in zdravju zaposlenih, pogojem dela, socialni varnosti, osebnemu in strokovnemu razvoju, socialnemu dialogu in medsebojnim odnosom.

Na področju varnosti in zdravja zaposlenih je SID banka v letu 2017 nadaljevala s prakso plačila prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja in izvajanja rednih zdravniških pregledov. V banki z aktivnostmi v okviru promocije zdravja na delovnem mestu skrbimo za zdravje in dobro počutje zaposlenih na delovnem mestu.

SID banka ima v okviru Sindikata bančništva Slovenije aktivno delujoč sindikat, s katerim vodstvo banke konstruktivno sodeluje.

XIII.3.2. Razvoj kadrov

V SID banki je namenjena posebna pozornost področju razvoja zaposlenih. S tem si SID banka prizadeva zadržati izobrazbeno in kvalifikacijsko strukturo primerno razvitosti in strateškim ciljem banke. Stimulativni sistem nagrajevanja dodatno prispeva k učinkovitemu prilagajanju zaposlenih spremembam in izzivom v organizaciji in okolju ter zagotavljanju zaposlenim dovolj stimulativno delovno okolje, ki jim bo tudi v prihodnje ponujalo dovolj strokovnih izzivov. Del dolgoročnega vlaganja v zagotavljanje kakovostne strukture je tudi sistem kompetenc za posamezna delovna mesta v okviru kompleksne funkcijske strukture SID banke kot razvojne banke.

Z namenom omogočiti zaposlenim boljši razvoj svojih potencialov tudi izven standardnih zahtev posameznega delovnega mesta, je SID banka v 2017 izvajala proces inovativnosti, ki je preko realizacije nekaterih predlogov omogočil nezanemarljive prihranke tako z vidika zmanjšanja stroškov oziroma porabe resursov, kot optimizacije posameznih procesov in doseženih koristi za širšo družbo oziroma okolje. Izboljšave na področju družbene odgovornosti so namreč sestavni del kriterijev, ki jih upoštevamo pri obravnavi posameznih predlogov.

Del dolgoročnega vlaganja v zagotavljanje kakovostne strukture je tudi sistem kompetenc za posamezna delovna mesta v okviru kompleksne funkcijske strukture SID banke kot razvojne banke.

Z zaposlenimi so bili opravljeni letni razvojni razgovori za ugotavljanje realizacije zastavljenih ciljev. Letni razvojni razgovori so osnova za oceno razvojnega potenciala posameznika, opredelitev ključnih kadrov ter izdelavo letnega načrta izobraževanja. Banka lahko s tem pravočasno zazna potrebe po novih znanjih ter lažje načrtuje ciljno usposabljanje in izobraževanje tako za posameznike kot skupine zaposlenih.

Glede na to, da se SID banka ukvarja predvsem s finančnimi storitvami, med drugim na nekaterih specifičnih področjih, so človeški viri njen ključni resurs, njihov razvoj pa ključni faktor nadaljnjega razvoja oziroma obstoja banke. Zaradi tega si banka prizadeva za napredek in sistematično strokovno izobraževanje ter izpopolnjevanje sodelavcev in skrbi za posredovanje znanj in izkušenj med njimi.

Ena od usmeritev akcijske strategije SID banke je tudi spodbujanje pridobivanja potrebnih znanj in veščin ter njihov prenos v prakso. V letu 2017 se je različnih oblik izobraževanja udeležilo 96 odstotkov zaposlenih. V letu 2017 je bil dan poudarek izobraževanju s področja projektnega financiranja, programov finančnih instrumentov, regulatornega poročanja, podatkovnih modelov, obvladovanja tveganj, mehkih veščin (ciljno vodenje, prodajni pristopi), računalniških znanj in učenja tujih jezikov, prenove poslovnih procesov ipd. Velik poudarek se posveča tudi internemu prenosu novo pridobljenih znanj in evalvaciji izobraževanja.

Ožji vodstveni kader je v letu 2017 krepil svojo uigranost pri izpolnjevanju mandatov SID banke, na treningu timskega dela. Organiziran je bil tudi tradicionalni dan SID banke, ki služi povezovanju zaposlenih v Skupini SID banka, izvedenih pa je bilo tudi veliko ukrepov na področju športnih in kulturnih aktivnosti zaposlenih.

XIII.3.3. Zaposlovanje

Banka že vrsto let ustvarja nova delovna mesta v skladu z vedno bolj kompleksnimi potrebami svojega poslovnega modela in s svojim razvojem odpira možnosti za zaposlovanje.

Pri izbiri kandidatov za zaposlitev se je banka posebej zavezala, da bodo postopki brezpogojno nediskriminatorni glede na osebne okoliščine kandidatov.

V letu 2017 je zaposlovanje potekalo skladno z letnim načrtom zaposlovanja in usmeritvami akcijske strategije, ki temeljijo predvsem na prilagajanju zaposlovanja rasti obsega poslovanja in razvoju novih produktov, zaposlovanju strokovnjakov s specifičnimi znanji in izkušnjami ter zadržanju sposobnih in perspektivnih kadrov v banki. V letu 2017 se je v SID banki na novo zaposlilo 16 sodelavcev, pretežno kot nadomestitve sodelavcev, ki so našli nove izzive izven banke oz. zaradi začasnih odsotnosti sodelavk, deloma pa kot odgovor na potrebe in izzive, ki jih narekujejo nove naloge in povečan obseg dela zaradi uvajanja novih produktov in prehoda na nov poslovni model. Temu je bila v letu 2017 prilagojena tudi organizacijska struktura z vzpostavitvijo novih organizacijskih enot, in sicer oddelka za izvajanje sklada skladov, oddelka za projektno financiranje in oddelka za naložbe in evropske programe. Za izvajanje novih nalog bo potrebna zaposlitev kompetentnih in zavzetih kadrov, kar bo glede na spremembe na trgu dela poseben izziv.

Konec leta je bilo v banki 170 zaposlenih, od tega 115 žensk in 55 moških, povprečno število zaposlenih v letu 2017 je bilo 165.

Tabela 42: Struktura zaposlenih po stopnji izobrazbe na dan 31.12.2017

Stopnja izobrazbe	SID banka		Skupina SID banka	
	število	delež v %	število	delež v %
5 in manj	14	8,2	26	9,8
6/1	10	5,9	16	6,0
6/2	34	20,0	55	20,7
7	91	53,5	138	51,9
8/1	16	9,4	26	9,8
8/2	5	2,9	5	1,9
Skupaj	170	100	266	100

XIII.3.4. Nagrajevanje uspešnosti

Pri izplačevanju plač in drugih sredstev za zaposlene se upoštevata veljavna zakonodaja in bančna kolektivna pogodba, medtem ko nagrajevanje uspešnosti in napredovanja ureja podjetniška kolektivna pogodba. Posebej je nagrajevano projektno delo, ki hkrati predstavlja osnovo za doseganje razvoja posameznikov in timskega dela oziroma sodelovanja. S sistemom nagrajevanja in napredovanja želi banka nagraditi in motivirati sposobne kadre in z njimi realizirati ambiciozno zastavljene poslovne načrte.

XIII.3.5. Notranje komuniciranje

Za uspešno delovanje banke je ključnega pomena, da zaposleni razumejo in podpirajo njene cilje, k čemur lahko prispeva tudi učinkovita in odprta komunikacija.

V SID banki, ki je imela vedno odprto kulturo notranjega komuniciranja, so zaradi tega uveljavljene različne oblike obveščanja in komunikacije z zaposlenimi, od neposrednega komuniciranja med vodstvom in zaposlenimi, tudi v obliki rednih srečanj z Upravo, do dostopa do različnih elektronskih baz, ki so vzpostavljene z namenom aktivnega internega obveščanja, ipd. Redno izhaja tudi interno glasilo Cekin.

ZAKLJUČEK

SID banka je tudi v letu 2017 **dosegla načrtovane operativne in strateške cilje ter se izkazala z zagotavljanjem finančne vzdržnosti svojega poslovanja**. S prilagajanjem svojih aktivnosti je prispevala svoj delež k ublažitvi neugodnih razmer na segmentih financiranja, kjer obstajajo tržne vrzeli in nezadostna ponudba s strani poslovnih bank.

SID banka je v letih krize povečala tržni delež s 3% na skoraj 10%, še bolj pa pri kreditih gospodarstvu, in s tem dosegla zelo visok delež v finančnem sistemu v primerjavi z razvojnimi bankami EU. Pri tem ne gre pozabiti, da je SID banka pridobila bančno licenco šele konec 2007, zakonske podlage za izvajanje razvojnih aktivnosti in prva javna pooblastila pa so stopile v veljavo v septembru 2008. Je tudi kot ena redkih bank vseskozi poslovala pozitivno, kljub večkratnemu povečanju aktivnosti v krizi. V dobrih petih letih je tako prehodno postala celo druga banka po kreditiranju gospodarstva ter tretja po kapitalu in bilančni vsoti.

Tako poudarjena vloga sicer za razvojno banko v normalnih makro-finančnih okoliščinah ni potrebna. Izboljšanje makro-finančnih razmer in konsolidacije v bančnem sistemu, ki smo jim priča od leta 2014, bodo postopoma pripeljali do vedno večje osredotočenosti SID banke na razvojne aktivnosti in prilagajanje obsega aktivnosti tovrstnim potrebam.

Odločitev posameznih držav o ustanovitvi ali krepitvi osrednje razvojne institucije kot posebne veje finančnega sektorja se je v zadnjih letih v praksi izkazala za zelo učinkovito. **Med ustanovami v slovenskem javno spodbujevalnem sistemu je SID banka v veliki prednosti glede dometa finančnih možnosti in visoke kapitalske ustreznosti**. Druge javno-spodbujevalne ustanove ne gre razumeti kot konkurente SID banki, saj so vzpostavljene z drugačnimi nameni, v principu komplementarnimi. Nobena od drugih ustanov ni banka in zato delujejo po drugih načelih, mnoge se financirajo neposredno iz državnega proračuna, imajo tudi opazno manjše obsege delovanja, ipd. Zato **primerjave različnih javno-spodbujevalnih institucij odsevajo tudi razlike med uporabo povratnih in nepovratnih sredstev za spodbujanje javnih interesov**.

PRISPEVEK SID BANKE K PROTI-CIKLIČNI MAKROEKONOMSKI POLITIKI

Razvojne banke delujejo v dopolnilni vlogi akterjem, ki delujejo na tržni osnovi, torej na področju tržnih vrzeli. Ker so tržne vrzeli v osnovi pro-ciklične narave, je narava delovanja razvojne banke sama po sebi proti-ciklična, stabilizacijska.

V pogojih izrazite gospodarske krize se bančni sistem praviloma ne more izogniti realizaciji sistemskih tveganj. Finančna stabilnost je torej odločilno so-odvisna od makroekonomske stabilnosti, zato mora biti v ospredju zagotavljanja finančne stabilnosti ustroj dejavnikov proti-ciklične politike. Proticiklična politika (1) idealno preprečuje nastajanje pregrevanja gospodarstva in nastajanje makroekonomskih neravnovesij, zato ne sledi razlog za nastanek kriznih razmer in (2) s spodbujanjem v krizi preprečuje njeno dolgotrajnost, s tem pa preprečuje realizacijo sistemskih tveganj v finančnem sistemu.

Proticiklična makroekonomska politika načeloma deluje na pomanjkanje ali preseganje povpraševanja na ravni celotnega gospodarstva, zato lahko (morajo!) k proticiklični politiki prispevati vsi dejavniki, ki lahko na makroekonomsko relevanten način vplivajo na agregatno povpraševanje:

- *denarna politika (v domeni ECB, prispeva v primeru usklajenosti slovenskega gospodarskega cikla s ciklom evrskega območja),*

- makroprudenčna politika BS,
- proti-ciklična fiskalna politika, v domeni MF,
- prilagajanje aktivnosti razvojne banke (obseg in ciljna usmerjenost),
- poraba evropskih kohezijskih sredstev,...

SID banka, je edina ustanova v SJSS ki lahko dosega vidne makroekonomske učinke (naslednja ustanova SJSS je okoli 10-krat manjša po bilančni vsoti). Povečanje kreditiranja z 1,2 mrd na 3,75 mrd EUR v krizi pomeni učinek na aktivnost med 2 do 3% BDP po sistemu multiplikatorjev, enako po internih ocenah ki temeljijo na produkcijski funkciji. Ta prostor je zadosti močan za prispevek SID banke k makrofinančni stabilnosti. Prilagajanje bilance SID banke torej lahko služi kot močan dejavnik glajenja gospodarskega cikla v Sloveniji, ne pa sam po sebi zadosten.

SID banka je aktivno iskala in razvijala inovativne in spreminjajočim se potrebam prilagojene instrumente financiranja ter tako **delovala dopolnilno, hkrati pa spodbujevalno na preostali del finančnega sistema**. To je dokazala z vrsto novih programov in finančnih instrumentov, še posebej v krizi, na katero se je odzivala z različnimi orodji, ki so bili izbrani v skladu z značilnostmi posamezne faze krize in njenimi pojavnimi oblikami. V času od ustanovitve, ki ga je zaznamovala predvsem gospodarska in finančna kriza, je namreč SID banka zagotovila zanesljivost v svojem poslovanju in **vpetost v mednarodni prostor, kjer je pridobivala finančne vire za svojo aktivnost in zgled za prilagajanje svojih storitev v dobrih praksah najuspešnejših razvojnih bank EU**.

Pri pripravi kazalnikov uspešnosti delovanja razvojne banke se SID banka osredotoča na evropske principe delovanja in se zgleduje po dobrih praksah EU. Pri tem stremi k zagotavljanju pogojev za finančno stabilno in samovzdržno delovanje, v skladu z uveljavljenim pojmovanjem razvojnega bančništva. SID banka, kot nacionalna razvojna in izvozna banka deluje na podoben način kot tuje podobne ustanove, katerih delovanje je strogo regulirano, SID banka pa je ena najbolj nadziranih inštitucij v Sloveniji.

Kljub prilagoditvam, ki jih vodi SID banka sama pri osnovanju lastnih aktivnosti, pa na ravni optimizacije celotnega javno-spodbujevalnega sistema ostajajo potrebne določene spremembe systemske narave. Slovenski **javno-spodbujevalni sistem je še vedno organiziran na način, ki mu onemogoča doseganje optimalnih rezultatov z vidika družbene koristnosti**:

- Sistem je razdrobljen in nezadostno nekoordiniran ter temelji na »paralelnem« namesto »dopolnilnem« principu,
- prekrivanje instrumentov različnih ustanov (samo po sebi neproblematično v kolikor obstajajo tržne vrzeli v zadosti velikem obsegu) povzroča nepotrebno konkurenco, ki vodi v neučinkovito rabo javnih sredstev (nepotrebna uporaba subvencioniranja za doseganje »uspešnosti plasiranja« sredstev),
- prepogost princip razpisov namesto predvidljive stalne ponudbe,
- ne nujno optimiziran sistem alociranja glede na slovenske potrebe - največkrat se uporablja kar ciljne segmente, ki jih definira EK glede na potrebe v EU, in instrumente, ki jih v ta namen pripravlja skupina EIB/EIF,
- nedorečeno načrtovanje in merjenje učinkov, s tem pa dejansko tudi nepreglednost rezultatov sistema.

Za uspešen trajnostni razvoj RS je glede na navedeno potrebno nujno postaviti temelje za dolgoročno oblikovanje zadostne lastne akumulacije razvojnih sredstev. Tako akumulacijo bi omogočilo preoblikovanje slovenskega javno-spodbujevalnega sistema v smeri ukrepov finančnega inženiringa na podlagi povratnih sredstev, programov, ki jih je že razvila SID banka. Samo tako bo mogoče oblikovati trajnostni model financiranja gospodarstva in hkrati vzdržno javno financiranje razvoja. **V tej smeri so bile v letu 2017 v okviru Službe vlade za razvoj in kohezijsko politiko, izvedene končne aktivnosti za vzpostavitev t.i. sklada skladov.**

NUJNOST ODMIKA OD NEPOVRATNIH K POVRATNIM STREDETVOM FINANCIRANJA

Uporaba nepovratnih sredstev, kjer se cilje lahko doseže s povratnimi, napeljuje k neustreznim podjetniškim spodbudam in negospodarni porabi javnih sredstev. Nepovratna sredstva delujejo kot kapital brez dividend, s tem pa povzročajo tveganje, da podjetja namenjajo premalo navora v dolgoročno vzdržno povečevanje svoje konkurenčnosti, stroškovne učinkovitosti in prilagajanje svojih poslovnih modelov. Podjetja precej manj silijo k potrebnim racionalizacijam poslovnih procesov, tržni presoji projektov in vzpostavitvi poslovnih modelov, ki zagotavljajo trajen denarni tok in dodano vrednost. Nepovratna sredstva so sicer lahko v nekaterih primerih subvencije tudi ustrezen inštrument (npr. ko gre za družbeno koristne aktivnosti, ki na trgu ne bi mogle ustvarjati dobička), vendar morajo biti podvržene ustreznim mehanizmom in kriterijem za njihovo dodeljevanje.

V razmerah, ki terjajo kar se da učinkovito uporabo razpoložljivih javnih sredstev se zdi potrebna prevetritev dodeljevanja subvencij. Kjer je to mogoče, je nujno doseči njihovo **zmanjševanje v prid zmanjševanja javnofinančnega primanjkljaja, zniževanja fiskalnih obremenitev gospodarstva ali prispevka sredstev v produkte finančnega inženiringa.** S tem zadnjim je moč bistveno spodbuditi naraščanje obsega povratnih sredstev financiranja z inštrumenti prilagojenimi neustreznemu delovanju finančnega sistema. Uspešno poslovanje skladov finančnega inženiringa SID banke in MGRT, postopno vzpostavljenih po letu 2011, izkazuje **zelo pozitivne izkušnje, pri čemer je treba upoštevati naslednje elemente:**

- 1. Za razvoj teh instrumentov je potrebno veliko navora.** S pomočjo procesa njihove standardizacije, se v naslednji finančni perspektivi EU pričakuje uvedbo številnih standardiziranih produktov finančnega inženiringa.
- 2. Finančni inštrumenti, ki so v osnovi oblikovani v smeri delnega ali popolnega povračila sredstev, imajo po svoji naravi (bistveno) nižjo intenziteto rabe javnih sredstev kot nepovratne pomoči.**
- 3. Finančni inštrumenti so podlaga za vzpostavitev obnovljivih posojilnih skladov (revolving funds), ki lahko zagotovijo trajne zmogljivosti za intervencijo preko časovnega okvirja posameznega evropskega strukturnega sklada.⁵⁰**
- 4. Povratni skladi finančnega inženiringa zagotavljajo stabilnost in predvidljivost ustrezne ponudbe financiranja javno-spodbujevalnega sistema.**
- 5. S finančnimi instrumenti dosežemo finančni vzvod javnih sredstev.** Tako z vidika ponovne uporabe obnovljivih skladov skozi čas, kot z vidika privabljanja financierjev izven proračuna k skupnemu investiranju, do katerega drugače ne bi prišlo. Zasnova finančnih instrumentov namreč omogoča ustrezno obvladovanje tveganj (garancije, poroštva), riziko

⁵⁰ Zelo značilen v tem pogledu je primer Marshallovega plana, katerega namen je bil kontinuirana podpora sektorju MSP po drugi svetovni vojni. Nemška razvojna banka KfW tako še vedno, po več kot 60-ih letih, uporablja nekaj teh sredstev. Tako multiplicirani učinki so v primerjavi z učinki nepovratnih sredstev enormni.

apetita (izboljšanje bonitete naložbe/listinjenje, kritje prve izgube) ali trajnostno financiranje (subvencioniranje obresti, kombiniranje posojila in nepovratne pomoči). Poleg tega uporaba finančnih instrumentov znižuje in ne povečuje breme kontrole porabe sredstev.

- 6. Finančni instrumenti lahko dosežejo višjo alokacijsko učinkovitost kot nepovratne subvencije**, ker sama obveznost delnega ali polnega vračila pogojuje ustreznost in dolgoročno finančno vzdržnost poslovnih modelov prejemnikov sredstev.

Z vidika prednosti razvojnih sredstev povratne narave bi lahko dodali še preprečevanje t.i. »sindroma odvisnosti«, ko redni prejemnik razvije poslovni model, katerega uspešnost temelji na vedno novemu dotoku nepovratnih sredstev in ne na razvoju konkurenčnih prednosti. Manjše so tudi možnosti zlorabe sredstev in vpliv na izkrivljanje konkurence, ki nemalokrat nastaja pri nepovratnih sredstvih zaradi umetnega ohranjanja sicer neučinkovitih prejemnikov na trgu, doseganja »neupravičenih dobičkov«, ohranjanja tržnih deležev s pomočjo takih sredstev (nižanje cen na račun pridobljenih nepovratnih sredstev), ipd.

Smernice za optimiranje slovenskega razvojno-spodbujevalnega sistema bi bilo smiselno utemeljiti na naslednjih ugotovitvah:

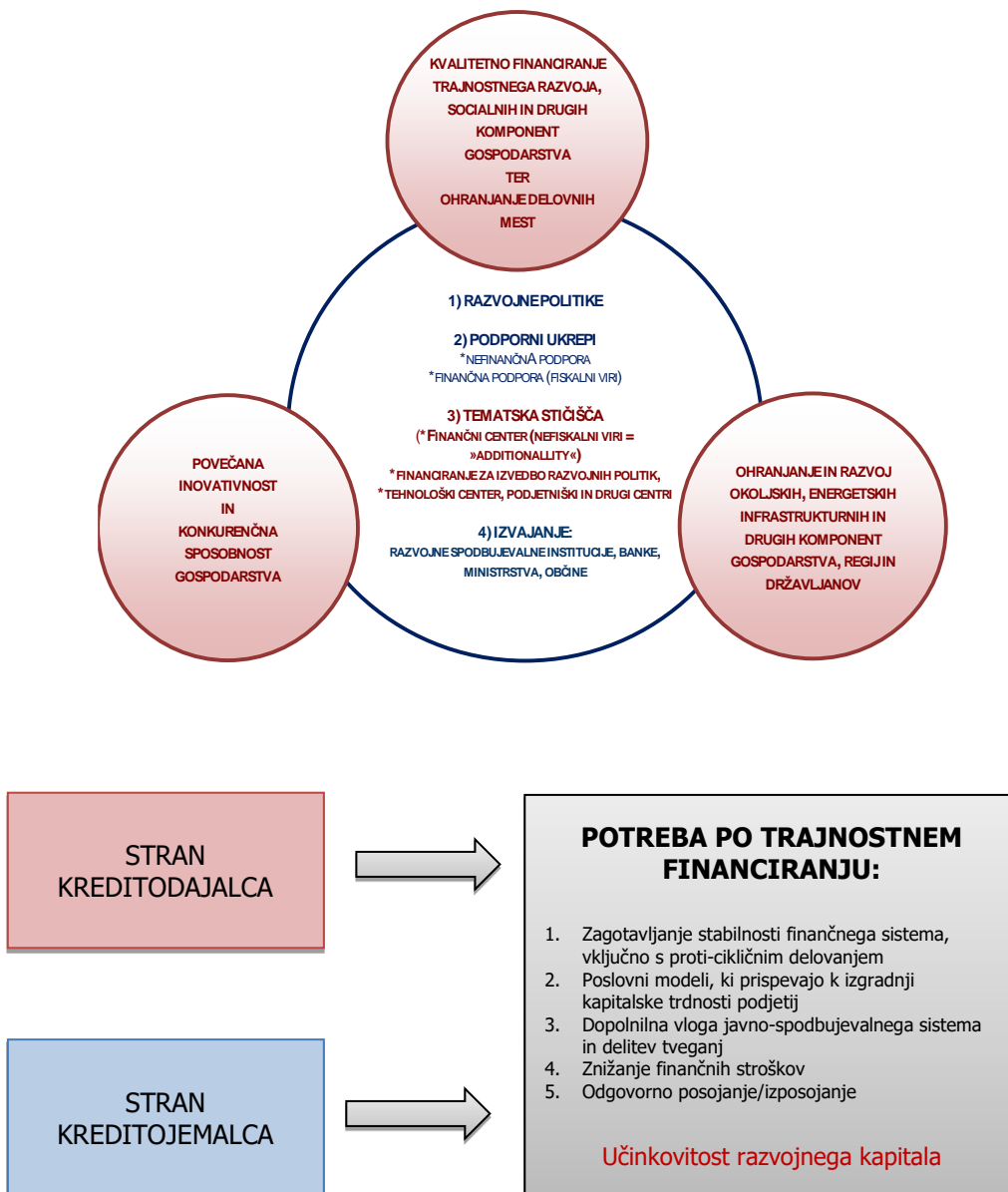
1. Zaradi omejenih proračunskih sredstev je potrebna kar se da produktivna uporaba razpoložljivih sredstev EKP. To pomeni prednost za povratne oblike in multiplikacija sredstev z viri izven proračuna ter zaradi povratne narave sredstev možnost za izgradnjo trajnih skladov razvojnih sredstev.
2. Instrumenti, ki temeljijo na subvencijah obrestne mere, za enak obseg končnega financiranja potencialno dokončno porabijo mnogokratnik proračunskih sredstev v primerjavi z instrumenti na podlagi finančnega inženiringa. **V splošnem so subvencije večinoma težko opravičljive ali nesmiselne, ko gre za spodbujanje dejavnosti, ki delujejo v tržnih okvirih. Zato morajo subvencije biti omejene na segmente aktivnosti z dokazanimi eksternalijami**, to je družbenimi cilji in učinki, ki jih podjetja sama ne bi zasledovala. **Tu so subvencije lahko celo nujne** za doseganje družbenih in razvojnih ciljev, saj jih zasebni sektor brez subvencij ne bi izvajal.
3. Potrebno se je osredotočiti zgolj na ponudbo produktov, dopolnilnih in komplementarnih tistim, ki jih ponujajo komercialne banke.
4. **Izkoristiti je smiselno številne povezovalne možnosti, ki jih ima SID banka**, tako v javno-spodbujevalnem sistemu, kot medbančnem domačem okolju, gospodarstvu, s tujimi multilateralnimi in nacionalnimi razvojnimi bankami ter tujimi finančnimi trgi, in interaktivno z vsemi navedenimi. S tem bi **racionalizirali delovanje trenutno razdrobljenega in slabo koordiniranega javno-spodbujevalnega sistema**. Velik potencial povezovalne vloge SID banke v javno-spodbujevalnem sistemu bi bilo lahko tudi izvajanje centraliziranega zadolževanja oziroma prenosa tujih razvojnih sredstev v slovenski gospodarski prostor.

Koncepti finančnega inženiringa v praksi še vedno uveljavljajo prepočasi, čeprav so priznane njihove prednosti, vzvodi in multiplikativni učinki, tudi z vidika boljšega črpanja sredstev evropskega proračuna. Model razvojnega financiranja, temelječ na nepovratnih sredstvih je preživet na sistemski ravni in bi ga bilo smiselno uporabljati le na segmentih, kjer spodbude na osnovi zgolj povratnih sredstev ne zadostujejo pri doseganju ustreznih učinkov državnih politik. Žal so se tudi v letu 2017 v nekaterih ustanovah javno-spodbujevalnega

sistema še vedno uveljavljali programi na osnovi subvencij, tudi te subvencije niso smiselne z vidika družbenih ali ekonomskih potreb ali učinkovitosti rabe javnih sredstev.

Napredne evropske države so se zmanjšanju proračunskih razvojnih sredstev že prilagodile, upošteva pa ga tudi **nova evropska finančna perspektiva s pospešenim uvajanjem konceptov kombiniranja predvsem povratnih sredstev, javnega (proračunskega) in zasebnega izvora**. Države, ki pa ne bodo izboljševale svoje konkurenčnosti skozi optimalno uporabo razpoložljivih finančnih sredstev države, bodo izpostavljene dodatnim tveganjem in bodo bistveno bolj ranljive v primeru neugodnih makroekonomskih gibanj.

Slika 68: Financiranje prihodnjega razvoja Slovenije

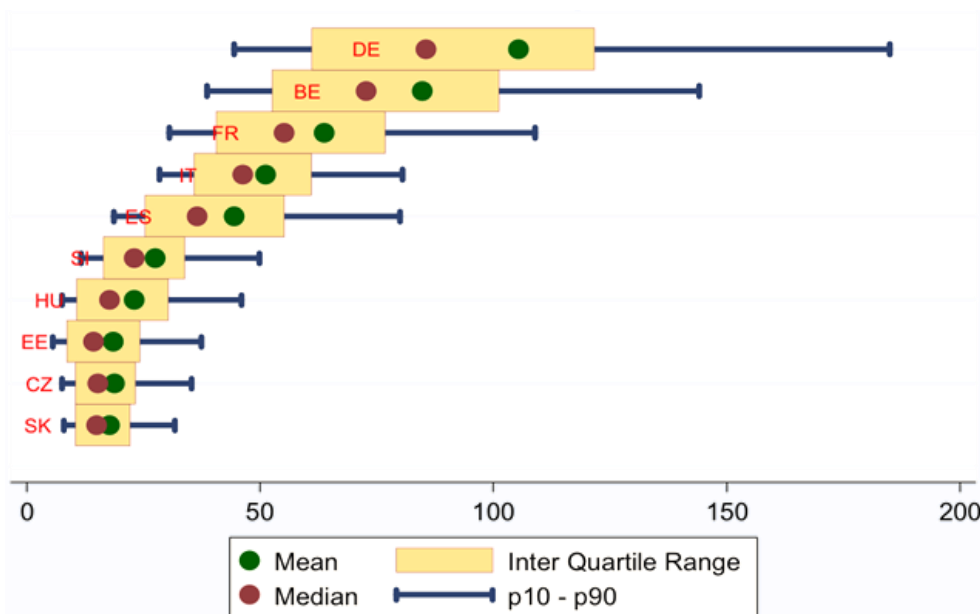

Vir: SID banka

Podobno podvrženi potrebni prevetritvi so tudi poslovni modeli podjetij, ki bodo morali v prihodnosti temeljiti na trajnejših osnovah, z inovativnostjo in razvojno učinkovitostjo v ospredju, pospešenim vlaganjem v znanje in tehnološko prenavo, ipd. **Nov razvojni model bo moral temeljiti na reindustrializaciji**, ki lahko prispeva k ustvarjanju novih delovnih mest, konkurenčnosti prek povečevanja produktivnosti. Upoštevati bo potrebno tudi transformacijo gospodarstva v zadnji krizi in dati poudarek predvsem na mala inovativna

podjetja, ki bodo zmogla izkoristiti tržne niše in se podati na podjetniško pot rasti in internacionalizacije.

Slika 69: Povprečje, mediana in razpon produktivnosti podjetij po državah EU

Vir: Compnet, Evrosistem. Podatki so nominalni, torej niso popolnoma primerljivi zaradi razlike v ravni cen in kupni moči.

Javno-spodbujevalni sistem financiranja mora svojo aktivnost usmerjati kamor obstajajo največje rezerve za gospodarsko rast, produktivnost in dodano vrednost.

Kot kažejo raziskave, tu na primer raziskava v okviru Evrosistema, se produktivnost močno razlikuje med podjetji. Podjetja v Sloveniji večinoma močno zaostajajo po produktivnosti, so pa tudi taka, ki so po produktivnosti že primerljiva z bolj razvitimi državami. Alokacija resursov, tudi finančnih, v rast podjetij z visoko produktivnostjo torej predstavlja znaten potencial gospodarske rasti v Sloveniji. Dolgoročni prispevek javno-spodbujevalnega sistema k razvoju Slovenije bo torej odvisen od njihovega uspeha pri **razpoznavanju potencialov rasti produktivnosti na ravni financiranja podjetij**, in oblikovanja finančnih instrumentov, ki bodo spodbujale k ustreznemu prilagajanju podjetniških poslovnih modelov. Pri tem je ključnega pomena ustrezna podpora za neprestano izboljševanje zmogljivosti slovenskih izvoznikov!

RAZMISLEK O SPODBUJANJU IZVOZA KOT STRATEŠKA USMERITEV SID BANKE

Izvoz je ključni dejavnik gospodarskega razvoja vsakega malega odprtega gospodarstva. Izvoz omogoča izkoriščanje ekonomij obsega, kar je tudi bistvo t.i. "pametne specializacije", in s tem večjo učinkovitost proizvodnje. Hkrati so podjetja podvržena mednarodni konkurenci in so zato spodbujena k tehnološkemu napredku - to deluje kot pospeševalnik rasti BDP. Mednarodna menjava tudi je spodbujevalni dejavnik uvajanja dobrih praks in tehnologij ter poslovnih modelov, zlasti na področjih, kjer domače gospodarstvo zaostaja.

SID banka je v letu 2017 pristopila k izdelavi sklopa analiz in raziskav o strukturi slovenskega izvoza v sodelovanju s CMSR in Ekonomskim inštitutom pri pravni fakulteti. Prvi rezultati teh analiz in raziskav že omogočajo boljše razumevanje nekaterih specifičnih lastnosti slovenskega izvoza v zadnjem obdobju in potrjujejo ustreznost pristopa k podpori izvozu, ki ga je uvedla SID banka.

7 stiliziranih dejstev o strukturi slovenskega izvoza in lastnosti gibanj izvoza v krizi:

1/ Domača dodana vrednost v slovenskem izvozu (VAX) znaša okoli 60% - odvisno od ocen, ki se

gibljejo med 55 pa do 70%. Ta vrednost je relativno manjša glede na npr. Nemčijo ali Italijo (okoli 80%), tudi 77% povprečno vrednost EU28, kar odraža majhnost države, in zato pogostejše sodelovanje s tujimi dobavitelji ali uporabo uvoženih inputov. Ob čedalje večji vpetosti slovenskega gospodarstva v evropske in svetovne gospodarske tokove naj bi se VAX postopoma še zniževal skozi čas (bruto vrednost izvoza pa temu primerno rasla hitreje od BDP, ob istočasnem naraščanju uvozne komponente). Manj razvite male države v regiji, npr. Hrvaška, imajo tudi večji VAX od Slovenije.

2/ V obdobjih visokega gospodarskega cikla domača komponenta v izvozu praviloma prehodno upade, kar lahko odraža manjšo zaslombo na domače dobavitelje in nadomestitev s tujimi. V recesiji oziroma upadanju skupne vrednosti izvoza velja obratno.

3/ To indicira, da izvoz prispeva slabo polovico vse dodane vrednosti, ki jo generira slovensko gospodarstvo. Podatki za Slovenijo za domačo dodano vrednost v izvozu kažejo na okoli 60% neposrednega izvoznika in okoli 40% posrednih izvoznikov (domačih dobaviteljev). Pri dobaviteljih prvega reda izvoz generira okoli 60% proizvodnje, pri dobaviteljih drugega reda slabih 30%, ter okoli 15% pri dobaviteljih višjih redov.

4/ Anketni podatki kažejo, da so neposredni izvozniki po izbruhu krize uspeli večji del izvoznega poslovanja financirati iz lastnih sredstev manj pa so se financirali pri bankah, z izjemo SID banke. Uspeli so tudi ohranjati ali povečati financiranje iz tujine. Domače banke, z izjemo SID banke, torej niso odigrale spodbujevalne vloge kar se tiče izvozne aktivnosti v krizi, tudi ne po njihovi dokapitalizaciji.

5/ Posredni izvozniki (dobavitelji) so bili v krizi še bistveno bolj prizadeti (tudi zaradi kolapsa domačega povpraševanja in so imeli še bistveno poslabšan dostop do bančnega financiranja kot neposredni izvozniki. Njihov delež v dodani vrednosti izvoza se je znižal zaradi teh težav, deloma kot nadomestitev s tujimi dobavitelji, deloma pa verjetno zaradi pritiska na znižanje njihovih dobavnih cen. Šele po letu 2010 so neposredni izvozniki finančno nekoliko bolj podprli svoje domače dobavitelje (povečanje komercialnih kreditov).

6/ Neposredni izvozniki so v času krize, vsaj po letu 2010, večinoma uspeli povečati aktivnosti za povečanje inovativnega potenciala: povečal se je delež sredstev za RRI glede na ebitda, hitreje kot pred krizo se je povečevalo število patentov v njihovem portfelju, povečal se je delež inženirjev v proizvodnji. Anketni podatki kažejo, da do uspeli slovenski izvozniki po letu 2010 celo povečevati tržne deleže (rasti hitreje od trga). Povečanje inovativnega potenciala je verjetno prispevalo k temu, poleg okrevanja povpraševanja v tujini, da je izvoz lahko odigral vlogo gonilne sile za izhod iz krize.

7/ Po drugi strani pa, kljub relativno velikemu tržnemu deležu na njihovih nišnih trgih, slovenski izvozniki niso neranjivi. Izvozni portfelji slovenskih izvoznikov so namreč večinoma visoko koncentrirani, največkrat le na do dva do tri produkte! Večje tehnološke spremembe bi lahko hitro povzročile tehnološko zastarelост le-teh in s tem upad možnosti za prodajo. Vzdrževanje inovacijskega potenciala izvoznikov torej nujno tudi za zagotavljanje dolgoročne vzdržnosti izvoznih podjetij.

Pristop k podpori izvozu

Izvoz je lahko gonilo gospodarstva, ne samo zaradi neposredno generirane proizvodnje izvoznikov, temveč tudi zaradi standardnih makroekonomskih multiplikativnih učinkov te proizvodnje na prihodke, potrošnjo in s tem dodatno proizvodnjo. Hkrati je potrebno upoštevati tudi generiranje induciranih učinkov znotraj verige, torej proizvodnjo domačih dobaviteljev neposrednih izvoznikov. Večjo konkurenčnost in rast proizvodnje je torej možno dosegati tudi s stopnjevanjem integracije nemenjalnega sektorja v izvozne verige vrednosti, kot nadomestitev tujih členov v verigi.

Izvoz je zato smiselno podpirati tudi posredno preko podpore v verigi vrednosti, ki podpira izvoz. To pomeni zagotavljanje ustreznih dobaviteljev in storitev za končne izvoznike. Konkurenčni izvoz je torej težko zagotavljati, če skrb za konkurenčnost ni prisotna tudi v nemenjalnem sektorju

gospodarstva.

Pri podpori izvozu, tudi pri podpori financiranja izvoza, je nujno razmišljati dolgoročno in se ne osredotočati zgolj na točko posameznega izvoznega posla. Podpora izvozu mora biti tudi posredna, z zagotavljanjem izvoznim podjetjem možnosti, da premagujejo prebojne faze pri razvoju podjetja, da pridobijo ustrezno podporo za financiranje njihovih investicij in programov razvoja, raziskav in inovacij. Le podjetja s tehnološko dovršenostjo, visoko dodano vrednostjo in prožnostjo v odzivanju na tržne razmere lahko dolgoročno računajo na svoj izvozni potencial. Enako velja tudi za podporo drugim podjetjem, ki so vpeta v izvozne verige vrednosti.

Zavedanje tveganj in njihovo obvladovanje: cikličnost izvoza, problem specializacije (tako produktne kot tehnološke), problem geostrateških negotovosti. Ta tveganja so neobvladljiva na ravni podjetij, gre za sistemska tveganja. Zato je tu tudi naloga države in institucionalnega okolja, da ponujajo mehanizme za obvladovanje tveganj in delovanje SID banke je ključno tudi na tem področju.

Vloga SID banke pri podpori izvozu v institucionalnem okviru EU

SID banka večinoma ne more, oziroma ne sme, neposredno financirati tipičnih izvoznih poslov, vsaj ne znotraj EU oziroma ne v okviru OECD. Z vidika regulative EU šteje, da morajo take posle naslavljati komercialne banke, da ne pride do nedovoljenih konkurenčnih prednosti pri mednarodni menjavi med temi državami.

Vendar pa je treba poudariti, da SID banka tudi z večino svojih programov v lastnem imenu in za svoj račun izvoznike podpira posredno. Programi namenjeni konkurenčnosti gospodarstva, s podporo uveljavljanju dolgoročno vzdržnih poslovnih modelov, investiranju podjetij ter vlaganju v raziskave, razvoj in inovacije imajo seveda odločilen posredni vpliv na izvozni potencial gospodarstva, kot kažejo prej naštetá stilizirana dejstva, pa še posebej izvoznikov! S tem v vidu je SID banka v zadnjih letih razvila celo vrsto razvojnih programov za spodbujanje raziskav, razvoja in inovacij, za spodbujanje investicij in za kapitalsko krepitev podjetij, predvsem MSP.

SID banka s tega vidika išče najboljši način, da postane osrednji finančni steber tudi v novem razvojnem modelu Slovenije. V tej viziji imajo svoje mesto zagotovo elementi kot npr. celovitost razvojnih in izvoznih podpornih instrumentov, dosegljivih na enem mestu, koncept odgovornega in trajnostnega, tudi samovzdržnega posojanja, združevanje različnih oblik in virov (v kriznem in po-kriznem obdobju še posebej) redkih sredstev, povečanje učinkovitosti nepovratnih fiskalnih sredstev, podpiranje zdravega in prožnega dela gospodarstva z nadpovprečnimi razvojnimi potenciali. Podobno velja za okoljske in socialne komponente trajnostnega razvoja države. Pri tem upošteva spremembe regulative in okvirje nove vloge razvojnih bank, ki jih postavlja gospodarsko-finančno in institucionalno okolje. Hkrati **bo SID banka tudi v prihodnje ohranjala pripravljenost na ponovno povečano interventno oziroma proti-ciklično vlogo, v kolikor bi prišlo do takih potreb ob morebitnem ponovnem nastopu kriznih razmer.**

* * *

SID banka stremi k neprestanemu prilagajanju aktivnosti in produktov za čim učinkovitejše izvajanje svojega poslanstva. S svojimi storitvami sledi podjetjem tako rekoč v vse države, kamor izvažajo, hkrati pa skrbi za ustrezno regionalno razpršenost svojih produktov oziroma kreditnih in drugih sredstev. Uspešnost SID banke je predvsem rezultat strokovne usposobljenosti ter zavzetosti in energije, ki smo jo vsak dan pripravljene vložiti zaposleni.

Bistvo prihodnjega delovanja SID banke z vidika izvrševanja danih javnih pooblastil, upoštevajoč tudi splošen razvoj in vlogo razvojnih bank v prihodnje, bo torej predvsem dolgoročno spodbujanje in povezovanje na naslednjih glavnih področjih:

- Povečevanje inovativnosti, s posebno pozornostjo prenosu znanja v gospodarstvo v naslednjem obdobju in cilje, ki bodo najbolj pripomogli k rasti novim delovnim mestom in konkurenčnim sposobnostim slovenskega gospodarstva,
- Učinkovito ohranjanje in razvoj okoljskih, energetskih, infrastrukturnih in drugih komponent,
- Zagotavljanje učinkovitega in kvalitetnega financiranja trajnostnega razvoja.

Pomemben element nadaljnega uspešnega razvoja SID banke bo glede na nove paradigme odzivanje na te velike spremembe. Toda to je poslanstvo spodbujevalno razvojnih inštitucij. Kot prikazuje pričujoče Poročilo, **SID banka k doseganju svojih strateških ciljev pristopa s konkretnimi koraki, ki se kažejo v vsakoletnem širjenju programov in aktivnosti:**

- V letu 2017 je na področju Evropske kohezijske politike SID banka prevzela vlogo **sklada skladov za posredovanje kohezijskih finančnih sredstev do gospodarstva**. Za leto 2018 se pričakuje enaka vloga tudi na področju izvajanja finančnih instrumentov evropske kohezijske politike.
- Na področju ekonomske in razvojne politike to pomeni postopno nadgradnjo kompetenc v smeri »centrov odličnosti«, kjer bi SID banka igrala vodilno strokovno in svetovalno vlogo na nacionalni ravni: prvi bi povezoval znanja glede **ocenjevanja tržnih in razvojnih vrzeli** v povezavi z makro-finančnimi razmerami, ki so nujna za usmerjanje aktivnosti in prilagajanja ponudbe javno-spodbujevalnega sistema.
- Dodatni pomemben »center odličnosti« vodi k oblikovanju centra za ocenjevanje ekonomske upravičenosti in finančne vzdržnosti projektov, tudi velikih infrastrukturnih projektov. V zadnjih letih so s pristojnimi ministrstvi potekale aktivnosti za vzpostavitev v okviru SID banke tudi t.i. **investicijske pisarne**, kjer bi potekala ekonomska in finančna presoja vseh večjih državnih investicijskih projektov.

V naslednjih letih pred SID banko zagotovo stojijo novi izzivi, in priložnost, da banka ponovno pokaže vse svoje prednosti in sposobnosti, zlasti pa odgovornost za trajnostni razvoj slovenskega gospodarstva.

PRILOGA:

- Mnenje Komisije za pospeševanje mednarodne menjave k Poročilu o poslovanju pooblaščne institucije v letu 2017 na področjih, ki so predmet urejanja ZZFMGP (besedilo poročila je enako točki VII. tega poročila)

MNENJE KOMISIJE ZA POSPEŠEVANJE MEDNARODNE MENJAVE K POROČILU O POSLOVANJU POOBlašČENE INSTITUCIJE V LETU 2017 NA PODROČJIH, KI SO PREDMET UREJANJA ZZFMGP

V skladu z Zakonom o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (v nadaljevanju: ZZFMGP) je Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada) imenovala Komisijo za pospeševanje mednarodne menjave (v nadaljevanju: Komisija), s sledečimi cilji in nalogami:

- koordinacija delovanja pristojnih državnih in drugih organov ter institucij pri izvajanju ZZFMGP in delovanju sistema zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov v Republiki Sloveniji,
- učinkovito izvajanje zavarovanja in financiranja poslov mednarodne trgovine in investicij.

Naloge in pristojnosti Komisije so podrobneje opredeljene v 14. členu ZZFMGP. Poleg dajanja soglasij k splošnim pogojem zavarovanja pred netržnimi tveganji, politikam zavarovanja v posameznih državah in cenikom, Komisija tudi redno spremlja poslovanje pooblašene institucije in daje mnenje k poročilu o njenem poslovanju.

Komisija navedene zakonske pristojnosti izvaja na svojih rednih in dopisnih sejah. V letu 2017 je bilo realiziranih sedem rednih in dvanajst dopisnih sej.

Pregled aktivnosti

Komisija je na svojih sejah v 2017 največkrat obravnavala posle slovenskih izvoznikov, ki so zaprosili za zavarovanje svojih terjatev. V tem okviru so bili obravnavani vsi posli pozavarovanja terjatev v Rusiji in Ukrajini. Ob kratkih rokih za odobritev veljavnosti limitov je Komisija več takšnih predlogov obravnavala korespondenčno. Zaradi večjega števila teh poslov je Komisija predlagala pooblašeni instituciji, da pripravi predlog, ki bo določal v kakšnih okoliščinah in pod kakšnimi pogoji lahko odobreno zavarovanje v višini preko 5 mio EUR ostane v veljavi. Zatem ko je bil predlog pripravljen in ga je Komisija potrdila, se je število predlogov za pozavarovanje terjatev v obravnavi pri Komisiji zmanjšalo, ter na ta način pospešil postopek podaljševanja zavarovanja izvoznikov

V zvezi s pozavarovanjem je Komisija obravnavala in potrdila tudi predlog pogodbe o pozavarovanju s komercialno zavarovalnico Triglav, ki je omogočila, da se zavarovalni odnosi s SID banko poglobili. S tem povezano se je Komisija seznanjala z informacijo o povpraševanju Zavarovalnice Triglav po velikih limitah do ruskih kupcev. Prav tako se je seznanila s procesom prodaje SID – Prve kreditne zavarovalnice d.d.

Komisija se je obravnavi individualnih poslov še posebej posvetila in jih obravnavala skladno s poslanstvom pooblašene institucije. Odobravala je zavarovanja srednjeročnih poslov v Senegalu, v Bosni in Hercegovini, Srbiji, Turčiji, Belorusiji in na Hrvaškem, zavarovanje premostitvenih financiranj za posle v Maroku, na Kitajskem ter dolgoročno financiranje izvoznih poslov v ZDA, Belgiji in Nizozemski ter Južni Koreji. Soglašala je z zagotavljanjem zavarovanj garancijskih linij poslovnim bankam in tako omogočila malim in srednjim podjetjem pridobitev novih poslov v Rusiji, Južni afriški republiki, Belorusiji in prevzem dolgoročnih poslov v državah EU (Avstrija, Nemčija, Finska, Švedska, Francija, Norveška).

Komisija je bila še posebej skrbna pri presojanju sprejemljivosti dolgoročnega projektnega financiranja za posel na Hrvaškem, ki je bil prvi projektni posel večjih vrednostnih dimenzij za pooblašeno institucijo. Pri obravnavi in odobritvi zavarovalnega limita do Irana in do Pasargad banke je s poznavanje političnega okolja in razumevanje vloge Republike Slovenije pri pospeševanju internacionalizacije slovenskih podjetij rezultiralo v rešitvi, ki je omogočala izvoznikom nadaljnje razgovore o pridobivanju poslov.

Ob odobravanju posameznih limitov so se tekoče obravnavala tudi deželna tveganja držav, še posebej Rusije, Belorusije in Ukrajine, ki sodijo med najpomembnejše trge za slovenske izvoznike in kjer beleži pooblaščen institucija najvišjo izpostavljenost. Pomembne so bile razprave o svetovni trgovinski organizaciji, Iranu in afriških državah, kjer je Komisija posredovala ustrezne informacije o političnem in diplomatskem dogajanju ter s tem podala ustrezne usmeritve za pooblaščen institucijo. V tem okviru so se obravnavala tudi poročila interventne skupine vezano na posamezne tvegane države, pri čemer je politiko zavarovanj ter rizične razrede držav prilagajala usmeritvam OECD.

V okviru aktualnih poslov je Komisija obravnavala in potrjevala izvozne aktivnosti slovenskih podjetij pri realizaciji projektnih poslov v Združenih državah Amerike, Srbije, Švedske in Belorusije. Seznanjala se je tudi s potencialnimi posli velikih dimenzij slovenskih izvoznikov v BiH, Turčiji, Združenih državah Amerike, Rusiji, Belorusiji, na Hrvaškem in Srbiji ter izražala svojo podporo oziroma morebitne pomisleke.

Na sejah Komisije se je odločalo tudi o spremembi zavarovalnih pogojev za obstoječe posle, kjer je ob upoštevanju spremenjenih tržnih razmer sledila potrebam zavarovancev. Seznanjala se je o spremembah zavarovalne vsote za izvozne posle v Srbiji, soglašala k spremembam ugotavljanja deležev izvoznih prihodkov za dolgoročne posle v državah Beneluksa in Severne Afrike, spremembam v udeleženih komercialnih bankah v zavarovanem izvoznem poslu, kot tudi k spremembam obračuna zavarovalne premije pri zavarovanju garancijskih linij in soglašala s podaljševanjem veljavnosti zavarovanja za srednjeročne izvozne posle na Hrvaškem, Združenih arabskih emiratih ter Združenih državah Amerike. Ob tem ni soglašala s pobudo nižje potrebne slovenske komponente za zavarovanje izvoznega posla v BiH.

Leto 2017 je bilo intenzivno tudi z vidika škodnega rezultata, predvsem na področju pozavarovanja kratkoročnih terjatev do ruskih kupcev, katerim je v začetku leta začela upadati finančna kondicija. Komisija je tekoče spremljala vsa dogajanja v zvezi z razvojem potencialnih škod in po najboljših močeh poskušala svetovati pooblaščen instituciji učinkovite aktivnosti za zmanjševanje izpostavljenosti. Podanim usmeritvam je pooblaščen institucija v celoti sledila in uspela bistveno zmanjšati dejansko škodo zaradi neplačila ruskega kupca.

Svoje pristojnosti je Komisija izvajala s sprejemanjem dokumentarnih podlag, ki opredeljujejo interna pravila poslovanja pooblaščen institucije. V tem okviru je obravnavala in potrdila prenovljeno Poslovno politiko zavarovanja, zatem je sprejela še Okoljevarstveno in socialno politiko, katere določbe je pooblaščen institucija implementirala v svojo prakso. Na redni seji je obravnavala tudi revidirani Cenik zavarovanja kreditov za pripravo na izvoz in potrdila njegove spremembe.

Komisija je tekoče obravnavala gradiva v zvezi s poslovanjem pooblaščen institucije. V tem okviru se je seznanjala tudi s pokritostjo izvoznih tokov z zavarovanji, s stanjem varnostnih rezerv in zadostnostjo njihove višine ter s predvideno izpostavljenostjo. Prav tako se je periodično seznanjala z izvoznimi trendi slovenskega gospodarstva.

Pregled poslovanja pooblaščen institucije

Poročilo o poslovanju pooblaščen institucije v letu 2017 na področjih, ki so predmet urejanja ZZFMGP - (po)zavarovanje kratkoročnih in srednjeročnih izvoznih kreditov/terjatev ter zavarovanje investicij pred netržnimi tveganji - prikazuje, da se skupni obseg zavarovanja poslov zvišuje, in sicer na vseh segmentih izvoznega zavarovanja, tako na zavarovanju srednjeročnih poslov kot tudi kratkoročnih poslov. Znižuje se le obseg zavarovanja tujih investicij.

Največjo rast beleži pooblaščen institucija na pozavarovanju kratkoročnih terjatev in na zavarovanju srednjeročnih poslov. V primerjavi z 2016 je pooblaščen institucija v 2017 realizirala

za 13,8 odstotka večji zavarovalni obseg. Realizirala je višje rasti obsega poslovanja od povprečja kreditnih zavarovalnic članic Bernske unije, ki so povečale zavarovalni promet za 5 odstotkov.

Skupni obseg zavarovanih poslov pred netržnimi tveganji v 2017 je znašal 613,1 mio EUR, kar je bilo za 11,5 odstotka več kot je predvideval plan. Poslovni plan za 2017 je bil postavljen konzervativno, ker je pooblaščen institucija zadnje štiri leta zaporedoma beležila zmanjšanja zavarovalnega prometa. Doseženi rezultat je posledica več dejavnikov: (i) ekonomija je v ciklu konjunktura, (ii) izvozniki so se začeli v večji meri zanimati za trge izven EU in OECD, (iii) večje zavedanje za kreditna tveganja med izvozniki, (iv) večja prepoznavnost storitev SID banke med izvozniki in njihovimi bankami.

Največja rast beleži pooblaščen institucija na področju pozavarovanja kratkoročnih terjatev, kar je posledica povečanja izvoznega prometa slovenskih podjetij na trgih, za katere privatne požarovalnice ne zagotavljajo pozavarovalnih kapacitet.

Na področju srednjeročnih poslov velja, da je vedno več podjetij, ki se odloča, da strukturira svoje srednjeročne posle na način, da jih je mogoče financirati in zavarovati. V 2017 je bil narejen tudi pomemben preboj na področju projektnega financiranja, kjer je bil v 2017 realiziran prvi posel takih dimenzij do sedaj.

Trend zmanjševanja investicij se je nadaljeval tudi v 2017. Tako kot v 2016, je tudi v 2017 pooblaščen instituciji uspelo zavarovati dva nova posla na tem področju, kar vpliva določen optimizem za naprej. V 2018 so velika pričakovanja na zavarovanju investicij v ZDA.

Število sklenjenih poslov v 2017 je nekaj manjše kot leto prej. V 2016 je bilo izdanih 107 novih zavarovalnih polic, v 2017 pa 102. Vzrok je v manjšem številu limitov za pozavarovanje kratkoročnih terjatev, ki pa so bili vrednostno večji oziroma obrat terjatev je bil hitrejši.

Skupna izpostavljenost iz zavarovanih poslov za državni račun in izdanih zavezujočih obljub za zavarovanje je konec leta 2017 znašala 586,8 milijona EUR in se je v primerjavi s stanjem konec leta 2016 povečala za 20 odstotkov. Razlogi za višjo izpostavljenost se vsebinsko sovpadajo z elementi, ki botrujejo višjemu obsegu realiziranih zavarovanj in sicer rast števila novo zavarovanih poslov.

Plačane škode so v letu 2017 znašale 15,3 mio EUR, kar je bistveno več kot leto prej (2016: 0,5 mio EUR). Največji delež predstavlja škoda, izplačana iz naslova pozavarovanja kratkoročnih terjatev v višini 15,2 mio EUR, preostanek pa se nanaša na stroške izterjav že plačanih škod iz preteklih let iz naslova pozavarovanih kratkoročnih terjatev, izhodnih investicij, srednjeročnih kreditov tujemu kupcu in dobaviteljskih kreditov. Do škode je prišlo zaradi stečaja ruskega kupca, ki je deloval v segmentu distribucije farmacevtskih proizvodov.

Škode na področju nemarketabilnih zavarovanj so relativno redke, kadar pa se pojavijo, so sporadične, posamične in običajno vrednostno velike. Takšna je tudi narava tveganj, ki se jih zavaruje s tem zavarovalnim produktom.

Stanje škod v obravnavi konec leta 2017 znaša 2,2 mio EUR, kar je za 74,7 odstotka več kot v letu prej. Večinoma se nanaša na preostanek zavarovanega nedelničarskega posojila in kredita za pripravo na izvoz, preostalo so manjši zneski iz naslova pozavarovanj kratkoročnih kreditov.

Stanje potencialnih škod konec leta 2017 znaša 2,5 mio EUR in se je v primerjavi s preteklim letom zmanjšalo za 46,1 odstotka. Večji del le-teh izhaja iz pozavarovanja kratkoročnih terjatev.

Znesek regresov v 2017 je znašal 0,8 mio EUR, kar predstavlja 13,3 odstotka zneska, ki je bil realiziran leto prej. Večino zneska se nanaša na posle zavarovanih srednjeročnih kreditov za pripravo na izvoz.

Rezultat poslovanja za državni račun je bil v letu 2017 negativen in je posledica enkratnega negativnega dogodka, to je izplačilo omenjene škode v Rusiji. Presežek odhodkov nad prihodki je znašal 9.982 tisoč EUR (2016: presežek prihodkov nad odhodki v višini 12.206 tisoč EUR).

Dolgoročni cilj poslovanja institucije je, da zneski zaračunanih zavarovalnih premij in provizij v daljšem časovnem obdobju zadoščajo za kritje vseh nastalih škod, kar se izkazuje s kumulativnim rezultatom poslovanja, ki je pozitiven in znaša 10,0 mio EUR.

Slovenski izvozniki so tržno zelo dejavni v državah Rusije, Belorusije, Ukrajine in na drugih področjih bivše Sovjetske zveze, kjer se trudijo pridobiti nove izvozne posle. Vedno več pa je podjetij, ki vstopajo na nove trge afriških držav in Bližnjega vzhoda. Poleg disperzije prodajnih poti je njihov cilj realizirati višjo dodano vrednosti preko doseganja višjih prodajnih marž. Zaradi večjega tveganja je na omenjenih trgih manjša koncentracija ponudnikov, zato prevladuje prepričanje, da bo lažje realizirati višje zasluge. Področja Rusije in področje bivše Jugoslavije so že tradicionalni izvozni trgi in pričakovanja slovenskih podjetij so, da bodo v naslednjih letih tudi tu povečali svojo prodajno realizacijo.

Nova povpraševanja na omenjenih trgih bo mogoče podpirati le s strukturo zadostnih varnostnih rezerv. Potrebno je upoštevati, da se politične odločitve v državah, ki predstavljajo te trge, sprejemajo nepredvidljivo, zato so pogoste politične nestabilnosti. Dodatna dejstva, da so običajno v teh državah ekonomske strukture nerazvite, da nimajo prave industrijske zgodovine in učinkovitega pravnega sistema, le potrjujejo stališče, da gre za visoko tvegane trge. V tem kontekstu je potrebno posebej omeniti Rusijo, kjer beleži pooblaščen institucija veliko izpostavljenost, gospodarsko stanje ostaja nestabilno zaradi mednarodnih sankcij in istočasne vpletenosti države v spopade v Ukrajini in v Siriji.

V portfelju realiziranih poslov še vedno prevladujejo kratkoročni posli, kar je normalno upošteva strukturo slovenske industrije in globalne trende v mednarodni trgovini. Zadnji dve leti beležimo vzdržno rast zavarovanja srednjeročnih poslov, kjer je med izvozniki vse bolj zanimivo zavarovanje neposrednega kreditiranja kupca in zavarovanje odkupov terjatev.

Upošteva navedene podatke in načelo OECD, da morajo javno podprte izvozno-kreditne sheme na dolgi rok poslovati s pozitivno ničlo, Komisija ugotavlja, da je bila SID banka v preteklem letu upoštevajoč okoliščine doma in v svetu v delu poslovanja za državni račun uspešna v zagotavljanju zavarovanja za internacionalizacijo slovenskega gospodarstva.

Geografska koncentracija

V Sloveniji je le omejeno število podjetij, ki so sposobna izvajati investicijske projekte. Konkurenčna so na ozkem nišnem področju, zaradi česar so močno specializirana v zagotavljanju določenih tehničnih rešitev. Zaradi spleta tržnih okoliščin, organizacijskega znanja in poslovnega okolja so omejena v doseganju dodane vrednosti. To so glavni razlogi, da se geografska izpostavljenost ne spreminja, temveč ostaja praktično nespremenjena.

SID banka spodbuja podjetja, da osvajajo nove trge ter tako diverzificirajo svoje poslovanje, posredno pa tudi izpostavljenost institucije. Pri tem je le omejeno uspešna. Po stanju konec leta 2017 se izpostavljenost v največji meri nanaša na Rusijo in Belorusijo ter na države nekdanje Jugoslavije, predvsem na Srbijo, Hrvaško in BiH. Poleg Belorusije, ki postaja pomemben trg za plasmaje slovenskih kapitalskih dobrin, se je povečala izpostavljenost tudi do drugih držav bivše Sovjetske zveze kot sta Ukrajina in Kazahstan. Zaradi dolgoročnih investicijskih načrtov slovenskega izvoznika se je zelo povečala izpostavljenost do Združenih držav Amerike, prav tako raste izpostavljenost do Irana.

Komisija na podlagi dosedanjih trendov in strukture gospodarstva ugotavlja, da bo koncentracija tveganj verjetno ostala prisotna tudi v bodoče, da pa je potrebno nadaljevati s prizadevanji za

razpršitev tveganj, ne glede na dejstvo, da je drugačne rezultate pričakovati le na dolgi rok. Istočasno poudarja, da obstajajo za naslednja leta izgledi, ki nakazujejo možno realizacijo zavarovanj izvoznih poslov na trgih afriških držav. Potrebno je omeniti, da obstajajo realne priložnosti za realizacijo izvoznih poslov slovenskih podjetij v Iranu, vendar zaradi nejasnosti politične situacije ni mogoče napovedovati verjetnosti njihove realizacije. Pozitivni izgledi so tudi za nekatere druge azijske države, kar bo vplivalo tudi na strukturo izpostavljenosti.

Glede na negotovo situacijo na trgih držav bivše Sovjetske zveze in na drugih pomembnih trgih slovenskega gospodarstva Komisija meni, da je potrebno nadaljevati z uradno podporo izvoznih poslov na novih in na tradicionalnih trgih slovenskih izvoznikov in investitorjev, skladno s povpraševanjem gospodarstva. Tveganja, ki izhajajo iz izpostavljenosti po obstoječih in novih poslih pa bo pooblaščen institucija pokrivala iz varnostnih rezerv.

Vloga SID banke

Komisija meni, da ima SID banka zelo pomembno vlogo v procesu spodbujanja podjetniškega razvoja, povečevanju konkurenčnosti, internacionalizaciji gospodarstva in naložbah v tujini. Ta vloga je bila zlasti pomembna v času gospodarske krize, saj se brez zavarovanja ne bi realizirali številni posli. To dokazuje tudi relativno visoka (v primerjavi s sorodnimi izvoznimi agencijami) pokritost celotnega izvoza z zavarovanji Skupine SID banka, ki znaša po metodologiji članic Bernske unije 21,1 odstotka, medtem ko pokritost izvoza blaga znaša 17,03 odstotka. Ostale članice Bernske Unije skupaj so v 2017 zavarovale 14 odstotkov svetovne trgovine.

V času ekonomske prosperitete je pričakovati večje povpraševanje po produktih zavarovanj neposrednega srednjeročnega financiranja podjetij in zavarovanja odkupljenih terjatev. Omenjena produkta predstavlja za izvoznike konkurenčno orodje za pospeševanje prodaje.

Varnostne rezerve

Ministrstvo za finance je na podlagi pravilnika, ki določa mehanizem dopolnjevanja oziroma vračanja sredstev varnostnih rezerv v proračun Republike Slovenije v 2017 vplačalo 11,9 mio EUR sredstev v varnostne rezerve, ki so znašale konec 2017 132,2 mio EUR in so se v primerjavi s stanjem konec 2016 povečale za 1,5 odstotka. Izračuni kažejo, da le-te zadoščajo za pokrivanje vseh tveganj iz obstoječih zavarovanih poslov. Prav tako so zadostne, če se realizirajo vsi posli v povpraševanju in se izplačajo vse škode v obravnavi.

Zaključek

V skladu s Poročilom pooblaščenice institucije in obrazložitvijo Komisija ugotavlja, da se poslovanje pooblaščenice institucije na področju zavarovanja v imenu in za račun Republike Slovenije izvaja uspešno in v skladu z ZZFMGP ter pogodbo sklenjeno med SID banko in Ministrstvom za finance RS, zlasti pa s sprejetimi odločitvami ter usmeritvami Komisije.

Franc Stanonik
predsednik
Komisija za pospeševanje mednarodne menjave